

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI

1992

YILLIK RAPOR

**TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI
ANONİM ŞİRKETİ**

27 Nisan 1993 tarihli
HİSSEDARLAR GENEL KURULUN'A
sunulan

1992

**ALTMİŞBİRİNCİ HESAP YILI HAKKINDA
BANKA MECLİSİNCE HAZIRLANAN
FAALİYET RAPORU
BİLANÇO, KÂR VE ZARAR HESABI**

DENETLEME KURULU RAPORU

**ANKARA
1993**

31 Aralık 1992 TARİHİNDE
TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI

BANKA MECLİSİ

BAŞKAN

RÜŞDÜ SARACOĞLU

ÜYELER

ZEKERİYA AKÇALI

NEVZAT ALPTÜRK

VASFİ GÜRSU

BİLSAY KURUÇ

NİHAT RENDA

FAHİR TİGREL

DENETLEME KURULU ÜYELERİ

CAHİT AYDOĞAN

SABRİ CERİT

NECATİ GÜVEN

NACİ ÜNVER

YÖNETİM KOMİTESİ

BAŞKAN

RÜŞDÜ SARACOĞLU

BAŞKAN YARDIMCILARI

BEDİZ DEMİRAY

HASAN ERSEL

KADİR GÜNAY

ERCAN KUMCU

GÜNDEM

- 1- Banka Meclisi ve Denetleme Kurulu'nun 1992 Hesap Yılına ait raporlarının okunması ve görüşülmesi; Bilanço, Kâr ve Zarar Hesabının onaylanması.
- 2- Kârın teklif gereğince dağıtılmasının karara bağlanması.
- 3- Banka Meclisi ve Denetleme Kurulu'nun ibrası.
- 4- Banka Meclisi'nde görev süreleri 30 Nisan 1993 tarihinde sona erecek iki üyelik için seçim yapılması.
- 5- Denetleme Kurulu'nda görev süreleri 30 Nisan 1993 tarihinde sona erecek iki üyelik için, (B-C) Sınıfı Hissedarlarınca bir, (D) Sınıfı Hissedarlarınca bir üye seçimi.

İÇİNDEKİLER

I. DIŞ EKONOMİK GELİŞMELER	1
I.1. DÜNYA EKONOMİSİNİ ETKİLEYEN SİYASAL GELİŞMELER	1
I.2. DÜNYA EKONOMİSİ	2
I.2.1. Sanayileşmiş Ülkeler	2
I.2.2. Gelişmekte Olan Ülkeler	3
I.2.3. Geçiş Sürecindeki Avrupa Ekonomileri ve Bağımsız Devletler Topluluğu .	4
I.2.4. Dünya Ticareti	5
I.2.5. Uluslararası Mali Piyasalar	6
I.2.6. İktisadi Bütünleşme Hareketleri	10
II. TÜRKİYE EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER VE PARA POLİTİKASI	11
II.1. GENEL DENGİ	11
II.1.1. Ekonominin Arz Yönü : Sektörel Üretim Gelişmeleri ve İthalat	13
II.1.2. Ekonominin Talep Yönü : İç Talep ve İhracat	14
II.1.3. İşgücü Piyasası	15
II.2. KAMU MALİYESİ VE İÇ BORÇLANMA	19
II.2.1. Kamu Maliyesi	19
II.2.2. İç Borçlanma	25
II.2.3. Tarımsal Destekleme	28
II.3. ÖDEMELER DENGESİ VE DIŞ BORÇLANMA	31
II.3.1. Ödemeler Dengesi	31
II.3.2. Dış Borçlar	35
II.4. PARA POLİTİKASI	39
II.4.1. 1992 Yılı Parasal Gelişmeleri	41
II.4.2. Para - Kredi Stoku	44
II.5. FİYATLAR	47

III. MALİ PİYASALAR	51
III.1. BANKACILIK SEKTÖRÜ VE KREDİ POLİTİKASI	51
III.1.1. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası	51
III.1.2. Bankalar	54
III.2. PARA PİYASALARI	65
III.2.1. Devlet İç Borçlanma Senetleri Satışları ve Faizleri	65
III.2.2. Açık Piyasa İşlemleri	67
III.2.3. Bankalararası Para Piyasası	69
III.3. DÖVİZ, EFEKTİF VE ALTIN PİYASALARI	70
III.3.1. Döviz ve Efektif Piyasaları	70
III.3.2. Altın Piyasası	72
III.4. MENKUL KIYMET PİYASALARI	72
III.4.1. Birincil Piyasalar	72
III.4.2. İkincil Piyasalar	73
IV. YÖNETİM, PERSONEL VE İDARİ İŞLER	77
IV.1. BANKA MECLİSİ	77
IV.2. YÖNETİM KOMİTESİ	77
IV.3. DENETLEME KURULU	77
IV.4. KADRO, PERSONEL DURUMU ve İLGİLİ GELİŞMELER	77
IV.4.1. Bilgisayarlaşma	77
IV.4.2. Yeniden Yapılanma	78
IV.4.3. Standart Kadro	80
IV.4.4. Personel Hareketleri	81
IV.5. EĞİTİM ETKİNLİKLERİ	82
IV.6. DİĞER İŞLER	83
V. MERKEZ BANKASI BİLANÇOSU.....	85
V.1. BİLANÇO AÇIKLAMASI	85
V.2. 1992 YILI KÂRI VE DAĞITIMI	95
DENETLEME KURULU RAPORU	97
BİLANÇO KÂR ZARAR HESABI	99
YASAL VE İDARİ DÜZENLEMELER	105
İSTATİSTİK TABLOLARI	157
BİLANÇO KARŞILAŞTIRMALARI	215

GRAFİKLER

Grafik II.4.1 : Para Çarpanı	45
Grafik II.4.2 : Rezerv Para Çarpanının Bileşenleri	46
Grafik II.4.3 : Rezerv Para Çarpanının Bileşenleri	46
Grafik II.5.1 : DİE - Toptan Eşya ve Özel İmalat Sanayi Fiyatları	49
Grafik II.5.2 : DİE - Toptan Eşya ve Tüketici Fiyatları	49
Grafik III.1.1 : ABD Doları Cinsinden Döviz Tevdiat Hesabı	57
Grafik III.3.1 : Döviz Kurları	71

İSTATİSTİK TABLOLARI

Tablo 1 : Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla)	159
Tablo 2 : Ekonominin Genel Dengesi (1988 Sabit Fiyatlarıyla)	159
Tablo 3 : Gayrisafi Milli Hasıla (Cari Üretici Fiyatlarıyla)	160
Tablo 4 : Gayrisafi Milli Hasıla (1987 Üretici Fiyatlarıyla)	160
Tablo 5 : Söktörler İtibariyle Sabit Sermaye Yatırımları (Cari Fiyatlarla)	161
Tablo 6 : Söktörler İtibariyle Sabit Sermaye Yatırımları (1988 Fiyatlarıyla)	161
Tablo 7 : Seçilmiş Sınai Mamüller Üretimi	162
Tablo 8 : Enerji Dengesi (Milyon Ton Petrol Eşdeğer olarak "MTPE")	164
Tablo 9 : Seçilmiş Tarım Ürünleri	165
Tablo 10 : Belediyelerce Verilen Ruhsatnamelere Göre Yeni İnşaat	166
Tablo 11 : Belediyelerce Verilen Yapı Kullanma İzin Belgelerine Göre Yeni İlave veya Kısmen Biten Yapılar	166
Tablo 12 : Ulaştırma Hizmetleri	167
Tablo 13 : Haberleşme Hizmetleri	168
Tablo 14 : İş İsteyenler ve Açık İşler	169
Tablo 15 : Dış Ülkelere Gönderilen İşçiler	169
Tablo 16 : Toplu İş Sözleşmeleri	170
Tablo 17 : Grevler ve Lokavtlar	170
Tablo 18 : Fiyat İndeksleri	171
Tablo 19 : Altın Fiyatları	171
Tablo 20 : Fiyat İndeksleri (Aylık)	172
Tablo 21 : Altın Fiyatları (Aylık)	172
Tablo 22 : Tarımsal Destekleme Fiyatları	173
Tablo 23 : Konsolide Bütçe	174
Tablo 24 : Kamu İktisadi Teşebbüsleri Finansman Dengesi	175
Tablo 25 : Fon Kaynak ve Harcamaları (Cari Fiyatlarla)	176
Tablo 26 : Konsolide Bütçe Ödenekleri, Harcamaları ve Gelirleri	177
Tablo 27 : Kamu Borçları (İç Borçlar)	177
Tablo 28 : Kamu Girişimleri Hakkında Özet Bilgiler	178
Tablo 29/A : Parasal Yetkililer Sektörel Hesaplar	180
Tablo 29/P : Parasal Yetkililer - Sektörel Hesaplar	181
Tablo 30 : Merkez Bankası - Krediler Kurumsal Sektörlere Göre	182

Tablo 31 : Merkez Bankası - Mevduat	183
Tablo 32/A : Mevduat Bankaları - Sektörel Hesaplar	184
Tablo 32/P : Mevduat Bankaları - Sektörel Hesaplar	185
Tablo 33/A : Mevduat Bankaları - Mevduat	186
Tablo 33/P : Mevduat Bankaları - Mevduat	187
Tablo 34 : Mevduat Bankaları - Krediler	188
Tablo 35/A : Kalkınma ve Yatırım Bankaları - Sektörel Hesaplar	190
Tablo 35/P : Kalkınma ve Yatırım Bankaları - Sektörel Hesaplar	191
Tablo 36 : Kalkınma ve Yatırım Bankaları Kredileri	192
Tablo 37 : Bankacılık Sektörü - Kredi Hacmi	193
Tablo 38 : Parasal Sektör Analitik Bilançosu	194
Tablo 39 : Merkez Bankası - Analitik Bilanço	195
Tablo 40 : İhraç Edilen Menkul Değerler	196
Tablo 41 : Uluslararası Rezervler	196
Tablo 42 : Dış Ticaret	197
Tablo 43 : İhracatın Sektörel Dağılımı	198
Tablo 44 : İthalatın Sektörel Dağılımı	199
Tablo 45 : Ülkelere Göre İhracat ve İthalat	200
Tablo 46 : Yatırım, Tüketim ve Hammadde İthalatı	201
Tablo 47 : Kaynakların Çeşidine Göre İthalat	201
Tablo 48 : Ödemeler Dengesi	202
Tablo 49 : Ödemeler Dengesindeki Bazı Kalemlerin Ayrıntıları	203
Tablo 50 : Dış Borç Bakiyesi (Dönem Sonu).....	204
Tablo 51 : Dış Borç Stokunun Yıl Sonları Kurlarıyla Döviz Cinslerine Göre Dağılımı	205
Tablo 52 : Kredi Mektuplu Döviz Tevdiat Hesapları	205
Tablo 53 : Döviz Tevdiat Hesapları	205
Tablo 54 : Yabancı Ticari Banka Kredileri	206
Tablo 55 : Dış Borç Ödemeleri Projeksiyonu	206
Tablo 56 : Yabancı Sermayeli Şirketlerin Sektörel Dağılımı	207
Tablo 57 : Yabancı Sermaye İzinlerinin Yıllara Göre Dağılımı	208
Tablo 58 : 1992 Yılı Devlet İç Borçlanma Senetleri İhale Faizleri	209
Tablo 59 : 1992 Yılı Devlet İç Borçlanma Senetleri İhalelerinde Satılan Miktarlar	209
Tablo 60 : Bankalararası Para Piyasası İşlemleri	210
Tablo 61 : Döviz ve Efektif Piyasaları İşlemleri	210
Tablo 62 : Tartılı Efektif Reel Kur	211
Tablo 63 : Sınıflarına Göre Fiili Personel Durumu	212
Tablo 64 : T.C.M.B. Şube, Temsilcilik ve Büroları	213

1992

ALTMİŞBİRİNCİ HESAP YILI HAKKINDA

BANKA MECLİSİNCE HAZIRLANAN

FAALİYET RAPORU

Saygıdeğer Ortaklar,

Bankamızın altmışbirinci hesap yılı sonuçlarını gösteren 1992 yılı Bilançosu ile Kâr ve Zarar Hesabını inceleme ve onayınıza sunar, yüksek Kurulunuzu saygı ile selamlarız.

Bankamızın işlemlerini incelemeye başlamadan önce, 1992 yılında, dünya ve ülke ekonomisindeki gelişmeleri gözden geçirmekte yarar görüyoruz. Bu nedenle, raporda uluslararası ekonomik gelişmeler ile bağlantılı olarak ülke ekonomisinin ayrıntılı bir incelemesini sunuyoruz.

BİRİNCİ BÖLÜM

I. DIŞ EKONOMİK GELİŞMELER

I.1. DÜNYA EKONOMİSİNİ ETKİLEYEN SİYASAL GELİŞMELER

1992 yılının belli başlı politik olayları, eski Yugoslavya'daki iç savaş, Çekoslovakya'nın ikiye bölünmesi, ABD'de başkanlık seçimi, Somali'ye Birleşmiş Milletler müdahalesi ve Maastricht Antlaşması'nın AT ülkeleri tarafından onaylanmasıdır. Sovyetler Birliği'nin dağılma sürecinin etkileri 1992'de de kendini hissettirmeye devam etmiştir. Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) ve diğer Doğu Avrupa ülkelerinde, yeniden yapılanma çabalarından doğan sorunlar ve yüksek enflasyonla başlayan hayal kırıklığı, yılın sonuna doğru politik çalkantılara neden olmuştur. Eski Yugoslavya'daki iç savaş, yüzbinlerce mülteci yaratmış, ekonomik ve sosyal sorunları artırmıştır. Diğer taraftan Azerbaycan, Gürcistan ve Tacikistan'daki çatışmalar durmamıştır. Irak'ta sorunlar devam ederken, Balkanlarda da gerilim artmıştır. Özellikle Kafkasya ve Balkanlardaki gelişmeler Türkiye açısından sorunlar yaratmaktadır. Çekler ve Slovaklar, ayrılma konusunda uzlaşmış ve 31 Aralık 1992 tarihinden sonra Çekoslovakya, Çek ve Slovak Cumhuriyetlerine dönüşmüştür.

Maastricht Antlaşması'nın AT ülkeleri tarafından onaylanması sırasında sürpriz gelişmeler yaşanmış, Danimarkalılar Antlaşma'yı onaylamayı az bir farkla reddederken, Fransızlar az bir farkla kabul etmişlerdir. Ancak, Edinburgh'daki AT Zirvesi'nde, Danimarka'da bir kez daha referandum yapılması üzerinde mutabakat sağlanmıştır. Danimarka'daki yeni referandumun sonucunu bekleyen İngiltere'nin dışındaki AT ülkeleri Antlaşma'yı onaylamıştır.

ABD'de Kasım ayı başında yapılan başkanlık seçimini açık bir farkla Demokratlar kazanmıştır. İngiltere'deki genel seçimlerde Muhafazakarlar dördüncü kez iktidara gelmişlerdir. Birleşmiş Milletler Somali'ye yılın son günlerinde askeri güç göndermiş, bu askeri güce Türkiye de katılmıştır. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi ve Genel Sekreterliği'nin Kıbrıs'la ilgili olarak sürdürdüğü görüşmelerden 1992'de de bir sonuç alınamamıştır. Öte yandan, İsrail ve Arap ülkeleri arasındaki barış görüşmeleri yıl sonunda çıkmaza girmiştir.

1.2. DÜNYA EKONOMİSİ

1991 yılında önemli bir duraklamaya giren dünya ekonomisi 1992 yılında yeniden canlanma belirtileri göstermiştir. Uluslararası Para Fonu (IMF) dünya üretiminin 1992 yılında yüzde 0,8 arttığını tahmin etmektedir. 1992 yılında gelişmiş ülkelerin bütçelerindeki dengesizlikler bu ülkelerdeki tüketici ve iş çevrelerini güvensizlik içinde bırakmıştır. Gelişmekte olan ülkelerin, özellikle Güney Amerika ve Asya ülkelerinin, 1992 yılındaki ekonomik performansları olumlu olmuştur. Doğu Avrupa ülkelerinde uygulamaya konulan reformlar sayesinde üretim düşüşleri azalmıştır. BDT ülkelerinde ise artan ekonomik sorunlar daha güçlü makroekonomik istikrar tedbirleri gerektirmiştir.

1.2.1. Sanayileşmiş Ülkeler

Sanayileşmiş ülkelerde, 1992'nin ilk üç ayında gözlenen ekonomik canlanma yıl sonuna doğru giderek yavaşlamış, büyüme yüzde 1,4 dolaylarında gerçekleşmiştir. Durgunlukla birlikte işsizlik artışı da sürmüştür. Uygulanmakta olan iktisadi politikalar arasından daha çok fiyat istikrarının sağlanmasında başarılı olunmuştur. Bütçe açıklarının arzulanan ölçüde düşürülememesi, yüksek faiz oranları, uluslararası dış ticaretteki korumacılığın varlığı, imalat sanayii ve tarım ürünlerine verilen sübvansiyonların sürmesi, hedeflenen sonuçlara ulaşılamamasının başlıca nedenleri arasında yer almıştır.

Dünyadaki genel gelişmenin aksine ABD'de 1992 yılının başında ekonomik gelişmeler olumsuzken yılın üçüncü üç ayından sonra artan harcamalar nedeniyle önemli bir canlanma gözlenmiştir. Ekonomide 1992'de yüzde 2 büyüme beklenmektedir. ABD'deki iktisadi durgunluğun sona erip ermediği konusundaki tartışmalar sürmektedir.

Japonya ekonomisi 1992 yılının ilk üç ayında iyi bir performans göstermiş olmakla birlikte bunu sürdürememiştir. Uygulamaya konulan acil önlem paketi ve ek bütçe tedbirleri de etkili olamamıştır. Yetersiz yurtiçi talep, düşük yatırım, azalan üretim, bozulan iş koşulları ve giderek artan cari işlemler fazlası Japon ekonomisinin önemli sorunları arasında sayılmaktadır. Büyüme hızı tahminlerinin resmen aşağı çekilmiş olması ekonomide aşılması zor sorunlarla karşılaşıldığının işareti olarak yorumlanabilir.

Avrupa Topluluğu'nda yavaş büyüme ve yüksek orandaki işsizlik sorunu devam etmiş, Tek Pazar programına rağmen sübvansiyonlar kaldırılamamıştır. Almanya birleşmenin yol açtığı sorunları 1992'de de aşamamıştır. Büyüme hızının yüzde 1,6 olarak tahmin edildiği Almanya'da işsizlik oranı artmış, enflasyon oranı ise düşmüştür. Enflasyonla mücadele için uygulanan sıkı para politikası tüm topluluk üyelerini etkilemiştir. İngiltere ekonomisindeki durgunluk 1992 yılında da sürmüş, işsizlik artmaya devam etmiştir. İtalya gibi enflasyon ve bütçe açığının azaltılamadığı ülkelerde faiz oranları yüksek düzeylerde kalmış ve döviz piyasalarında gözlenen karışıklık bu sorunu daha da artırmıştır. Bu gerginliğin Maastricht Antlaşması'nın uygulanmasıyla son bulacağı biçimindeki iyimser görüş, Danimarka'nın Antlaşma'yı onaylamaması ve İngiltere'nin ertelemeci tavrıyla yerini daha kuşkucu yorumlara bırakmıştır.

Sanayileşmiş ülkelerin bütçe açıkları 1992 yılında son on yılın en yüksek düzeyine ulaşmıştır. Faiz oranları arasında ise eşî görülmemiş düzeyde farklılıklar olmuştur. ABD'nin kısa vadeli faiz oranları yüzde 2,6 ile son 30 yılın en düşük düzeyinde seyrederken, Almanya'da faizler son 20 yılda görülmemiş oranda yükselmiş ve yüzde 9,8'e ulaşmıştır. Japonya'da ise kısa ve uzun vadeli faiz oranları önemli ölçüde düşüş kaydetmiştir.

1.2.2. Gelişmekte Olan Ülkeler

1992 yılında, gelişmekte olan ülkelerin yüzde 6,1 büyüdüğü tahmin edilmektedir. Grubun içinde, Orta Doğu ve Avrupa ülkeleri yüzde 9,9 büyürken, ikinci sırayı yüzde 6,6 ile Asya ülkeleri almıştır. Büyüme oranı Latin Amerika'da yüzde 2,7, Afrika'da ise yüzde 2 olmuştur. Gelişmekte olan ülkelerin 1991'de yüzde 42,7 olan tüketici fiyat artış hızının 1992'de yüzde 46,3'e yükselmesi beklenmektedir.

Çin 1992 yılında tarım dışı üretimde yüzde 20 artış sağlamıştır. Büyüme hızı ise OECD ülkelerinden daha yüksektir. Güney Kore, Tayvan, Hong Kong ve Singapur gibi yeni endüstrileşmiş ekonomilerdeki büyüme, sanayileşmiş ülkelerdeki ekonomik yavaşlamadan hemen hiç etkilenmemiştir. Almanya'nın birleşmesi bu ülkelere talep yaratarak fayda sağlamış, ayrıca bölge içi ticaret de artmıştır.

1992'de gelişmekte olan ülkelerin on yıl önce başlayan ve yükümlülüklerini yerine getirememekten kaynaklanan borç krizinin artık sona erdiği söylenebilir. 1991 ve 1992 yıllarında gelişmekte olan ülkelerin uluslararası finans kaynaklarına erişme düzeyinde belirgin bir iyileşme gözlenmiştir. Bu konuda Latin Amerika ülkeleri başı çekmiştir. Gelişmekte olan ülkelerin dış borçları 1991'de 1,6 trilyon ABD doları iken 1992'de 1,7 trilyon ABD dolarına yükselmiştir. Borçlu ülkelerin ekonomik büyüme ve dış ticaret olanaklarının ümit verici olduğu gözlenmektedir. Borçlanma oranlarında da bir kötüleşme beklenmemektedir. Tüm gelişmekte olan ülkeler için, bir yıl önce olduğu gibi, borç-ihracat oranının yüzde 178, borç-GSMH oranının ise yüzde 37 düzeyinde kaldığı tahmin edilmektedir. Borç ödeme güçlüğü içindeki ülkelerin resmi borçları için Paris Kulübü tarafından "Trinidad" şartlarının ya da ticari bankaların borçları için "Brady Planı"nın uygulanmasıyla da indirim sağlanmıştır.

1.2.3. Geçiş Sürecindeki Avrupa Ekonomileri ve Bağımsız Devletler Topluluğu

Doğu Avrupa'daki eski merkezi planlı ekonomilerin enflasyonu aşağı çekmek ve aynı zamanda üretimdeki düşüşü durdurmak için 1992 yılında giriştikleri reform çabaları bazı sonuçlar vermeye başlamıştır. 1991 yılında eski Sovyetler Birliği dışındaki Doğu Avrupa ülkelerinde yüzde 13,7 olan üretim düşüşünün 1992 yılında yüzde 10,4 civarına inmesi beklenmektedir. Bu ülkelerde özelleştirme ve yasal çerçevenin tesisi gibi piyasa ekonomisine destek veren reformlar önemlerini korumaktadır. Doğu Avrupa ülkelerinin geçiş döneminde karşılaştıkları sorunların başında; artan bütçe açıkları, enflasyon, işsizlik, üretim düşüklüğü, fiyat kontrollerinin yarattığı huzursuzluk ve dış borç geri ödemelerinde karşılaşılan güçlükler gelmektedir.

Özelleştirme çalışmalarında da önemli gelişmeler kaydeden Macaristan ve Çekoslovakya'da ihracatın artması ile cari hesapları bir milyar ABD doları civarında fazla vermiştir. Bu arada eski Doğu Avrupa ülkelerinin ticaretinde en büyük paya sahip olan eski Sovyetler Birliği'nin yerini Almanya almaya başlamıştır. Bu ülkelerin batıyla ticaretlerinin yanısıra BDT ile ticaretleri artmış, ayrıca EFTA ile imzalanan serbest ticaret antlaşmaları bu ülkelerin ticaretlerine destek sağlamıştır. Bunların dış borçları konvertibl döviz cinsinden artmaya devam ederken, özellikle Romanya, Bulgaristan, iç savaş nedeniyle ekonomik çöküş yaşayan Yugoslavya ve bir ölçüde Polonya borç servisinde güçlük çekmiştir. Bu

arada Bulgaristan'ın 1992'nin sonlarında faiz ödemesine başlaması dış piyasalarda saygınlığını artırmıştır.

Pazar ekonomisine geçiş için bir dizi önlem alan ve kambiyo rejimlerini liberalleştirmekte olan bu ülkelerde özellikle yabancı yatırımların artırılması için vergi muafiyeti gibi düzenlemelere gidilmiş, kâr transferleri serbest bırakılmıştır. Macaristan sermaye akışından önemli ölçüde pay almıştır.

BDT üyesi ülkeler 1992 yılında piyasa ekonomisine geçiş ile birlikte uluslararası kuruluşlarla işbirliğini güçlendirmişler, IMF'den teknik yardım sağlamışlardır. Topluluğu oluşturan 15 cumhuriyetten, Tacikistan dışındaki 14'ü IMF ile üyelik anlaşması imzalamıştır.

1992 yılında, BDT'de dış borç geri ödemeleri ve yeni finansman eksikliği sorun yaratmıştır. Yıl başında kreditor ülkeler ile Paris'te yapılan toplantıda, 1 Ocak 1991 tarihinden önce hükümetlerarası antlaşmalar yoluyla sağlanan orta ve uzun vadeli kredilere ilişkin anapara geri ödemelerinin ertelenmesi konusunda anlaşma sağlanmıştır. Bu çerçevede, BDT Cumhuriyetleri'nin 1992 yılında batılı kreditor ülkelere yapacağı toplam 20 milyar ABD doları tutarındaki dış borç geri ödemesinden 11 milyar ABD dolarlık kısmının ertelenmesi kararlaştırılmıştır.

BDT'de, özellikle mali ve parasal duruma ve kontrol altına alınamayan enflasyonun süregelmesine ilişkin gelişmeler ise endişe verici bulunmakta, reform çabalarının başarıya ulaşması için makroekonomik istikrarın hayati olduğu savunulmaktadır. Bu ülkelerdeki enflasyon oranı 1992 yılında çok yüksek bir düzeye ulaşmıştır.

I.2.4. Dünya Ticareti

1992 yılında dünya dış ticaret hacminin yüzde 4 oranında arttığı tahmin edilmektedir. Uruguay Round ticaret görüşmeleri planlandığı zaman içerisinde sonuca ulaşamamıştır. Anlaşmazlıkların yoğunlaştığı en önemli nokta tarımdır. Ancak, hizmetler sektörü ticaretinin serbestleşmesi konusunda da anlaşma sağlanamamaktadır.

ABD'nin 1991 yılında durgunluk ve savaş transferleri nedeniyle düşen cari işlemler açığı 1992 yılında artmıştır. Son yıllarda altın alımını azaltan ve ticaret hadlerinde lehine gelişme olan Japonya'nın cari işlemler fazlası ise artışını sürdürmüştür. 1991 yılında Almanya'da üretimin iç talebe

kayması ve ithalatın artması sonucu cari işlemler fazlası açığa dönüşmüştü, bu açık 1992 yılında artmıştır. 1992 yılında Fransa ve Kanada'nın cari işlemler açığı azalmış, İtalya ve İngiltere'nin açıkları büyümüştür. Avusturalya, Avusturya, Finlandiya, Yunanistan, Yeni Zelanda ve İspanya'nın açıkları ise gayri safi yurt içi hasıllarının yüzde 2'sinin üstüne çıkmıştır. Gelişmekte olan ülkelerin cari açığı 1991'deki 78,2 milyar ABD dolarlık seviyesinden 1992'de 47,1 milyar ABD dolarına inmiştir. Geçiş Sürecindeki Doğu Avrupa ülkelerinin cari işlemler açığının 1991 yılındaki 6,4 milyar ABD dolarlık düzeyinden 1992 yılında 2,9 milyar ABD dolarına düşeceği tahmin edilirken, onbeş BDT ülkesinin cari açığının 1992 yılında 15,7 milyar ABD dolarına ulaşması beklenmektedir.

1.2.5. Uluslararası Mali Piyasalar

Dünya ekonomisindeki olumsuz gelişmeler, döviz piyasalarındaki hareketlilik, faiz oranlarındaki baskı, Maastricht Antlaşması'nın onaylanmasına ilişkin karışıklıklar, uluslararası mali piyasalara zor bir yıl yaşatmıştır. 1992 yılında global borçlanma yüzde 16 artarak 610 milyar ABD dolarına ulaşmıştır.

Döviz kuru mekanizmasında süregelen gerginlik Haziran'da, Danimarka'nın Maastricht anlaşmasına olumsuz oy kullanması ve ardından Alman markının Avrupa Kur Mekanizmasında güçlenmesiyle artmıştır. İtalya'da yüksek kamu borçları ve bütçe açıkları, ekonomik ve parasal birliğe uyum sağlayabilme riskini artırırken, İngiltere'de süregelen durgunluk ve cari işlemler açıklarına karşılık faiz oranı üzerindeki kısıtlar, İngiliz sterlini ve İtalyan lireti üzerinde düşüş baskısı yaratmıştır. Temmuz'da Alman Merkez Bankası iskonto oranını yükseltmiş ABD ise kısa vadeli faiz oranlarını düşürmüştür. Bu da, Alman markının diğer Avrupa para sistemi paraları karşısında değer artışı beklentisini pekiştirmiştir. Alman ve İtalyan Merkez Bankaları İtalyan lireti üzerindeki baskıyı azaltmak amacıyla müdahalede bulunmuşlar ve Almanya dışındaki Avrupa ülkeleri faiz oranlarını artırmışlardır.

Ağustos'tan sonra Fransa'da Maastricht oylamasıyla ilgili olumsuz beklentiler yaygınlaşmaya başlamıştır. Diğer ekonomik gelişmeler de kurlarla ilgili devalüasyon beklentilerini artırmıştır. Eylül başında ABD'de ekonomiyi canlandırmak amacıyla faiz oranları düşürülünce ABD doları Alman markı karşısında son dönemlerin en düşük düzeyine inmiştir. İtalya'da kısa vadeli faiz oranlarının artırılmasına; İtalyan ve Alman

Merkez Bankalarının destekleyici müdahalelerine rağmen İtalyan liri değeri kaybetme yönünde büyük bir baskı altına girmiştir. 12 Eylül'de İtalyan liri, Avrupa Kur Mekanizması içinde yüzde 7 değeri kaybetmiştir. Bunun ardından Alman Merkez Bankası faiz oranlarını küçük oranda düşürmüştür. İtalyan liri üzerinde baskılar yine de sürmüştür. Öte yandan yüzde 6'lık bant içinde dalgalanan İspanyol pesetası da bantın en üst düzeylerinden, en altına kadar inmiştir. 16 Eylül'de İngiliz sterlini Avrupa Kur Mekanizması dışına kayma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Bu gelişme karşısında Fransız, Alman ve İngiliz Merkez Bankaları piyasaya müdahale etmişlerdir. İngiliz Merkez Bankası, aynı günde, faiz oranlarını iki seferde yüzde 10'dan yüzde 15'e artırmış, ancak İngiliz sterlininin durumu düzelmemiştir. 17 Eylül'de İngiltere sterlini, Avrupa Kur Mekanizmasından çıkarmış ve faiz oranlarını tekrar yüzde 10'a indirmiştir. Müdahaleler İtalyan liri de Avrupa Kur Mekanizması içinde tutmaya yetmemiş ve 17 Eylül'de İtalya da liri Mekanizmadan çıkarmıştır. Bu gelişmeler sonucunda, rekabet gücü azalan İspanyol pesetası Avrupa Kur Mekanizması içinde yüzde 5 değeri kaybetmiştir.

Fransa'nın Maastricht Referandumunu küçük bir oy farkıyla kabul etmesi ve İtalyan liri ile İngiliz sterlininin Avrupa Kur Mekanizması dışında kalması Fransız frangını baskı altına sokmuş, Alman ve Fransız Merkez Bankaları müdahalelerde bulunmuşlardır. Fransa'da, 23 Eylül'de bir gecelik faiz oranı yüzde 2,5 artırılmış, Almanya'da kısa vadeli faiz oranı düşürülmüştür. Fransız ve Alman yetkililer Fransız frangının Alman markı karşısındaki değerinin müdahale gerektirmediğini, piyasa koşullarını doğru yansıttığını birlikte açıklamışlardır. Açıklamadan sonra baskılar azalmış, resmi faiz oranları yavaş yavaş düşürülmüş ve Avrupa Kur Mekanizması içinde Kasım ayına kadar önemli bir hareket görülmemiştir.

Kasım ayı ortalarında İsveç kronu değeri kaybetme yönünde baskı altına girmiş ve 19 Kasım'da dalgalanmaya bırakılmıştır. Ancak devalüasyon baskıları diğer kurlara sıçramıştır. Fransız frangı, Danimarka kronu, İrlanda poundu, İspanyol pesetası, Portekiz eskudosu ve Avrupa Para Sistemi dışında olan Norveç kronuna müdahaleler yapılmış ve bu ülkelerde faiz oranları artırılmıştır. Ancak 23 Kasım'da İspanyol pesetası ve Portekiz eskudosu Avrupa Kur Mekanizması içinde yüzde 6 değeri kaybetmiş ve Avrupa Kur Mekanizması içinde sıkıntılar sürmüştür.

Kanada'da yapılacak olan anayasa oylaması nedeniyle Eylül'den sonra Kanada doları zayıflamış ve faiz oranları yükselmiştir. Oylamadan sonra Kanada doları güçlenmiş ve faiz oranları düşmüştür. Ancak Eylül-Aralık ayları arasında Kanada doları ABD doları karşısında yüzde 6,5 değer kaybetmiştir. Avrupa ve Kanada'daki karışıklıklar ABD doları ve Yen'in değer kazanmasına neden olmuştur. 1991 sonunda, sırasıyla, 1,52 ve 124 olan Alman markı/ABD doları ve Yen/ABD doları pariteleri 1992 sonu itibarıyla 1,63 ve 125 civarında gerçekleşmiştir.

Eylül 1992'de doruğa ulaşan Avrupa Para Krizinin dört önemli nedeninin olduğu söylenebilir. Birincisi, Avrupa ülkelerinin ekonomik durumlarında ortaya çıkan ve büyüyen farklılıktır. Makroekonomik göstergeleri Fransa, Danimarka ve Benelux ülkeleri kadar iyi olmayan ülkelerin ya paralarının değerini düşürmeleri ya da sistemi terk etmeleri gerekmektedir. İkincisi, Almanya'da gözlenen ekonomik gelişmedir. Sistemin ana parası olan Alman markı, ücretler ve mali politikalarda görülen gelişmeler sonucu baskı altına girmiştir. Almanya'da para politikasında yapılan değişikliklerle faiz oranı artırılmış, bu da döviz kuru mekanizması içindeki diğer ülkelere içinde bulundukları ekonomik durumda kaldıramayacakları bir yük getirmiştir. İstikrarlı kur politikası uygulama yükümlülükleri bu ülkelerin, iç faiz oranını yükseltmelerini zorunlu kılmış; bu ise iç borçların yüksek olduğu ülkelerde geri ödeme yükünü aşırı artırmıştır. Üçüncü neden, ABD ve Almanya'daki faiz farklılıklarının büyümesinin Alman markı üzerinde yarattığı yukarı doğru baskıdır. Dördüncü neden, Danimarka'da Maastricht Antlaşması'nın onaylanmaması ve bunun Avrupa Para Birliği'nin geleceği ile ilgili kuşkular yaratmasıdır.

Uluslararası tahvil piyasasında yeni ihraçların büyüme hızı önceki yıla göre düşük kalmakla birlikte yüzde 12 artarak 334 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. Bu artışın yüzde 19'unu devlet ihraçları oluşturmuştur. Öte yandan değişken faizli tahviller ise 1980'lerden beri en yüksek artışı sergilemiştir. Varlığa dayalı tahviller piyasası gelişme kaydetmemiş, yeni ihraçlar son yedi yılın en düşük değeri olan 21 milyar ABD doları düzeyinde kalmıştır.

Euro-tahvil piyasasında yılın ilk yarısında ECU ve yüksek getirili konvertibl tahvillere talep yüksek iken, Danimarka'daki Maastricht oylaması ve kur dalgalanmaları nedeniyle, yılın sonuna doğru talep daha alışılmış paralara kaymış, özellikle ABD doları, Alman markı , İsviçre

francı ve Yen bu yeni durumdan kârlı çıkmışlardır. 1991 yılında yeni tahvil ihracında pazar payı yüzde 29 gibi alıılmamış bir düzeye inen ABD dolarının payı 1992 yılında yüzde 37'ye çıkmıştır. Avrupa paralarında ise talep Alman markı cinsinden işlemlere kaymış ve bu işlemler bir yıl öncesine göre yüzde 60 artmıştır. Sonuçta Alman markı bu piyasada, ABD doları ve Yen'den sonra üçüncü sırayı almıştır. ECU cinsinden tahvillerin payı ise düşmüştür.

Sendikasyon kredisi piyasasındaki yeni borçlanma 1991 yılındaki düşüşten sonra 1992 yılında sadece yüzde 1,6 artarak 118 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. Uluslararası bankaların çekimser davranışları ve getirilerini artırmak için kredi şartlarını ağırlaştırmaları duraklamanın en önemli nedenidir. Kredi talebinin yüzde 45'i ABD firmalarından gelmiştir. Avrupa'dan gelen talep düşük kalmış, ancak Eylül'de İsveç ve İngiliz hükümetlerinin yabancı para rezervleri için iki büyük borçlanma gerçekleştirilmiştir.

1992 yılında orta vadeli euro-senet (Medium-term note programmes) ve euro-ticari senet (Euro-commercial paper programmes) türündeki finansman araçları rekor düzeyde artmış ve 135 milyar ABD dolarına çıkmıştır. Artışın büyük bir bölümü yeni orta vadeli euro-senetlerden oluşmaktadır. Buna karşılık yeni euro-ticari senetlere olan talep azalmaya devam etmiştir.

Daha önceki yıllardaki gibi toplam borçlanma içinde en büyük pay OECD ülkelerinin olmuş ve borçları yüzde 17 artmıştır. OECD ülkeleri içinde dünyadan en büyük borç payı yüzde 15,6 ile ABD'nindir. Gelişme yolundaki ülkeler borçlanmalarını yüzde 2 artırabilmişlerdir. Bu grupta en büyük pay Güney Amerika ve Asya ülkelerininindir. 1992 yılında Çin bu piyasalarda faal olmuş, payı binde 2 olan Orta ve Doğu Avrupa Ülkelerinin borçlanması da yüzde 16,7 azalmıştır. Uluslararası sermaye hareketleri daha çok sanayileşmiş ve gelişmekte olan ülkelerin cari işlemler açıklarını ve uluslararası yatırım portföyündeki çeşitlendirmeyi yansıtmaktadır.

Hisse senetleri 1992'de New York Borsasında yüzde 4 ve Londra Borsasında yüzde 12 değer kazanırken Tokyo Borsasında yüzde 26 oranında düşüş göstermiştir. Hong Kong Borsasında ise bu ülkenin Çin ile olan ilişkilerinin durumuna bağlı olarak iniş ve çıkışlar olmuştur.

1.2.6. İktisadi Bütünleşme Hareketleri

Avrupa'nın tek pazar olarak bütünleşmesi yolunda en önemli adım olan Maastricht Antlaşması, Danimarka ve İngiltere dışındaki tüm üyeler tarafından onaylanmıştır.

Karadeniz Ekonomik İşbirliği Projesi'ne esas teşkil eden deklarasyon 25 Haziran 1992'de İstanbul'da, Arnavutluk, Azerbaycan, Bulgaristan, Ermenistan, Gürcistan, Moldova, Romanya, Rusya, Türkiye, Ukrayna ve Yunanistan arasında imzalanmış ve bu çerçevede Karadeniz Ticaret ve Kalkınma Bankası'nın kurulması kararı alınmıştır.

12 Ağustos'ta ABD, Meksika ve Kanada arasında 363 milyon kişiyi kapsayan ve tek pazar yaratacak olan Kuzey Amerika Serbest Ticaret Antlaşması imzalanmıştır.

Ekim ayında, ASEAN adıyla tanınan Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği'ne mensup altı ülke, Brunei, Endonezya, Malezya, Filipinler, Singapur ve Tayland 1 Ocak 1993 tarihinden itibaren aralarındaki gümrük duvarlarını tedricen kaldırma konusunda anlaşmaya varmışlardır. ALEA adıyla anılacak bu anlaşmanın amacı Kuzey Amerika ve Avrupa'da olduğu gibi gerçek bir serbest ticaret bölgesi kurmak olarak açıklanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER VE PARA POLİTİKASI

II.1. GENEL DENGE

Devlet İstatistik Enstitüsü'nce hazırlanan verilere göre 1992 yılında reel GSMH büyüme hızı bir yıl öncesine oranla önemli ölçüde artarak yüzde 5,9 olarak gerçekleşmiştir. Bu büyüme büyük ölçüde tüketim artışından kaynaklanmış, sabit sermaye yatırımlarındaki yükselme yüzde 1,3 düzeyinde kalmıştır. Tüketim artışının en büyük nedenlerinden birisi reel ücretlerde yıl içerisinde gerçekleşen artışlardır. GSMH'nin harcama kalemlerinde dikkati çeken değişikliklerden bir tanesi de kamu kesimi stoklarında gözlenen önemli azalmadır. İhracattaki artış 1991 yılına göre önemli ölçüde hızlanarak yüzde 9'a ulaşmıştır. İthalatta da ekonomideki canlanmaya paralel olarak, bir yıl öncesinin tersine, artış kaydedilmiştir. Bu gelişmeler sonucunda dış ticaret açığı 8,2 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 1991 yılında 258 milyon ABD doları fazla veren cari işlemlerin 1992 yılında 943 milyon ABD doları açık vermiştir. Kamu kesimi finansman gereksiniminin GSMH'ya oranı bir yıl öncesine kıyasla 1,9 puan azalarak yüzde 12,5'e inmiştir. Bu azalmanın 1,5 puanlık kısmı işletmeci Kamu İktisadi Teşebbüsleri'nin (KİT) borçlanma gereksiniminin düşmesinden kaynaklanmaktadır. Buna karşılık, konsolide bütçe nakit açığında kayda değer bir iyileşme gerçekleşmemiştir. Aylık indekslerin ortalamaları ile ölçüldüğünde tüketici fiyat artış hızı yüzde 66'dan yüzde 70'e, toptan eşya fiyat artış hızı ise yüzde 55'den yüzde 62'ye yükselmiştir. Öte yandan, yıl sonları itibariyle hesaplandığında toptan eşya fiyat artış hızı yüzde 59'dan yüzde 61'e yükselmiştir. Buna karşılık aynı dönemde tüketici fiyat artış hızında 5 puanlık bir azalış gerçekleşmiş ve oran yüzde 71'den yüzde 66'ya inmiştir. Ekonomideki canlanmaya karşılık istihdamda kayda değer bir gelişme olmamış, işsizlik oranı geçen yılın düzeyinde kalmıştır. Yıl içinde özel ve kamu kesimlerindeki işçi ücretlerinde ve net memur maaşlarında reel olarak artış gözlenmiştir.

Türkiye'de iktisadi gelişmeleri belirlemede ekonominin iç dinamiğinden gelen etkiler uzunca bir süredir ağırlıklı rol oynamaktadır. Son yıllardaki iktisadi gelişmelere damgasını vuran temel unsur kamu açıkları ve bu açıkların finansman yöntemleridir. Kamu açıkları makul düzeylere indirilmediği sürece, iktisadi dengesizliklere neden olmaktadır.

Fiyat artış hızlarının son yıllarda yüzde 60'lar gibi yüksek düzeylerde seyretmesinin temelinde bu olgu vardır. Finansman alternatiflerinden birine ya da ötekine ağırlık verilmesi bu temel eğilimi değiştirmemekte, ancak kısa vadelerde geçici olarak bu eğilimden uzaklaşılmasına yol açabilmektedir. Kamu finansmanının mali piyasalardan borçlanılarak sağlanması Türkiye'de faiz hadlerini yükseltmektedir. Böylelikle içerden borçlanma daha da maliyetli hale gelmekte ve sistem kısır döngüye doğru gitmektedir. Ayrıca, yüksek faiz oranları ülkeye sermaye girişini özendirilmektedir. Bu da Türk lirasının reel olarak değer kazanmasına yol açmaktadır. Türk lirasının reel olarak değer kazanmasının da ihracat üzerine olumsuz etkileri vardır. Kısır döngü kamu açıklarının azaltılmasına yönelik kararlı politikalarla kırılmadığında, Merkez Bankası kaynaklarına başvurulması gündeme gelmektedir. Kamu açıklarının Merkez Bankası kaynaklarından finanse edilmesinin enflasyonist etki yaratmaktadır. Sistemin likiditesinin bu kanalla arttırılması bir yandan talep fazlası olarak mal ve hizmet piyasalarına yansırken, diğer yandan da kısmen döviz talebi olarak Merkez Bankası'na geri dönmekte ve Türk lirasının değer kaybetmesi yönünde baskı oluşturmaktadır.

TABLO II.1.1
TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER

	1990	1991	1992 ⁽¹⁾
GSMH(Trilyon TL, Cari Fiyatlarla)	287,3	453,2	774,3
BÜYÜME HIZI ⁽²⁾ , GSYİH (%)	8,2	1,1	4,9
BÜYÜME HIZI ⁽²⁾ , GSMH (%)	9,2	0,3	5,4
NÜFUS (Milyon Kişi)	56,1	57,3	58,6
İSTİHDAM ⁽³⁾ (Milyon Kişi)	18,2	19,0	19,2
İHRACAT (Milyar ABD doları, FOB)	13,0	13,7	14,9
İTHALAT (Milyar ABD doları, CIF) ⁽⁴⁾	22,3	21,0	22,9
CARİ İŞLEMLER DENGESİ (Milyar ABD doları)	-2,6	0,3	-0,9
DIŞ BORÇ/GSMH (Yıl Ortalaması Kuru)	0,45	0,47	0,49
İÇ BORÇ/GSMH	0,20	0,20	0,22
DİE Toptan Eşya Fiyat İndeksi ⁽⁵⁾ (Yıllık % Değişme)	52,3	55,3	62,1
DİE Tüketici Fiyat İndeksi ⁽⁵⁾ (Yıllık % Değişme)	60,3	66,0	70,1

Kaynak: DİE, DPT, Merkez Bankası

(1) Geçici.

(2) 1968 Fiyatlarıyla, DPT verileri.

(3) DİE, Nisan ayı.

(4) Altın ithalatı hariç.

(5) 1987=100; yıl ortalaması.

II.1.1. Ekonominin Arz Yönü: Sektörel Üretim Gelişmeleri ve İthalat

II.1.1.A. Sektörel Üretim Gelişmeleri

TABLO II.1.2
GAYRİ SAFİ MİLLİ HASILA⁽¹⁾
(Büyüme Hızı)

	1990				1991				1992			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
GSMH	12,0	15,2	5,4	7,4	-0,9	-1,4	3,2	-0,5	6,8	5,4	5,6	6,2
Tarım	7,0	24,2	3,7	5,3	1,4	-0,9	1,1	-8,9	4,5	3,7	3,3	4,4
Sanayi	12,3	8,9	7,3	6,6	-2,8	1,9	7,3	3,9	10,5	4,9	5,6	2,9
İmalat	13,2	10,5	8,3	7,2	-4,0	1,5	7,6	3,8	10,3	4,8	5,1	3,0
Hizmetler	12,3	16,5	5,6	8,3	-0,02	-3,0	2,7	-0,6	5,0	6,0	6,9	8,2

Kaynak: DİE

(1) 1987 üretici fiyatlarıyla, bir önceki yıla göre yüzde değişim.

a) Tarım

1991 yılında büyüme hızı negatif olan tarım sektöründe 1992 yılında yüzde 3,7'lik bir artış gözlenmiştir. Üçer aylık dönemler itibariyle bakıldığında, bu hız birinci üç aylık dönemde yüzde 4,5, ikinci üç aylık dönemde yüzde 3,7, üçüncü üç aylık dönemde yüzde 3,3, dördüncü üç aylık dönemde ise yüzde 4,4 olarak gerçekleşmiştir (Tablo II.1.2). Tarım sektöründeki üretim gelişmelerine alt gruplar itibariyle bakıldığında, büyüme hızı alt sektörler arasında farklılık göstermektedir. Bitkisel üretim ve hayvancılıkta bir önceki yıla göre gerçekleşen artış yüzde 3,9 dur. Hububat üretimin yüzde 3,0 azalış olmasına karşılık bakliyat üretiminde yüzde 10, meyve üretiminde yüzde 8, sebze üretiminde ise yüzde 1 oranında artış gerçekleşmiştir. Su ürünleri katma değeri 1992 yılında bir önceki yıla göre yüzde 6,5 oranında artarken, ormancılık sektöründe gerçekleşen büyüme oranı yüzde 10,8 olmuştur.

b) Sanayi

Ekonominin içinde bulunduğu durumu daha iyi yansıtması açısından sanayi sektöründeki gelişmeler önem kazanmaktadır. 1992 yılında özel tüketimdeki artışın uyardığı iç talep gelişmelerine paralel olarak sanayi üretiminde de artış gözlenmiştir. Sanayide 1992 yılının ilk üç aylık döneminde yüzde 10,5 olan reel büyüme hızı, daha sonra yavaşlayarak,

ikinci, üçüncü ve dördüncü üç aylık dönemlerde sırasıyla yüzde 5,9, 5,6 ve 2,9 oranında gerçekleşmiştir. Sanayi sektöründe 1991 yılında yüzde 2,7 olan yıllık ortalama büyüme oranı 1992 yılında yüzde 5,8 olarak gerçekleşmiştir. Vurgulanması gereken bir nokta da sektörler arasındaki büyüme hızlarının farklılık göstermesidir. Madencilik sektörü ve gıda sanayii üretim azalırken, metal, kağıt, makine sanayii gibi sektörlerde ise ortalamanın üzerinde bir üretim artışı gözlenmektedir. Sanayide gözlenen gelişmelere koşut olarak bu sektörün ağırlıklı girdisi olan enerji sektöründe de büyüme hızı yüzde 11,8 gibi yüksek oranda gerçekleşmiştir.

Sanayi üretimi ile ilişkili olan ara malı ithalatı, özellikle ikinci ve üçüncü üç aylık dönemlerde önemli ölçüde artmıştır. Buna bağlı olarak ithal girdilerin üretimde bir kısıt oluşturmadığı söylenebilir. Üretimdeki değişmelerin diğer bir göstergesi de bankacılık kesiminin açtığı kredilerdir. Toplam krediler, Kasım ayı itibariyle geçen yılın sonuna göre reel olarak artmıştır.

c) Hizmetler

GSMH'daki payı açısından önemli olan ulaştırma ve haberleşme sektöründe yılın ilk üç aylık döneminde, yüksek büyüme hızı gözlenmiştir. Katma değere katkısı bakımından diğer bir önemli sektör olan inşaat sektöründe ise yılın ilk üç aylık döneminde negatif olan büyüme hızı, ikinci üç aylık dönemden itibaren artış göstermiştir.

II.1.1.B. İthalat

1991 yılında, azalan ithalat 1992 yılında ekonomideki görece canlanmaya bağlı olarak yüzde 8,7 oranında artarak 22,9 milyar ABD doları olmuştur. İthalatın ana mal gruplarına göre dağılımına bakıldığında en yüksek artış yüzde 11,9 ile yatırım mallarında olmuş, onu yüzde 8,6 ile hammadde ithalatı izlemiştir. Tüketim malları ithalatı ise yüzde 2,1 gibi düşük bir oranda artmıştır.

II.1.2. Ekonominin Talep Yönü: İç Talep ve İhracat

II.1.2.A. İç Talep: Yatırım ve Tüketim

İç talebi oluşturan unsurlardan toplam tüketim harcamaları reel olarak yüzde 9,5 artmıştır. 1992 yılının en belirgin özelliği, özel tüketim harcamalarının en hızlı yükselen kalem olmasıdır. Kamu ve özel kesim

tüketim harcamalarının artış hızları sırasıyla yüzde 1,9 ve yüzde 10,6 olmuştur. Özel tüketim harcamalarındaki artışın önemli nedenlerinden birisi reel ücretlerin 1991 ve 1992 yıllarında yükselmiş olmasıdır. Dolayısıyla, 1991 yılında çok düşük olan reel GSMH artış hızı, 1992 yılında özel tüketim harcamalarındaki yüksek artışla uzun dönem ortalamasına yaklaşmıştır.

1991 yılında daralan sabit sermaye yatırımları 1992 yılında yüzde 1,3 artmıştır. Buna karşılık toplam stoklar azalmıştır. Yatırımlardaki artış özel kesimde yüzde 1,4 olarak gerçekleşmiştir. Kamu kesimi sabit sermaye yatırımlarında ise 1991 yılında yüzde 3 olarak gerçekleşen artış 1992 yılında yüzde 1,1'e gerilemiştir. 1992 yılında kamu kesimi stoklarında önemli ölçüde azalma gerçekleşmiştir. Özel ve kamu kesimi yatırımlarının farklı sektörlerde yoğunlaştığı gözlenmektedir. Ulaştırma-haberleşme sektörü ve enerji sektörü, sırasıyla yüzde 33,2 ve yüzde 18,1 olan paylarıyla toplam kamu yatırımları içinde 1992 yılında da ağırlıklı sektörler olmuşlardır. Özel kesimde ise yüzde 41,9 ile konut sektörü ve yüzde 27,8 ile imalat sanayii en yüksek paya sahiptir.

II.1.2.B. İhracat

İhracat 1992 yılında bir önceki yıla göre yüzde 9 artarak 14,9 milyar ABD doları olmuştur. İhracat içinde en yüksek paya sahip olan sanayi ürünlerinin payı yüzde 79'dan yüzde 83'e yükselirken tarım ürünlerinin payı yüzde 19'dan yüzde 15'e düşmüştür.

İslam ülkelerine olan ihracatın toplam içindeki payı yüzde 20'den yüzde 19'a, OECD ülkelerine olan ihracatın payı ise yüzde 65'den yüzde 64'e düşmüştür. İhracatın ithalatı karşılama oranı geçen yıla göre değişmemiş ve yüzde 64 düzeyinde kalmıştır.

II.1.3. İşgücü Piyasası

DİE tarafından uygulanan Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarına göre, Ekim 1991'de 19 milyon olan toplam istihdam, Nisan 1992'de artarak 19,2 milyon kişi olmuştur. Kentsel bölgelerde istihdam edilenler yüzde 5 artarken, kırsal bölgelerde istihdam edilenler yüzde 6 azalmıştır. İstihdam açısından en az işsizlik kadar önemli olan eksik istihdam da geçen yıla göre yüzde 7,9 artmıştır. Bu durumda toplam atıl iş gücü oranı yüzde 15,9'a yükselmiştir.

İş ve İşçi Bulma Kurumu'na kayıtlı işsizlerin yüzde 4,5'i 1-2 ay süreyle iş beklerken yüzde 49'u 1 yıldan fazla süredir iş bulamayanlardan oluşmaktadır. Aynı kurumun Eylül 1992 verilerine göre özel sanayi ve hizmet sektörlerinde işe yerleştirmeler geçen yılın aynı dönemine göre sırasıyla yüzde 30 ve 13 oranlarında azalış gösterirken, tarım sektöründe yüzde 1,5 oranında artmıştır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın yayınladığı iş kolu istatistiklerine göre imalat sanayiinde işçi istihdamı 1992 yılının ilk altı ayında yüzde 0,5 oranında azalma kaydetmiştir. Özel sektör imalat sanayiinin 1992 yılındaki üretim artışı dikkate alındığında bu sektördeki istihdam azalışına, otomasyon ve işgücü maliyetindeki artışın neden olduğu söylenebilir (Tablo II.1.3).

TABLO II.1.3
İŞGÜCÜ VE İŞSİZLİK
(12 + yaş)

	1990	1991	1992 ⁽¹⁾
Toplam İşgücü (Bin Kişi)	21196	20731	20846
Kadın (%)	31,8	31,4	30,1
Erkek (%)	68,2	68,6	69,9
Toplam İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	1572	1715	1674
Toplam İşsizlik Oranı	7,4	8,3	8,0
Kent	10,9	12,1	12,1
Kır	4,8	5,4	4,7
Eksik İstihdam Oranı	6,8	6,4	7,9
Atıl İşgücü Oranı	14,2	14,7	15,9

Kaynak: DİE

(1) Geçici.

Kırsal ve kentsel işgücü yapıları oldukça farklı özellikler göstermektedir. Kentsel yerleşim bölgelerinde yüzde 12,1 olan işsizlik oranı, kırsal yerleşim bölgelerinde yüzde 4,7'ye düşmekte, bu da Türkiye genelinde işsizlik oranının yüzde 8 olarak gerçekleşmesine neden olmaktadır. Eğitimli genç nüfus arasındaki işsizlik oranı ise yüzde 33'tür. Ayrıca, kırsal ve kentsel bölgelerde işgücüne katılma oranları da farklıdır. Bu oran kırsal kesimde kadınlarda yüzde 48,5, erkeklerde yüzde 76,2 iken, kentsel bölgelerde kadınlarda yüzde 15,7, erkeklerde ise yüzde 70,4'tür. Kırsal yerlerde kadınların işgücüne katılma oranlarının yüksek olmasının nedeni 12 ve daha yukarı yaştaki ücretsiz aile işçilerinin çalışıyor kabul edilmesindendir. Toplam istihdam içinde en yüksek pay tarım sektörünüdür (Tablo II.1.4).

TABLO II.1.4
İSTİHDAMIN SEKTÖREL DAĞILIMI (yüzde)

	1990	1991	1992 ⁽¹⁾
Tarım	47	48	45
Sanayi	16	15	15
Hizmetler	37	37	40

Kaynak: DİE
(1) Geçici.

Çalışma hayatı mevzuatının Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) şartlarına uygun olarak değiştirilmesi çerçevesinde, 1992 yılı içinde kamu işyerlerinde sendikal örgütlenmeyi de içeren toplam yedi sözleşme TBMM'nin onayına sunulmuştur. İşgüvencesi Yasa Tasarısı Bakanlar Kurulu'nun gündemindedir.

TABLO II.1.5
SABİT GELİRLİ KESİMLERİN ÜCRET VE MAAŞLARINDAKİ GELİŞMELER
(TL/Ay)

	1991	1992	Reel Artış ⁽¹⁾
İŞÇİ ÜCRETİ			
- Asgari Ücret ⁽²⁾	575250	1071000	9,4
- Kamu Kesimi ⁽³⁾	2918346	5428119	9,3
- Özel Kesim ⁽³⁾	3893164	6767435	2,2
MEMUR MAAŞI⁽⁴⁾	1248816	2453305	15,4
EMEKLİ MAAŞI			
- Emekli Sandığı ⁽⁵⁾	1027272	1776000	1,6
- SSK ⁽⁶⁾	788812	1326887	-1,1
- Bağ-Kur ⁽⁷⁾	222888	550771	45,2

Kaynak: DPT

(1) 1992 yılı Kentsel Alanlar Tüketici Fiyatları İndeksinde Aralık ayı itibariyle 12 aylık ortalamalara göre değişim oranı olan yüzde 70,1 esas alınmıştır. Reel artışlar, $((1 + \text{Nominal Artış}) / (1 + \text{Enflasyon oranı}) - 1) \times 100$ formülüyle hesaplanmıştır.

(2) 16 yaşından büyükler için belirlenen asgari ücretin yıllık ortalamasıdır.

(3) Nominal ücret esas alınmıştır.

(4) Net ortalama maaş esas alınmıştır.

(5) 3. derece 1. kademedeki memur emeklisi esas alınmıştır.

(6) 1696 göstergeden aylık alan işçi emeklisi esas alınmıştır.

(7) 6. basamak 1130 göstergeden aylık alan Bağ-Kur emeklisi esas alınmıştır.

1992 yılında ücretlerde olumlu gelişmeler gözlenmiştir. Yaz aylarında enflasyon oranının yavaşlama eğilimine girmesi, sabit gelirli kesimlerin satınalma gücü üzerindeki baskının hafiflemesi yönünde olumlu beklentilerin oluşmasını sağlamıştır. Sabit gelirlilerin, çiftçilerin ve 65 yaşın üstündekilerin gelirlerinde sağlanan reel artış bu kesimlerin durumunda kısmi bir iyileşme sağlamıştır.

Asgari ücret, 1 Ağustos 1992'den geçerli olmak üzere , sanayi ve hizmetler kesimi ile tarım ve ormancılık kesiminde çalışan 16 ve üstü yaştaki işçiler için yüzde 80,9'luk bir artışla 48.300 TL/gün, 16 yaşından küçük işçiler için yüzde 90'lık bir artışla 37.230 TL/gün olarak belirlenmiştir. Kamu kesiminde işçi ücreti reel artışı 1991 yılında yüzde 31,6'dan, 1992 yılında yüzde 9,3'e, özel kesimde ücretin reel artışı ise yüzde 49,6'dan yüzde 2,2'ye gerilemiştir. Ortalama net memur maaşlarındaki reel büyüme eğilimi devam ederek 1991 yılında yüzde 7,9 olan net maaş reel artışı, 1992'de yüzde 15,4'e yükselmiştir.

1992 yılının ilk dokuz ayında toplam 1.455 toplu iş sözleşmesi bağitlanmıştır. Sözleşmelerin kapsamındaki 8.518 işyerinde çalışan 321.479 işçinin yüzde 54,7'si kamu kesimi, yüzde 45,3'ü özel kesim işçisidir. Kamu kesiminde, 1992'nin ilk yarısındaki toplu sözleşmeler, genellikle yıllık yüzde 86 artışlarla ve bir yıllık olarak imzalanmışlardır.

Kamu kesiminde esas ücret ve sosyal yardımların toplam işgücü maliyeti içindeki payları sırasıyla yüzde 53 ve yüzde 8 iken, özel kesimde bu oranlar sırasıyla yüzde 45 ve yüzde 38'dir. Esas ücret/toplam işgücü maliyeti oranının düşük olması verimlilik ve ücret arasındaki ilişkiyi zayıflatarak çalışanlar arasında daha nitelikli ve üretken olanların aleyhine sonuçlar doğurmaktadır. Çalışma karşılığı ücretin payının bu derece düşük olmasının nedenleri, işçi sendikalarının toplu sözleşme müzakerelerinde yan ödemeleri artırma gayretleri ve Zorunlu Tasarruf Fonu, Konut Fonu, SSK primleri gibi ödemelerin işgücü maliyetini artırmasıdır. Özellikle 1980 yılından itibaren uygulamaya konulan fonlar ücret gelirleri üzerinden kamu kesimine kaynak aktarımını artırmıştır. Değişik fon uygulamaları işçi ücretlerinden ek kesintiler yapılmasına yol açtığı gibi işverene de ek ödeme yükümlülükleri getirerek istihdamı olumsuz yönde etkilemektedir.

TABLO II.1.6
KAMU KESİMİ İŞÇİ ÜCRETİNİN YAPISI
(TL/Gün)

YILLAR	Esas Ücret	Sosyal Yardımlar	Nominal Ücret	İşveren SSK Primi	Diğer	Toplam İşgücü Maliyeti
1990	38991	5549	44541	8656	20762	73960
1991	85157	12120	97278	18905	45345	161528
1992	158393	22544	180937	35163	84342	300443

Kaynak: DPT

TABLO II.1.7
ÖZEL KESİM İŞÇİ ÜCRETİNİN YAPISI
(TL/Gün)

YILLAR	Esas Ücret	Sosyal Yardımlar	Nominal Ücret	İkramiye Prim vb.	Diğer	Toplam İşgücü Maliyeti
1990	37410	30750	68160	13590	1365	83115
1991	91260	78008	169268	31605	2617	203490
1992	158625	135610	294236	55235	4602	354075

Kaynak: DPT

II.2. KAMU MALİYESİ VE İÇ BORÇLANMA

II.2.1. Kamu Maliyesi

Türkiye’de kamu kesimi Konsolide Bütçe, reel ve finansal kesimde faaliyet gösteren KİT’ler, Mahalli İdareler, Sosyal Güvenlik Kuruluşları, Döner Sermayeli Kuruluşlar ve Bütçe Dışı Fonları kapsamaktadır.

Kamu kesimi genel dengesinde yer alan kuruluşların nakit finansman ihtiyacı 1992 yılında cari fiyatlarla yaklaşık yüzde 48 oranında artarak 96,8 trilyon Türk lirası olmuştur (Tablo II.2.1). 1991 yılında yüzde 14,4 olan kamu kesimi toplam nakit finansman ihtiyacının GSMH içindeki payı, 1992 yılında yüzde 12,5’e düşmüştür (Tablo II.2.2). 1992 yılında kamu kesimi genel dengesinde yer alan tüm kuruluşların nakit finansman ihtiyaçlarının GSMH içindeki paylarında azalma gözlenmiş, ancak en önemli azalma işletmeciler KİT’lerinin finansman gereksiniminin payında olmuştur. İşletmeciler KİT’lerinin finansman gereksiniminin GSMH içindeki

payı yüzde 4,7'den yüzde 3,2'ye düşmüştür. İşletmecî KİT'lerin finansman gereksiniminin payındaki bu azalmada, sabit sermaye yatırımlarının reel olarak azalması, tarımsal destekleme alımı yapan kuruluşların ihracata yönelerek stoklarını azaltması ve 1992 yılının toplu sözleşme yılı olmayışı nedeniyle ücret artışlarının önemli bir baskı yaratmayışı, etkili olmuştur.

TABLO II.2.1
KAMU KESİMİ NAKİT AÇIĞI VE FİNANSMANI⁽¹⁾
(Trilyon Türk lirası)

	1990	1991	1992
Nakit Açığı ⁽²⁾	-24,4	-51,9	-76,2
Stok Değer Artışı	6,3	13,4	20,6
Finansman	-30,7	-65,3	-96,8
Kasa-Banka Değişimi	-4,1	-4,4	1,6
Dış Borçlanma (net)	3,6	2,5	0,4
Konsolide Bütçe	0,04	1,9	3,9
İşletmecî KİT'ler	2,5	-1,6	-3,2
Fonlar	-19,4	1,4	0,3
Diğer Kamu ⁽³⁾	1,0	0,7	-0,6
İç Borçlanma (net)	31,2	67,1	94,8
Konsolide Bütçe	12,3	31,4	51,7
Kısa Vadeli Avans	0,3	10,7	17,4
Tahvil	7,9	2,3	15,4
Bono	1,9	12,8	24,0
"Diğer" Finansman	2,2	5,6	-5,1
İşletmecî KİT'ler	13,0	23,7	27,7
Merkez Bankası	0	4,1	-3,1
Ticari Banka	5,2	2,2	-7,1
Eximbank	0,07	-0,2	-0,4
Net Ödeme Ertelemesi	8,4	17,0	38,3 ⁽⁴⁾
Fonlar	4,4	8,1	11,8
Diğer Kamu ⁽³⁾	0,7	3,9	3,6

Kaynak: DPT, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı

(1) Konsolide Bütçe dışındaki kuruluşların verileri DPT 1993 Yılı Programından, Konsolide Bütçe verileri Hazine'den alınmıştır. KİT finansmanı verileri, 2 Temmuz 1992 tarihli Tahkim Kanununa göre gerçekleşmesi beklenen borç ve alacak tahkiminin yıl sonu itibarıyla gerçekleştiği varsayımına dayalı olarak hazırlanmıştır.

(2) Konsolide Bütçe nakit açığı ve diğer kamu kuruluşları finansman gereksinimlerinin toplamıdır.

(3) Mali KİT'ler, Mahalli İdareler, Döner Sermayeli Kuruluşlar ve Sosyal Güvenlik Kuruluşları.

(4) Tahkim Kanunu, bütçe dışı ikraz yoluyla verilen tahviller, vb. ile yaratılan kaynaklardır.

TABLO II.2.2
KAMU KESİMİ NAKİT FİNANSMAN İHTİYACININ
GAYRİ SAFİ MİLLİ HASILAYA ORANI⁽¹⁾
(Yüzde)

	1988	1989	1990	1991	1992
Konsolide Bütçe ⁽²⁾	3,9	4,8	4,3	7,4	7,2
KİT'ler	2,8	2,5	5,3	4,4	3,0
İşletmecî KİT'ler	2,7	2,6	5,5	4,7	3,2
Mali KİT'ler	0,1	-0,1	-0,2	-0,3	-0,2
Fonlar	-0,7	0,3	1,1	1,8	1,7
Özelleş. KİT'ler	0,0	-0,2	0,3	0,5	0,4
Diğer	-0,7	0,5	0,8	1,3	1,3
Diğer Kamu ⁽³⁾	0,2	-0,3	-0,1	0,8	0,6
Toplam Nakit Finansman İhtiyacı	6,2	7,3	10,6	14,4	12,5

Kaynak: DPT, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı

(1) Konsolide Bütçe dışındaki kuruluşların verileri DPT 1993 Yılı Programından, Konsolide Bütçe verileri Hazine'den alınmıştır.

(2) Konsolide Bütçe nakit açığının GSMH'ya oranıdır.

(3) Mahalli İdareler, Döner Sermayeli Kuruluşlar ve Sosyal Güvenlik Kuruluşlarını kapsamaktadır.

1992 yılında, Konsolide Bütçe gelirleri yüzde 81 oranında artarak 179,4 trilyon Türk lirası, giderleri ise yaklaşık yüzde 70 oranında artarak 223 trilyon Türk lirası olmuştur. Buna göre, 1992 yılında konsolide bütçe açığı 43,6 trilyon Türk lirasına yükselmiş ve GSMH içindeki payı yüzde 5,6 olarak gerçekleşmiştir. 1991 yılında Konsolide Bütçe açığının GSMH'ya oranı yüzde 7,4 olmuştur. 1991 yılında yüzde 74 olarak gerçekleşen konsolide bütçe gelirlerinin harcamaları karşılama oranı, 1992 yılında yaklaşık yüzde 80 olmuştur.

1992 yılında doğrudan vergiler yüzde 74,3 oranında artarak 71,6 trilyon Türk lirasına, dolaylı vergiler yüzde 87,1 oranında artarak 70,2 trilyon Türk lirasına ulaşmıştır. Doğrudan vergilerin GSMH içindeki payı 1991 yılında olduğu gibi yüzde 9,2 olarak gerçekleşirken, dolaylı vergilerin payı yüzde 8,3'den yüzde 9,1'e yükselmiştir. Hibe gelirleri azalırken diğer vergi dışı gelirler önemli ölçüde artmıştır. Hibe dışındaki vergi dışı gelirlerin GSMH içindeki payı yüzde 1,9'dan 4,1'e yükselmiştir. Bu artışta fon gelirlerinin müşterek fon hesabına aktarılması ve harcamaların bu hesaptan yapılması etkili olmuştur. 1992 yılında Konsolide Bütçe toplam harcamaları içinde cari harcamaların payı yüzde 51, yatırım harcamalarının payı yüzde 14, faiz dışı transfer harcamalarının payı yüzde

17, faiz harcamalarının payı yüzde 18 olmuştur. Bütçe harcamalarının GSMH içindeki payı yaklaşık olarak 1991 yılındaki düzeyini koruyarak yüzde 28,8 olarak gerçekleşmiştir.

1992 yılında, 43,6 trilyon Türk lirası tutarındaki bütçe açığına ek olarak, bütçe emanet ve avanslarındaki 12 trilyon Türk lirası tutarındaki artış ve bütçenin "diğer" finansman araçlarında kaydedilen 5,1 trilyon Türk lirası tutarındaki net varlık artışı ve ödemeler için de finansman gerekmiştir. Bütçe açığı, emanet ve avanslar ile diğer net varlık artışı ve ödemeler için gereken 60,7 trilyon Türk liralık finansman ihtiyacının, 3,9 trilyon Türk liralık kısmı net dış borç kullanılarak karşılanmıştır. Ayrıca 15,4 trilyon Türk lirası tahvil ve 24 trilyon Türk lirası bono ile olmak üzere 39,4 trilyon Türk lirası tutarında net iç borçlanma yapılmıştır. Kısa vadeli avans kullanımı ise 17,4 trilyon Türk lirası olarak gerçekleşmiştir (Tablo II.2.3). 1992 yılında, konsolide bütçenin program hedefinde yer almayan bütçe dışından sağlanması gerekli ek finansman ihtiyacı 28,7 trilyon Türk lirası olmuştur. Bütçe dışı finansman araçlarının kullanımında, program hedefinin üzerindeki gerçekleştirmeler, dış borçlanmada 6 trilyon Türk lirası, tahvillerle net iç borçlanmada 7,4 trilyon Türk lirası, bono ile net iç borçlanmada 8,9 trilyon Türk lirası, kısa vadeli avans kullanımında 6,4 trilyon Türk lirasıdır.

TABLO II.2.3
1992 YILI ÜÇER AYLIK DÖNEMLERİ İTİBARIYLA
KONSOLİDE BÜTÇE NAKİT AÇIĞI VE FİNANSMANI
(Trilyon Türk lirası)

	I	II	III	IV	1992
Bütçe Açığı	-4,9	-12,1	-10,5	-16,1	-43,6
Emanet ve Avans	-3,2	1,0	-3,3	-6,5	12,0
Nakit Dengesi	-8,1	-11,1	-13,8	-22,6	-55,6
Finansman	8,1	11,1	13,8	22,6	55,6
Bütçe Dışı Finansman	12,7	10,8	18,2	19,1	60,7
Dış Borç (net)	0,1	0,2	4,3	-0,7	3,9
Tahvil (net)	4,2	4,0	6,1	1,1	15,4
Bono (net)	-1,1	2,4	9,8	12,9	24,0
Kısa V. Avans(net)	9,4	4,1	-2,0	5,9	17,4
Bütçenin "Diğer" Finansmanı ⁽¹⁾	-4,6	0,4	-4,4	3,5	-5,1

Kaynak: Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, DPT.

(1) Diğer emanetler, nakit, vb. net varlıklardaki değişimlerdir. - işareti varlık artışı, + işareti varlık azalışını göstermektedir.

Yıl içinde en yüksek kısa vadeli avans kullanımları, birinci ve dördüncü üçer aylık dönemlerde gerçekleşmiştir. Birinci üç aylık dönemde 9,4 trilyon Türk lirası, dördüncü üç aylık dönemde 5,9 trilyon Türk lirası tutarında kısa vadeli avans kullanılmıştır. En yüksek iç borçlanma ise, üçüncü ve dördüncü üçer aylık dönemlerde gerçekleştirilmiştir. Bu dönemlerdeki, bono ve tahvil ile toplam net iç borçlanma tutarları, sırasıyla 15,9 ve 14 trilyon Türk lirası olmuştur (Tablo II.2.3).

TABLO II.2.4
KONSOLİDE BÜTÇE
NAKİT AÇIĞI VE FİNANSMAN GÖSTERGELERİ

	1988	1989	1990	1991	1992
	(Trilyon Türk lirası)				
Nakit Dengesi ⁽¹⁾	-3,9	-8,1	-12,4	-33,4	-55,6
Faiz Ödemeleri	5,0	8,3	14,0	24,1	40,3
Faiz Öde.Öncesi Nakit D. ⁽¹⁾	1,0	0,1	1,6	-9,3	-15,3
	(Yüzde)				
Faiz Öde.Öncesi Nakit D./GSMH ⁽²⁾	1,0	0,1	0,6	-2,1	-2,0
Faiz Ödemeleri/GSMH ⁽²⁾	4,9	4,9	4,9	5,3	5,2
Nakit Dengesi/GSMH ⁽²⁾	-3,9	-4,8	-4,3	-7,4	-7,2
Dış Borçlanma(net)/GSMH ⁽²⁾	0,2	-0,2	-0,02	0,4	0,5
İç Borçlanma(net)/GSMH ⁽²⁾	2,8	4,1	3,2	3,3	5,1
Kısa V.Avans(net)/GSMH ⁽²⁾	0,7	0,3	0,1	2,4	2,2
Diğer Finansman/GSMH ⁽²⁾	0,3	0,6	0,8	1,3	-0,6

Kaynak: Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, DPT

(1) - işareti açığı, + işareti fazlayı göstermektedir.

(2) DPT'nin GSMH serisi kullanılmıştır.

Konsolide Bütçenin iç ve dış borç faiz ödemelerinin GSMH içindeki payı, 1988-1992 döneminde fazla değişmemiştir. Dolayısıyla, bu dönemde nakit finansman ihtiyacının GSMH'ya oranındaki dalgalanmalar, faiz ödemeleri öncesi nakit dengesinin GSMH'ya oranındaki dalgalanmalardan kaynaklanmıştır. 1988-1990 yıllarında fazla veren faiz ödemeleri öncesi nakit dengesi, 1991 ve 1992 yıllarında tersine dönerek GSMH'nın yüzde 2'si dolaylarında açık verir hale gelmiştir (Tablo II.2.4).

1992 yılı bütçe finansmanında, net dış borçlanmanın GSMH içindeki payı 1991 yılındaki düzeyini korurken, kısa vadeli avans kullanımının payı biraz azalmıştır. Bütçenin "diğer" finansman araçları adı altında kaydedilen net varlık artışı ve ödemeleri ise GSMH'nın yüzde 0,6'sı kadar finansman

gerektirmiştir. Buna bağlı olarak, 1992 yılında nakit dengesinin GSMH içindeki payı fazla değişmezken, net iç borçlanmanın GSMH içindeki payı yüzde 3,3'den yüzde 5,1'e yükselmiştir.

İşletmeciler KİT'lerinin 1992 yılında gerçekleşmesi beklenen, görev zararı ve sübvansiyonlar netleştirildikten sonraki, dönem zararı 16,5 trilyon Türk lirasıdır. Yıl sonu itibarıyla gerçekleşmesi beklenen borçlanma gereksinimi 25,1 trilyon Türk lirası, borçlanma gereksiniminin GSMH içindeki payı yüzde 3,2'dir. 1992 yılında, tarımı destekleme faaliyetleriyle görevlendirilen TMO, Tekel ve Türkiye Şeker Fabrikaları ile Türkiye Demir Çelik İşletmeleri, TEK ve TCDD'nin işletmeciler KİT'leri toplam borçlanma gereksinimi içindeki payı yüzde 75,7 olmuştur. Bu kuruluşların, bütçeden işletmeciler KİT'lere yapılan transferler içindeki payı ise yüzde 50,7'dir.

1992 yılında KİT'lerinin finansman yapılarının düzeltilmesi amaçlanmış, bunun için de finansman gerekmiştir. Finansman gereksinimlerinin karşılanması ve finansman yapılarının düzeltilmesi için gerekli kaynakların Tahkim Kanunu ve KİT'lere bütçe dışı ikraz yoluyla tahvil vermek suretiyle yaratılacağı düşünülmüştür. Ancak, tahkim henüz gerçekleşmemiştir (Tablo II.2.1).

DPT'nin geçici verilerine göre, 2 Temmuz 1992 tarihli Tahkim Kanunu ile KİT'lerinin Merkez Bankası'na olan reeskont kredisi borçları, vergi borçları, Hazine'ye olan devirli dış kredi borçları ve SSK'ya olan borçları başta olmak üzere toplam 33,8 trilyon Türk lirası tutarındaki borçları ile Hazine'den alacakları görev zararları dahil toplam 14,2 trilyon Türk lirası tutarındaki alacaklarının tahkim edilmesi beklenmektedir. Hazine'nin 1992 yılı geçici KİT finansman dengesi tablosunda, tahkimin gerçekleşeceği varsayımıyla, KİT'lerinin Merkez Bankası'na olan reeskont kredisi borçlarındaki net azalmanın 3,1 trilyon Türk lirası, Hazine devirli dış kredi borçlarındaki net azalmanın ise 3,2 trilyon Türk lirası olacağı tahmin edilmiştir. Hazine'nin KİT'lere, bütçe dışı ikraz yoluyla verdiği tahvillerin yüksek faizli ticari banka kredileri ve SSK borçlarının ödenmesinde kullanılması amaçlanmıştır. Yıl sonu itibarıyla KİT'lere verilen bütçe dışı ikraz tahvilleri tutarı 14,5 trilyon Türk lirasıdır. Hazine'nin geçici KİT finansman dengesi verilerine göre, 1992 yılında ticari bankalara, bu tahviller kullanılarak yapılan net ödeme tutarı 7,1 trilyon Türk lirasıdır.

Mali kesimde yer alan KİT'ler, 1992 yılında 1,6 trilyon Türk lirası tutarında finansman fazlası sağlamışlar, 0,9 trilyon Türk lirası tutarında dış borç ödemişler, kasa-banka, vb. net varlıklarındaki artış ise 2,7 trilyon Türk lirası olmuştur. Finansman, 2,1 trilyon Türk lirası tutarında net yükümlülük artışı ile gerçekleştirilmiştir.

Kamu kesimi genel dengesinde yer alan fonlar, bütçe dışında yer alan onbir fon ile 1988 yılından başlayarak özelleştirilecek kuruluşları ve 3418 sayılı Kanunla eğitim ve sağlık harcamalarına tahsis edilen gelirler ve kullanımları kapsamaktadır. Fonların 1992 yılındaki finansman gereksinimi 12,9 trilyon Türk lirası olmuştur. Bunun 3,1 trilyon Türk lirası fonlar kapsamında yer alan özelleştirilecek KİT'lerin finansman ihtiyacıdır. Fonların finansman ihtiyacının 0,8 trilyon Türk lirası kasa-banka, vb. net varlıklarındaki azalma, 0,3 trilyon Türk lirası net dış borçlanma, 11,8 trilyon Türk lirası net iç yükümlülük artışı ile karşılanmıştır.

DPT verilerine göre, Mahalli İdareler, Döner Sermayeli Kuruluşlar ve Sosyal Güvenlik Kuruluşlarının 1992 yılındaki finansman gereksinimi 4,9 trilyon Türk lirasıdır. Bunun 3 trilyon Türk lirası aktiflerindeki azalma, 0,3 trilyon Türk lirası net dış borç, 1,6 trilyon Türk lirası net iç borç kullanımı ile karşılanmıştır.

II.2.2. İç Borçlanma

1992 yılında Devlet İç Borçlanma Senetleri stoku yüzde 158 oranında artarak 110,8 trilyon Türk lirasına ulaşmıştır. 1991 yılında yüzde 9,5 olarak gerçekleşen iç borç stokunun GSMH'ya oranı 1992 yılında yüzde 14,3'e yükselmiştir. Bu artışta, Konsolide Bütçe nakit açığının, tüm yıl hedefini ilk dokuz ayda aşmış olması, bütçenin "diğer" finansmanında kaydedilen net varlık artışı ve ödemelerin de finansman gerektirmesi yanında, Merkez Bankası'na değerlendirme hesabı karşılığında açık piyasa işlemlerinde kullanılmak amacıyla verilen iç borçlanma senetleri ve KİT'lere bütçe dışı ikraz yoluyla verilen tahviller de etkili olmuştur. Merkez Bankası'na verilen tahviller ile hesaben tahviller borç stokundan netleştirildiğinde, stok/GSMH oranı 12,7 olmaktadır.

Devlet İç Borçlanma Senedi stokunun M2Y'ye oranına, iç borçlanmanın mali sistem üzerindeki yükünün göstergesi olarak bakıldığında, 1991 yılında yüzde 27 olan bu oran, 1992 yılında yüzde 38'e yükselmiştir. Dolayısıyla iç borçlanmanın mali sistem üzerindeki baskısını bir önceki yıla göre önemli ölçüde artırdığı söylenebilir (Tablo II.2.5).

TABLO II.2.5
İÇ BORÇ STOKUNUN ÇEŞİTLİ EKONOMİK VE PARASAL BÜYÜKLÜKLERLE
KARŞILAŞTIRILMASI
(Yüzde)

	1988	1989	1990	1991	1992
İç Borç Stoku/GSMH ⁽¹⁾	7,4	8,5	8,5	9,5	14,3
İç Borç Stoku/GSMH ⁽²⁾	7,1	8,2	8,2	9,2	12,7
İç Borç Stoku/Bankacılık Kredileri	29	36	35	42	61
İç Borç Stoku/M2	27	29	34	38	61
İç Borç Stoku/M2Y	21	24	27	27	38

Kaynak: Merkez Bankası, DİE, DPT

(1) DPT'nin GSMH serisi kullanılmıştır.

(2) DPT'nin GSMH serisi kullanılmıştır. 1992 yılı öncesinde "diğer" tahviller, 1992 yılında KİT'lere verilen İkraz Tahviller dışındaki "diğer" tahviller (Bkz. Tablo II.2.6, dipnot (1)) borç stokundan netleştirilmiştir.

Devlet Tahvillerinin toplam senet stoku içindeki payının geçen yıla göre yüzde 58'den, yüzde 62'ye yükselmesi, bunun yanısıra Hazine Bonolarının payının yüzde 42'den, yüzde 38'e gerilemesi borç stokunda vade yapısının uzamasını yansıtmaktadır. Toplam senet stoku içinde ihalede satılan bir yıl vadeli Devlet Tahvillerinin payı yüzde 19,4'den, yüzde 26'ya çıkarken, iki yıl ve daha uzun vadeli Devlet Tahvillerinin payı yüzde 35'den, yüzde 11,3'e gerilemiştir.

Bankalar iç borçlanma senetlerinin birincil piyasasında en önemli alıcısı olma konumlarını 1992 yılında da korumuşlardır. Yıl içinde satışa sunulan Devlet Tahvillerinin yüzde 70,5'ini, Hazine Bonolarının da yüzde 86,3'ünü bankalar satın almıştır. Devlet Tahvillerinin yüzde 27,7'si resmi kurumlara, yüzde 1,6'sı özel kuruluşlara, yüzde 0,1'i de tasarruf sahiplerine satılmıştır. Hazine Bonolarının yüzde 1,4'ünü resmi kurumlar, yüzde 6,6'sını özel kuruluşlar ve yüzde 5,8'ini de tasarruf sahipleri satın almışlardır. 1992 yılında ilk defa Devlet İç Borçlanma Senetleri halka doğrudan satılmıştır. Halka satılan senetlerde talep, Hazine Bonolarının 3 ve 6 ay vadeli olanlarında yoğunlaşmıştır.

TABLO II.2.6
İÇ BORÇ STOKUNUN VADE YAPISI
(Trilyon Türk lirası)

	1991	Yüzde Dağılım	1992	Yüzde Dağılım
Tahvil Toplamı ⁽²⁾	24,7	57,5	68,6	61,9
1 Yıl Vadeli	8,4	19,4	28,7	26,0
2-5 Yıl Vadeli	15,0	35,0	12,5	11,3
Diğer	1,3	3,1	27,3	24,6 ⁽¹⁾
Bono Toplamı	18,2	42,5	42,2	38,1
3, 6 ve 9 Ay Vadeli	18,2	42,5	38,8	35,0
Halka Satılan (3 ve 6 Ay Vadeli)	0	0	3,4	3,0
Genel Toplam	42,9	100,0	110,8	100,0

Kaynak: Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı

- (1) Merkez Bankası'na açık piyasa işlemlerinde kullanılmak amacıyla, on yıl süreyle vade bitiminde yenilenmek üzere verilen bir yıllık tahvilleri (6,0+4,6), KİT'lere verilen, çoğunluğu iki yıl vadeli İkraz Tahvillerini (14,5) ve Bankaların karlarına karşılık tuttukları Hesaben Tahvilleri (2,2) kapsamaktadır.
- (2) Dövizde indeksli senetlerin kur farkı ve faizleri stoka eklenmiştir. 1992 yılında kur farkı ve faizlerden doğan stok artışı 1,6 trilyon Türk lirası olmuştur.

Bankalar, disonibilite zorunluluğunu yerine getirmek, portföylerinde tutmak ve teminat olarak kullanmak amacıyla İç Borçlanma Senedi almaktadırlar. 1992 yılında, bankaların disonibilite zorunluluğunu yerine getirme dışında, portföy amacıyla tuttıkları, serbestçe kullanabilecekleri İç Borçlanma Senetleri önemli ölçüde artmıştır. 1991 yılında 4 trilyon Türk lirası olan bankaların serbestçe kullanabilecekleri Devlet İç Borçlanma Senetleri 1992 yılında 21 trilyon Türk lirası olmuş, bankaların toplam senet stoku içindeki payı yüzde 11'den yüzde 30'a yükselmiştir. Ortalama disonibilite oranı ise, gerçekleştirilmesi gereken genel oranın 5 puan üstünde, yüzde 40 olarak gerçekleşmiştir. Hazine Bonosu ve Devlet Tahvilinin getirilerinin alternatif yatırım araçlarına göre yüksek olması ve ikincil piyasada yoğun talep görmesi, bankaların disonibilite dışında Devlet İç Borçlanma Senedi talep etmelerinin en önemli nedenleridir. Menkul kıymet ikincil piyasasında işlem gören menkul değerlerin yüzde 80'den fazlasını iç borçlanma senetleri oluşturmaktadır. Bankalar, repo piyasasından ek kâr elde etmek amacıyla da İç Borçlanma Senetleri'ne yönelmektedirler.

TABLO II.2.7
İÇ BORÇLANMANIN VADE YAPISI
(Trilyon Türk lirası)

	1991	Yüzde Dağılım	1992	Yüzde Dağılım
Tahvil Toplamı ⁽²⁾	11,5	25,1	57,8 ⁽³⁾	43,2
1 Yıl Vadeli	8,3	18,2	28,7	21,4
2-5 Yıl Vadeli	2,6	5,7	3,1	2,4
Diğer	0,6	1,2	26,0	19,4 ⁽¹⁾
Bono Toplamı	34,3	74,9	75,9	56,7
3, 6 ve 9 Ay Vadeli	34,3	74,9	71,5	53,4
Halka Satılan (3 ve 6 Ay Vadeli)	0	0	4,4	3,3
İç Borç Kullanımı	45,8	100,0	133,8	100,0

Kaynak: Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı

(1) Bkz. Tablo II.2.6, dipnot (2).

(2) Dövizle indeksli senetlerin kur farkı ve faizlerinden doğan stok artışlarını kapsamamaktadır.

(3) Merkez Bankası'na açık piyasa işlemlerinde kullanılmak üzere verilen senetlerin 4 trilyon Türk liralık bölümünün vade bitiminde yenilenmesi amacıyla çıkarılan tahviller dahil değildir.

II.2.3 Tarımsal Destekleme

Destekleme alımı kapsamına giren ürün sayısı 1990 yılında 10 iken, 1991 yılında 24'e, 1992 yılında ise 25'e ulaşmıştır. 1990 yılında destekleme alımlarında yapılan ödemelerin GSMH'ya oranı yüzde 1,9 iken bu oran 1991 ve 1992 yıllarında yüzde 2,8 olmuştur.

DPT verilerine göre, 1992 yılında tarımsal destekleme kapsamında olan ürünlere yapılan ödemeler yüzde 73 oranında artmıştır. Öte yandan 1991 yılında kapsanan ürünler dikkate alındığında tarımsal destekleme fiyatları 1992 yılında ortalama yüzde 70 oranında yükselmiştir.

TMO, 1992 yılında bir önceki yıla göre 3,7 milyon ton daha az hububat ve bakliyat almıştır. Alımı azalan ürünlerin başında geçen yıla göre 2,5 milyon ton daha az alınan buğday gelmektedir. 1992 yılına 10 trilyon Türk lirası tutarında hububat ve bakliyat stoku ile giren TMO, bir önceki yıla göre daha az destekleme alımı yapması ve yıl boyunca gerçekleştirdiği 570 milyon ABD doları tutarındaki ihracat nedeniyle, hububat ve bakliyat stoklarında uzun yıllardan sonra ilk defa önemli miktarda gerileme kaydetmiştir.

TABLO II.2.8
BAZI TARIMSAL ÜRÜNLERİN DESTEKLEME ALIM FİYATLARININ
DÜNYA FİYATLARI İLE KARŞILAŞTIRILMASI
(ABD doları⁽¹⁾/Ton)

	1989	1990	1991	1992
Buğday				
Türkiye	155	193	181	182
ABD	171	137	129	163 ⁽²⁾
Arpa				
Türkiye	127	149	151	154
Kanada	113	100	83	87 ⁽³⁾
Yulaf				
Türkiye	128	160	141	146
Kanada	127	95	86	114

Kaynak: DPT 1993 Yılı Programı, FAO Yearbook 1992

(1) Yıl ortalaması kuru esas alınmıştır.

(2) ABD, FOB İthal Ortalama Fiyatı.

(3) Kanada Genel Satış Fiyatı.

TMO'nun destekleme alım fiyatlarının genelde dünya fiyatlarından yüksek olması, destekleme kapsamına alınan tarım ürünlerinin sayısının artması, hububat ve bakliyatı, satabileceğinden fazla ve peşin para ile satın alması, hububat ve bakliyat ihracatında alım fiyatlarından daha düşük fiyatlarla satış yapması, ithal edilen hububat ve bakliyatı alım fiyatından daha düşük bir fiyatla satması, bu kurumu ağır bir finansman yüküyle karşı karşıya bırakmaktadır. TMO'nun hububat ve bakliyatı dünya fiyatlarından daha yüksek bir fiyatla almasının nedeni üstlendiği gelir politikası ile ilgilidir.

Tarımsal destekleme politikalarının uygulamasından sorumlu KİT'ler, kamu kesimi finansman açığında önemli bir paya sahiptir. TMO, Türkiye Şeker Fabrikaları ve TEKEL'in borçlanma gereksinimi, 1992 yılında toplam KİT borçlanma gereksiniminin yüzde 49,8'ini oluşturmuştur. Bu oran 1991 yılında yüzde 46,4 idi. Bu üç kuruluşun borçlanma gereksiniminin GSMH'ya oranı yüzde 3 iken, 1992 yılında yüzde 1,5'e gerilemiştir. Bu kuruluşlara bütçeden yapılan transferlerin GSMH'ya oranı ise 1991 yılında yüzde 1,2 iken, 1992 yılında yüzde 0,2'ye düşmüştür.

TMO, Bakanlar Kurulu'nun, TMO'nun, hububat ve bakliyat alımı ve stok tesisi için gerekli finansmanı Merkez Bankası kaynaklarından karşılaması yönündeki kararı doğrultusunda reeskont kredisi kullanmaktadır. 1992 yılı sonu itibarıyla TMO'nun Merkez Bankası'na olan borcu 11,1 trilyon Türk lirasına ulaşmıştır.

Merkez Bankası'nın 1990 yılında açtığı toplam iç kredilerin yüzde 18'ini kullanan TMO'nun bu payı, 1991 ve 1992 yıllarında sırasıyla yüzde 23 ve 21 olmuştur. TMO'ya, yaptığı hububat alımlarının finansmanını teminen, Hazine Kefaletini Haiz Bonolar karşılığında doğrudan ve T.C. Ziraat Bankası aracılığı ile kullandırılan tarımsal destekleme kredisi, 1991 yılında yüzde 275 oranında artarak, 5,1 trilyon liraya, 1992 yılı sonunda ise yüzde 117,3 oranında artarak 11,1 trilyon Türk lirasına ulaşmıştır.

TABLO II.2.9
TMO, TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI (TŞF)
ve TEKEL'İN FİNANSAL GÖSTERGELERİ
(Yüzde)

	1990	1991	1992 ⁽¹⁾
KİT'lerin Kamu Kesimi Borçlanma Gereksinimi İçindeki Payı	50	31	24
TMO, TŞF ve TEKEL'in KİT Borçlanma Gereksinimi İçindeki Payı	57	46,4	49,8
TMO, TŞF ve TEKEL'in Kamu Kesimi Borçlanma Gereksinimi İçindeki Payı	29	14	12
KİT'lerin Borçlanma Gereksiniminin GSMH'ya Oranı	5,3	4,4	3,0
TMO, TŞF ve TEKEL'in Borçlanma Gereksiniminin GSMH'ya Oranı	3	2	1,5
TMO, TŞF ve TEKEL'e yapılan Bütçe Transferlerinin GSMH'ya Oranı	0,06	1,2	0,2

Kaynak: DPT 1993 Yılı Programı

(1) Gerçekleşme Tahmini.

Türkiye Şeker Fabrikaları'na, T.C. Ziraat Bankası ve Şekerbank aracılığıyla verilen ve şeker üretim faaliyetlerinin ve şeker pancarı alımları finansmanını teminen kullandırılan sınai reeskont kredisinin Merkez Bankası'nın toplam kredileri içindeki payı 1990 yılında yüzde 4,1 iken, bu oran 1991 ve 1992 yılı sonu itibarıyla sırasıyla yüzde 1,4 ve 0,3'e gerilemiştir. Türkiye Şeker Fabrikaları'na, 1990 yılından sonra Merkez Bankası tarafından yeni kredi açılmamıştır.

TABLO II.2.10
MERKEZ BANKASI TARIMSAL KREDİLERİ
(Milyar Türk lirası)

	1990	(% Değ.)	1991	(% Değ.)	1992	(% Değ.)
Kamu Sektörü						
TMO	1359	2,8	5097	275,1	11075	117,3
T. Şeker Fab.	308	-1,3	308	0	147	-52,3
Kamu Sek. Kredi. İçindeki Payı	37		29		27	
Özel Sektör						
Tarım Kredi Koop.	913	2,6	1174	28,6	5667	382,7
Diğer	30	1	55	83,3	55	0
Özel Sek. Kredi. İçindeki Payı	33		34		67	
Genel Toplam	2610	2,2	6634	154,2	16944	155,4
TCMB İç Kredileri İçindeki Payı	35		29		33	

Kaynak: Merkez Bankası

II.3. ÖDEMELER DENGESİ VE DIŞ BORÇLANMA

II.3.1. Ödemeler Dengesi

1991 yılında 258 milyon ABD doları fazla veren cari işlemler dengesi 1992 yılında dış ticaret açığının büyümesi, görünmeyen hizmet ve karşılıksız transferlerden sağlanan net gelirlerin yüzde 5 oranında azalması sonucu 943 milyon ABD doları açık vermiştir.

1991 yılında kısa vadeli sermaye hareketlerinde 3 milyar ABD doları azalma olurken bu yıl aynı dönemde 1,4 milyar ABD doları artış gözlenmiştir. Öte yandan, resmi rezervlerde 1,5 milyar ABD doları artış olmuştur.

II.3.1.A. Cari İşlemler

1992 yılında dış ticaret açığı 8,2 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiş ve bu açığın 7,2 milyar ABD dolarlık kısmı görünmeyen hizmet ve karşılıksız transferlerden sağlanan net gelirler yolu ile finanse edilmiştir.

Alt kalemler itibarıyla incelendiğinde, transit ticaret hariç ihracat gelirleri 1991 yılında 13,6 milyar ABD doları iken 1992 yılında yüzde 8,1 artarak 14,7 milyar ABD doları olmuştur. İhracat gelirlerinin

canlanmasında sanayi ürünleri ihracatındaki artış etkili olmuştur (Tablo II.3.1).

TABLO II.3.1
İTHALAT, İHRACAT VE SEKTÖREL DAĞILIMLARI
(Milyon ABD doları)

	1991	%Pay	1992	%Pay	%Değişim
Toplam İthalat	21047	100	22872	100	8,7
Tarım Ürünleri	813	3,9	1184	5,2	45,7
Madencilik	2992	14,2	3055	13,4	2,1
Sanayi Ürünleri	17242	81,9	18633	81,5	8,1
Toplam İhracat	13593	100	14715	100	8,3
Tarım Ürünleri	2726	20,1	2259	15,4	-17,1
Madencilik	286	2,1	265	1,8	-7,3
Sanayi Ürünleri	10582	77,8	12191	82,8	15,2

Kaynak: DİE

1991 yılında 21 milyar ABD doları olan CİF-ithalat harcamaları yüzde 9 oranında artarak 22,9 milyar ABD doları olmuştur. Altın ithalatı ise yüzde 23 artarak 1,2 milyar ABD dolarından 1,4 milyar ABD dolarına yükselmiştir. İthalat harcamaları ana mal gruplarına göre incelendiğinde, yatırım malları ithalatında makina ve teçhizat ithalatından kaynaklanan yükselmeler ve aramaları ithalatında önemli artışlar görülmektedir (Tablo II.3.2).

OECD ülkelerinin ve Geçiş Sürecindeki Avrupa Ülkelerinin 1992 yılında toplam ihracat içindeki payı yaklaşık olarak 1991 yılı ile aynı düzeyde kalmıştır. İslam ülkelerine yapılan ihracatın payı yüzde 20'den yüzde 19'a düşmüş, diğer ülkelere yapılan ihracatın payı ise yüzde 7'den yüzde 9'a çıkmıştır.

1992 yılında, görünmeyen hizmet ve karşılıksız transferlerden sağlanan net gelirlerde, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 5 azalma olmuş ve net gelirler 7,2 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 1992 yılında görünmeyen kalem gelirleri içinde yer alan diğer mal ve hizmet gelirleri yüzde 12 oranında artmıştır. Turizm gelirleri 1991 yılındaki durgunluğun son bulması ile yüzde 37 oranında artarak 3,6 milyar ABD doları olmuştur. Bunun yanı sıra faiz gelirleri aynı dönemde yüzde 8,2 oranında, diğer kalemi ise yüzde 1,3 oranında artmıştır.

TABLO II.3.2
İTHALAT, İHRACAT VE ANA MAL GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMLARI
(Milyon ABD doları)

	1991	%Pay	1992	%Pay	%Değişim
Toplam İthalat	21047	100	22872	100	8,7
Yatırım Malları	6052	28,8	6772	29,6	11,9
İnşaat	820	3,9	792	3,5	-3,4
Makina ve Teçhizat	5140	24,4	5886	25,7	14,5
Hayvancılık	91,8	0,4	95	0,4	3,4
Tüketim Malları	2911	13,8	2971	13,0	2,1
Hammadde	12085	57,4	13128	57,4	8,6
Aramallar	9629	45,7	10496	45,9	9,0
Ham Petrol	2456	11,7	2632	11,5	7,2
Toplam İhracat	13593	100	14715	100	8,3
Yatırım Malları	2062	15,2	2235	15,2	8,4
Tüketim Malları	7285	53,6	8251	56,1	13,3
Hammadde	4247	31,2	4230	28,7	-0,4

Kaynak: DİE

Görünmeyen kalem giderleri içinde yer alan dış borç faiz ödemeleri yüzde 6,2 oranında azalarak 3,2 milyar ABD doları olmuştur. Aynı dönemde diğer mal ve hizmet giderlerinin turizm giderleri kalemi yüzde 31 oranında, diğer kalemi ise yüzde 17 oranında artmıştır.

1992 yılında karşılıksız özel transfer girişleri yüzde 9 oranında artış göstermiştir. Bu girişlerin bir alt kalemi olan işçi gelirleri ise 1991 yılının aynı dönemine göre yüzde 6,7 oranında artmış, hibe gelirlerini de içeren net resmi karşılıksız transferler ise yüzde 59 oranında azalmıştır. Bu dönemde Suudi Arabistan'dan gelen 198 milyon ve Kuveyt'ten gelen 300 milyon ABD doları tutarındaki hibe gelirleri önemli yer tutmaktadır.

II.3.1.B. Sermaye Hareketleri

1991 yılında 2,4 milyar ABD doları çıkış olarak gerçekleşen sermaye hareketleri rezerv hariç, 1992 yılında 3,6 milyar ABD doları girişe dönüşmüştür. Sermaye hareketlerindeki bu değişim, portföy yatırımları ve kısa vadeli sermaye hareketlerindeki gelişmelerden kaynaklanmaktadır. Tahvil ihracı yolu ile sağlanan krediler ve Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt dışında yerleşik kişilerle yaptıkları tahvil alım-satımlarından oluşan portföy yatırımları, 1992'de 1991 yılına göre yüzde 272 oranında artarak

2,4 milyar ABD doları düzeyinde gerçekleşmiştir. 1991 yılında Körfez Savaşı'nın etkisi sonucu portföy yatırımları yolu ile sağlanan kredi olanakları daralmış, fakat 1992 yılında bu etkinin son bulması ile portföy yatırımlarında yüksek oranlı artış meydana gelmiştir. Bu artış özellikle kamu kesiminin finansman ihtiyacını karşılamak amacıyla gerçekleştirdiği tahvil ihraçları sonucu ortaya çıkmıştır. 1992 yılında tahvil ihracı yoluyla sağlanan krediler; Hazine'nin Londra piyasasından, Avrupa piyasalarından, ABD'de "Yankee" tahvil piyasasından, Japonya'da "Samurai" tahvil piyasasından, Frankfurt piyasasından ve Eurodolar piyasasından sağladığı krediler; T. Kalkınma Bankası'nın Tokyo ve "Samurai" tahvil piyasalarından sağladığı krediler, Interbank'ın Lüksemburg piyasasından sağladığı kredi ve son olarak Ankara Büyükşehir Belediye'sinin Tokyo ve "Samurai" tahvil piyasalarından sağladığı kredilerden oluşmaktadır. İlgili dönemde tahvil ihracı yoluyla sağlanmış kredilere ait geri ödemeler ise 423 milyon ABD dolarına ulaşmıştır. Ayrıca, 1992 yılında Türkiye'de yerleşik kişiler ile yurt dışında yerleşik kişilerin tahvil alım satımları sonucunda 395 milyon ABD doları tutarında net çıkış olmuştur (Tablo II.3.3).

TABLO II.3.3
PORTFÖY YATIRIMLARI
(Milyon ABD doları)

	1991	1992
Portföy Yatırımları	648	2411
Tahvil İhracı yolu ile Sağlanan Krediler(Net)	592	2806
Sağlanan	618	3229
1. Hazine	493	2539
2. Ankara Büyükşehir Belediyesi	125	439
3. Türkiye Kalkınma Bankası	-	201
4. İnterbank	-	50
Geri Ödenen	-26	-423
Portföy Yatırımları(Net) ⁽¹⁾	56	-395

Kaynak: Merkez Bankası

(1) Türkiye'de yerleşik kişiler ile yurt dışında yerleşik kişilerin tahvil alım satımlarından oluşmaktadır.

Geçen yıl 783 milyon ABD doları olan doğrudan net yatırım girişleri, bu yıl aynı dönemde 779 milyon ABD doları olmuştur. Diğer uzun vadeli sermaye hareketlerinde ise 1991 yılında 808 milyon ABD doları, 1992 yılında 938 milyon ABD doları çıkış olmuştur. Alt kalemleri itibariyle

incelediğimizde, bu dönemlerde orta ve uzun vadeli kredi kullanımları yüzde 7 azalarak 3,5 milyar ABD doları, dış borç anapara ödemeleri yüzde 19 oranında artarak 4,9 milyar ABD doları olmuş, Kredi Mektuplu Döviz Tevdiat Hesabı (Dresdner) ise, 1991 yılında 497 milyon ABD doları azalıştan 1992 yılında 410 milyon ABD doları artışa dönüşmüştür.

Kısa vadeli sermaye hareketleri, 1992 yılında yükümlülüklerdeki artışın varlıklardan daha hızlı olması sonucu, 3 milyar ABD doları çıkıştan 1,4 milyar ABD doları girişe dönüşmüştür. Net varlıklar kalemindeki 2,4 milyar ABD doları tutarındaki artış, ticari bankalar rezervi ve diğer varlıklardaki artışlardan kaynaklanmaktadır. Net yükümlülükler kalemi ise, ilgili dönemde 457 milyon ABD doları azalıştan 3,8 milyar ABD doları artışa dönüşmüştür.

Yukarıda açıklanan gelişmeler sonucunda 1992 yılında resmi rezervlerde 1,5 milyar ABD doları artış olmuştur.

11.3.2. Dış Borçlar

1992 yılı sonunda geçici verilerle, toplam dış borç stokunun dolar değeri 1991 yılına göre yüzde 8,4 oranında artarak, 50,5 milyar ABD dolarından 54,7 milyar ABD dolarına yükselmiştir. Bu artış hem kısa hem de orta ve uzun vadeli borçların artmasından kaynaklanmıştır. Kısa vadeli borçlar yüzde 38,9, orta ve uzun vadeli borçlar ise yüzde 1,6 oranında artış göstermiştir. Dış borç stoku içinde Alman markı, ABD doları ve Yen cinsinden borçlar ilk üç sırayı almaktadır. Bunların toplam dış borç stoku içindeki payları, sırasıyla, yüzde 31,3, yüzde 37,6 ve yüzde 17,1'dir. ABD doları karşısında değer kaybeden Alman markı 1992 Aralık ayı itibariyle ölçüldüğünde, dış borç stokunun ABD doları cinsinden hesaplanan değerini azaltıcı etki yapmıştır.

Geçici verilere göre 1992 yıl sonu itibariyle dış borç servisinin toplam döviz gelirlerine oranı yüzde 27,5, ihracat gelirlerine oranı yüzde 54,3 olmuştur. Bu oranlar, 1991 yılında sırasıyla, yüzde 26,8 ve yüzde 55 olmuştur. 1991 yılında yüzde 6,9 olan dışborç servisi/GSMH oranı, geçici verilere göre, 1992 yılı sonunda yüzde 7,2, 1991 yılında yüzde 47 olan dış borç/GSMH oranı ise geçici verilere göre 1992 yılı sonunda yüzde 49 olmuştur.

TABLO II.3.4
DÖVİZ KOMPOZİSYONU İTİBARIYLA DIŞ BORÇ STOKUNA KUR ETKİSİ⁽¹⁾
(Milyon ABD doları)

	1991 ⁽²⁾		1992 ⁽⁴⁾		Kur ⁽⁵⁾ Nominal ⁽⁶⁾		Reel ⁽⁷⁾
	Yıl Sonu Kuru ile (A)	Önceki ⁽³⁾ Yıl Kuru ile (B)	Yıl Sonu Kuru ile (C)	Farkı (C-B) (D)	Hareket (C-A) (E)	Hareket (E-D) (F)	
USD	17,668	20,568	20,568	0	2,900	2,900	
DEM	17,307	18,209	17,148	-1,061	-159	902	
SDR	9	13	13	0	4	4	
CHF	2,823	2,621	2,432	-189	-391	-202	
GBP	411	489	396	-93	-15	78	
JPY	7,855	9,269	9,362	93	1,508	1,414	
FRF	916	1,170	1,104	-66	188	254	
NLG	1,019	921	870	-51	-149	-99	
Diğer(USD)	2,482	2,813	2,813	0	332	332	
TOPLAM	50,489	56,073	54,706	-1,367	4,217	5,584	

Kaynak: Merkez Bankası ve Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı

(1) USD: ABD doları; DEM: Alman markı; SDR: Özel çekme hakları;

CHF: İsviçre francı; GBP: İngiliz sterlini; JPY: Yen;

FRF: Fransız francı; NLG: Hollanda florini.

(2) 1991 yıl sonu dış borç stoku, 1991 yıl sonu kuru ile hesaplanması.

(3) 1992 yıl sonu dış borç stoku, 1991 yıl sonu kuru ile hesaplanması.

(4) Geçici, 1992 yıl sonu dış borç stoku, 1992 yıl sonu kuru ile hesaplanması.

(5) Borç stokunun ilgili yıl sonu kuru ile hesaplanan tutarı ile, bir önceki yıl sonu kuru ile hesaplanan tutarı arasındaki farktır.

(6) Bir önceki yılın borç stok rakamıyla bir sonraki yılın borç stok rakamı arasındaki farktır.

(7) Nominal hareket - Kur farkı.

II.3.2.A. Orta ve Uzun Vadeli Borçlar

1991 yılında dış borç stokunun yüzde 81,9'unu kapsayan orta ve uzun vadeli borçların payı, kısa vadeli borçlardaki artışlar nedeniyle 1992 yılı sonunda yüzde 76,9'a düşmüştür.

1992 yılı sonunda orta ve uzun vadeli dış borçlardan özel kesimden alınan borçlar 57 milyon ABD doları, ticari bankalardan alınan borçlar 1,2 milyar ABD doları, ikili antlaşmalar çerçevesinde alınan borçlar 620 milyon ABD doları artmış, uluslararası kuruluşlardan alınan borçlar ise 1,2 milyar ABD doları azalmıştır. 1992 yılında toplam orta ve uzun vadeli borçlardaki artış 674 milyon ABD doları olmuştur. Bu artışın 574 milyon ABD dolarlık kısmı özel kesime aittir.

TABLO II.3.5
YIL SONLARI İTİBARIYLA DIŞ BORÇ STOKUNA KUR ETKİSİ
(Milyon ABD doları)

	DIŞ BORÇ STOKU				
	Yıl Sonu Kuru ile	Önceki Yıl Sonu Kuru ile	Kur Farkı (1)	Nominal Hareket (2)	Reel Hareket (3)
1987	40,228	35,318	4,910	8,127	3,217
1988	40,722	42,945	-2,223	494	2,717
1989	41,751	42,058	-307	1,029	1,336
1990	49,036	45,913	3,123	7,285	4,162
1991	50,489	50,345	144	1,453	1,309
1992 ⁽⁴⁾	54,706	56,073	-1,367	4,217	5,584

Kaynak: Merkez Bankası ve Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı

(1) Borç stokunun ilgili yıl sonu kuru ile hesaplanan tutarı ile, bir önceki yıl sonu kuru ile hesaplanan tutarı arasındaki farktır.

(2) Bir önceki yılın borç stok rakamıyla bir sonraki yılın borç stok rakamı arasındaki farktır.

(3) Nominal hareket - Kur farkı.

(4) Geçici.

II.3.2.B. Kısa Vadeli Borçlar

Kısa vadeli borçlar, ticari bankaların, özel ve kamu kuruluşlarının, ve Merkez Bankası'nın borçlarını kapsamaktadır. Özel ve kamu kuruluşlarının kısa vadeli dış borçlanması, kabul ve prefinansman kredileri ile bu kuruluşların yurt dışından sağladıkları döviz kredilerinden oluşmaktadır. Ticari bankaların kısa vadeli dış borçlanması, döviz tevdiat hesapları ve döviz kredilerinden oluşmaktadır. Merkez Bankası'nın kısa vadeli dış borçlanmasında ise Dresdner Hesabı en büyük paya sahiptir.

1991 yılında yüzde 18 olarak gerçekleşen kısa vadeli borçların toplam dış borç stokuna oranı, 1992 yılı sonunda yüzde 23,1'e yükselmiştir. 1991 yılında kısa vadeli borçların yüzde 89'unu kapsayan kabul kredileri, döviz kredileri ve döviz tevdiat hesapları, 1992 yılı sonunda kısa vadeli dış borçların yüzde 88'ini oluşturmaktadır. Bunun nedeni, ihracattan kaynaklanan prefinansman kredilerindeki, Dresdner Hesabındaki artış ve döviz tevdiat hesaplarındaki düşüştür.

1992 yılında özel ve kamu kuruluşlarının kabul ve prefinansman kredileri ile döviz kredileri yoluyla sağladıkları kısa vadeli dış finansman yüzde 47,5 oranında artarak, 4,9 milyar ABD doları olmuştur. 1992 yılında prefinansman kredileri yüzde 94,4, kabul kredileri yüzde 74,9, kuruluşlarca sağlanan döviz kredileri de binde 1 oranında artmıştır. Bu gelişmeler

sonucunda özel ve kamu kuruluşlarının sağladığı döviz kredilerinin kısa vadeli borçlanmaları içindeki payı yüzde 40,5'den yüzde 27,5'e düşmüştür.

Bankaların 1992 yılında yurtdışından sağladıkları toplam kısa vadeli borçlar yüzde 37,2 oranında artarak 7,2 milyar ABD doları olmuştur. 1991 yılında döviz tevdiat hesaplarında gerçekleşen önemli miktardaki düşüş nedeniyle bankaların kısa vadeli borcu yüzde 2,9 azalmıştı. 1992 yılında bankaların sağladıkları döviz kredileri, yüzde 84,1 oranında artarak 5,1 milyar ABD doları olmuştur. Bu gelişmeler sonucunda, ticari bankaların sağladığı döviz kredilerinin kısa vadeli borçları içindeki payı yüzde 53,4'den yüzde 71,7'ye yükselmiştir.

1992 yılında Merkez Bankası'nın kısa vadeli borçları yüzde 2,7 oranında artarak 572 milyon ABD doları olmuştur. Merkez Bankası'nın kısa vadeli dış borçlarında Dresdner Hesabı yüzde 99,5 ile en önemli paya sahiptir.

1992 sonu itibariyle bankaların net döviz rezervleri 487 milyon ABD doları, Merkez Bankası'nın net döviz rezervleri ise 5,5 milyar ABD dolarıdır. Diğer kuruluşlar da dahil edildiğinde ve altın rezervleri de dikkate alındığında net rezerv miktarı 2,6 milyar ABD doları olmaktadır (Tablo II.3.6). Bunun 1,5 milyar ABD dolarlık kısmı altın rezervleridir.

TABLO II.3.6
BRÜT REZERVLER İLE KISA VADELİ BORÇLAR (KVB) FARKI⁽¹⁾
(Milyon ABD doları)

	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Brüt Döviz Rez. - KVB	-3664,0	-1188,5	2214,7	442,9	1643,1	1100,0
Merkez Bankası	-820,5	477,3	4032,3	5117,3	4361,1	5544,0
Bankalar	-632,5	154,2	10,4	-1402,4	626,0	487,0
Diğer	-2211,0	-1820,0	-1828,0	-3272,0	-3344,0	-4931,0
Brüt Rez. ⁽²⁾ - KVB	-2128,9	179,0	3568,5	1911,1	3136,4	2593,7

Kaynak: Merkez Bankası

(1) - işareti açığı göstermektedir.

(2) Brüt rezervler, altın ve döviz rezervlerinin toplamıdır.

II.4. PARA POLİTİKASI

1991 yılı, Körfez Krizi, politik gelişmeler ve erken seçim kararının yarattığı belirsizlikler nedeniyle para politikasını uygulama açısından zor bir yıl olmuştur. Bu zor şartlar karşısında Merkez Bankası, 1991 yılında 1990 yılındakine benzer bir parasal program ilan etmek yerine, Türk lirası ve döviz piyasalarındaki istikrarı korumayı ve rezerv paradaki büyümeyi kontrol altına almayı amaç edinmişti.

1992 yılında ise Merkez Bankası'nın orta vadeli hedefleri çerçevesinde yeni bir parasal program ilan edilmiştir. 1992 yılı para programı enflasyonun yüzde 43, konsolide bütçe açığının ise 32 trilyon Türk lirası olacağı ve tüm kamu kesiminin Merkez Bankasından sağlayacağı kaynağın 11 trilyon Türk lirasını aşmayacağı varsayımına dayanılarak yapılmıştır. Ancak, Hazine yılın daha ilk aylarında Merkez Bankası'ndan kullanabileceği kaynakların neredeyse sınırına gelmiştir. Bunun sonucu olarak da para programındaki hedeflerden yılın ikinci üç ayından itibaren sapmalar başlamıştır. Kamu sektörüne verilen kredilerdeki hızlı artış karşısında, Merkez Bankası'nın para programı hedeflerine uyması olanaksız hale gelmiş, bunun yerine döviz kurlarındaki aşırı dalgalanmaların giderilmesine çalışılmıştır. Artan likiditenin döviz piyasasına baskı yaratmasını engellemek için Merkez Bankası bir yandan açık piyasa işlemlerine başvurarak aşırı likiditeyi çekme yoluna giderken, diğer yandan da özellikle yılın ilk aylarında döviz satarak döviz piyasasına müdahalede bulunmuştur. Merkez Bankası'nın fazla likiditeyi çekmek için açık piyasa işlemleri yoluyla borçlanması sonucunda, 1992 yılı boyunca açık piyasa işlemlerindeki yükümlülükleri sürekli artış göstermiştir. Bu nedenle, para programının hedef değişkenleri arasında yer alan Merkez Bankası Parası program hedefinin çok ötesinde büyümüştür.

Kur farkları nedeniyle değerlendirme hesabı karşılığında Nisan ayında Hazine tarafından Merkez Bankası'na verilen 6 trilyon Türk lirası tutarında Devlet İç Borçlanma Senedi açık piyasa portföyünün genişlemesine ve Merkez Bankası'nın piyasadaki fazla parayı çekmesine yardımcı olmuştur.

Döviz kurları üzerindeki baskılar, ancak yaz aylarındaki döviz girişleri ile azalmış, Merkez Bankası rezervleri de bu aylarda artmaya başlamıştır. Bu gelişmede turizm gelirlerindeki artışla birlikte kamu sektörünün kullandığı orta ve uzun vadeli dış krediler ile bankacılık sektörünün

TABLO II.4.1
HEDEFLenen BİLANÇO BÜYÜKLÜKLERİ VE AYLIK GELİŞMELERİ
(Trilyon TL)

	31 Ocak 1992	28 Şubat 1992	27 Mart 1992	24 Nisan 1992	29 Mayıs 1992	26 Haziran 1992	31 Temmuz 1992	28 Ağustos 1992	25 Eylül 1992	30 Ekim 1992	27 Kasım 1992	25 Aralık 1992	Yılsonu Program Hedefi
BİLANÇO TOP.	104,3 (8)	107,6 (11)	115,7 (20)	122,1 (26)	130,0 (34)	139,0 (44)	148,5 (53)	156,8 (62)	160,0 (65)	166,0 (71)	169,1 (82)	178,9 (85)	132,6-142,3 (37-47)
TOP. İÇ YÜK.	64,1 (10)	65,6 (12)	72,2 (24)	77,2 (32)	81,7 (40)	89,0 (52)	94,5 (62)	100,4 (72)	103,3 (77)	107,7 (84)	110,1 (89)	117,5 (101)	80,6-86,4 (38-48)
NET İÇ VAR.	63,3 (9)	66,6 (15)	76,0 (31)	82,5 (42)	86,8 (49)	90,0 (55)	93,4 (61)	96,8 (67)	96,8 (67)	100,1 (72)	100,1 (72)	101,8 (75)	73,8-80,8 (27-39)
M.B. PARASI	48,5 (10)	50,0 (14)	54,8 (25)	59,7 (36)	61,0 (39)	64,7 (47)	70,0 (59)	75,2 (71)	76,2 (73)	82,5 (88)	84,3 (92)	88,0 (100)	(61,6-66,0) (40-50)

Kaynak: Merkez Bankası

Parantez içindeki rakamlar yüzde değişimlerdir.

kullandığı kısa vadeli dış krediler etkili olmuştur. Böylece, yıl sonu itibariyle, bir önceki yıla göre rezervler 1,5 milyar ABD doları artmıştır.

Diğer yandan, kısa vadeli avans hesabının sınırına yaklaşmış olması nedeniyle, Hazine yılın ikinci üç ayından itibaren borçlanma stratejisini değiştirmek zorunda kalmış ve iç piyasadan giderek artan miktarda borçlanmaya başlamıştır. Bu da iç borçlanma faizlerinin yılın ikinci üç ayından itibaren artmasına neden olmuştur. Böylece, döviz piyasası üzerindeki baskı yılın ilk üç ayına göre hafiflemeye ve Türk lirasının yabancı paralar karşısındaki değer kaybı yavaşlamaya başlamıştır.

Yılın önemli olaylarından birisi de döviz tevdiat hesaplarındaki gelişmelerdir. Döviz tevdiat hesaplarındaki artış yaz aylarında hızlanmışsa da Ekim ayında durmuştur.

II.4.1. 1992 Yılı Parasal Gelişmeleri

Merkez Bankası 1992 yılı para programıyla bilançosunu kontrol altına almayı amaçlamış ve bu nedenle de bilançodan seçilmiş dört parasal büyüklük üzerine hedefler koymuştur. Bu büyüklükler, sırasıyla bilanço büyüklüğü, toplam iç yükümlülükler, net iç varlıklar ve Merkez Bankası Parasıdır (Tablo II.4.1).

Merkez Bankası Parası, rezerv para ile açık piyasa işlemlerinden doğan yükümlülüklerden ve kamu mevduatından oluşmaktadır. Rezerv para ise, emisyon, bankalar mevduatı, fon hesapları ve banka dışı kesimin mevduatını içermektedir.

Merkez Bankası Parası, kamuya verilen kredilerin yılın ilk yarısında büyük artışlar göstermesi nedeniyle, Temmuz sonu itibariyle yüzde 59 oranında artarak programın yıl sonu hedeflerinin dışına çıkmış, yıl sonunda ise yüzde 105 artarak 88 trilyon Türk lirasına ulaşmıştır. Merkez Bankası Parasındaki bu artışın yüzde 75,7'si Türk lirası işlemlerinden, yüzde 24,2'si ise döviz işlemlerinden kaynaklanmıştır. Bu oranlar 1991 yılında sırasıyla yüzde 57,5 ve yüzde 42,5 olarak gerçekleşmiştir. Türk lirası işlemlerinin yüzde 101,4'ü nakit iç kredilerden oluşmaktadır. Nakit iç kredilerin yüzde 86'sı kamuya açılan nakit krediler, yüzde 14'ü ise bankalara açılan nakit kredilerdir. 1991 yılında bu oranlar sırasıyla, yüzde 80 ve yüzde 20 olarak gerçekleşmişti. Buradan da görülebileceği gibi, Merkez Bankası kredilerinden kamu kesiminin aldığı payın artması bankacılık kesimine verilen kredilerin azalmasına neden olmuştur. Ayrıca,

bankacılık kesimine verilen kredilerin önemli bir bölümünü tarım kesimine kullanılmak üzere verilen krediler oluşturmaktadır. Bu kredilerin bankacılık kesimine verilen krediler içindeki payı 1992 yılında önemli ölçüde artmıştır. Nakit iç krediler 1992 yılında yüzde 149 artmış, bunun alt kalemi olan kamuya açılan krediler yüzde 72, bankalara açılan krediler yüzde 75, değerlendirme hesabı ise yüzde 8 artmıştır.

Kamuya açılan kredilere bankalara açılan krediler ve diğer net kalemi eklendiğinde, para program hedeflerinden biri olan toplam iç varlıklara ulaşılmaktadır. Toplam iç varlıklar hedefi kamuya açılan kredilerdeki yılın ilk aylarındaki artışlar nedeniyle Mart ayında aşılmıştır.

1992 yılında kamuya açılan kredilerin yüzde 88,4'ünü Hazine'ye açılan krediler, yüzde 11,2'sini de TMO'ya açılan krediler oluşturmuştur. Bu oranlar, 1991 yılında sırasıyla yüzde 91 ve yüzde 8 olarak gerçekleşmişti. 1992 yılında, TMO'ya verilen krediler 1991 yılına oranla yüzde 117,3 artmasına rağmen, kamuya açılan kredilerin artış hızı 1991 yılına oranla azalmıştır. TMO'ya açılan kredilerdeki artışın nedeni ise Merkez Bankası'nın 4 Haziran 1991 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Bakanlar Kurulu Kararıyla TMO'ya 1991/92 yılı için hububat kampanyası sırasında reeskont kredisi vermesidir. Ayrıca 1992 yılında da benzer bir karar çıktığı için 1992 yılı boyunca TMO'ya verilen krediler sürekli artmış ve 1991 yılı sonunda 4,5 trilyon Türk lirası olan TMO kredileri, 1992 yılında yüzde 138 artarak, 10,5 trilyon Türk lirasına ulaşmıştır.

Hazine'nin Merkez Bankası'na olan borçları, değerlendirme hesabı dahil edildiğinde, kamuya açılan kredilerin yüzde 88,4'ünü, değerlendirme hesabı hariç tutulduğunda ise kamuya açılan kredilerin yüzde 51'ini, nakit iç kredilerin ise yüzde 70'ini oluşturmaktadır. Hazine'nin borçlarının yüzde 42,5 gibi önemli bir kısmını değerlendirme hesabı oluşturmaktadır. İkinci sırada ise yüzde 37,6 ile kısa vadeli avans gelmektedir. Kısa vadeli avans hesabı bakiyesi yıl sonu itibarıyla 31 trilyon Türk lirası olarak gerçekleşmiştir. Ancak, Hazine'nin kısa vadeli avans kullanımı yılın ilk üç ayında yoğunlaşmış ve sene başındaki 13 trilyon Türk liralık düzeyinden daha Mart ayı sonunda 23 trilyon Türk lirasına ulaşmıştır. Bunun sonucu olarak da Hazine borçlanma stratejisini yılın ikinci üç ayından itibaren değiştirme gereksinimi duymuş ve piyasadan borçlanmaya ağırlık vermiştir.

Dış varlıkların bilançodaki oranı 1991'de yüzde 40,9 iken, 1992'de yüzde 43'e yükselmiştir. Bu oranın daha da yükselerek orta vadede yüzde 50 civarında olması istenmektedir. Dış varlıkların iç varlıklara oranı ise 1991 yılındaki yüzde 69,3'lük düzeyinden, 1992 yılında yüzde 75,8'e yükselmiştir. Bu da dış varlıkların iç varlıklardan daha hızlı arttığını göstermektedir.

Para programının orta vadeli hedefleri çerçevesinde Merkez Bankası Parasının bilanço içerisindeki payının giderek yükselmesi amaçlanmaktadır. 1992 yılında Merkez Bankası'nın döviz yükümlülüklerinin bilanço içindeki payı, bir sene önceki değeri olan yüzde 55,6'dan, yüzde 50,8'e düşmüştür. Merkez Bankası Parasının bilanço içindeki payı ise yükselerek yüzde 49,2 olmuştur. Bu oran, 1991 yılında yüzde 44,3 olarak gerçekleşmişti. Emisyonun bilanço finansman oranı 1991 yılında yüzde 21 iken, 1992 yılında azalarak yüzde 19,5 olmuştur. Oysa, orta vadede emisyonun bilanço içindeki payının yüzde 40-45 civarına yükselmesi ve giderek para politikasının bir göstergesi olması amaçlanmaktadır.

Bilançonun diğer bir finansman kaynağı da bankalar zorunlu ve serbest mevduatından oluşan bankalar mevduatıdır. Bu kalemin bilançodaki payı, 1991 yılında yüzde 14,3 iken, 1992 yılında azalarak, yüzde 12,9 olarak gerçekleşmiştir. Bu değerler orta vadede hedeflenen yüzde 25 seviyesinden oldukça uzaktır. Banka dışı kesimin Merkez Bankası'ndaki mevduatı, görece önemsiz olup, Diğer Merkez Bankası Parası içinde yer almaktadır. Açık piyasa işlemlerinden borçların yüzde 75'ini oluşturduğu Diğer Merkez Bankası Parasının bilançodaki payı ise 1992 yılında yüzde 15,9 olarak gerçekleşmiştir.

Değerleme hesabının bilanço içindeki payı ise 1991 yılında yüzde 33,5 iken, 1992 yılında yüzde 19,5 olmuştur. Değerleme hesabının orta vadede mümkün olduğu kadar azalması ve bilanço içindeki payının yüzde 15'ler düzeyine çekilmesi amaçlanmaktadır. 1992 yılında toplam döviz finansmanının yüzde 68,7'si dış varlıklarla, yüzde 31,3'ü ise değerleme hesabıyla karşılanmıştır. Bu oranlar 1991 yılında sırasıyla yüzde 55 ve yüzde 45 idi.

II.4.2. Para-Kredi Stoku

1992 yılında, M1 yüzde 56,1 oranında artarken, M2 yüzde 66,5 oranında, M2Y ise yüzde 93,2 oranında artmıştır. M2Y'nin M1 ve M2'ye göre daha hızlı artmasının en büyük nedeni ise Alman markı cinsinden döviz tevdiat hesaplarındaki yüzde 43'lük artıştır.

TABLO II.4.2
TEMEL PARASAL GÖSTERGELER⁽¹⁾
(Yüzde Değişim)⁽²⁾

	1989	1990	1991	1992 ⁽³⁾
Rezerv Para	67,9	40,7	50,5	62,5
Parasal Taban	53,0	28,2	85,9	92,7
Merkez Bankası Parası	56,3	26,6	82,6	97,2
Toplam İç Yükümlülükler (TİY)	39,3	21,6	66,6	93,3
Bilanço	27,7	24,1	58,9	76,4
M1	81,1	44,1	43,6	56,1
M2	80,7	43,9	60,6	66,1
M2Y	74,4	47,8	79,3	93,2
M3Y	69,4	48,6	78,6	93,1
Mevduat	73,1	39,9	63,1	70,2
Krediler	63,9	69,0	53,1	72,1
TİY/GSMH ⁽²⁾	0,17	0,12	0,13	0,15
TİY/M2Y ⁽²⁾	0,47	0,38	0,36	0,41

Kaynak: Merkez Bankası

(1) Rezerv Para = Emisyon + Bankalar Zorunlu Karşılıkları + Bankalar Serbest İmkânı
+ Fon Hesapları + Banka Dışı Kesimin Mevduatı

Parasal Taban = Rezerv para + Açık Piyasa İşlemlerinden Borçlar

Merkez Bankası Parası = Parasal Taban + Kamu Mevduatı

Toplam İç Yükümlülükler = Merkez Bankası Parası + Döviz Olarak Takip Olunan
Mevduat + Bankaların Döviz Mevduatları

M1 = Dolaşımdaki Para + Mevduat Bankalarındaki Vadesiz Mevduat
+ Merkez Bankasındaki Mevduat

M2 = M1 + Mevduat Bankalarındaki Vadeli Mevduat

M2Y = M2 + Döviz Tevdiat Hesabı (TL)

M3Y = M2 + Resmi Mevd. + Merkez Bankasındaki Diğer Mevduat + Döviz Tevdiat
Hesapları (TL).

(2) TİY/GSMH, TİY/M2Y için tabloda verilen değerler yüzde değişim değil orandır.

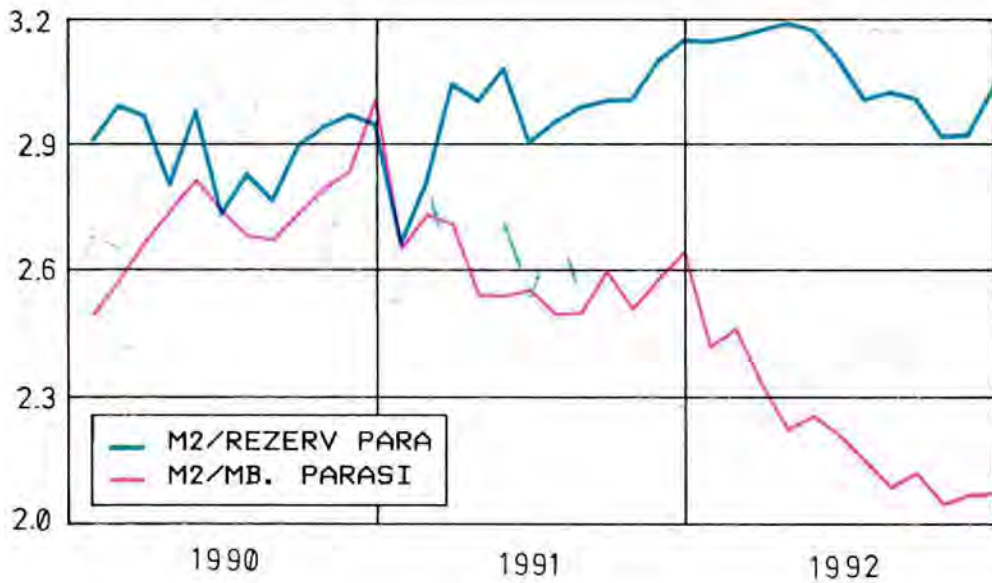
Oranın hesaplanmasında DPT'nin GSMH serisi kullanılmıştır.

(3) 31 Aralık 1991-25 Aralık 1992; geçici.

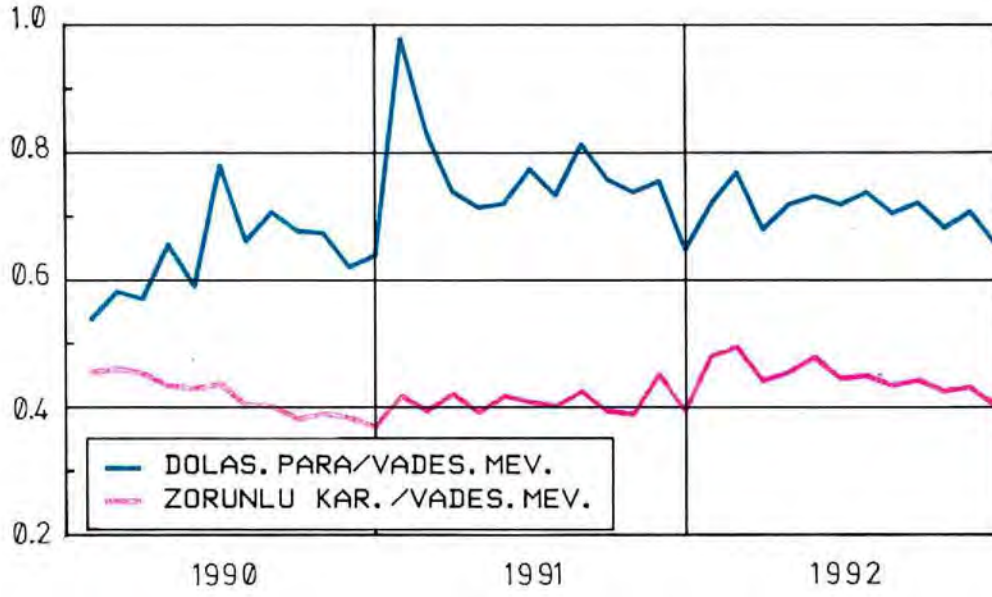
Para arpanları incelendiğinde, Merkez Bankası Parası arpanı bazı aylardaki artışlara rağmen, yıl başından itibaren genellikle düşüş eğiliminde olmuştur. Rezerv para çarpanı ise, yılın ilk aylarında sabit kalmış, daha sonra rezerv paradaki artışa paralel olarak düşmeye başlamış, son üç ayda ise düşme hızı yavaşlamıştır. Çarpanın bileşenlerinden dolaşımdaki para-vadesiz mevduat oranı Ocak-Şubat aylarında artmış, Şubat ayından sonra hemen hemen sabit kalmış ve genelde vadesiz mevduatın düştüğü aylarda artmış, arttığı aylarda azalmıştır. Diğer taraftan vadeli mevduat-vadesiz mevduat oranı, Ocak ayında vadesiz mevduattaki çekilme nedeniyle artmış, daha sonraki aylarda vadeli mevduattaki artışın vadesiz mevduatın gerisinde kalması nedeniyle düşüş göstermiştir (Grafik II.4.1, II.4.2, II.4.3). Nisan, Temmuz ve Eylül aylarında yine vadesiz mevduattaki çekilmeler yüzünden söz konusu bileşen küçük artışlar göstermiştir.

1992 yıl sonu itibariyle, mevduat artış hızı yüzde 70 civarında gerçekleşmiştir. 1991 yılında ise bu oran yüzde 63 civarında idi. 1992 yılında, 1991 yılında olduğu gibi faizlerde büyük artışlar olmamış, ağırlıklı mevduat faizleri 1991 yıl sonu değeri olan yüzde 72,7'den yüzde 74,2'ye yükselmiştir. Reel mevduat faizleri, yıl boyunca pozitif değer almıştır. Özellikle 3 aylık mevduat faizlerinin yıllık getirisi 6 aylık ve yıllık faiz oranlarına göre daha fazla olmuştur.

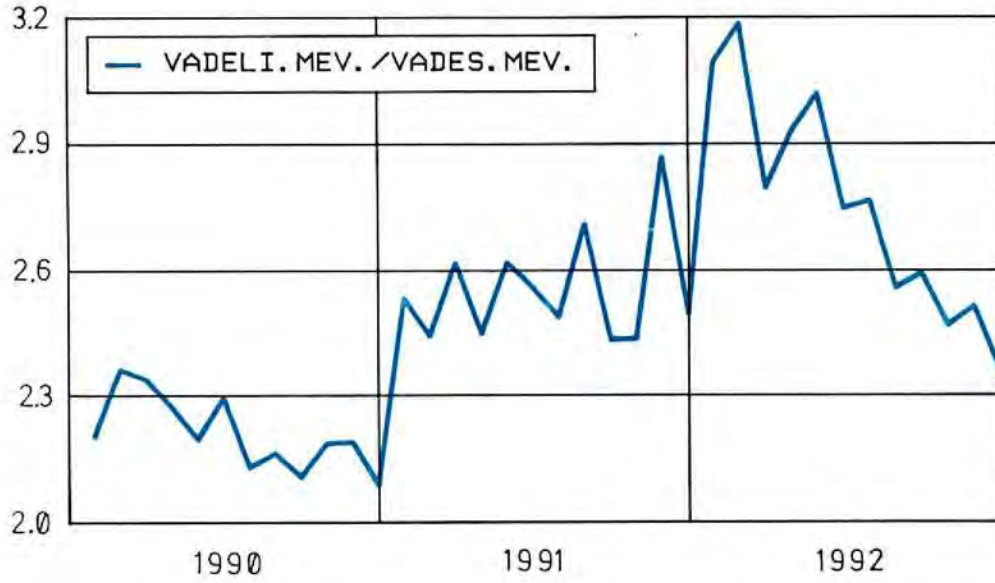
**GRAFİK II.4.1
PARA ÇARPANI**

GRAFİK II.4.2
REZERV PARA ÇARPANININ BİLEŞENLERİ

GRAFİK II.4.3
REZERV PARA ÇARPANININ BİLEŞENLERİ

II.5. FİYATLAR

1988-1992 döneminde yıllık ortalama fiyat artış hızları tüketici fiyatları ile ölçüldüğünde yüzde 60 düzeyinin, toptan eşya fiyatları ile ölçüldüğünde ise yüzde 52 düzeyinin altına inmemiştir. Aynı dönemde tüketici fiyat artış hızı 15 puanlık, toptan eşya fiyat artış hızı ise 18 puanlık bir aralık içinde dalgalanmıştır. 1992 yılında tüketici fiyat artış hızı yüzde 66'dan yüzde 70'e, toptan eşya fiyat artış hızı ise yüzde 55'den yüzde 62'ye yükselmiştir. Enflasyon oranının son yıllarda böylesine yüksek düzeylerde seyretmesinin temelinde kamu açıklarının makul düzeylere indirilememesi olgusu vardır (Tablo II.5.1).

TABLO II.5.1
FİYATLAR
(Yıllık Ortalama Yüzde Değişme)

	1988	1989	1990	1991	1992
TFE	75,4	63,3	60,3	66,0	70,1
TEFE	70,5	64,0	52,3	55,3	62,1

Kaynak : DİE

TFE: DİE Tüketici Fiyat İndeksi.

TEFE: DİE Toptan Eşya Fiyat İndeksi.

Kamu açıkları ve açıkların finansman biçimleri piyasalardaki talep düzeyini, maliyet unsurlarını ve bekleyişleri etkileyerek, enflasyonun zaman içindeki hareketinin ana belirleyicisi olmaktadır. Kamu açıklarının bireylerin talep ettiklerinin ötesinde bir parasal genişleme ile karşılanmaya çalışılması, fiyatlar üzerinde bir talep baskısı oluşturmaktadır. Genişleyen para arzı, döviz talebini artırarak Türk lirasında değer kaybına neden olmaktadır. Bu da maliyet artışları yoluyla enflasyonu yukarı doğru hareketlendirmekte ve öngürülebilirliği azaltmaktadır. Diğer taraftan, parasal genişleme enflasyon beklentilerini de olumsuz etkilemekte, ekonomik birimler gelecekte daha yüksek bir enflasyon beklentisine göre karar almaktadırlar. Sürekli ve yükselen kamu açıklarının, bir başka alternatif olarak iç borçlanmayla kapatılmaya çalışılması, mali piyasaları zorlamakta ve faiz hadlerini yukarıya doğru itmektedir. Faiz hadlerinin yükselmesi fiyat artış hızlarını olumsuz etkilemektedir. Öte yandan iç ve dış faiz hadleri arasındaki farkın giderek açılması, diğer şartların da uygun olması halinde, sermaye girişini özendirmekte ve Türk lirasının reel olarak değerlendirilmesine yol açmaktadır. Bu dinamik sürecin en tehlikeli unsuru ise yükselen faizlerin kamu

açıklarını daha da arttırması ve iç borçlanmanın giderek daha yüksek faizlerden yapılmasını zorunlu kılmasıdır. Bu yükten kurtulmak için açıkların parasal genişleme ile karşılanması yoluna gidilmesi ise yukarıda özetlenen olumsuz etkileri oluşturmaktadır.

Fiyat artış hızlarının temel eğilimini belirleyen bu nedenlere ek olarak 1992 yılının ilk üç ayında, tarımsal ürün fiyatlarında mevsimsel hareketlerden kaynaklanan nedenlerle oluşan yüksek artışlar ve KİT ürünlerine yapılan yüksek zamlar nedenleriyle, hem tüketici fiyatları hem de toptan eşya fiyatları artış hızlarında önemli yükselmeler gerçekleşmiştir. Buna karşılık, yılın son üç ayında tüketici fiyat artış hızı 11 puan azalarak yüzde 68'e toptan eşya fiyat artış hızı ise 7 puan azalarak yüzde 62'ye inmiştir. Ancak, özel kesim imalat sanayi fiyatları dikkate alındığında tersine bir durum ortaya çıkmaktadır. Öte yandan tüketici fiyatlarının toptan eşya fiyatlarına göre daha hızlı yükselme eğilimi 1992 yılında da sürmüştür (Tablo II.5.2).

TABLO II.5.2
FİYATLAR
(Yıllık Yüzde Değişimler)

	1990				1991				1992			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
TFE	60,8	63,2	56,8	60,7	62,6	63,2	68,7	68,2	78,3	69,8	66,4	67,8
TEFE	59,5	52,2	47,5	51,5	49,8	56,5	57,5	56,7	68,7	60,1	58,2	62,4
Özel	58,2	50,7	47,4	48,0	46,1	53,0	52,8	58,3	69,5	59,3	56,2	59,7
Kamu	62,7	56,5	48,0	60,5	59,5	65,5	69,2	53,0	66,7	61,7	63,0	69,0
Tarım	91,5	77,6	69,5	51,8	42,8	48,4	44,7	65,8	91,0	67,4	47,7	50,4
İmalat	50,8	44,6	41,4	51,0	51,0	58,2	59,5	52,6	59,0	55,1	59,0	64,6
Özel	45,6	40,1	39,0	45,9	47,4	55,1	56,3	55,2	59,1	55,3	59,6	64,0
Kamu	64,3	56,3	47,4	63,0	59,1	65,7	67,0	47,1	58,7	54,6	57,4	65,7

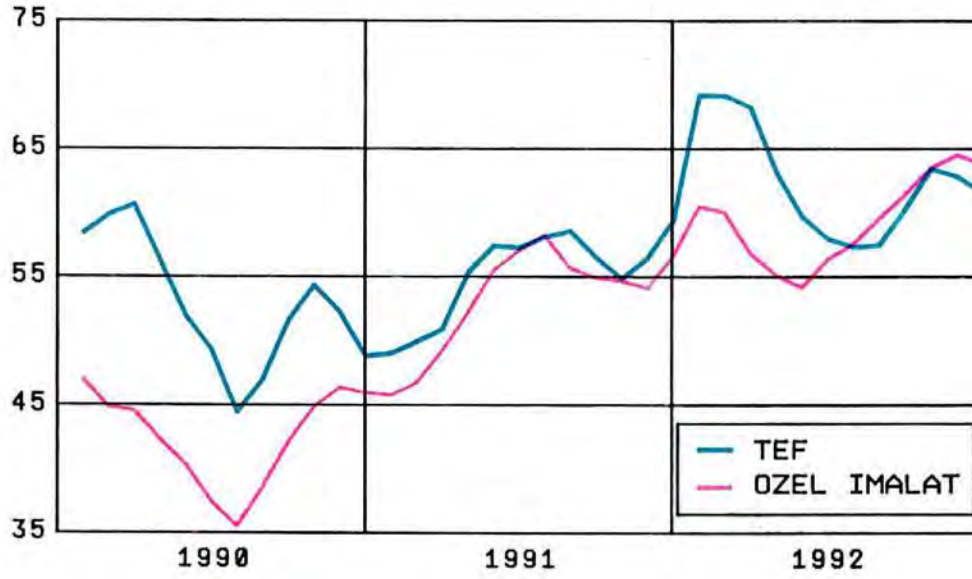
Kaynak: DİE

TFE: DİE Tüketici Fiyat İndeksi.

TEFE: DİE Toptan Eşya Fiyat İndeksi.

GRAFİK II.5.1
DİE-TOPTAN EŞYA VE ÖZEL
İMALAT SANAYİİ FİYATLARI⁽¹⁾

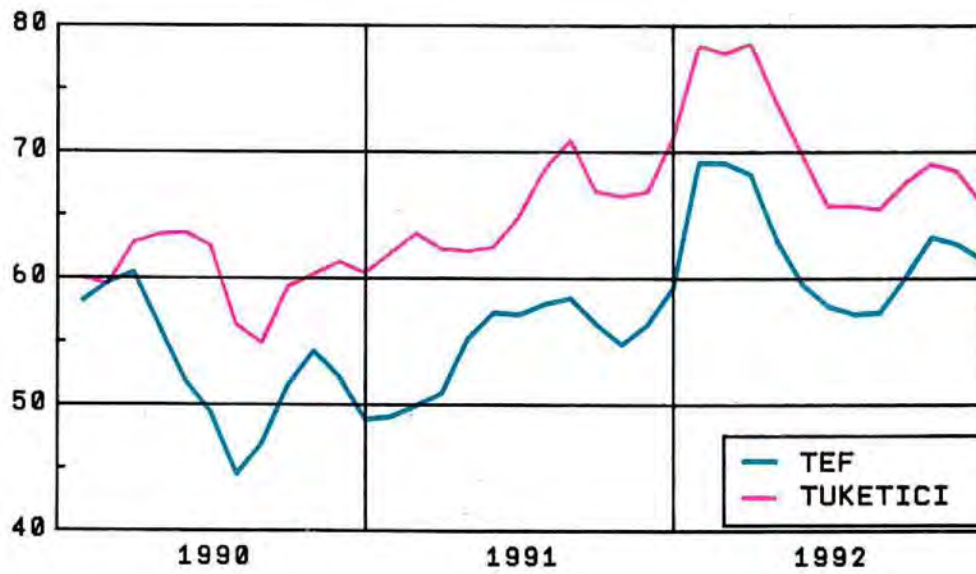
Yıllık Yüzde Artış

(1) Endeks 1987 = 100

GRAFİK II.5.2
DİE-TOPTAN EŞYA
VE TÜKETİCİ FİYATLARI⁽¹⁾

Yıllık Yüzde Artış

(1) Endeks 1987 = 100

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MALİ PİYASALAR

III.1. BANKACILIK SEKTÖRÜ VE KREDİ POLİTİKASI

III.1.1. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

Merkez Bankası kredilerinde 1991 yılında görülen hızlı artış eğilimi 1992 yılında da devam etmiştir. 1992 yılında GSMH'ya oranla küçülmesine rağmen kamu açıklarının hâlâ yüksek düzeylerde seyrediyor olması bir önceki yıl olduğu gibi, 1992 yılında da Merkez Bankası kaynakları üzerinde baskı yaratmıştır. Öte yandan Toprak Mahsulleri Ofisi'ne ve Tarım Kredi Kooperatifleri'ne kullandırılan krediler, bu kuruluşların finansman sıkıntıları yanında büyük ölçüde peşin alışlara yönelmeleri nedeniyle önemli oranda artış göstermiştir.

Bankalara kullandırılan reeskont kredilerinin bankacılık kesiminin likiditesini ayarlamak işlevine dönük bir para politikası aracı olarak kullanılabilmesi amacıyla 1990 yılı başında uygulamaya konulan Merkez Bankası kredi politikası 1992 yılında da sürdürülmüştür. Bu uygulamada bankacılık kesiminin geçici likidite ihtiyaçları, genel bir Kısa Vadeli Reeskont Penceresi yoluyla 92 gün vadeli senetlerin iskonto edilmesiyle karşılanmaktadır. Reeskonta kabul edilen senetlerdeki imza sahibi firmaların mali durumlarının bilinmesi, ekonomik birimlerin yatırım ve kredi kararlarında sektörel finansman analiz ve değerlendirmeleri için Merkez Bankası bünyesinde bir veri bankası oluşturulması çalışmaları sonuçlanmıştır.

İhracatçıların vadeli satışlarından doğan alacaklarının finansmanı yoluyla dış ticaretin gelişmesine katkıda bulunmak amacıyla, yurt dışındaki bir bankanın ödeme garantisini içeren kredili veya kabul kredili ihracata ilişkin, vadesine 90 gün kalmış geçerli senet ve belgelerle ilgili iskonto işlemleri için, 27 Mart 1992 tarihinden itibaren bankalara reeskont sağlanması uygulaması başlatılmıştır.

1991 yılı sonunda 23 trilyon Türk lirası olan toplam Merkez Bankası kredileri, yüzde 123 artarak Aralık 1992'de 51,3 trilyon Türk lirasına ulaşmıştır. Kamu kesimine doğrudan açılan krediler yüzde 130 artarak 42,6 trilyon Türk lirasına çıkarken mali kurumlara kullandırılan krediler yüzde 92 artarak 8,7 trilyon Türk lirası olmuştur. 1992 yılında mali

kurumlar kredilerinde görülen yüksek oranlı artış, Tarım Kredi Kooperatifleri'ne kullandırılan kredilerin yüzde 383 artmasından kaynaklanmaktadır. Bunun sonucunda Tarım Kredi Kooperatiflerine kullandırılan kredilerin toplam mali kurumlar kredileri içindeki payı 1991 yılındaki yüzde 26'lık düzeyinden 1992 yılında yüzde 65'e yükselmiştir.

1992 yılının ilk aylarında, iç borçlanmanın Bütçe'ye getirdiği faiz yükünü hafifletmek amacıyla, kamu kesimi finansman gereksinimini kısa vadeli avans kullanarak karşılama politikası benimsenmiştir. Bu yaklaşımın sonucu olarak Hazine'ye açılan kısa vadeli avans hesabı yılın ilk aylarında hızla artmıştır. Nisan ayından itibaren Merkez Bankası Kanunu'nda belirtilen yasal sınırın zorlanmaya başlanması üzerine kamu finansman politikasında değişikliğe gidilmiştir. Hazine, Haziran ayından itibaren finansman gereksinimini, büyük ölçüde, dış ve iç piyasalardan borçlanarak karşılamıştır. Bu gelişmeler sonucu, 1991 yılı sonunda 13,6 trilyon Türk lirası olan kısa vadeli avans hesabı bakiyesi yüzde 128 artarak 1992 yılı sonunda 31 trilyon Türk lirası olmuştur.

Toprak Mahsulleri Ofisi'ne Hazine Kefaletini Haiz Bonolar karşılığında doğrudan ve T.C. Ziraat Bankası aracılığı ile kullandırılan kredilerin 1991 yılı sonunda 5,1 trilyon Türk lirası olan bakiyesi, yüzde 117,3 oranında artarak Aralık 1992'de 11,1 trilyon Türk lirası olmuştur. Söz konusu tutarın tamamı kullandırılmıştır.

Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.'ne T.C. Ziraat Bankası ve Şekerbank aracılığı ile kullandırılan kredilerin 1991 yılı sonunda 308 milyar Türk lirası olan bakiyesi, Aralık 1992'de 147 milyar Türk lirasına gerilemiştir.

Tarım sektörünü desteklemek amacıyla, Tarım Kredi Kooperatifleri kanalıyla çiftçilere intikal ettirilmek üzere T.C. Ziraat Bankası'na tahsis edilen tarım kredisinin 1991 yılı sonunda 1,2 trilyon Türk lirası olan bakiyesi, 1992 yılında ilave tahsis edilen limitlerle birlikte yüzde 383 oranında artarak Aralık 1992'de 5,7 trilyon Türk lirasına yükselmiştir.

Şekerbank aracılığı ile şeker pancarı alımları dolayısıyla pancar üreticilerine kullandırılmakta olan tarımsal kredinin 1991 yılı sonunda 55 milyar Türk lirası olan bakiyesi 1992 yılı sonunda da aynı kalmıştır.

Esnaf ve küçük sanatkarların işletme kredisi ihtiyacını karşılamak amacıyla Türkiye Halk Bankası'na kullandırılan kredinin 1991 yılı sonu itibarıyla 147 milyar Türk lirası olan bakiyesi, yıl içinde tahsis edilen ilave

krediler ile yüzde 108 artarak Aralık 1992'de 306 milyar Türk lirasına yükselmiştir.

1 Ocak 1990 tarihinden itibaren yeni reeskont penceresi uygulaması ile firma bazında orta vadeli kredi uygulamasına son verildiğinden tasfiye edilmekte olan orta vadeli kredilerin 1991 yılı sonunda 667 milyar Türk lirası olan bakiyesi, 1992 yılı Aralık ayında 437 milyar Türk lirasına inmiştir. Orta vadeli kredilerin 186 milyar Türk lirası mevduat bankalarına, 251 milyar Türk lirası ise kalkınma ve yatırım bankalarına kullanılmıştır.

Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş. (Türk Eximbank) aracılığıyla kullanılan avans kredileri Kasım 1991'de tasfiye edilmiş ve Türk Eximbank'a da reeskont penceresi kapsamında likidite sağlanması uygulamasına geçilmiştir. Adı geçen bankaya kullanılan kredinin bakiyesi yüzde 163 oranında artarak Aralık 1992'de 436 milyar Türk lirasına ulaşmıştır.

Toprak Mahsulleri Ofisi'nin Türk Eximbank ile Sovyetler Birliği Dış Ekonomik İşler Bankası (Vneshekonombank) arasında imzalanan kredi sözleşmeleri çerçevesinde anılan ülkeye gerçekleştireceği ihracat için Merkez Bankası 218 milyon ABD doları tutarında kredi açmıştır. Bu kredi kapsamında, 1992 yılı sonu itibarıyla gerçekleştirilen 130 milyon ABD doları tutarında ihracat karşılığı olarak Toprak Mahsulleri Ofisi ile yapılan protokol çerçevesinde 583 milyar Türk lirası anılan Ofisin destekleme kredisi borcuna mahsup edilmiş, 64 milyar Türk lirası ise Ofis'e ödenmiştir.

Kısa vadeli senet reeskontu sistemi dahilinde bankacılık sektörünün likidite gereksinimlerinin karşılanması amacıyla ticari nitelikte kabul edilen reeskont senetlerinin 1991 yılı sonu itibarıyla 1,4 trilyon Türk lirası olan bakiyesi, yüzde 13,4 artarak Aralık 1992'de 1,6 trilyon Türk lirasına ulaşmıştır.

Banka kabulüne ilişkin reeskont uygulaması kapsamında, 1992 yılında sağlanan finansmanın kümülatif tutarı 11 milyon ABD doları karşılığı, 85 milyar Türk lirası olmuştur.

III.1.2 Bankalar

III.1.2.A. Bankacılık Sektörünün Konsolide Bilanço ve Kâr/Zarar Hesaplarındaki Gelişmeler

a) Konsolide Bilançodaki Gelişmeler

Sektörün konsolide bilançosu Aralık 1991-Kasım 1992 arasındaki dönemde yüzde 78 büyüyerek 512,2 trilyon Türk lirasına ulaşmıştır. Bu artış, aynı dönemde toptan eşya fiyat indeksindeki yüzde 55,8'lik büyümenin 22,2 puan üzerindedir. Sektörün Türk lirası cinsinden ifade edilen yabancı para aktifleri, aynı dönemde yüzde 104,7 oranında artmıştır. Türk lirası aktiflerdeki artış ise yüzde 67,8 olarak gerçekleşmiştir. Türk lirasının bu dönemde ABD doları karşısında reel olarak değer kaybetmesi yabancı para aktiflerdeki artış üzerinde etkili olmakla birlikte, gerek Türk lirası gerekse Türk lirası cinsinden yabancı para aktiflerdeki artış oranı hem nominal hem de reel olarak geçen yıllara göre daha yüksek büyümeyi yansıtmaktadır.

Kamu bankalarının aktiflerinin büyüme oranı özel kesim bankalarının aktiflerinin büyüme oranından daha fazladır. Kalkınma ve yatırım bankaları ile yabancı bankaların sektördeki ağırlığı azalırken, kamu bankalarının payı artmıştır. Özel bankaların sektör içindeki payı değişmemiştir.

Sektörün konsolide bilançosu alt kalemler itibariyle incelendiğinde, aktiflerdeki reel büyümenin, bilanço toplamı içindeki payları yüksek olan krediler ve bankalar kalemlerindeki artıştan kaynaklandığı görülmektedir. Bankaların elindeki Devlet İç Borçlanma Senetleri genel toplamı Aralık 1991-Kasım 1992 döneminde yüzde 74,8 oranında artmıştır. Bunun bankalarca serbestçe kullanabilecek kısmı ise incelenen dönemde yüzde 163,3 oranında artış göstermiştir.

Konsolide kredilerdeki artış Aralık 1991-Kasım 1992 dönemi itibariyle incelendiğinde, Türk lirası cinsinden kredilerin yaklaşık yüzde 52,5, yabancı para cinsinden kredilerin ise yüzde 96 oranında arttığı gözlenmektedir. Türk lirası kredilerdeki büyüme bir önceki yılın aynı dönemine göre hızlanırken, kur artışlarının etkisini de içeren yabancı para kredilerdeki artış hızı yavaşlamıştır.

Diğer bilanço kalemlerinden bağlı değerleri oluşturan iştirak ve kuruluşlar ile sabit kıymetlerin bilançonun aktif toplamı içindeki paylarının incelenen dönemde azaldığı gözlenmektedir. Aralık 1991'de sırasıyla yüzde 2,3 ve yüzde 3,8 olan oranlar Kasım 1992'de yüzde 2 ve yüzde 2,5 olmuştur. Sektörün net tahsili gecikmiş alacakları ise nominal olarak yüzde 57 oranında artarak 4,2 trilyon Türk lirasına ulaşmıştır. Tahsili gecikmiş alacaklar bir önceki senenin aynı dönemine göre daha yavaş artmış, bilanço toplamı içindeki payı bir önceki yıla göre azalarak binde 8'e gerilemiştir.

TABLO III.1.1
BAZI KALEMLERİN BİLANÇO TOPLAMI İÇİNDEKİ PAYLARI

	Menkul Değerler Cüzdanı (Net)	Tahsili Gecikmiş Alacaklar (Net)	Özkaynaklar	Krediler	Mevduat
1990	10,5	0,6	9,3	46,0	56,6
1991	12,0	1,0	9,2	42,3	57,1
1991 Kasım	12,0	1,2	6,3	39,6	56,2
1992 Kasım	10,4	0,8	8,1	39,0	54,2

Kaynak: Merkez Bankası

Konsolide bilançonun pasif tarafındaki reel artış, pasif toplamı içinde payları yüksek olan mevduat, kullanılan krediler ve özkaynaklar kalemlerindeki artışlardan kaynaklanmaktadır. Konsolide bilançonun aktif tarafında olduğu gibi pasif tarafında da yabancı para işlemlerin önemli oranda arttığı gözlenmektedir. Aralık 1991'e göre Kasım 1992 itibariyle yabancı para pasifler nominal yüzde 116 artmıştır. Yabancı para aktiflerin yüzde 104,8 oranında arttığı dikkate alınacak olursa yabancı para kaynak girişinin yabancı para plasmanlardan daha fazla olduğu ortaya çıkmaktadır.

Pasif tarafında en büyük paya sahip olan mevduat söz konusu dönem içinde yüzde 68,4 oranında artış göstermiştir. Faiz oranlarının 1992 yılının ikinci üç ayında az da olsa artması ve bu dönemde enflasyon oranının düşmesi nedeniyle reel faiz oranları yükselmiştir. Böylece, konsolide mevduatta bir önceki yılın aynı dönemine göre daha hızlı bir artış gözlenmiştir. Bununla birlikte 1992 yılında mevduatın toplam pasifler içindeki payı azalmıştır.

Sektörün konsolide bilançosundaki Türk lirası ve yabancı para hesaplar arasındaki dengenin, Aralık 1991-Kasım 1992 arasındaki dönemde, yabancı para hesaplar lehine değiştiği gözlenmektedir. Bu değişiklik, kur artışlarının da etkisiyle döviz tevdiat hesaplarına yönelmesi sonucunda, konsolide bilançonun özellikle yabancı para pasifler bölümünde daha belirgin olarak ortaya çıkmaktadır.

b) Konsolide Kâr/Zarar Hesabındaki Gelişmeler

Eylül 1992 itibariyle bankacılık sektörünün net kârı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 47 oranında artarak 4,9 trilyon Türk lirasından 7,1 trilyon Türk lirasına ulaşmıştır. Bu, söz konusu dönemde bankacılık kesiminin kârlarında reel olarak daralma olduğunu göstermektedir. Bankaların kârlılığındaki azalmanın diğer bir göstergesi de, kârların özkaynaklara oranının Eylül 1991'deki yüzde 22,1'lik düzeyinden Eylül 1992'de yüzde 19,5'e düşmesidir. 1992 yılında toplam faiz gelirlerinin yüzde 91,9 oranında artarak toplam gelirler içindeki payının arttığı, faiz dışı gelirlerin payının ise azaldığı gözlenmektedir.

Aktiflerini büyük ölçüde mevduat ile finanse eden ve 1992 yılının ikinci üç ayında mevduat faizlerini artıran bankacılık sektörünün mevduata verdiği faiz tutarı Eylül 1991-Eylül 1992 döneminde yaklaşık yüzde 108 oranında artarak 47,7 trilyon Türk lirasına ulaşmıştır. Kredilerden alınan faiz tutarı ise aynı dönemde yaklaşık yüzde 90 oranında artarak 53,5 trilyon Türk lirası olarak gerçekleşmiştir. Yılın ilk dokuz ayında faiz giderlerinin faiz gelirlerine oranla daha hızlı artması bankaların kârlılıklarını olumsuz yönde etkilemiştir.

Faiz giderlerinin bir parçası olarak değerlendirilen net kambiyo zararları, kurlardaki artışa ve kur riski oranı alt sınırının yüzde 85'den yüzde 80'e indirilmesiyle bankaların yabancı para açık pozisyonunda meydana gelen büyümeye paralel olarak yüzde 190 oranında artarak 5 trilyon Türk lirasına ulaşmıştır.

Sektörün konsolide kâr-zarar tablosunda dikkat çekici gelişmelerden birisi de Eylül 1991- Eylül 1992 döneminde net sermaye piyasası işlemleri kârının yüzde 146 oranında artarak 2,7 trilyon Türk lirasına ulaşmasıdır. Faiz dışı giderlerin en önemli kalemi olan personel giderleri ise söz konusu dönemde yüzde 88 oranında artarak 6,1 trilyon Türk lirasından 11,5 trilyon Türk lirasına yükselmiştir.

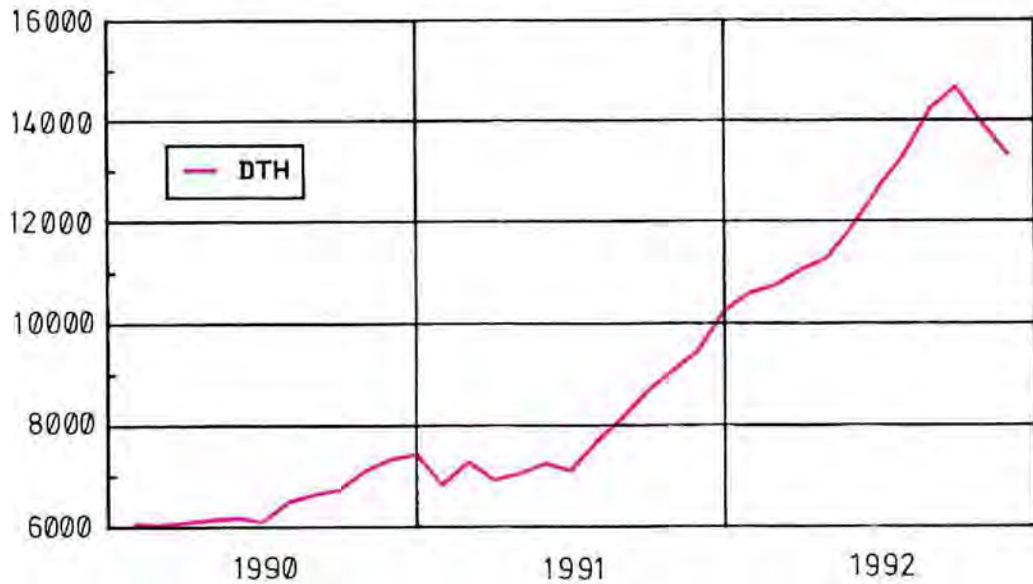
Bankacılık sektörünün toplam kâr durumu banka grupları itibariyle incelendiğinde, net kârın yüzde 32'sini kamu bankalarının, yüzde 47'sini özel bankaların, yüzde 9'unu yabancı bankaların, yüzde 12'sini de kalkınma yatırım bankalarının sağladıkları görülmektedir.

Sonuç olarak, faiz giderlerinin faiz gelirlerinden daha hızlı artması, Türk lirasının yabancı paralar karşısında değer kaybının ve artan pozisyon açıklarının net kambiyo zararlarında yarattığı artış ile personel giderlerindeki artışlar bankacılık sektörünün kârında reel olarak azalmaya yol açmıştır.

c) Mevduat

Konsolide mevduat, 1992 yılının ilk onbir aylık döneminde yüzde 68,4 oranında artarak yaklaşık 277,4 trilyon Türk lirasına ulaşmıştır. Aralık 1991 itibariyle yüzde 57,1 olan mevduatın toplam pasif içindeki payı, Kasım 1992 itibariyle yüzde 54,2'ye düşmüştür. Türk lirası mevduat 1992 yılının anılan döneminde yaklaşık yüzde 43,8 oranında artarken, Türk lirası cinsinden ifade edilen yabancı para mevduat yüzde 118,4 artmıştır. Yabancı para mevduatın bir kalemi olan döviz tevdiat hesapları (DTH) yüzde 111,7 oranında artmıştır. Bir önceki yılın aynı döneminde yaklaşık yüzde 120,6 oranında artan DTH'ların artış hızı 1992 yılında yavaşlamıştır. Ancak, toplam mevduat içinde DTH'ların payı Aralık 1991'deki yüzde 31,6'lık düzeyinden Kasım 1992'de yüzde 39,7'e yükselirken, Türk lirası mevduatın payı yüzde 67'den yüzde 57,2'ye gerilemiştir (Grafik III.1.1).

GRAFİK III.1.1
ABD DOLARI CİNSİNDEN DÖVİZ TEVDİAT HESABI

TABLO III.1.2
DÖVİZ TEVDİAT HESAPLARINDAKİ GELİŞMELER
(Aylık Yüzde Değişmeler)

	DTH (Dolar) cinsinden	DTH (DM) cinsinden	DTH (TL) cinsinden
1992 Ocak	3,4	8,7	11,8
1992 Şubat	1,4	3,9	8,5
1992 Mart	2,8	3,4	9,3
1992 Nisan	2,2	2,6	7,9
1992 Mayıs	5,5	3,9	9,7
1992 Haziran	6,2	-0,8	6,4
1992 Temmuz	5,2	2,8	8,1
1992 Ağustos	6,7	0,8	6,5
1992 Eylül	3,1	5,0	7,0
1992 Ekim	-4,9	1,9	1,9
1992 Kasım	-4,5	-0,1	0,9

Kaynak: Merkez Bankası

Faiz ve kurlardaki değişimler, tasarruf mevduatının artış hızını, mevduatın Türk lirası mevduat ve döviz mevduatı olarak dağılımını ve mevduatın vade bileşimini etkilemektedir. Özellikle belirsizliğin yüksek olduğu bir ortamda faiz riskinden kaçınmak amacıyla mevduat sahiplerinin tercihleri kısa vadede yoğunlaşmaktadır. Hem Türk lirası hesapları, hem de döviz tevdiat hesaplarının daha çok üç aylık vadede yoğunlaştığı gözlenmiştir.

1992 yılında Türk lirası mevduatta mevduat türleri itibarıyla artış hızları farklı olmuştur. Aralık 1991-Kasım 1992 döneminde Türk lirası mevduat içinde en hızlı artış yüzde 141,6 ile resmi mevduatta gözlenmiş, bunu yüzde 50,4 ile tasarruf mevduatı izlemiştir. Diğer mevduat yüzde 42,2, ticari mevduat ise yüzde 24,2 oranında artmıştır.

1992 yılında bankacılık sektörü açısından önemli gelişmelerden biri, 31 Temmuz 1992 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Sermaye Piyasası Kurulu Tebliği’yle bankaların verdikleri ihtiyaç kredileri karşılığı borçlanma senedi çıkarma imkanını getiren ve sermaye piyasası araçları arasına yeni bir araç olarak giren Varlığa Dayalı Menkul Kıymetlerdir. Bankalar tarafından daha çok mevduata bir alternatif olarak algılanan bu araç bir taraftan bankalar için yeni bir fon sağlama imkanı sağlarken, öte

yandan disponibilit ye ve munzam karşılığa tabi olmaması nedeniyle daha ucuz kaynak teminini mümkün kıldığı için bankalara cazip gelmiştir.

d) Krediler

Konsolide krediler, 1992 yılının ilk onbir aylık döneminde yüzde 64 oranında artarak 199,6 trilyon Türk lirasına ulaşmıştır. Böylece konsolide kredilerdeki artış enflasyon oranının 8,2 puan üzerine çıkmıştır. Kredi-mevduat oranı, Aralık 1991'deki yüzde 74'l k düzeyinden Kasım 1992'de yüzde 72'ye düşmüştür. Gerek mevduatın gerekse kredilerin enflasyon oranının üzerinde artmasına rağmen, mevduattaki artış daha hızlı olduğu için kredi-mevduat oranında düşüş meydana gelmiştir.

1992 yılında tüm banka kredileri içinde banka gruplarının payı bir önceki yıla göre belirgin bir değişiklik göstermemekle birlikte kamu bankaları ile kalkınma ve yatırım bankaları kredilerinin payları bir miktar düşerken, özel banka kredilerinin payı artmıştır. Yabancı banka kredilerinin payında bir değişiklik olmamıştır. 1991 yılının aksine, kalkınma ve yatırım bankalarının kredilerinde 1992'nin ilk dokuz ayında reel olarak daralma gözlenmiştir.

1992 yılı kamu kesiminin yüksek borçlanma gereksinimi nedeniyle faizlerin yüksek olduğu ve bu nedenle de bankacılık sektörünün fon maliyetlerinin yüksek kaldığı bir yıl olmuştur. Yıl içinde likidite sıkıntısı  ekilmemekle birlikte, bankalar yüksek maliyetle topladıkları fonları plase etmekte güçlüklerle karşılaşmışlardır. Mevduat faizlerinin seviyesi nedeniyle artan kredi maliyetleri karşısında özellikle yatırıma yönelik kredi talebi olumsuz etkilenmektedir.

1992 yılında banka kredilerinin sektörel dağılımı, bir önceki yıla göre fazla değişmemiştir. Toplam banka kredilerinin içinde ihracat ve yatırım kredilerinin payı gerilerken, tüketicisi ve mali kesim kredilerinin payı yükselmiştir. Toplam kredilerin yüzde 93,9'luk kısmını yurtiçine açılan krediler oluşturmaktadır.

Toplam kredilerin dağılımı Türk lirası ve yabancı para açısından incelendiğinde, 1991 yılı sonunda yüzde 73,7 olan Türk lirası cinsinden kredilerin payının Kasım 1992 itibariyle yüzde 68,6'ya düştüğü, yabancı para cinsinden kredilerin payının yüzde 26,3'ten yüzde 31,4'e çıktığı görülmektedir.

Toplam krediler vade yapısı itibariyle incelendiğinde, mevduatta olduğu gibi kredilerin de kısa vadede yoğunlaştığı, kısa vadeli kredilerin toplam krediler içindeki payının bir önceki yıla göre arttığı gözlenmektedir. Kasım 1992 itibariyle kısa vadeli kredilerin toplam krediler içindeki payı yüzde 77'ye yükselmiştir. Orta vadeli kredilerdeki gerileme, bankaların riskli gördükleri için orta ve uzun vadeli kredilerden kaçındıkları şeklinde yorumlanabilir. Enflasyonist sürecin de bu gelişmede etkili olduğu, uzun vadeli fon sunumunu azalttığı kuşkusuzdur.

III.1.2.B. Yasal ve İdari Düzenlemeler

1992 yılında bankaları ilgilendiren çeşitli konularda yasal düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerin başlıcaları aşağıda özetlenmiştir.

- 2499 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 3794 sayılı Kanunun 12.maddesi ile değişik 13/A maddesine göre Varlığa Dayalı Menkul Kıymet ihracına izin verilmiştir.

- Para-Kredi Koordinasyon Kurulu'nun 92/30 sayılı Kararı ile Türkiye'de kurulacak ticari bankalar için uygulanmakta olan 75 milyar Türk lirası ödenmiş sermaye şartı 150 milyar Türk lirasına, yatırım bankaları için uygulanmakta olan 50 milyar Türk lirası ödenmiş sermaye şartı ise 100 milyar Türk lirasına yükseltilmiş ve merkezleri yabancı ülkelerde bulunan bankaların Türkiye'de şube açmalarında da belirtilen asgari sermaye miktarlarının aranılması karara bağlanmıştır. Ayrıca yabancı bankaların Türkiye'de açacakları ilk şube için 10 milyon ABD doları, müteakip şubeler için 5 milyon ABD doları sermaye tahsis edilmesi ve bunların açacakları şube sayısının 5'ten fazla olmaması da anılan Kararla yürürlükten kaldırılmıştır.

- 3824 sayılı Kanunla 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'na eklenen mükerrer 25 inci maddesi ile 1 Ocak 1992 tarihinden itibaren "Asgari Kurumlar Vergisi" uygulamaya konulmuştur.

a) Mevduat Munzam Karşılıkları

1992 yılı içerisinde Türk lirası mevduat munzam karşılıkları konusunda yeni bir düzenleme getirilmemiştir. Mevduat munzam karşılıkları hakkındaki 20 Mart 1985 tarih ve 18700 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 85/1 sayılı Tebliğde değişiklik yapan ve halen yürürlükte

bulunan 13 Temmuz 1991 tarih ve 20928 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 91/1 sayılı Tebliğ ile belirlenen mevduat munzam karşılık oranları 1992 yılında değişmemiştir. Buna göre, mevduat munzam karşılık oranları Türk lirası için vadesiz ve 1 ay vadeli mevduatta yüzde 16, 3 aydan 1 yıla kadar vadeli mevduatta (3 ay ve 1 yıl dahil) yüzde 7,5, 2 ve 3 yıl vadeli değişken faizli mevduatta yüzde 6, 4 ve 5 yıl vadeli değişken faizli mevduatta yüzde 2'dir.

1992 yılında yabancı para mevduata ilişkin munzam karşılık oranlarında 1991 yılına göre herhangi bir değişiklik olmamıştır. Halen 13 Temmuz 1991 tarih ve 20928 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 1/N sayılı Bankamız genelgesi uyarınca, vadesiz ve 1 ay vadeli yabancı para mevduatı yüzde 17,5, 1 aydan fazla vadeli yabancı para mevduatı için yüzde 14,5 oranlarında döviz tevdiat munzam karşılığı uygulanmaktadır.

Yukarıda bahsi geçen 91/1 sayılı Tebliğ uyarınca yabancı para mevduata uygulanan döviz tevdiat munzam karşılık oranlarından vadesiz ve 1 ay vadeli mevduatın yüzde 8 i, 1 aydan fazla mevduatın ise yüzde 3'ü Türk lirası olarak tesis edilmektedir.

b) Umumi Disponibilite

Halen yürürlükte bulunan 1 Temmuz 1987 tarih ve 19504 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 9 sayılı Umumi Disponibilite Tebliği, 1 Mart 1991 tarih ve 20801 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 16 sayılı Tebliği ile değiştirilerek toplam disponibilite oranı yüzde 35 olarak belirlenmiş, 24 Ocak 1992 tarih, 21121 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 17 sayılı Tebliğle de, haftalık ağırlıklı ortalama gün sayısı 210 gün ve daha yukarıda olan Devlet İç Borçlanma Senetlerinin disponibil değer olarak sayılması esas getirilmiştir.

30 Mayıs 1992 tarih, 21243 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 18 sayılı Tebliğde ise, bankaların taahhütlerine karşı bulunduracakları umumi disponibiliteye esas alınan kasalarında günlük olarak fiilen bulundurdıkları nakit tutar ortalamalarındaki yüzde 2,5 ve yüzde 3 ayırımı kaldırılarak, kasada mevcut Türk lirası tutarının disponibil değerlerin hesaplanma süresi içindeki ortalama bakiyesinin bütün bankalarda taahhütlerin yüzde 3'ünü aşmamak üzere disponibil değer olarak alınması öngörülmüştür.

c) Ücret ve Komisyonlarla İlgili Düzenlemeler

3 Ekim 1992 tarih, 21634 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan, Bankalarca Kredi İşlemlerinde Faiz Dışında Temin Edilecek Diğer Menfaatler ve Tahsil Olunacak Masraflar Hakkında 92/3469 sayılı Kararla, 86/10519 sayılı Karar yürürlükten kaldırılmış, kredi işlemlerinde faiz dışında temin edilecek diğer menfaatlerin ve tahsil olunacak diğer masrafların nitelik ve azami sınırlarının bankalarca serbestçe belirleneceği hükme bağlanmıştır.

d) Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu İle İlgili Düzenlemeler

19 Temmuz 1992 tarih, 21289 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Yatırımları ve Döviz Kazandırıcı Hizmetleri Teşvik Fonu Hakkında 92/3175 sayılı Kararın 2 nci maddesi ile Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu gelirlerinin yüzde 100’ü Yatırımları ve Döviz Kazandırıcı Hizmetleri Teşvik Fonu’na devredilmiş olup, aynı Kararın 3 üncü maddesi ile 12 Mayıs 1988 tarih ve 88/12944 sayılı Karar ve bu Karara ilişkin Tebliğlere göre ilgili mevzuatlarında öngörülen esaslar çerçevesinde yapılacak ödemelerin bu Fon’dan karşılanacağı, 4 üncü maddesi ile de ilgili Karar ve Tebliğlere aykırılığı sonucu geri alınması gereken destekleme primlerinin T.Kalkınma Bankası ve T.C. Ziraat Bankası’nca, bunların dışında kalan tutarların ise Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı’nca ilgili mevzuatta öngörülen usul ve esaslar çerçevesinde tahsil edileceği ve tahsil edilen bu tutarların Yatırımları ve Döviz Kazandırıcı Hizmetleri Teşvik Fonu’na yatırılacağı hükme bağlanmıştır.

e) Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında 3167 Sayılı Kanun’a İlişkin Tebliğler

16 Ağustos 1991 tarih ve 20962 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 4 No.lu T.C. Merkez Bankası Tebliği ile bankalarca 1 No.lu Tebliğe göre bastırılmış olan eski tip çek karnelerinin 30 Haziran 1992 akşamına kadar kullanılabileceği, 21 Mart 1992 tarih ve 21178 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5 No.lu Tebliğ ile de sözkonusu çeklerin kullanma süresinin 31 Aralık 1992 tarihi akşamına kadar uzatıldığı belirtilmiştir.

III.1.2.C. Bankacılık Kesimini İlgilendiren Diğer Gelişmeler

a) Yeni Bankalar ve Faaliyeti Sona Eren Bankalar

1991 yılında kuruluşuna izin verilen ancak faaliyete başlamayan bankalardan, Türkiye Konut Endüstri ve Ticaret Bankası A.Ş., Park Yatırım Bankası A.Ş., Tat Yatırım Bankası A.Ş., Toprakbank A.Ş., Alternatifbank A.Ş. ve Bank Ekspres A.Ş. 1992 yılında faaliyete geçmiştir.

1992 yılı içinde Eurocredit Türk-Fransız Ticaret Bankası A.Ş.'ne Bakanlar Kurulu Kararı ile ödenmiş sermayesi 75 milyar Türk lirası olmak üzere kuruluş izni verilmiştir. Ancak, bu banka henüz faaliyete başlamamıştır.

Yabancı bankalardan Manufacturers Hanover Bank A.Ş., Chemical Bank A.Ş.; Bank of Bahrain and Kuwait B.S.C. İstanbul Türkiye Merkez Şubesi; Bank of Bahrain and Kuwait Bankası A.Ş.; Türk Mitsui Bank A.Ş., Türk Sakura Bank A.Ş. olarak isim ve statü değişikliği yapmış olup, bunlardan Bank of Bahrain and Kuwait Bankası A.Ş. daha sonra sahip ve isim değiştirerek Tasarruf ve Kredi Bankası A.Ş. adını almıştır. Credit Lyonnais İstanbul Türkiye Merkez Şubesi, Credit Lyonnais Bank T.A.Ş. olarak kuruluş izni almış olup, yeni adı ile henüz faaliyete başlamamıştır.

1992 yılı Mayıs ayı içerisinde Türkiye Öğretmenler Bankası T.A.Ş., Türkiye Halk Bankası A.Ş.'ne, Kasım ayı sonunda da Denizcilik Bankası T.A.Ş., Türkiye Emlak Bankası A.Ş.'ne devredilmiştir.

1992 yılı sonu itibarıyla Türkiye'de faaliyet göstermekte olan banka sayısı 70 olup bu bankalardan 6 tanesi kamu kesimine ait ticari banka, 31 tanesi özel kesime ait ticari banka, 21 tanesi yabancı banka ve 12 tanesi de kalkınma ve yatırım bankasıdır. Bankacılık sektöründeki yabancı bankaların 9 tanesi Türkiye'de kurulmuş banka statüsünde, 12 tanesi de yabancı banka şubesi olarak faaliyet göstermektedir.

b) Özel Finans Kurumları

Faaliyette bulunan dört özel finans kurumunun (ÖFK) bilanço toplamı, Kasım 1991 dönemine göre nominal yüzde 119, reel yüzde 35 artarak 3,3 trilyon Türk lirasından, 7,2 trilyon Türk lirasına yükselmiştir.

Kasım 1992 tarihi itibarıyla, ÖFK'nın konsolide bilanço büyüklüğü bankacılık sektörünün yüzde 1,4'ü kadardır. Aynı oranın geçen yılın aynı döneminde yüzde 1,2 olduğu dikkate alınırsa az da olsa bir büyüme gözlenmektedir.

ÖFK bilanço toplamı içinde en büyük paya yüzde 54 ile Al Baraka Türk Özel Finans Kurumu sahip iken, bunu yüzde 24 ile Faisal Finans Kurumu, yüzde 18 ile Kuveyt Türk Evkaf Finans Kurumu izlemektedir. 1991 yılında faaliyete geçen Anadolu Finans Kurumu'nun payı ise yüzde 4 düzeyindedir.

Kasım 1992 tarihi itibarıyla ÖFK'nın özel cari hesaplar, katılma hesapları ve özel proje hesaplarında toplanan fonları, konsolide bankacılık sektörü mevduatının yüzde 2'si, üretim desteği sağlanması, kâr/zarara katılma ve kira akdi (leasing) yöntemiyle kullandırılan fonları ise konsolide bankacılık sektörü kredilerinin yüzde 2,6'sı düzeyindedir. Ayrıca aynı dönem itibarıyla ÖFK'nın toplam özkaynakları 321 milyar Türk lirası ile bankacılık sektörünün yüzde 7,7'si büyüklüktedir.

Kasım 1991 döneminde 41 milyar Türk lirası olan ÖFK konsolide karları, 1992 Kasım ayında nominal olarak yüzde 98,5, reel olarak da yüzde 22 artış göstererek 82 milyar Türk lirasına ulaşmıştır.

c) Elektronik Fon Transferi Sistemi

Bankalararası ödemelerin elektronik takas yöntemiyle yapılmasını sağlayan Elektronik Fon Transferi (EFT) Sistemi, hazırlanan donanım ve yazılımın entegre bir biçimde tasarıma uygun olarak çalışıp çalışmadığının denendiği "Ürün Testi" ve sistemin bankacılık açısından operasyonel yönlerinin ve işleyişinin test edildiği "İşletim Testi" çalışmalarının ardından proje takvimine uygun olarak 1 Nisan 1992 tarihinde 43 bankanın katılımı ile işleme geçmiştir.

Merkez Bankası bünyesinde oluşturulan Hukuki, İdari ve Tatbiki İşler Komisyonu tarafından, 1 Nisan-31 Ekim 1992 tarihleri arasında işletim kuralları test edilmiştir. Ayrıca, EFT içi ve EFT dışı işlemlerden alınacak komisyon ve EFT mesaj ücretleri belirlenmiş ve 1 Kasım 1992 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

Bankacılık hizmetlerinin büyük bir bölümünün EFT Sistemi'nden gerçekleştirilmesi sonucu 1992 yılı sonunda katılımcı banka sayısı T.C

Merkez Bankası hariç 58'e ulaşmıştır. EFT Sistemi'nin işletim döneminde edinilen deneyimler de gözönüne alınarak, sistemin iyileştirilmesine yönelik çalışmalar 1992 yılı sonu itibarıyla tamamlanmıştır. Ayrıca mevcut sistemde sağlanan hizmetlere ek hizmetler getirecek olan, sistemin kullanılabilirliğini ve güvenilirliğini arttırıcı yeni özellikler taşıyan II. Kuşak EFT Sistemi'nin geliştirilmesine yönelik ön hazırlık çalışmalarına da başlanmıştır.

III.2. PARA PİYASALARI

III.2.1. Devlet İç Borçlanma Senetleri Satışları ve Faizleri

1992 yılında Hazine, 141 trilyon Türk liralık bölümü ihale yolu ile, 43,9 trilyon Türk liralık bölümü ise ihale dışı olmak üzere, toplam 184,9 trilyon Türk lirası değerinde Devlet İç Borçlanma Senedi satmıştır. İhale yolu ile satılanların 90,7 trilyon Türk liralık bölümü Hazine Bonosu, 50,3 trilyon Türk liralık bölümü ise Devlet Tahvilidir. Hazine bonolarının yüzde 62,4'ü üç ay vadeli, yüzde 22,2'si altı ay vadeli ve yüzde 15,4'ü ise dokuz ay vadeli senetlerden oluşmaktadır. İhale dışı satılanların 1,9 trilyon Türk liralık bölümü 2 yıl vadeli, 1,2 trilyon Türk liralık bölümü ise 3 yıl vadeli değişken faizli senetlerden, 20,9 trilyon Türk liralık bölümü tahkim dolayısıyla açık piyasa işlemleri için Merkez Bankası'na verilen senetlerden, 14,5 trilyon Türk liralık bölümü ise KİT'lerin bankalara olan borçlarının ödenmesinde kullanılmak üzere, Hazine tarafından KİT'lere verilen değişken faizli, çoğunluğu 2 yıl vadeli senetlerden oluşmaktadır. İhale dışı satışlar arasında ayrıca, Hazine'nin Ağustos ayından itibaren, doğrudan halka satışına başladığı senetler de bulunmaktadır. Bu senetlerin tutarı, Ağustos ayında 275 milyar, Eylül ayında 1467 milyar, Ekim ayında 596 milyar, Aralık ayında ise 3 trilyon olmak üzere, toplam 5,3 trilyon Türk lirasıdır. Satılan senetler, dokuz ay ve bir yıl vadeli olup, satıldıkları anda vade bitimine kalan gün sayısı, üç ayla bir yıl arasında değişmektedir. Hazine, satış işlemi için her bankaya, satabilecekleri azami miktarları inceleyerek, limitler tahsis etmiş ve bunu da Merkez Bankası'na bildirmiştir. Satış işlemi için Ziraat Bankası dışındaki diğer bankalara satışını gerçekleştirdikleri nominal tutar üzerinden yüzde 0,5 oranında komisyon ödenmektedir.

İhale faizleri, yılın özellikle ikinci üç aylık döneminde tüm vadelerde yükselmiştir. Yılın ikinci yarısında faiz oranlarında bir ölçüde düşüşler

olmakla birlikte yılbaşına göre tüm vadelerde en az 5 puanlık yükselme göstermişlerdir (Tablo III.2.1).

Özellikle üç aylık bonoların ihalelerinde, Mayıs'a kadar, gelen tekliflerin kabul edilenlerden çok daha fazla olması, faizlerin düşük bir seyir izlemesine yol açmıştır. Ancak, Hazine'nin borçlanma tavrını Mayıs ayından itibaren değiştirip, piyasadan borçlanmaya yönelmesi sonucu, Hazine'nin ihaleye çıkış miktarları yükselmiş, üç aylık faizler de buna bağlı olarak yükselmeye başlamıştır. Ağustos ayından itibaren ise ihalelere yüksek miktarlarla çıkılmış olmasına karşın, itfaların da büyük olması sonucu, gelen teklifler arz edilenden fazla olmuş ve faizlerde düşmeler gözlenmiştir. Son aylarda ise Hazine üç aylık bono ihalelerine çıkış miktarlarını fark edilir bir şekilde artırmış, buna bağlı olarak faizler de yükselmiştir. Diğer vadelerde de, piyasadaki likiditenin bollaşması nedeniyle gelen teklif miktarlarındaki artışa rağmen, ihalelere düşük miktarlarla çıkılması nedeniyle, faizlerde Temmuz'dan itibaren önemsiz miktarlarda düşüşler olmuştur.

TABLO III.2.1
İHALE FAİZLERİ

	3 Aylık	6 Aylık	9 Aylık	1 Yıllık
Ocak	67,72	70,72 ⁽²⁾	70,96	71,94
Şubat	67,64	70,74	70,96	71,51
Mart	67,64	70,74	70,93	71,48
Nisan	68,74 ⁽²⁾	71,24	72,41	72,50
Mayıs	74,32 ⁽¹⁾	74,50	74,07	74,41
Haziran	76,88 ⁽¹⁾	77,34	76,17	77,39
Temmuz	76,40	76,82	75,56	77,91 ⁽²⁾
Ağustos	75,40	76,60	75,28	77,28
Eylül	74,40	75,28	74,87 ⁽²⁾	77,18
Ekim	74,40	75,26	74,84	77,51
Kasım	74,60	75,22	75,12	77,64
Aralık	74,76	75,56	75,53	77,83

Kaynak: Merkez Bankası

- (1) Mayıs ayındaki ihalelere ek olarak 75 günlük, Haziran ayındakilere ek olarak ise 50 ve 61 günlük kırık vadeli özel ihaleler yapılmış ve bunların faizleri sırasıyla 72,34, 75,47 ve 75,31 olarak gerçekleşmiştir.
- (2) Tablo ihale tarihlerine göre hazırlanmış olup, bir ay içinde birden fazla aynı vadeli ihalenin gerçekleşmesi halinde, faizler satış miktarıyla ağırlandırılarak ortalama faiz hesaplanmıştır.

TABLO III.2.2
İHALE MİKTARLARI⁽¹⁾
(Milyar Türk lirası)

	3 Aylık	6 Aylık	9 Aylık	1 Yıllık
Ocak	1550,7	2794,2 ⁽³⁾	1177,7	4781,9
Şubat	253,1	685,2	118,3	3863,6
Mart	142,4	514,8	1233,2	3676,4
Nisan	1337,7 ⁽³⁾	1552,1	430,6	2635,2
Mayıs	1672,9 ⁽²⁾	1055,4	1013,9	2031,2
Haziran	2535,8 ⁽²⁾	671,7	497,9	1240,9
Temmuz	2997,0	1406,2	1246,5	6780,3 ⁽³⁾
Ağustos	5599,5	1799,7	792,0	4087,4
Eylül	5991,1	4613,2	680,9 ⁽³⁾	3425,1
Ekim	6886,0	140,0	521,4	3493,9
Kasım	11028,7	65,4	1104,3	2731,1
Aralık	12452,2	1753,8	541,5	2887,0

Kaynak: Merkez Bankası

(1) İhale miktarlarına ortalamalar dahil değildir.

(2) Mayıs ayındaki ihalelere ek olarak 75 günlük, Haziran ayındakilere ek olarak ise 50 gün ve 61 günlük kırık vadeli özel ihaleler yapılmış ve bu ihalelerde sırasıyla 819,7 ve 912,1 ve 319 milyar Türk lirası değerinde senetler satılmış, ancak bu miktarlar tabloya dahil edilmemiştir.

(3) Tablo ihale tarihlerine göre hazırlanmış olup, bir ay içinde birden fazla ihalenin gerçekleşmesi halinde, toplamı alınarak yazılmıştır.

III.2.2. Açık Piyasa İşlemleri

1992 yılında açık piyasa işlemleri daha çok doğrudan alım ile birlikte ters repo işlemlerinde yoğunlaşmıştır. Ancak, açık piyasa portföyünün Mart sonunda 10 trilyon Türk lirasından 20 trilyon Türk lirasına, Temmuz'da, 25 trilyon Türk lirasına, Aralık ayında ise 35 trilyon Türk lirasına yükseltildiği düşünülürse, bu alımların daha çok açık piyasa portföyünü genişletmek için yapıldığı görülebilir. Ayrıca Mart sonunda Hazine, değerlendirme hesabının 6 trilyon Türk liralık kısmı için Merkez Bankası'na 2 trilyon Türk liralık 12 ay vadeli Devlet Tahvillerinden, 2 trilyon Türk liralık dokuz ay vadeli Hazine Bonolarından ve 2 trilyon Türk liralık altı ay vadeli Hazine Bonolarından oluşan özel tertip iç borçlanma senetleri vermiştir. Aralık sonunda, bu senetlerin alış maliyetlerini piyasa faiz oranlarına getirmek için nominal 5,8 trilyon Türk lirası tutarında ilave iç borçlanma senedi verilmiştir. Bu nedenle açık piyasa alımlarının tümü piyasaya para vermek olarak düşünülmemelidir. Açık piyasa işlemleri yolu

ile banka sektörüne verilen paranın net etkisi, alımlar hariç tutularak, ters repo dönüşleri ve repo işlemleri toplam tutarından satışlar, ters repo işlemleri ve repo dönüşleri tutarı düşülerek hesaplanmıştır. Net etkinin bu şekilde bulunması halinde açık piyasa işlemleri yoluyla yıl boyunca piyasadan para çekildiği de görülebilir.

Dikkati çeken bir başka konu ise yılın ilk yarısında hiç repo yapılmazken, ikinci yarıda kısa vadeli de olsa repo işlemlerinin yapıldığıdır. Repolar, daha çok bankaların üç aylık bono ihalelerine yoğun taleplerle katılıp senet aldığı, dolayısıyla ellerinde nakit para olmadığı günlere denk getirilmiştir (Tablo III.2.3).

1992 yılında, açık piyasa uygulamalarında bir yenilik olarak, 22 Ocak'tan itibaren ters repo işlemlerinde, kotasyon usulünden ihale yöntemine geçilmesi belirtilebilir.

TABLO III.2.3
AÇIK PİYASA İŞLEMLERİ
(Milyar Türk lirası)

	Alış	Satış	Ters Repo	Ters Repo Dönüş	Repo	Repo Dönüş	Net Etki
Ocak	2295,6	939,7	2380,7	1765,5	0	0	-1554,9
Şubat	1456,6	808,3	3127,6	2253,0	0	0	-1682,9
Mart	5370,5	932,2	4464,3	3089,0	0	0	-2307,5
Nisan	3223,1	279,8	4257,1	2774,6	0	0	-1762,3
Mayıs	2155,3	758,0	3206,0	3767,7	0	0	-196,3
Haziran	1572,5	1361,1	5553,0	4730,0	0	0	-2184,1
Temmuz	2214,0	1972,0	5812,2	6554,7	600,0	607,2	-1236,7
Ağustos	1378,9	1463,1	5121,1	3900,6	266,0	0	-2417,6
Eylül	4192,7	1569,6	4148,1	5965,1	827,9	1108,0	-32,7
Ekim	1249,7	169,5	5810,1	4339,6	910,0	921,8	-1651,8
Kasım	1358,6	1734,2	9092,0	8285,2	0	0	-2541,0
Aralık	8288,9	1426,3	6537,9	7193,3	0	0	-770,9

Kaynak: Merkez Bankası

III.2.3. Bankalararası Para Piyasası

1992 yılında bankalararası para piyasasında tek taraflı toplam işlem hacmi 310,9 trilyon Türk lirası olarak gerçekleşmiştir. Bu rakam tahmini GSMH'nin yüzde 40,2'sidir ve geçen seneki değerlerden, gerek işlem hacmi, gerekse GSMH'ya oran olarak daha düşüktür. Buradan da anlaşılacağı üzere 1992 yılında bankalararası para piyasası bankalar ve Merkez Bankası tarafından çok fazla kullanılmamıştır. Bir gecelik işlem hacminin toplam işlem hacmi içindeki payı ise yüzde 94,6 olarak gerçekleşmiştir. Geçen sene bu oran yüzde 98,9 idi.

1992 yılında bankalararası para piyasasında işlem yapan banka sayısı, sırasıyla Türkiye Konut Endüstri ve Ticaret Bankası A.Ş., Park Yatırım Bankası A.Ş., Tat Yatırım Bankası A.Ş., Toprakbank A.Ş. ve Alternatifbank A.Ş. olmak üzere 5 yeni bankanın eklenmesi; Töbank ve Denizcilik Bankası'nın diğer kamu bankaları ile birleşmesi ve B.C.C.'in faaliyetine son verilmesiyle 69'a yükselmiştir.

Bankalararası para piyasasında en düşük işlem hacmi sırasıyla Mayıs, Mart, Nisan ve Temmuz aylarında, en yüksek işlem hacmi ise Aralık, Ocak ve Kasım aylarında gerçekleşmiştir. Merkez Bankası kotasyon limitleri Ocak-Haziran ayları arasında yükselen bir eğilim izlerken, 30 Haziran-16 Eylül arasında düşürülmüş, 16 Eylül'den sonra ise tekrar yükselme eğilimine girmiştir. Merkez Bankası dövizle olan baskıları hafifletmek için zaman zaman bankalararası para piyasasını da kullanmış, piyasaların likiditesini düzenlerken, genellikle bankalara para vermeyip alıcı olma yoluna gitmiştir. Merkez Bankası'nın en fazla alış yaptığı aylar sırasıyla Aralık, Ocak, Kasım ve Ekim ayları olmuştur. Bu aylar, aynı zamanda bankalararası para piyasasındaki en yoğun işlem hacimlerinin olduğu aylardır. Devlet İç Borçlanma Senetleri itfa miktarları Eylül ayından itibaren büyük artışlar göstermiş ve Kasım sonunda 13,5 trilyon Türk lirasına, Aralık sonunda ise 15 trilyon Türk lirasına ulaşmıştır. Diğer bir deyişle, yılın son aylarında bankalararası para piyasası işlem hacminin yüksek oluşu ile itfa miktarlarındaki artışlarla aynı aylara denk düşmektedir. 1992 yılı piyasalar açısından genelde likit bir yıl olmuş, itfa miktarlarının giderek büyümesi nedeniyle yılın ikinci yarısında bu likidite daha da artmıştır. Yılın ilk yarısında nisbeten yükselen faizler, yılın ikinci yarısında, Ekim ve Kasım ayı haricinde düşme eğilimi göstermişlerdir.

TABLO III.2.4
BANKALARARASI PARA PİYASASI
(Bir Günlük)

	Ortalama İşlem Hacmi ⁽¹⁾ (Milyar TL)	Ortalama Bir gecelik Faiz (%)
Ocak	2083,3	60,39
Şubat	1040,6	63,03
Mart	749,7	63,76
Nisan	829,8	65,83
Mayıs	709,2	67,63
Haziran	953,9	68,49
Temmuz	837,5	66,72
Ağustos	1089,1	64,91
Eylül	1143,3	63,31
Ekim	1412,7	65,73
Kasım	1750,4	66,68
Aralık	2101,0	63,77

Kaynak: Merkez Bankası

(1) İşlem hacmi rakamları tek taraflıdır.

III.3. DÖVİZ, EFEKTİF VE ALTIN PİYASALARI

III.3.1. Döviz ve Efektif Piyasaları

1992 yılında Merkez Bankası döviz ve efektif piyasalarında en fazla işlem hacmi 12,8 milyar ABD doları ile döviz-efektif piyasasında gerçekleşmiş daha sonra sırasıyla 6,2 milyar ABD doları ile Türk lirası-döviz, 2,7 milyar ABD doları ile Türk lirası-efektif, 2,3 milyar ABD doları ile döviz depo, 1,7 milyar ABD doları ile efektif-efektif piyasaları gelmiştir.

Türk lirası-döviz piyasası ayrıca incelendiğinde ise en yüksek işlem hacimlerinin sırasıyla yılın ilk üç ayında, daha sonra Aralık ve Eylül aylarında gerçekleştiği görülmektedir. Bu ise bankaların döviz taleplerinin en fazla bu aylarda yoğunlaştığını ve Merkez Bankası'nın, kurlardaki aşırı oynamaları gidermek amacıyla, bu talebi karşıladığını göstermektedir. Daha sonraki aylarda, döviz talebinin kırılganlığıyla birlikte, işlem hacmi düşmüştür. Bu piyasadaki en düşük işlem hacmi ise Temmuz ayında gerçekleşmiştir. Bu arada kur marjı da en fazla Eylül ayı içinde açılmıştır. Ayrıca kurlar da yılın ilk yarısında ve de özellikle yılın ilk üç ayında, yılın diğer aylarından çok daha hızlı yükselmiştir. Ağustos ayında ise ABD

doları dış piyasalardaki gelişmeler nedeniyle Türk lirası karşısında nominal olarak değer kaybetmiştir. 1992 yılında, efektif satış kuru ile ve toptan eşya fiyatları ile ölçüldüğünde, Türk lirası karşısında ABD doları reel olarak değer kazanırken, Alman markı reel olarak değer kaybetmiştir.

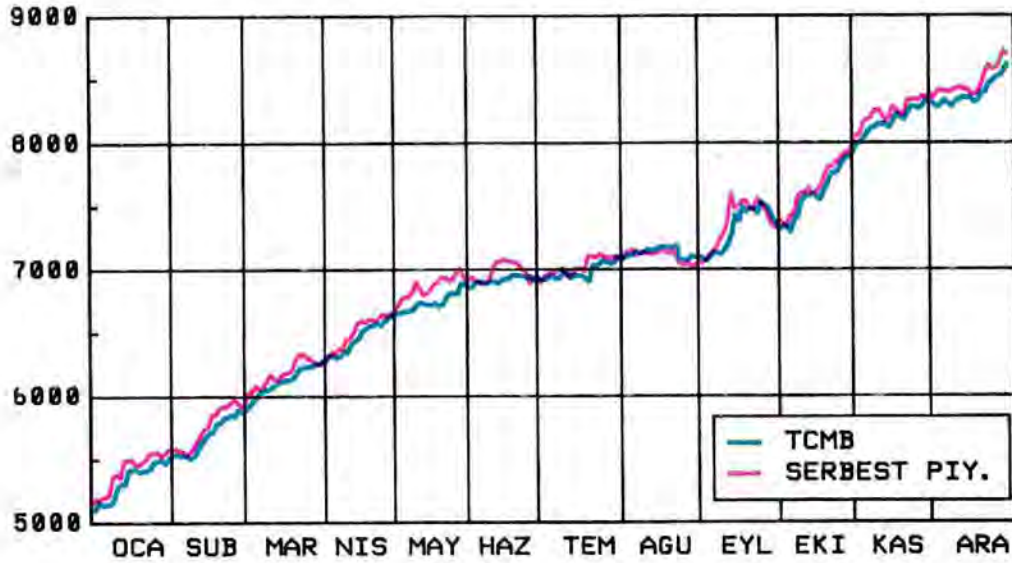
TABLO III.3.1
DÖVİZ VE EFEKTİF PİYASALARI İŞLEM HACMI
(Milyon ABD Doları)

	TL Döviz	TL Efektif	Döviz Efektif	Döviz Döviz	Efektif Efektif	Döviz Depo	Toplam
Ocak	946,6	454,5	1098,8	0,9	111,8	146,2	2758,9
Şubat	1272,5	300,7	608,9	0,3	76,6	166,4	2425,5
Mart	810,4	703,8	804,7	0,0	25,7	201,2	2545,8
Nisan	257,2	619,1	852,9	0,0	22,1	86,0	1837,3
Mayıs	440,4	167,8	866,0	0,2	102,4	137,2	1714,1
Haziran	328,8	45,6	1071,1	0,3	49,6	183,0	1678,4
Temmuz	15,2	0,0	1412,1	0,5	205,4	304,8	1937,9
Ağustos	326,5	0,0	1490,7	0,1	54,2	260,8	2132,3
Eylül	688,8	271,8	1343,0	1,8	277,0	198,5	2780,9
Ekim	176,4	0,0	979,2	0,0	184,6	175,5	1515,7
Kasım	151,9	31,8	1107,5	0,0	353,0	236,1	1880,2
Aralık	750,4	107,1	1174,7	0,4	237,8	238,2	2508,6

Kaynak: Merkez Bankası

GRAFİK III.3.1
DÖVİZ KURLARI

TL/ABD Doları

III.3.2. Altın Piyasası

Merkez Bankası altın satışları mevsimsel hareketini bu yıl da sürdürmüş, yaz aylarında altın satışlarında büyük artışlar gözlenmiştir.

TABLO III.3.2
ALTIN PİYASASI

	Ortalama Fiyat	Kg	Net Satış \$ Mio.
Ocak	354,53	5528	62,4
Şubat	353,83	4386	49,5
Mart	344,71	7872	86,9
Nisan	338,98	8900	96,4
Mayıs	337,18	4876	52,6
Haziran	341,23	12786	139,8
Temmuz	352,74	17569	198,9
Ağustos	342,77	28952	317,8
Eylül	345,37	13911	153,4
Ekim	344,47	8833	97,4
Kasım	336,20	7155	76,5
Aralık	334,85	9364	100,3

Kaynak: Merkez Bankası

III.4. MENKUL KIYMET PİYASALARI

1992 yılında toplam menkul kıymet ihracı 1991 yılına göre yüzde 194 artarak 161 trilyon Türk lirasına ulaşmıştır. Kamu kesimi menkul kıymet ihracı 1991 yılına göre yüzde 189 artarak 138,4 trilyon Türk lirası olmuştur. Özel kesim menkul kıymet ihracı yüzde 235 artmış ve 22,5 trilyon Türk lirasına yükselmiştir. Özel sektör menkul kıymetlerinin toplam içindeki payı 1992 yılında biraz artarak yüzde 13,9 olmuştur.

III.4.1. Birincil Piyasalar

III.4.1.A. Kamu Kesimi

1992 yılında Hazine Bonosu ihracı yüzde 122 artarak 75,9 trilyon Türk lirası, Devlet Tahvili ihracı yüzde 371 artarak 57,8 trilyon Türk lirası, Döviz İndeksli Senet ihracı ise yüzde 243 artarak 4,7 trilyon Türk lirası olmuştur.

Özelleştirme uygulamalarına yönelik çalışmalar 1992 yılında da devam etmiştir. Yıl içinde özelleştirme kapsamına alınarak satışı yapılan kuruluşlardan temettü gelirleri dahil olmak üzere brüt 4,2 trilyon Türk lirası gelir elde edilmiştir. 1992 yılında biri halka olmak üzere, 17 kuruluşun satışı blok satış yoluyla gerçekleştirilmiştir.

III.4.1.B. Özel Kesim

Toplam özel kesim menkul kıymet ihracı 22,5 trilyon Türk lirası olmuş bunun yüzde 64,3'ünü Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler ihracı, yüzde 23,6'sı hisse senedi ve yüzde 4,5'ini Finansman Bonosu ile diğer senet ihraçları oluşturmuştur. Hisse senetlerinde bir önceki seneye göre yüzde 19,8'lik bir artış kaydedilmekle birlikte reel olarak yüzde 30,4 oranında daralma olmuştur. Finansman Bonosundaki reel gerileme ise yüzde 6,1'dir. 1992 yılında ilk defa uygulamaya konulmasına rağmen kısa sürede önemli miktarlara ulaşan Varlığa Dayalı Menkul Kıymet ihracı ile menkul kıymetleştirme yöntemiyle ek bir fon yaratılmaktadır. Bankalar açısından aktifteki likit olmayan varlıkların likit hale dönüştürülüyor olması, munzam karşılık ve disponibilitate yükümlülüğü de getirmemesi bu kaynağa olan ilgiyi artıran diğer bir etmendir. Finansman Bonosu ihracı için asgari 5 milyar lira ödenmiş sermayeye sahip olunması koşulu kaldırılmış minimum vade de 90 günden 30 güne indirilmiştir. Ayrıca, şirketlere "oydan yoksun nama yazılı hisse senetleri" çıkarma imkanı sağlanmıştır.

III.4.2. İkincil Piyasalar

1992 yılı Ocak-Aralık döneminde ikincil piyasalarda toplam işlem hacmi geçen seneye göre yüzde 103,6 artarak 667,3 trilyon Türk lirasına ulaşmıştır. Sözkonusu işlem hacminin yüzde 55,5'i Hazine Bonosu, yüzde 30,4'ü Devlet Tahvili, yüzde 8,5'i hisse senedi, yüzde 2,1'i Gelir Ortaklığı Senetleri, yüzde 1,4'ü Döviz İndeksli Tahvil satışlarından oluşmaktadır.

Sözü edilen dönemde gerçekleştirilen toplam işlem hacminin yüzde 87,1'i bankalar, geri kalan yüzde 12,9'u ise banka olmayan aracı kurumlar tarafından satışı yapılan menkul kıymetlere ilişkin işlemlerdir.

İkinci el hisse senedi piyasasında Ocak-Aralık 1992 döneminde toplam 56,4 trilyon Türk liralık hisse senedi el değiştirmiş ve böylece piyasa büyüklüğünün bir göstergesi olan hisse senedi toplam işlem hacmi bir önceki seneye göre yüzde 57,7'lik bir artış göstermiştir. Bunun 9,5 trilyonu bankalarca, 46,9 trilyonu ise diğer aracı kuruluşlarca gerçekleştirilmiştir.

Hisse senedi piyasasında toplam işlem miktarı 1991 yılında 4,5 milyar adet iken 1992'de 10,3 milyar adete yükselmiştir, günlük ortalama işlem hacmi 1991'de 144 milyar Türk lirasından 1992'de 224,7 milyar Türk lirasına, günlük ortalama işlem miktarı 18,4 milyondan 41 milyona yükselmiştir. Sözleşme sayısındaki artış az olmuş ve 1991'de 1,4 milyondan 1,7 milyona çıkmıştır (Tablo III.4.1).

TABLO III.4.1
İMKB HİSSE SENEDİ PİYASASINA İLİŞKİN GÖSTERGELER
(OCAK-ARALIK)

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
İşgünü Sayısı	247	266	253	255	247	247	251
Top. İşl. Hacmi (Milyar TL)	8,7	105,4	149,0	1735,9	15313,1	35556,8	56403,5
Top. İşl. Mik. (Milyon)	3,3	14,7	31,7	238,0	1534,9	4539,0	10296,4
Günlük Ort. İşl. Hacmi (Milyar TL)	-	0,4	0,6	6,8	62,0	144,0	224,7
Günlük Ort. İşl. Mik. (Milyon)	-	0,1	0,1	0,9	6,2	18,4	41,0
Sözleşme Sayısı	-	-	112,1	246,8	746,7	1446,5	1681,9
İMBK Index 8601 = 100	170,9	673,0	373,9	2217,7	3255,7	4369,7	4004,2

Kaynak: SPK

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası birleşik indeksi yıl boyunca dalgalanma göstermiş, Ocak ayındaki 4926,2'lik en yüksek düzeyinden Mayıs ayında 3297,4'lük en düşük düzeye gelmiş, diğer aylarda dalgalanma sürmüştür. Haziran'dan itibaren 4407,2'nin üzerine çıkan indeks Eylül ayında 3976,4'e düşmüş Aralık ayında 4004,2'ye yükselmiştir (Tablo III.4.2).

Bu arada günlük işlem hacminde de daralmalar görülmüş ve piyasada durgunluk hakim olmuştur. Bu durgunluğun önemli nedenlerinden birisi Devlet Tahvili satışlarının halka yaygınlaştırılması ve bankaların büyük boyutlara varan Varlığa Dayalı Menkul Kıymet ihraçlarının cazip getirili olmasıdır. Ayrıca, Ocak ayında Hükümetin ekonomik önlemler paketinin açıklanması, Mart ayından itibaren ABD dolarında görülen yükseliş nedeniyle yatırımcıların dövizle yönelmeleri, borsaya yönelik hükümet vaatlerinin yatırımcı beklentilerinin gerisinde kalması borsayı olumsuz yönde etkileyen diğer olaylardır. Öte yandan sahte dolar haberinin basında

yer alması, Tahkim Yasasının 11 Temmuz 1992 tarihinde yürürlüğe girmesi ile likiditenin yükseleceği ve para artışıyla birlikte piyasada canlanma olacağı beklentisi piyasalarda olumlu hava yaratmıştır. Ayrıca 11 Temmuz 1992'de bazı vergi yasalarında değişiklik yapılarak portföy değerinin yüzde 25'ini hisse senetlerine yatırmış olan yatırım fonlarına vergi muafiyeti tanınması, döviz fonları vergi kapsamına alınırken, hayat sigorta şirketleriyle emekli sandıklarının hisse senedi ve yatırım fonundan elde edecekleri gelirlerinin 5 yıl süreyle vergiden muaf tutulmuş olması kurumsal yatırımcıların borsaya kanallı olacağı beklentisini artırmış ve piyasanın canlanmasına katkıda bulunmuştur (Tablo III.4.2).

TABLO III.4.2
İMKB HİSSE SENEDİ PİYASASINA İLİŞKİN TEMEL GÖSTERGELER

	Toplam İşlem Hacmi Milyar TL	Günlük Ortalama İşlem Hacmi Milyar TL	Toplam İşlem Miktarı Milyon	Günlük Ortalama İşlem Miktarı Milyon	İMKB İndeksi 1986.01 = 100
Ocak	7489	340	1069	49	4926,2
Şubat	5563	278	847	42	3664,4
Mart	5858	266	970	44	4076,6
Nisan	3825	201	668	35	3686,4
Mayıs	3108	155	608	30	3297,4
Haziran	5076	267	870	46	4407,2
Temmuz	6635	289	1048	46	4264,1
Ağustos	3508	167	669	32	4157,8
Eylül	4709	214	992	45	3976,4
Ekim	2428	128	664	35	3642,7
Kasım	3224	154	800	38	3786,2
Aralık	4978	217	1092	48	4004,2
Toplam	56401	225	10297	41	

Kaynak: SPK

1992 yılında faaliyete üç yeni Menkul Kıymet Yatırım Fonu daha katılmış ve sayıları toplam 78'e ulaşan bu fonların portföy değerleri 3 trilyon Türk lirasına ulaşmıştır. 1992 Aralık itibarıyla yatırım fonları portföyünün yüzde 69,1'i Hazine Bonosu, yüzde 16'sı Devlet Tahvili, yüzde 7,6'sı özel sektör tahvili, yüzde 2,4'ü Döviz İndeksli Senetler, yüzde 1,4'ü yabancı özel sektör tahvili, yüzde 1,1'i yabancı hisse senetlerinden oluşmaktadır. 13 Mayıs 1992 tarihinde yürürlüğe giren ve Sermaye

Piyasası Kanunu'nda değişiklik yapan 3794 sayılı Kanun ile bankaların yanısıra sigorta şirketleri, aracı kurumlar ve kanunlarında engel bulunmayan emekli ve yardım sandıklarının da yatırım fonu kurabilmeleri olanağı sağlanmıştır (Tablo III.4.3).

TABLO III.4.3
YATIRIM FONLARININ PORTFÖY DAĞILIMI
Yüzde

	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Devlet Tahvili	12,7	3,7	9,2	58,6	43,1	16,1
Yabancı Devlet Tahvili	-	-	-	-	-	0,1
Hazine Bonosu	11,9	5,0	19,8	15,1	27,0	69,1
Döv. End. Senetler	10,1	4,0	5,2	1,9	4,9	2,4
Özel Sektör Tahvili	51,0	65,2	38,6	19,0	19,1	7,6
Yab. Özel Sek. Tahvili	-	-	-	-	-	1,4
Finansman Bonosu	6,7	4,7	24,5	1,8	3,2	1,0
Hisse Senedi	0,5	0,2	2,0	2,1	2,5	1,3
Yabancı Hisse Senedi	-	-	-	-	-	1,1
Diğer	7,2	17,2	0,9	1,4	0,2	-
Toplam Fon. Portföy Değeri (Milyar TL)	53,1	136,1	441,2	1515,1	1628,0	2982,4

Kaynak: SPK

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YÖNETİM, PERSONEL VE İDARİ İŞLER

IV.1. BANKA MECLİSİ

24 Nisan 1992 tarihinde yapılmış olan Hissedarlar Genel Kurulu olağan toplantısında, Banka Meclisi'ndeki görev süreleri 30 Nisan 1992 tarihinde sona eren Banka Meclisi Üyelerinden Emin Ali YOLALAN ile Muhittin YURDUKORU'dan açılan Banka Meclisi üyeliklerine, N. Zekeriya AKÇALI ile Prof. Dr. M. Bilsay KURUÇ 1 Mayıs 1992 tarihinden itibaren, 3 yıl süre için seçilmişlerdir.

IV.2. YÖNETİM KOMİTESİ

Banka, 1992 yılında Başkan (Guvernör) Dr. Rüşdü SARACOGU'nun başkanlığında, Başkan (Guvernör) Yardımcıları Bediz DEMİRAY, Kadir GÜNAY, Dr. M. Ercan KUMCU ve Dr. L. Hasan ERSEL'den oluşan Yönetim Komitesi tarafından yönetilmiştir.

IV.3. DENETLEME KURULU

24 Nisan 1992 tarihinde yapılmış olan Hissedarlar Genel Kurulu Olağan toplantısında, Denetleme Kurulu'ndaki görev süreleri 30 Nisan 1992 tarihinde sona eren Denetleme Kurulu Üyelerinden Hilmi OKÇU'dan açılan üyeliğe (A) Sınıfı Hissedarınca Naci ÜNVER ve Necati GÜVEN ise (B-C) Sınıfı Hissedarlarınca tekrar, 1 Mayıs 1992 tarihinden geçerli olmak üzere 2 yıl süre ile Denetleme Kurulu Üyeliklerine seçilmişlerdir.

IV.4. KADRO, PERSONEL DURUMU VE İLGİLİ GELİŞMELER

IV.4.1. Bilgisayarlaşma

Şube otomasyonu çalışmaları 1992 yılında temel olarak otomasyonun yaygınlaştırılması ve olanaklarının iyileştirilmesi konularında yoğunlaşmıştır.

Bankamızın bilgisayarlaşma ilkeleri çerçevesinde ve standart bir yapıda geliştirilmiş otomasyon paketleri dört şubemizde daha

kurulmuştur. Bu şubeler Eskişehir, Konya ve Banknot Matbaası Şubeleri ile daha önce kendi bünyesinde bilgisayarlaşma çabasını sürdüren İzmir, Şubesi'dir. Bir üretim merkezi niteliğindeki Banknot Matbaası Şubesi'nin otomasyonu için kendine özgü yazılım paketleri de sözkonusu olacaktır.

1992 yılının diğer önemli bir faaliyeti ise daha önce bilgisayarlaştırılan sekiz şubenin paket programlarının yenilenmesi olmuştur. 1990 yılından itibaren otomasyon kapsamına alınan Adana, Antalya, Bursa, Erzurum ve Kayseri Şubeleri ile İstanbul ve Ankara Şubeleri'nin yazılım paketleri yeni gelişmeler ışığında ve talimatlardaki en son değişiklikleri içerecek şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Yıl sonu itibariyle şube otomasyonu faaliyetlerine bakıldığında, standart donanım ve yazılımlarla desteklenmiş ve 11 şubeye yaygınlaştırılmış gerçek zamanlı otomasyon paketleri ile 805 tanesi terminal, 351 tanesi yazıcı olmak üzere toplam 1156 cihaz üzerinden 1464 mensubun bilgisayar olanaklarına kavuşturulmuş olduğu bir tablo ortaya çıkmaktadır.

Ekim 1989 tarihinde çalışmaları başlatılan bankalararası ödemelerin elektronik takas yöntemiyle yapılmasını sağlayan Elektronik Fon Transferi (EFT) Sistemi, proje takvimine uygun olarak 1 Nisan 1992 tarihinde işleme geçmiştir.

IV.4.2. Yeniden Yapılanma

Yeniden yapılanma çalışmaları çerçevesinde, ilişkileri fazla olan ve benzer nitelikteki konuları içeren görevlerin tek bir birimde toplanması ilkesinden hareketle;

İnşaat ve Malzeme Genel Müdürlüğü Daire ve Güvenlik İşleri Müdürlüğü bünyesinde bulunan ve güvenlik işleri görevini yürüten bölüm, benzer kurumlardaki örgütlenme ve uygulamalar nazara alınarak, "Güvenlik Müdürlüğü" olarak Savunma Sekreterliği'ne bağlanmış, bu düzenleme dolayısıyla Savunma Sekreterliği'nin adı "Güvenlik ve Savunma Sekreterliği", Daire ve Güvenlik İşleri Müdürlüğü'nün adı ise "Daire Hizmetleri Müdürlüğü" şeklinde değiştirilmiştir.

Banka'da kurumsal etkinliği artıracak klasik anlamda bir Genel Sekreteryaya birimi oluşturmak, Banka üst düzey yöneticilerine asistanlık hizmeti vermek, Banka içi haberleşmeyi etkinleştirmek gibi temel

görevleri yerine getirmek ve birimlerarası eşgüdümü sağlayacak bir birim oluşturmak üzere çeşitli Genel Müdürlükler içinde yer alan bazı Müdürlükler, Genel Sekreterliğe bağlı olarak Başkanlık Sekreteryası, Banka Meclisi ve Denetleme Kurulu Sekreteryası, Haberleşme Sekreteryası isimleri altında yeniden örgütlendirilmiştir.

Personel ve Eğitim birimlerinin bir bütünlük içinde sevk ve idaresinin sağlanmasını teminen, Personel ve İdari İşler Genel Müdürlüğü'nün adı "Personel Genel Müdürlüğü" olarak değiştirilmiş, hizmetin gereklerine göre geleceğe yönelik planlamalar yaparak Banka'nın personel politikasının bu Genel Müdürlük bünyesinde belirlenmesi için Araştırma, Planlama ve Eğitim Genel Müdürlüğü bünyesindeki Eğitim Müdürlüğü, mevcut kadro ve personeli ile birlikte Personel Genel Müdürlüğü'ne nakledilmiştir.

Personel Genel Müdürlüğü, Personel, Kadro ve Atama, Emeklilik ve Sicil, Eğitim Planlama, Eğitim ve Personel Araştırma Müdürlükleri'nden oluşturulmak suretiyle yeniden örgütlendirilmiştir.

Araştırma, Planlama ve Eğitim Genel Müdürlüğü'nün adı, Eğitim, Çeviri ve Dokümantasyon Müdürlükleri'nin bu Genel Müdürlük bünyesinden ayrılmaları nedeniyle "Araştırma Genel Müdürlüğü" olarak değiştirilmiştir.

Personel yönetimi ve mevcut insangücü kaynağının değerlendirilmesine ilişkin çalışmalar ile sosyal içerikli faaliyetler ve bunlara dair idari görevlerin birbirinden ayırılarak ayrı birimler tarafından yürütülmesini sağlamak üzere "Sosyal İşler Genel Müdürlüğü" adı altında yeni bir Genel Müdürlük kurulmuştur. Bu Genel Müdürlük, Sosyal İşler, Ankara Sosyal Tesisi, Ankara Konukevi ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Mensupları Sosyal Yardım Sandığı Vakfı Müdürlükleri ile Baştabiplik'ten oluşturulmak suretiyle örgütlendirilmiştir.

Ayrıca, Banka mensuplarının sanat ve kültür faaliyetlerine katılımlarını ve bu gibi etkinliklerden yararlanmalarını sağlamak, tarihi niteliği ve sanatsal değeri olan muhtelif eser, eşya ve kıymetlerin bakım, muhafaza ve sergilenmesi gibi etkinliklerde bulunmak üzere, aynı Genel Müdürlük bünyesinde "Kültürel ve Sanatsal Faaliyetler Müdürlüğü" kurulmuştur.

Ülkemiz ekonomisi ile ilgili olarak dış ticaret ve kambiyo rejimlerinde yapılan değişikliklerin sonucu olarak, daha önce sadece Merkez Bankası'nca yapılan bazı işlemlerin diğer bankalar aracılığıyla yapılması nedeniyle şubelerin kambiyo işlemlerine ilişkin işlerinin azalması, tüm birimlerde ve şubelerde otomasyona yönelinmesi ve Merkez Bankası'nın aynı ilde iki ayrı şubeye sahip olmasının ortaya çıkardığı sakıncaların giderilmesi, görevlerin emek ve zamandan tasarruf sağlayıcı ve verimi artırıcı bir tarzda rasyonel olarak yerine getirilmesi, işbirliği ve bütünlüğün sağlanması amacıyla, İzmir Kambiyo Şubesi ile İzmir Şubesi 3 Şubat 1992 tarihinde birleştirilerek tek bir şube halinde yeniden düzenlenmiştir.

Diğer birim ve şubelerin de yeniden yapılanmalarının gerçekleştirilmesi için bu konudaki çalışmaların 1993 yılı içinde de sürdürülmesi planlanmıştır.

Merkez Bankası'nın Fransa ve Belçika'daki muhabirleriyle olan ilişkilerinin güçlendirilmesi, ekonomik gelişmelere paralel olarak uluslararası para, altın ve kambiyo piyasalarının çeşitli yönleriyle yakından izlenmesi ve uluslararası kredi kuruluşları ile temaslarda bulunulması, ayrıca merkezi Paris'te bulunan Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) ile merkezi Brüksel'de bulunan Avrupa Topluluğu (AT)'nin toplantı ve görüşmelerine aktif olarak katılım sağlanması amaçlarıyla açılması kararlaştırılan Brüksel Temsilciliği 9 Nisan 1992 ve Paris Temsilciliği 17 Haziran 1992 tarihlerinde açılarak faaliyete geçirilmişlerdir.

Yurtdışında çalışarak döviz geliri elde eden vatandaşlarımızın tasarruflarının ülkemize yönlendirilmesi amacıyla ihdas edilen Kredi Mektuplu Döviz Tevdiat Hesapları'nın, 1988 yılına kadar misyonunu tamamlayarak bu yıldan itibaren giderek fonksiyonunu kaybetmeye başladığı dikkate alınarak, Düsseldorf İrtibat Bürosu'nun faaliyetine 31 Temmuz 1991 tarihinde son verilmiştir.

IV.4.3. Standart Kadro

Ankara, İstanbul, İzmir ve Banknot Matbaası dışında kalan 18 şubenin kadrolarının standart hale getirilmesine yönelik olarak, şubelerin görevlerinin en rasyonel ve etkin bir şekilde yerine getirilmesini teminen Banka çalışanlarının, şube bölümleri arasında en uygun sayıda ve optimal düzeyde dağıtımını sağlamak amacıyla; şubelerin fonksiyonları itibarıyla bölümlenmesi, bu bölümlere ait iş tanımlarının yapılması, şubelerin belirli

ölçütler esas alınarak standart gruplara ayrılması ve her şube grubu için ideal kadro sayısının belirlenerek, bu sayının bölümler ve unvanlar itibariyle dağılımının saptanması konusunda çalışmalar yapılmış ve 1993 yılı ilk uygulama yılı olması dolayısıyla geçiş dönemi olarak kabul edilmiştir.

Başlangıç olarak standart kadroya yaklaşım sağlayan Eskişehir, Gaziantep, Kayseri, Konya ve Denizli Şubeleri'nin kadroları, standart kadro sayısına intibak ettirilmiştir.

IV.4.4. Personel Hareketleri

Mensuplarımızın yer ve görev değiştirme suretiyle atanma işlemlerini, Banka yararlarına ve Merkez Bankacılığı hizmetlerinin gereklerine uygun genel kurallara bağlamak, memurlara iş tecrübeleri veya mesleki bilgileri itibariyle her hizmet bölgesinde dengeli bir şekilde görev yapma yükümlülüğü getirmek, değişik yer ve görevlerde çalıştırılarak hizmette verimliliği sağlamak amacıyla hazırlanan, "Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Memurlarının Yer ve Görev Değiştirme Suretiyle Atanmalarına İlişkin Yönetmelik" yürürlüğe konulmuş ve 1992 yılı içinde yer ve görev değiştirme kapsamındaki personelin 126'sının yerleri değiştirilmiştir.

1991 yılı sonu itibariyle 8647 adet olan personel kadro sayısı, uygulanan personel politikasına paralel olarak eleman sayısının zaman içinde azalma eğilimi gösterdiği dikkate alınmak suretiyle, kullanılma olanağı bulunmayan kadroların iptali sonucunda 109 adet azalışla 8538 olarak tespit edilmiş ve personel kadrolarının faaliyet dönemi sonu itibariyle doluluk oranı yüzde 92,3 olmuştur.

Bu faaliyet dönemi içinde, istifa, nakil, emeklilik ve ölüm gibi sebeplerle 249 personel Merkez Bankası'ndan ayrılmış ve buna karşılık birimlerdeki iş durumunun gerektirdiği zorunluluklar nedeniyle, Mühendis, Mimar, Teknik Memur, Tabip, Diş Tabibi ve Yardımcı Hizmetli olmak üzere toplam 31 personel alınmıştır. Böylece yıl sonu itibariyle fiili personel mevcudu 1991 yılına göre 218 kişi azalarak 7883'e inmiştir. Ayrıca Banknot Matbaası Şubesi'nde 1991 yılı sonu itibariyle 35 kişi işçi statüsünde çalışmakta iken, bu mensuplarımızdan 4'ünün emeklilik sebebi ile ayrılmaları dolayısıyla 1992 yılı sonunda işçi sayısı 31'e inmiştir.

Banka'daki personel mevcudunun yüzde 74,3'ünü genel idare hizmetleri, yüzde 19'unu yardımcı hizmetler sınıfı, yüzde 6,7'sini destek hizmetleri personeli (sağlık, teknik, avukatlık, eğitim ve öğretim hizmetleri grubu ile sözleşmeli elemanlar) oluşturmaktadır.

Banka personelinin yabancı dil bilgi düzeyini yükseltmek amacıyla yapılan eğitim çalışmaları sonucunda, 1. dereceden bir veya daha fazla yabancı dil bilen eleman sayısı 388, 2. dereceden yabancı dil bilen 801, 3. dereceden yabancı dil bilen 58 kişi olmak üzere toplam yabancı dil bilen eleman sayısı 1991 yılına nazaran 89 artışla 1247 kişiye yükselmiştir. Bu miktar yardımcı hizmetler sınıfı dışında kalan personel sayısının yüzde 19,5'ini oluşturmaktadır.

1992 yılı sonu itibariyle mensuplarımızdan yurt içinde veya yurt dışında mesleki konularda doktora yapmış olanların sayısı 17, master yapmış olanların sayısı ise 207 olarak belirlenmiştir.

1211 sayılı Kanun ile Merkez Bankası'na verilmiş olan görevlerin rasyonel olarak yerine getirilmesi ilkesi ve memur sayısında olabildiğince tasarrufa uyularak çok memur yerine nitelikli memur çalıştırılması esas alınarak, İdare Merkezi ve Şubelerde hizmetin zorunlu kıldığı haller dışında yeni memur alımı yerine ihtiyaç duyulan bazı elemanların Banka bünyesinden mevcut unvan ve kadrolarıyla kaydırılması yoluyla karşılanmasına gidilmiştir.

IV.5. EĞİTİM ETKİNLİKLERİ

1992 yılında düzenlenen eğitim etkinliklerinden 1742 elemanımız yararlanmıştır.

Banka içinde düzenlenen etkinlikler, amaçları açısından, Meslek Eğitimi, Yönetim Eğitimi Programları, Bankacılık - Merkez Bankacılığı Programları ve Genel Amaçlı Programlar olarak dört ana grupta toplanmıştır.

Genel Amaçlı Programlar kapsamında yer alan Ön Eğitim Programı'na 26, Bilgisayar Eğitimi'ne 590, Yabancı Dil Eğitimleri'ne 398, Yönetim Eğitimi Programlarından Şef Yardımcılığına Hazırlama Programı'na 18, Kısım Amirleri Yönetim Semineri'ne 242, Meslek Eğitimi Programı olan Veznedarlar Eğitimi'ne 169, Daktilograf Eğitimi Programına 8, Müracaat ve Gece Nöbetçi Memuru Semineri'ne 11 kişi;

Bankacılık-Merkez Bankacılığı programları kapsamında yer alan Genel Muhasebe Eğitimi'ne 6, Merkez Bankası Muhasebesi Programı'na 6, Uluslararası Piyasalarda Mali Araçlar Semineri'ne ise 37 kişi katılmıştır.

Banka dışındaki kurum ve kuruluşların düzenlediği eğitim programlarından 130 kişi yararlanmıştır. Yurt dışında düzenlenen kısa süreli Meslek Eğitimi Programları'na 77 kişi katılmış, yurt dışı lisansüstü programlarına 1991 yılında başlayanlarla birlikte toplam 24 kişi devam etmiştir.

1992 yılında "Yönetim Geliştirme" ve "Merkez Bankacılığı Temel Eğitimi", "TCMB Personeli Değerlendirme Araçları Geliştirme" projeleri yürütülmüştür.

IV.6. DİĞER İŞLER

Yurt dışında sürekli görevde bulunan mensuplar ile bakmakla yükümlü oldukları aile fertleri ve staj veya eğitim amacıyla yurt dışına gönderilen personelin tedavilerinde uzun zaman alan işlemlerin azaltılarak sağlık hizmetlerinde hız, kolaylık ve devamlılık sağlamak, tedavi giderlerini enaza indirmek amacıyla, mahalli usullere uygun bulunan Sağlık Sigortası sistemine geçilebilmesi için gereken düzenleme yapılmış ve uygulamaya başlanılmıştır.

1993 yılı ortasında tamamlanması planlanan Banknot Matbaası Şubesi ek binası inşaatı ile İdare Merkezi eski hizmet binası 1. etap restorasyon ve rönovasyon çalışmalarına devam edilmektedir. Gaziantep ve Trabzon Şubeleri'nin yeni hizmet binaları ile Van Dinlenme ve Eğitim Tesisleri'nin yapımına başlanmıştır. Ankara'da Çayyolu mevkiinde yapılması planlanan Bilgi İşlem, Eğitim ve Rekreasyon Kampüs işinin proje yapım işleri sürdürülmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM
MERKEZ BANKASI BİLANÇOSU

V.1. BİLANÇO AÇIKLAMASI

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın 1992 yılı faaliyetlerinin sonucunda ortaya çıkan bilançosundaki ana hesaplar aşağıda sunulmaktadır;

Aktif	1991	1992
1. Altın Mevcudu	7.798.712.670.200	13.151.879.871.900
2. Döviz Borçluları	24.992.926.197.722	52.331.343.265.650
3. Madeni Para	36.180.074.150	66.955.982.064
4. Dahildeki Muhabirler	414.860.891.829	730.225.607.229
5. Menkul Değerler Cüzdanı	562.581.228.200	5.824.487.475.650
6. İç Krediler	22.976.067.476.276	51.258.269.693.814
7. Açık Piyasa İşlemleri	4.704.193.951.800	15.710.898.965.350
8. Dış Krediler	5.553.800.430.297	9.309.337.616.350
9. İştirakler	25.075.393.100	39.221.743.200
10. Gayrimenkuller ve Demirbaşlar	501.794.219.094	760.365.571.057
11. Takipteki Alacaklar	4.840.830.911	4.828.053.164
12. İtfaya Tabi Hesaplar ve Aktifleştirilen Alacaklar	32.416.729.209.600	34.744.732.675.400
13. Muvakkat Borçlular	283.234.794.269	519.743.159.226
14. Diğer Aktifler	1.463.369.223.285	3.524.351.886.943
Aktif Toplamı TL	101.734.366.590.733	187.976.641.566.997
Nazım Hesaplar	64.341.325.721.486	177.011.417.678.526
Pasif		
1. Tedavüldeki Banknotlar	21.288.450.942.720	36.838.060.132.995
2. Hazine'nin Alacakları	20.625.568.000	100.940.731.105
3. Döviz Alacaklıları	478.899.067.070	1.259.985.299.300
4. Mevduat	63.046.486.182.365	110.488.162.827.218
5. Açık Piyasa İşlemleri	6.761.662.215.055	23.072.232.844.100
6. Dış Krediler	4.166.731.820.762	3.316.672.412.450
7. İthalat Akreditif Bedelleri, Teminat ve Depozitolar	791.788.809.389	2.005.595.567.139
8. Ödenecek Senet ve Havaleteler	24.555.019.829	70.575.080.200
9. Sermaye	25.000.000.000	25.000.000.000
10. İhtiyat Akçesi	419.402.849.763	786.968.295.364
11. Karşılıklar	279.088.779.861	626.288.255.014
12. Muvakkat Alacaklılar	185.295.165.146	318.032.221.146
13. Diğer Pasifler	3.592.240.913.515	8.360.606.618.949
14. Kâr	654.139.257.258	707.521.282.017
Pasif Toplamı TL	101.734.366.590.733	187.976.641.566.997
Nazım Hesaplar	64.341.325.721.486	177.011.417.678.526

Aktif Hesaplar :

1. Altın Mevcudu

Merkez Bankası altın mevcudu, 1992 yılı sonunda, toplam 129.521.786,36 safi gram olup, karşılığı 13.151.879.871.900,- liradır. Altın mevcudunu, uluslararası standartta olan ve olmayan altınlar oluşturmaktadır.

Altın mevcudu, Bilançoda 1 ons altın \$ 369,14 esasına göre bulunan bir safi gram altın TL. 101.541,8351 kuru üzerinden değerlendirilmiştir.

	<u>Safi Gram</u>	<u>Türk Lirası</u>
Uluslararası Standartta Olanlar	125.861.945,69	12.780.252.934.250,-
Uluslararası Standartta Olmayanlar	<u>3.659.840,67</u>	<u>371.626.937.650,-</u>
Toplam	<u>129.521.786,36</u>	<u>13.151.879.871.900,-</u>

125.861.945,69 Safi Gram karşılığı 12.780.252.934.250,- Türk lirası olan Uluslararası Standarttaki Altınlarımızın izlendiği bu hesap, 1992 yılı içinde 142,6 Milyan ABD doları karşılığı 12.678.828,83 safi gram altın alışı, 142,9 Milyon ABD doları karşılığı 12.642.076,57 safi gram altın satışı ve yıl içinde Türk lirasının Dolar karşısında değer kaybetmesinden hasil olan 5.242.780.265.850,- Türk liralık altın kur farkı kadar artış göstermiştir.

Uluslararası standartta olmayan altınlarda 1992 yılında 151.199.565.550,- Türk liralık artış meydana gelmiş olup, bu artışın dökümü aşağıda gösterilmiştir.

	<u>Türk Lirası</u>
Yıl içinde Türk lirasının Dolar karşısında değer kaybetmesinden hasil olan kur farkı	151.199.565.550,-
Banka Mali	(137.051.700.550,-)
Hazine	<u>(14.147.865.000,-)</u>
	<u>151.199.565.550,-</u>

2. D v z Bor ulları

Konvertibl ve konvertibl olmayan d v zler karşılığında Hariçteki Muhabirlerimiz nezdinde açılan ( kili Anlaşmalar gereği \$ üzerinden çalışanlar dahil) hesaplar ile  ubelerimiz kasalarında bulunan efektifleri içeren ve yıl sonu evalüasyon kurlarından değerlendirilmiş bakiyesi 48.661.731.471.000,- Türk lirası olan bu hesabın; 48.660.634.461.250,- Türk lirası konvertibl, 1.097.009.750,- Türk lirası ise konvertibl olmayan d v zlerimizden oluşmaktadır.

A) Konvertibl :

Hariçteki Muhabirler hesabında yıl sonu itibariyle birikmiş bulunan konvertibl d v zler ile  ubelerimiz kasalarındaki 3.667.205.594.950,- liralık efektif mevcutlarını içermektedir.

B) Konvertibl Olmayan:

 kili Anlaşmalar gereğince Anlaşma Doları ve Mısır Lirası üzerinden  alı an Hariçteki Muhabirler Hesapları'nın borç bakiyeleri toplamını ve kasalarda mevcut konvertibl olmayan efektifleri gösteren bu kalemin tutarı 3.503.209.450,- Türk lirası olup, 1.097.009.750,- Türk lirası Hariçteki Muhabirler Hesabı'nda 2.406.199.700,- Türk lirası da Efektif Deposundadır.

3. Madeni Para

Bu kalem Banka'nın kasalarında mevcut Madeni Paraları göstermekte olup, yıl sonu bakiyesi 66.955.982.064,- Türk lirasıdır.

4. Dahildeki Muhabirler

Muhabirlik Anlaşması gereğince Türk lirası üzerinden T.C. Ziraat Bankası nezdinde açılan muhabir hesabı ile dahildeki bankalarda açılan Döviz Depoları ve Visa Kart hesaplarından oluşan ve yıl sonu bakiyesi 730.225.607.229,- lira olan bu hesabın 1.495.979,- lirası Türk Parası, 730.224.111.250,- lirası Yabancı Para cinsinden alacaklarımızı göstermektedir.

5. Menkul Değerler Cüzdanı

1211 Sayılı Bankamız Kanunu'nun 52'nci maddesine istinaden satın alınan Borsa'da kayıtlı Devlet İç Borçlanma Senetleri ile 3182 Sayılı Bankalar Kanunu'nun 33. maddesi gereğince Bankamızın ayırdığı Kanuni Yedek Akçeler Karşılığı olarak Devlet Tahvilleri Hesabına yatırılan paralardan oluşmaktadır. Devlet İç Borçlanma Senetleri ve Hazine Bonoları Vergi Usul Yasası'nın 279. maddesi gereği alış bedelleri üzerinden değerlendirilmektedir.

Bankamızın Bankalarla yaptığı geri alım-satım işlemleri nedeniyle; Menkul Değerler Cüzdanı'ndaki artış ve azalışların, Bilançonun aktif ve pasifinde yer alan Açık Piyasa İşlemleri kaleminin "Röpor Borçluları" ve "Röpor Alacaklıları"nın "Menkul Değerler" bölümleri ile birlikte değerlendirilmesi gereken bu kalemin yıl sonu bakiyesi 5.824.487.475.650,- Türk lirasıdır.

6. İç Krediler

Bankamızca açılan krediler 1991 yılında 22.976.067.476.276,- Türk lirası iken 28.282.202.217.538,- Türk liralık artış ile 1992 yılında 51.258.269.693.814,- Türk lirasına ulaşmış olup, dökümü aşağıda gösterilmiştir.

	<u>Türk Lirası</u>
A) Kamu Sektörü:	
a) Hazine	
i- Hazine'ye Kısa Vadeli Avans	30.983.066.000.000,-
ii- Diğer (Net)	-
b) Kamu İktisadi Kuruluşları:	
i) Ticari	-
c) İktisadi Devlet Teşekkülleri:	
i) Hazine Kefaletini Haiz Bonolar	11.077.026.159.100,-
ii) Ticari	-
iii) Diğer	523.555.555.214,-
B) Bankacılık Sektörü	
a) Ticari	
i) İhracat	-
ii) Diğer	8.237.189.708.700,-
b) Tarım	
i) Tarım Kredi Kooperatifleri	-
ii) Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri	-
c) Sınai	437.432.270.800,-
d) Tahvil Üzerine Avans	-
e) Diğer	-
	<u>51.258.269.693.814,-</u>

7. Açık Piyasa İşlemleri

Yıl sonu bakiyesi geçen yıla göre 11.006.705.013.550,- Türk lirası artış ile 15.710.898.965.350,- Türk lirasına ulaşan bu hesap; bankalarla bankamız arasında yapılan röpor işlemleri nedeniyle bankaların bankamıza olan Döviz Röpor İşlemlerinden (işlem tarihinde uygulanan kurlardan) Türk lirası olarak 762.915.640.000,- Türk liralık ve Menkul Değer Röpor İşlemlerinden ise Menkul değer olarak 14.947.983.325.350,- Türk liralık borçlarını göstermektedir.

8. Dış Krediler

Irak, Pakistan, Cezayir, Sudan ve İran Merkez Bankaları ile Bankamız arasında imzalanan Bankacılık Anlaşmaları ve Sovyetler Birliği'ne TMO'ce yapılan Buğday ihracatı karşılığında Sovyetler Birliği Dış Ekonomik İşler Bankası'nca düzenlenen ve Bankamızca satın alınan senetler ile ihracatçılarımızın vadeli satışlarından doğan alacaklarının finansmanı için yurt dışındaki bir bankanın geçerli ödeme garantisini içeren dövizli natık senetler karşılığında kullanılan kredileri gösteren bu hesabın yıl sonu bakiyesi 9.309.337.616.350,- Türk lirasıdır.

9. İştirakler

Bu hesabın yıl sonu bakiyesi 39.221.743.200,- Türk lirasıdır.

10. Gayrimenkuller ve Demirbaşlar

Bu kalem, Banka'nın binaları ile ileride şube binaları yapılmak üzere satın alınmış arsalar ve demirbaşlardan oluşmaktadır.

Arsalar hariç yeniden değerlemeye tabi tutulan gayrimenkullerimizin yeniden değerlendirilmiş bedelleri toplamı 567.691.203.361,- Türk lirasından, binalarımız için maliyet bedelleri üzerinden ayrılan amortismanlar ile her yıl yeniden değerlemeye tabi tutulan birikmiş amortismanlar toplamı 41.372.463.665,- Türk lirasının düşülmesinden sonra gayrimenkullerimizin net değeri, 526.318.739.696,- Türk lirası olup, 157.842.757.750,- Türk lirasına sigortalıdır.

1990, 1991, 1992 yıllarında yeniden değerlemeye tabi tutulmayan demirbaşlarımızın daha önceki yıllarda yapılan yeniden değerlendirilmiş tutarı 402.791.648.917,- Türk lirasından yeniden değerlendirilmiş

amortisman tutarı 168.744.817.556,- Türk lirası düşüldükten sonra kalan net değeri 234.046.831.361,- Türk lirası olup, 335.619.333.296,- Türk lirasına sigortalıdır.

11. Takipteki Alacaklar

İflasları 20 Kasım 1985 ve 12 Mart 1986 tarihlerinde kesinleşen İşçi Kredi Bankası ile T. Bağcılar Bankası'nın çeşitli hesaplarımızda kayıtlı borçları ile bu borçlara faaliyetlerinin durdurulduğu tarihe kadar tahakkuk ettirilen faiz, BSM Vergileri ile diğer Kanuni Takibe Alınan Alacaklarımızı gösteren bu hesabın yıl sonu bakiyesi 4.828.053.164,- Türk lirasıdır.

12. İtfaya Tabi Hesaplar ve Aktifleştirilen Alacaklar

Yıl sonu bakiyesi toplam 34.744.732.675.400,- Türk lirası olup, dökümü aşağıda gösterilmiştir.

A- 2974 Sayılı Tahkim Kanunu Uyarınca Aktifleştirilen Alacaklar:

Bu alacağımız 5 Kasım 1990 tarihinde Hazine'den alınan Devlet İç Borçlanma Senetleri karşılığı tasfiye edilmiştir.

B- Bankamız Kanunu'nun 61. Maddesi Gereğince Değerlendirme Farkı:

Bu hesap, Bankamızın altın, döviz ve efektif mevcut ve açıklarının değerlendirilmesinden hasıl olan ve Bankamız Kanunu'nun 61. maddesi ve Hazine ile yapılan protokollar gereğince ilerideki yıllarda itfa olunacak 34.744.732.675.400,- Türk liralık kur farkı alacağını göstermektedir.

13. Muvakkat Borçlular

Yıl sonu bakiyesi 519.743.159.226,- Türk lirası olan bu hesabın 498.760.949.026,- lirası Türk Parası, 20.982.210.200,- lirası da Yabancı Para cinsinden olan alacaklarımızı göstermektedir.

14. Diğer Aktifler

Yıl sonu bakiyesi 3.524.351.886.943,- Türk lira olan bu hesabın 3.153.963.765.493,- lirası Türk Parası, 370.388.121.450,- lirası da Yabancı Para cinsinden alacaklarımızı göstermekte olup, dökümü aşağıdadır.

	Türk Lirası Hesaplar Tutarı TL	Yabancı Para Hesaplar Tutarı TL	Toplam TL
a) Konvertibl TL Borçluları	24.275.350,-	-	24.275.350,-
b) Mevduat Karşılıklarından Özel Finansman	14.000.000,-	-	14.000.000,-
c) Borçlu Transituvar Hesaplar	<u>3.153.925.490.143,-</u>	<u>370.388.121.450,-</u>	<u>3.524.313.611.593,-</u>
	<u>3.153.963.765.493,-</u>	<u>370.388.121.450,-</u>	<u>3.524.351.886.943,-</u>

Pasif Hesaplar:

1. Tedavüldeki Banknotlar

Merkez Bankası Kanunu'nun 36. maddesi ile verilmiş yetkiye dayanılarak tedavüle çıkarılmış banknotların yıl sonu bakiyesi 36.838.060.132.995,- Türk lirasıdır.

2. Hazine'nin Alacakları

A- Altın :

Yıl sonu bakiyesi 342.454,26 safi gram altın karşılığı 34.773.433.000,- Türk lirası olan hesabın, tamamı Hazine'nin altın alacağını göstermektedir.

B- Diğer :

66.167.298.105,- Türk lirası alacak bakiyesi gösteren bu kalem; Hazine'nin 235.324.464.800,- Türk liralık borcu ile 301.491.762.905,- Türk liralık alacağının netleştirilmiş bakiyesini göstermektedir.

3. Döviz Alacaklıları

Yıl sonu itibariyle evalüasyon kurlarından değerlendirilmiş tutarı 1.259.985.299.300,- Türk lirası olan bu hesabın 12.987.285.050,- Türk lirası konvertibl dövizler, 1.246.998.014.250,- Türk lirası ise konvertibl olmayan dövizlerden meydana gelen borcumuzu göstermektedir.

A- Konvertibl:

Geçen yıla göre 3.839.537.243,- Türk lirası azalış göstererek, 12.987.285.050,- Türk lirasına ulaşan Konvertibl Döviz Alacaklıları, Hariçteki Muhabirlerin nostro ve loro hesaplarından oluşmaktadır.

B- Konvertibl Olmayan:

İkili anlaşmalar gereğince ABD doları üzerinden açılan Hariçteki Muhabirler Hesapları'nın alacak bakiyeleri toplamı olup, yıl sonu itibariyle tutarı 145.747.998,66 \$ karşılığı 1.246.998.014.250,- Türk lirasıdır.

4. Mevduat

Yıl sonunda 110.488.162.827.218,- Türk lirası bakiye gösteren hesabın Türk lirası ve Yabancı Para olarak dökümü aşağıda gösterilmiştir.

	<u>Türk Lirası</u>	<u>Yabancı Para</u>
A) Kamu Sektörü:	<u>5.377.663.584.301,-</u>	<u>8.159.767.802.700,-</u>
a) Hazine, Genel ve Katma Bütçeli İdareler	4.731.138.411.004,-	7.948.618.455.900,-
b) Kamu İktisadi Kuruluşları	138.538.282.571,-	7326.636.400,-
c) İktisadi Devlet Teşekkülleri	36.159.128.781,-	189.179.952.000,-
d) Diğer	471.827.761.945,-	14.642.758.400,-
B) Bankacılık Sektörü:	<u>23.120.283.582.091,-</u>	<u>15.941.477.954.250,-</u>
a) Yurtiçindeki Bankalar	4.055.470.084.967,-	4.230.493.984.150,-
b) Yurtdışındaki Bankalar	106.989.124,-	-,-
c) Mevduat Karşılıkları (T.C.M.B. Kanunu Madde 40)	19.064.706.508.000,-	11.710.983.970.100,-
d) Diğer (Valörlü İşlemler)	-,-	-,-
C) Muhtelif	<u>32.506.011.155,-</u>	<u>54.943.311.265.250,-</u>
a) Kredi Mektuplu Döviz Mevduatı	-,-	54.486.927.121.500,-
b) Diğer	32.506.011.155,-	456.384.143.750,-
D) Uluslararası Kuruluşlar	<u>14.756.369.786,-</u>	<u>-,-</u>
E) Fonlar	<u>655.890.150.535,-</u>	<u>2.242.506.107.150,-</u>
a) Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu	575.562.674,-	1.541.594.353.500,-
b) Diğer	655.314.587.861,-	700.911.753.650,-
	<u>29.201.099.697.868,-</u>	<u>81.287.063.129.350,-</u>

5. Açık Piyasa İşlemleri

Yıl sonu bakiyesi geçen yıla göre 16.310.570.629.045,- Türk lirası artış ile 23.072.232.844.100,- Türk lirasına ulaşan bu hesap; Bankalarla Bankamız arasında yapılan röpor işlemleri nedeniyle Bankamızın Bankalara olan Döviz Röpor İşlemlerinden (işlem tarihine uygulanan kurlardan) yabancı para olarak 1.319.932.148.000,- lira ile Türk lirası

olarak Menkul Değer Rapor İşlemlerinden 17.098.900.696.100,- Türk lirası ve Para Piyasası İşlemlerinden 4.653.400.000.000,- Türk liralık borçlarını göstermektedir.

6. Dış Krediler

Bu hesap, Bankamızca yurtdışı kaynaklardan ticari senet ve kredi anlaşmaları gereğince sağlanan kısa, orta ve uzun vadeli krediler, Bankamız borcuna dönüştürülen Dövizle Çevrilebilir Türk lirası Mevduat Hesapları borçlarımızı göstermekte olup, yıl sonu bakiyesi 3.316.672.412.450,- Türk lirasıdır.

7. İthalat Akreditif Bedelleri, Teminat ve Depozitolar

İthalat Yönetmelikleri gereğince Bankamıza yatırılan mal bedelleri ve teminatları ile döviz satışı yapılmış akreditif işlemlerinin Türk lirası karşılıklarını içeren bu hesabın yıl sonu bakiyesi 2.005.595.567.139,- Türk lirası olup, bu tutarın, 1.981.899.421.050,- Türk lirası döviz satışı yapılmış ithalat akreditif işlemlerini, 23.696.146.089,- Türk lirası ise Bankamıza yatırılan mal bedelleri ve teminatları göstermektedir.

8. Ödenecek Senet ve Havaleler

Yıl sonu bakiyesi 70.575.080.200,- Türk lirası olan bu hesabın 6.164.708.400,- lirası Türk Parası, 63.967.326.250,- lirası konvertibl, 443.045.550,- lirası ise konvertibl olmayan dövizler üzerinden Şubelerimizce lehtarlarına ödenecek havale bedellerini göstermektedir.

9. Sermaye

Merkez Bankası Sermayesi, 1211 Sayılı Kanun'un 5. maddesi gereğince her biri 100.000,- Türk lirası itibari kıymette, 250.000 hissedenden ibaret olup, hisse senetlerimizin sınıflarına göre dökümü aşağıda yapılmıştır.

<u>Sınıfı</u>	<u>Adedi</u>	<u>TL Tutarı</u>
A	136.830	13.683.000.000,-
B	58.089	5.808.900.000,-
C	6.833	683.300.000,-
D	48.248	4.824.800.000,-
	<u>250.000</u>	<u>25.000.000.000,-</u>

10. İhtiyat Akçeleri

Belirli Kanunlar gereğince ayrılan ihtiyat akçeleri toplamı 786.968.295.364,- Türk lirası olup, dağılımı aşağıdaki gibidir.

A. Adi İhtiyat Akçesi (1211 S.K. Madde 60)	249.255.026.900,-
B. Fevkalade İhtiyat Akçesi (1211 S.K. Madde 60)	101.103.988.250,-
C. Hususi İhtiyat Akçesi (1211 S.K. Madde 59)	438.674.900,-
D. İleride Vukuu Muhtemel Zarar Karşılığı (3182 S. Bankalar Kanunu Madde 32)	25.000.000.000,-
E. Değer Artış Fonu (2791 ve 3094 S. Kanunlar)	411.170.605.314,-
	<u>786.968.295.364,-</u>

11. Karşılıklar

Muhtelif riskler karşılığı kârlardan ayrılan karşılıkları gösteren bu hesabın tutarı 626.288.255.014,- Türk lirasıdır.

A. Tahviller Kıymet Düşüş Karşılığı	11.936.200,-
B. Banknot, efektif vb. kıymetler yollaması sigorta karşılığı	621.200.603.500,-
C. Banka malı dövizlerin yıl sonu evalüasyon zarar karşılığı	250.153.800,-
D. Şüpheli alacaklarımız karşılığı	4.825.561.514,-
	<u>626.288.255.014,-</u>

12. Muvakkat Alacaklılar

Yıl sonu bakiyesi 318.032.221.146,- Türk lirası olan bu hesabın 27.391.505.246,- lirası Türk Parası, 290.640.715.900,- lirası da Yabancı Para cinsinden olan borçlarımızı göstermektedir.

13. Diğer Pasifler

Yıl sonu bakiyesi 8.360.606.618.949,- Türk lirası olan bu hesabın 8.062.317.316.899,- lirası Türk Parası, 298.289.302.050,- lirası da Yabancı Para cinsinden borçlarımızı göstermekte olup, dökümü aşağıdadır.

	Türk Lirası Tutarı TL	Yabancı Para Tutarı TL	Toplam TL
Alacaklı Transituar Hesaplar	<u>8.062.317.316.899,-</u>	<u>298.289.302.050,-</u>	<u>8.360.606.618.949,-</u>

V.2. 1992 YILI KARI VE DAĞITIMI

Merkez Bankası'nın 1992 yılı Bilanço safi kârı, 707.521.282.017,- Türk lirasıdır. Bu kârın, 1211 sayılı Merkez Bankası Kanunu'nun 60. maddesi gereğince aşağıdaki gibi dağıtılması öngörülmektedir.

1992 YILI SAFİ KARI VE DAĞITIMI TABLOSU

1992 Yılı Safi Kârı		707.521.282.017,-
A. İhtiyat Akçeleri		
Adi İhtiyat	141.504.256.400,-	
Fevkalade İhtiyat	<u>56.451.702.550,-</u>	(-) 197.955.958.950,-
B. Hissedarlara		
İlk Kâr Hissesi	1.500.000.000,-	
İkinci Kâr Hissesi	<u>1.500.000.000,-</u>	(-) 3.000.000.000,-
C. Memurlara Temettü Olarak	<u>28.225.851.250,-</u>	(-) 28.225.851.250,-
D. Vergiler ve Fonlar		
Kurumlar Vergisi	255.410.142.000,-	
Gelir Vergisi	57.805.159.000,-	
Fon Payı	<u>21.925.070.000,-</u>	(-) 335.140.371.000,-
E. K.V.K. Mad. 8/11, 8/16, 8/17 ve G.V.K. Mad. 94/A-8 Ger. Kuruluşlara İade Edilecek Vergi ve Fonlar		
Türk Silah.Kuv.Güçl.Vakfı	923.150,-	
T.C. Emekli Sandığı	454.246.700,-	
S.S.K.	<u>181.698.650,-</u>	(-) 636.868.500,-
		TL 142.562.232.317,- Lira

Hazineye devredilecektir.

Bu dağıtıma göre 1992 yılı kârından hissedarlara düşen miktar:

İlk Kâr Hissesi	1.500.000.000,-
İkinci Kâr Hissesi	<u>1.500.000.000,-</u>
	3.000.000.000,- Liradır

Bunun 250.000 hisseye bölünmesi sonucunda her hisseye 12.000,- Türk lirası düşmektedir.

Bu raporu Merkez Bankası Genel Kurulu'na sunarken, hissedarlara dağıtılacak kârın yukarıdaki esaslar uyarınca, 28 Nisan 1993 tarihinden itibaren ödenmeye başlanması ve 1211 Sayılı Kanun gereğince Banka memurlarına ödenecek temettüün şekil ve ödeme tarihlerinin belirlenmesinde Banka Meclisi'nin yetkili kılınması konularını da birlikte onayınıza sunmaktayız. Son olarak, başarılı çalışmaları nedeniyle bütün Merkez Bankası mensuplarına takdirlerimizi bildirmeyi görev sayarız.

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI A.Ş.
1992

ALTMİŞBİRİNCİ HESAP YILINA AİT
DENETLEME KURULU RAPORU

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın 1992 hesap yılına ait faaliyetleri ve işlemleri ilgili mevzuat çerçevesinde Kurulumuz tarafından incelenmiş olup;

1- Bilanço ve kâr-zarar tablosunun ihtiva ettiği hesapların genel kabul görmüş muhasebe ilke ve standartlarına uygun olarak kaydedildiği;

2- Servis ve ihtiyat kasalarında mevcut nakit, altın, döviz, senet, tahvil ve diğer her türlü kıymetli evrakın sayımlarında muhasebe kayıtlarına uygun olduğu;

3- Banka Meclisi'nin yetkilerini yürürlükteki mevzuat hükümlerine uygun olarak kullandığı;

4- Muhtevasını benimsediğimiz, 31 Aralık 1992 tarihi itibarıyla düzenlenmiş olan bilançonun, kâr ve zarar tablosunun Bankanın gerçek durumunu açıklık ve doğruluk ilkesi içinde yansıttığını ve kâr dağıtım teklifinin yasalara ve Bankamız Esas Mukavelesine uygun bulunduğu;

tesbit edilmiştir.

Bu arada, izlenen ve izlenmek istenen ekonomik politikaların gereği olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın daha bağımsız bir kurum haline getirilmesi giderek önem kazanmış bulunmaktadır.

Sonuç olarak:

Sayın Hissedarlar Genel Kurulu'na takdim olunan bilanço ile kâr ve zarar tablosunun onaylanmasını saygılarımızla tensip ve takdirlerinize arz ederiz.

Denetleme Kurulu Üyesi
Cahit Aydoğan

Denetleme Kurulu Üyesi
M. Sabri Cerit

Denetleme Kurulu Üyesi
Necati Güven

Denetleme Kurulu Üyesi
Naci Ünver
(Göreve Baş.Tar.:1.5.1992)

Denetleme Kurulu Üyesi
Hilmi Okçu
(Ayrılış Tar.: 30.4.1992)

BİLANÇO
KÂR VE ZARAR
HESABI

TÜRKİYE CUMHURİYET
31.12.1992 Tarihinde sona eren
B İ L A N

A K T İ F	Türk Lirası Hesaplar Tutarı TL.	Yabancı Para Hesaplar Tutarı TL.	Türk Lirası Hesaplar Toplamı TL.	Yabancı Para Hesaplar Toplamı TL.	Genel Toplam TL.
I Altın Mevcudu :					
A - Uluslararası Standartta Olan :					
Safi Gr.125.861.946					
B - Uluslararası Standartta Olmayan :					
Safi Gr.3.659.840			371.626.937.650	12.780.252.934.250	13.151.879.871.900
II Döviz Borçluları					
A - Konvertibl					
a) Efektif Deposu		3.667.205.594.950			
b) Muhabir Hesaplar		48.660.634.461.250		52.327.840.056.200	
B - Konvertibl Olmayan					
a) Efektif Deposu		2.406.199.700		3.503.209.450	52.331.343.265.650
b) Muhabir Hesaplar		1.097.009.750			
III Madeni Para			66.955.982.064		66.955.982.064
IV Dahildeki Muhabirler			1.495.979	730.224.111.250	730.225.607.229
V Menkul Değerler Cüzdanı					
A - Devlet İç Borçlanma Senetleri :					
a) Kuponlu	5.799.487.475.650		5.799.487.475.650		
b) Kupsuz			25.000.000.000		5.824.487.475.650
B - Diğer					
VI İç Krediler					
A - Kamu Sektörü					
a) Hazine :					
i. Hazine'ye Kısa Vadeli Avans	30.983.066.000.000				
ii. Diğer (Net)					
b) Kamu İktisadi Kuruluşları :					
i. Ticari					
c) İktisadi Devlet Teşekkülleri :					
i. Hazine Kefaletini Haiz Bono	11.077.026.159.100				
ii. Ticari					
iii. Diğer	523.555.555.214		42.583.647.714.314		
B - Bankacılık Sektörü :					
a) Ticari :					
i. İhracat					
ii. Diğer	8.237.189.708.700				
b) Tarım :					
i. Tarım Kredi Kooperatifleri					
ii. Tarım Satış Kooperatifleri					
Birlikleri					
iii. Diğer	437.432.270.800				
c) Sınal					
d) Tahvil Üzerine Avans			8.674.621.979.500		51.258.269.693.814
e) Diğer					
VII Açık Piyasa İşlemleri					
A - Röpor Borçluları					
a) Nakit :					
i. Döviz	762.915.640.000				
ii. Menkul Değerler					
b) Menkul	14.947.983.325.350		15.710.898.965.350		15.710.898.965.350
B - Diğer					
VIII Dış Krediler				9.309.337.616.350	9.309.337.616.350
IX İştirakler				39.221.743.200	39.221.743.200
X Gayrimenkuller ve Demirbaşlar					
A - Gayrimenkuller	567.691.203.361				
Amortismanlar (-)	(41.372.463.665)		526.318.739.696		
B - Demirbaşlar	402.791.648.917				
Amortismanlar (-)	(168.744.817.556)		234.046.831.361		760.365.571.057
XI Takipteki Alacaklar			4.828.053.164		4.828.053.164
XII İtfaya Tabi Hesaplar ve					
Aktifleştirilen Alacaklar					
A - 2974 Sayılı Tahkim Kanunu					
Uyarınca Aktifleştirilen Alacaklar					
B - 1211 S.K.61.Md.Ger.Deg.Farkı :					
a) Madde Kapsamına Alınanlar	34.744.732.675.400		34.744.732.675.400		34.744.732.675.400
b) Madde Kapsamına Alınmayanlar				20.982.210.200	519.743.159.226
XIII Muvakkat Borçlular			498.760.949.026		
XIV Diğer Aktifler			3.153.963.765.493	370.388.121.450	3.524.351.886.943
Toplam			112.394.891.564.647	75.581.750.002.350	187.976.641.566.997

Nazım Hesaplar 177.011.417.678.526

MERKEZ BANKASI
61'inci Hesap Devresi
Ç O S U

P A S İ F	Türk Lirası Hesaplar Tutarı TL.	Yabancı Para Hesaplar Tutarı TL.	Türk Lirası Hesaplar Toplamı TL.	Yabancı Para Hesaplar Toplamı TL.	Genel Toplam TL.
I Tedavüldeki Banknotlar			36.838.060.132.995		36.838.060.132.995
II Hazine'nin Alacakları					
A - Altın (Safi Gr.)	342.454		34.773.433.000		
B - Diğer (Net)			66.167.298.105		100.940.731.105
III Döviz Alacakları					
A - Konvertibl				12.987.285.050	
B - Konvertibl Olmayan				1.246.998.014.250	1.259.985.299.300
IV Mevduat					
A - Kamu Sektörü					
a) Hazine, Genel ve Katma Bütçeli İdareler	4.731.138.411.004	7.948.618.455.900			
b) Kamu İktisadi Kuruluşları	138.538.282.571	7.326.636.400			
c) İktisadi Devlet Teşekkülleri	36.159.128.781	189.179.952.000			
d) Diğer (Belediyeler ve Özel İdareleri)	471.827.761.945	14.642.758.400	5.377.663.584.301	8.159.767.802.700	
B - Bankacılık Sektörü					
a) Yurtiçindeki Bankalar	4.055.470.084.967	4.230.493.984.150			
b) Yurtdışındaki Bankalar	106.989.124				
c) Mevduat Karşılıkları (1211 S.K.Md.40)	19.064.706.508.000	1.710.983.970.100			
d) Diğer (Valörlü İşlemler)			23.120.283.582.091	15.941.477.954.250	
C - Muhtelif					
a) Kredi Mektuplu Döviz Mevduatı		54.486.927.121.500			
b) Diğer	32.506.011.155	456.384.143.750	32.506.011.155	54.943.311.265.250	
D - Uluslararası Kuruluşlar			14.756.369.786		
E - Fonlar					
a) Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu	575.562.674	1.541.594.353.500			
b) Diğer	655.314.587.861	700.911.753.650	655.890.150.535	2.242.506.107.150	110.488.162.827.218
V Açık Piyasa İşlemleri					
A - Röpor Alacakları					
a) Nakit :					
i. Döviz		1.319.932.148.000			
ii. Menkul Değer	17.098.900.696.100		17.098.900.696.100	1.319.932.148.000	
b) Menkul					
B - Diğer			4.653.400.000.000		23.072.232.844.100
VI Dış Krediler					
A - Kısa Vadeli				7.182.135.200	
B - Orta ve Uzun Vadeli				3.309.490.277.250	3.316.672.412.450
VII İthalat Akreditif Bedelleri, Teminat ve Depozitolar					
A - Döviz Satış Yapılmış Akreditif Bedelleri				1.981.899.421.050	
B - Mal Bedeli ve Teminatlar			23.696.146.089		2.005.595.567.139
VIII Ödenecek Senet ve Havaleteler			6.164.708.400	64.410.371.800	70.575.080.200
IX Sermaye			25.000.000.000		25.000.000.000
X İhtiyat Akçesi					
A - Adi ve Fevkalade			350.359.015.150		
B - Hususi (Bank. Kan. Md. 59)			438.674.900		
C - İlerde Yoktu Muht. Zarar Kar. (3182 S.Bank. Kan. Mad.32)			25.000.000.000		
D - Değer Artış Fonu (2791 vç 3094 S.Kanunlar)			411.170.605.314		786.968.295.364
XI Karşılıklar			626.288.255.014		626.288.255.014
XII Muvakkat Alacaklılar			27.391.505.246	290.640.715.900	318.032.221.146
XIII Diğer Pasifler			8.062.317.316.899	298.289.302.050	8.360.606.618.949
XIV Kâr			707.521.282.017		707.521.282.017
Toplam			98.157.748.767.097	89.818.892.799.900	187.976.641.566.997
Nazım Hesaplar					177.011.417.678.526

1992

YASAL ve İDARİ DÜZENLEMELER

3
4

YASAL VE İDARİ DÜZENLEMELER

1992 yılı içinde çıkartılıp ülke ekonomisi üzerinde etkili olan, Kanun, Kanun Hükmünde Kararname ve Bakanlar Kurulu Kararlarından oluşan yasal düzenlemeler ile Tebliğ, Yönetmelik, Genelge ve Sirkülerlerden oluşan idari düzenlemeler, Mevzuat No ve Tarihi, Mevzuat Başlığı, Resmi Gazete Tarih ve Numarası biçiminde sunulmuştur.

MEVZUAT NO, TARİHİ	MEVZUAT BAŞLIĞI	RESMÎ GAZETE TARİH ve NUMARASI
KANUNLAR		
1 Kanun No:3779 26 Şubat 1992	Sigorta Murakabe Kanunu'nun Bir Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabulüne İlişkin Kanun.	6 Mart 1992 21163
2 Kanun No:3782 5 Mart 1992	Küçük Çiftçilerin T.C. Ziraat Bankası'na ve Tarım Kredi Kooperatiflerine Olan Bir Kısım Borç Faizlerinin Silinmesine Dair Kanun.	18 Mart 1992 21175
3 Kanun No:3787 21 Mart 1992	Bazı Kamu Alacaklarının Tahsilatının Hızlandırılması ve Matrah Artırımı Hakkında Kanun.	3 Nisan 1992 21191
4 Kanun No:3788 24 Mart 1992	EFTA Devletleri İle Türkiye Arasında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun.	27 Mart 1992 21184
5 Kanun No:3790 25 Mart 1992	1992 Mali Yılı Bütçe Kanunu.	29 Mart 1992 21186 Mük.
6 Kanun No:3791 25 Mart 1992	1990 Mali Yılı Kesin Hesap Kanunu.	2 Nisan 1992 21190 Mük.
7 Kanun No:3792 25 Mart 1992	Katma Bütçeli İdareler 1992 Mali Yılı Bütçe Kanunu.	2 Nisan 1992 21190 Mük.
8 Kanun No:3793 25 Mart 1992	1990 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu.	2 Nisan 1992 21190 Mük.

9	Kanun No:3794 29 Nisan 1992	Sermaye Piyasası Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına, Bankalar Kanunu'nun Bir Maddesinin Değiştirilmesine ve 35 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun.	13 Mayıs 1992	21227
10	Kanun No:3807 27 Mayıs 1992	Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun.	4 Haziran 1992	21248
11	Kanun No:3809 17 Haziran 1992	Türk Ticaret Kanunu'nun 288 inci Maddesine Bir Fıkra Eklenmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun.	3 Temmuz 1992	21273
12	Kanun No:3822 19 Haziran 1992	İller Bankası Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun.	3 Temmuz 1992	21273
13	Kanun No:3824 25 Haziran 1992	Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun.	11 Temmuz 1992	21281
14	Kanun No:3827 1 Temmuz 1992	Toplu Konut Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun.	11 Temmuz 1992	21281
15	Kanun No:3836 2 Temmuz 1992	Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Birbirlerine Olan Borçlarının Tahkimi Hakkında Kanun.	11 Temmuz 1992	21281
16	Kanun No:3844 19 Kasım 1992	Türkiye Cumhuriyeti İle Japonya Arasında Yatırımların Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun.	21 Kasım 1992	21412

17	Kanun No:3858 23 Aralık 1992	3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu, 2982 Sayılı Konut İnşaatında ve Kalkınmada Öncelikli Yörelere Yapılacak Yatırımlarda Vergi, Resim ve Harç İstisna ve Muafıkları Tanınması Hakkında Kanun, 1318 Sayılı Finansman Kanunu ve 197 Sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun.	27 Aralık 1992	21448
18	Kanun No:3859 25 Aralık 1992	1993 Mali Yılı Bütçe Kanunu.	29 Aralık 1992	21450 Mük.

KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELER

19	KHK/470 20 Aralık 1991	Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Hükmünde Kararname.	6 Ocak 1992	21103
20	KHK/473 20 Aralık 1991	Tasarrufların Teşviki ve Kamu Yatırımlarının Hızlandırılması Hakkında Kanun'da Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname.	6 Ocak 1992	21103

BAKANLAR KURULU KARARLARI (BKK)

21	BKK.91/02506 6 Aralık 1991	Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde Değişiklik Yapılması Hakkında Karar.	4 Ocak 1992	21101
22	BKK.91/02548 20 Aralık 1991	Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu Kurulmasına İlişkin Karar.	5 Ocak 1992	21102
23	BKK.92/02619 31 Ocak 1992	1992 Yılı Programı.	31 Ocak 1992	21128 Mük.

24	BKK.92/02628 8 Ocak 1992	2872 Sayılı Çevre Kanunu'nun Çevre Kirliliğini Önleme Fonunun Gelirlerini Düzenleyen 3416 Sayılı Kanunla Değişik 18 inci Maddesinin Birinci Fıkrasının (b) Bendinde Yer Alan Parasal Miktarların Artırılması Hakkında Karar.	30 Ocak 1992	21127
25	BKK.92/02640 19 Ocak 1992	İhracata Yönelik İç Satış ve Teslimleri Destekleme Karar Hakkında Karar.	14 Şubat 1992	21142
26	BKK.92/02642 19 Ocak 1992	İhracatın Geliştirilmesi ve Desteklenmesine İlişkin İhracat Finansman Kararı'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar.	14 Şubat 1992	21142
27	BKK.92/02644 20 Ocak 1992	İhracatın Düzenlenmesi ve Desteklenmesine İlişkin Karar.	14 Şubat 1992	21142
28	BKK.92/02645 19 Ocak 1992	Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu Hakkında Kararın Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Karar.	28 Ocak 1992	21125
29	BKK.92/02646 19 Ocak 1992	İthalat Rejimi Kararı'na Bir Madde Eklenmesine İlişkin Karar.	12 Şubat 1992	21140
30	BKK.92/02671 27 Ocak 1992	Üreticilerin 1991 Yılı Hasat Döneminde Tarım Satış Kooperatiflerine Teslim Ettikleri Ürün Bedellerinden Kalan Alacaklarının, Bankalara Olan Zirai Kredi Borçlarına Mahsubuna Dair Karar.	5 Mart 1992	21162
31	BKK.92/02675 30 Ocak 1992	İthalat Rejimi Kararına Ek Karar.	15 Şubat 1992	21143
32	BKK.92/02682 30 Ocak 1992	193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun Değişik 94 üncü Maddesinin Değiştirilmesine Dair Karar.	12 Şubat 1992	21140
33	BKK.92/02683 30 Ocak 1992	Bazı Mükelleflerin Götürü Vergilendirme Usulünün Kapsamından Çıkartılması Hakkında Karar.	12 Şubat 1992	21140

34	BKK.92/02685 2 Şubat 1992	Geliştirme ve Destekleme Fonu Kurulması Hakkında Kararın 3 üncü Maddesine Bir Bent Eklenmesi Hakkında Bakanlar Kurulu Kararının Değiştirilmesine Dair Karar.	12 Şubat 1992	21140
35	BKK.92/02692 10 Şubat 1992	Mal ve Hizmetlere Uygulanacak Katma Değer Vergisi Oranlarının Tespitine İlişkin 91/1855 Sayılı Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Karar.	29 Şubat 1992	21157
36	BKK.92/02707 2 Şubat 1992	Sigortaya Tabi Tasarruf Mevduatı ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na Tahsil Olunacak Primler Hakkında Karar.	6 Mart 1992	21163
37	BKK.92/02715 2 Şubat 1992	Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde Değişiklik Yapılması Hakkında Karar.	6 Mart 1992	21163
38	BKK.92/02746 18 Şubat 1992	Türk Gümrük Tarifesinin Avrupa Topluluğu Ortak Gümrük Tarifesine Uyumu Hakkında Karar.	5 Mart 1992	21162
39	BKK.92/02762 20 Şubat 1992	Çiftçilerin 1991 Yılı Hasat Döneminde Tarım Satış Kooperatifleri Birliklerine Sattıkları Ürün Bedellerinden Kalan Alacaklarının T.C. Ziraat Bankası'na ve Tarım Kredi Kooperatiflerine Olan Vadesi Geçmiş Tarımsal Borçlarının Mahsubuna Dair Karar.	27 Mart 1992	21184
40	BKK.92/02763 20 Şubat 1992	Tarım Satış Kooperatifleri Birliklerinin Üreticilerden Satın Alacağı 1991 Yılı Tarımsal Ürünlerin Bedelinin Ödenmesinde Kullanılmak Amacıyla T.C. Ziraat Bankası'nca Finansman Sağlanması Hakkındaki Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar.	24 Mart 1992	21181
41	BKK.92/02764 23 Şubat 1992	İhracatı ve Döviz Kazandırıcı Faaliyetleri Teşvik Kararı.	20 Mart 1992	21177

42	BKK.92/02789 4 Mart 1992	Yabancı Sermaye Çerçeve Kararı.	20 Mart 1992	21177
43	BKK.92/02797 29 Şubat 1992	Sinai Amaçlı Adana/Yumurtalık Serbest Bölgesinin Hudutlarının Yeniden Tespiti Hakkında Karar.	22 Nisan 1992	21207
44	BKK.92/02805 23 Şubat 1992	Yatırımların, Döviz Kazandırıcı Hizmetlerin ve İşletmelerin Teşviki ve Yönlendirilmesine Ait Esasların Yürürlüğe Konulmasına Dair Karar.	28 Mart 1992	21185
45	BKK.92/02875 22 Mart 1992	3182 Sayılı Bankalar Kanunu'nun 5, 16 ve 22 nci Maddelerindeki Parasal Miktarların Artırılması Hakkında Karar.	22 Nisan 1992	21207
46	BKK.92/02881 1 Nisan 1992	Efta Devletleri ile Türkiye Arasında Anlaşma'nın Onaylanmasına Dair Bakanlar Kurulu Kararı.	18 Nisan 1992	21203 Mük
47	BKK.92/02904 3 Nisan 1992	Dar Mükellefiyete Tabi Kurumlara Ödenen Bazı Kazanç ve İratlar Üzerinden Yapılan Vergi Tevkifat Oranlarının Yeniden Tespiti Hakkında Karar.	24 Nisan 1992	21208
48	BKK.92/02924 24 Nisan 1992	213 Sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 232 nci Maddesinde Yeralan Fatura Kullanma Mecburiyeti ile İlgili Haddin Artırılması Hakkında Karar.	24 Nisan 1992	21208
49	BKK.92/02958 22 Nisan 1992	Türkiye ile ABD Arasında Vergi Muafiyeti Anlaşması'nın Kapsamına KDV'nin Dahil Edilmesine İlişkin Karar.	21 Mayıs 1992	21234
50	BKK.92/02969 5 Mayıs 1992	Geliştirme ve Destekleme Fonu Kurulması Hakkında Kararda Değişiklik Yapılması Hakkında Karar.	20 Mayıs 1992	21233

51	BKK.92/02987 4 Mayıs 1992	1992 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karara Bağlı Kalkınmada Öncelikli İller Listesinin İkinci Derecede Öncelikli İller Arasında Yer Alan Erzincan İlinin Birinci Derecede Öncelikli İller Listesine Alınmasına Dair Karar.	9 Mayıs 1992	21223
52	BKK.92/02988 6 Mayıs 1992	Erzincan, Tunceli, Gümühane İl ve İlçelerinde 1992 Yılı Mart Ayında Meydana Gelen Depremden Zarar Görenlerin T.C.Ziraat Bankası'na Olan Borçlarının Ertelenmesi ve Taksitlendirilmesi ile Yeni Kredi İhtiyaçlarının Karşıllanması Hakkında Karar.	20 Mayıs 1992	21233
53	BKK.92/03030 14 Mayıs 1992	Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü'nün Stoklarında Bulunan İhtiyaç Fazlası Hububatın İhraç Yoluyla Satılarak Değerlendirilmesi ve Adı Geçen Genel Müdürlüğün Mısır İthalı ile Görevlendirilmesi Hakkında Karar.	20 Mayıs 1992	21233
54	BKK.92/03056 20 Mayıs 1992	Osmanlı Bankası A.Ş.'nin Kurulmasına İzin Verilmesi Hakkında Karar.	26 Mayıs 1992	21239
55	BKK.92/03067 22 Mayıs 1992	Türkiye Öğretmenler Bankası T.A.Ş.'nin Bütün Aktif ve Pasifleriyle Birlikte Türkiye Halk Bankası A.Ş.'ne Devredilmesine İlişkin Karar.	22 Mayıs 1992	21235 Mük.
56	BKK.92/03078 20 Mayıs 1992	Türkiye ile Yabancı Ülkeler Arasında Hava ve Deniz Yolu Taşımacılığı Yapan ve Türkiye'de Dar Mükellefiyete Tabi Olan İsrail'de Mukim Gerçek Kişi ve Kurumların Türkiye'de Elde Edecekleri Taşımacılık Kazançlarının Sıfır Nispetinde Vergilendirilmesine Dair Karar.	28 Mayıs 1992	21241

57	BKK.92/03126 8 Haziran 1992	Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar.	9 Temmuz 1992	21279
58	BKK.92/03127 8 Haziran 1992	İthalat Rejimi Kararına Ek Kararın Yürürlüğe Konulmasına Dair Karar.	7 Temmuz 1992	21277
59	BKK.92/03175 10 Haziran 1992	Yatırımları ve Döviz Kazandırıcı Hizmetleri Teşvik Fonu Hakkında Karar.	19 Temmuz 1992	21289
60	BKK.92/03177 16 Haziran 1992	Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu Hakkında Karara Bir Bent Eklenmesine Dair Karar.	7 Temmuz 1992	21277
61	BKK.92/03216 23 Haziran 1992	Tarım Satış Kooperatifleri Birliklerinin Üreticilerden Satın Alacağı 1992 Yılı Tarımsal Ürünlerin Bedelinin Ödenmesinde Kullanılmak Amacıyla T.C. Ziraat Bankası'nca Finansman Sağlanması Hakkında Karar.	14 Temmuz 1992	21284
62	BKK.92/03218 24 Haziran 1992	Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü'nün Hububat İhracı ile Görevlendirilmesine Dair Karar.	14 Temmuz 1992	21284
63	BKK.92/03225 6 Haziran 1992	1992-1993 Dönemi Hububat ve Bakliyat Ürünü Destekleme Alımı ve Satımı Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar.	14 Temmuz 1992	21284
64	BKK.92/03235 23 Haziran 1992	Hampetrol ve Petrol Ürünlerinin Alım, Satım Fiyatlandırma Esasları ile Akaryakıt Fiyat İstikrar Fonunun İşleyişi Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar.	5 Ekim 1992	21366
65	BKK.92/03258 16 Haziran 1992	Yatırımların, Döviz Kazandırıcı Hizmetlerin ve İşletmelerin Teşviki ve Yönlendirilmesine ait Esaslarda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar.	23 Eylül 1992	21354
66	BKK.92/03278 3 Mayıs 1992	Belediye Gelirleri Kanunu'nun Bazı Maddelerinde Yer Alan Maktu Vergi ve Harçların Artırılması Hakkında Karar.	5 Eylül 1992	21336

67	BKK.92/03280 16 Temmuz 1992	Tarım Satış Kooperatifleri ve Birliklerinin Devlet Adına Ürün Mübayaası ile Görevlendirilmeleri ve Satın Alınan Ürünlerin Depolanması, İşlenmesi, İç ve Dış Piyasalarda Değerlendirilmesi Sırasında Uygulanacak Esaslar Hakkında Karar.	1 Eylül 1992	21332
68	BKK.92/03303 30 Temmuz 1992	1992 Dönemi Haşhaş Kapsülü ve Tohumu Destekleme Alımı ve Satımı Hakkında Karar.	19 Ağustos 1992	21320
69	BKK.92/03309 27 Temmuz 1992	Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar.	20 Ağustos 1992	21321
70	BKK.92/03320 30 Temmuz 1992	Kırgızistan Cumhuriyeti'ne Kredili Gıda Maddesi Satışı Yapılması Hakkında Karar.	8 Ağustos 1992	21309
71	BKK.92/03325 27 Temmuz 1992	Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş.'nin Sermayesinin Artırılması Hakkında Karar.	21 Ağustos 1992	21322
72	BKK.92/03330 6 Ağustos 1992	Erzincan ve Çevresinde Vuku Bulan Depremden Zarar Görenlerin Türkiye Halk Bankası'na Olan Borçlarının Ertelenmesi ve Taksitlendirilmesi ile Yeni Kredi İhtiyaçlarının Karşılmasına Dair Kararda Değişiklik Yapılması Hakkında Karar.	15 Ağustos 1992	21316
73	BKK.92/03357 6 Temmuz 1992	Hampetrol ve Petrol Ürünlerinin Alım, Satım, Fiyatlandırma Esasları ile Akaryakıt Fiyat İstikrar Fonu'nun İşleyişi Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar.	3 Eylül 1992	21334
74	BKK.92/03373 1 Ağustos 1992	Şeker Pancarı Fiyatları, Pancar Üretimini Teşvik Primi, Pancar Nakliye Tazminatı ve Fabrika Merkezlerine Pancar Getirecek Çiftçilere Pancar Nakliye Primi ile Erken Söküm Tazminatı ve Teşvik Primi Ödenmesine Dair Karar.	5 Aralık 1992	21426

75	BKK.92/03464 3 Eylül 1992	İhracatı ve Döviz Kazandırıcı Faaliyetleri Teşvik Kararı'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Karar.	3 Ekim 1992	21364
76	BKK.92/03469 18 Ağustos 1992	Bankalarca Kredi İşlemlerinde Faiz Dışında Temin Edilecek Diğer Menfaatler ve Tahsil Olunacak Masraflar Hakkında Karar.	3 Ekim 1992	21364
77	BKK.92/03475 24 Ağustos 1992	Merkezi İstanbul'da Olmak Üzere, Eurocredit Türk-Fransız Ticaret Bankası Anonim Şirketi Unvanlı Bir Banka Kurulmasına İzin Verilmesi Hakkında Karar.	25 Ekim 1992	21386
78	BKK.92/03477 24 Ağustos 1992	Türkiye İhracatı Kredi Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğü Tarafından İhraç Olunan Tahvillerin Faiz Oranlarının Tespit Edilmesi Hakkında Karar.	3 Ekim 1992	21364
79	BKK.92/03501 17 Eylül 1992	İthalat Rejimi Kararına Ek Karar ile Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu Hakkında Karar'da Değişiklik Yapılmasına Dair Kararı'nın Yürürlüğe Konulması Hakkında Karar.	22 Eylül 1992	21353
80	BKK.92/03504 17 Eylül 1992	Ankara Anonim Türk Sigorta Şirketi'nin Etibank'ın Bağlı Ortaklığı Olarak Kurulması Hakkında Karar.	15 Ekim 1992	21376
81	BKK.92/03505 17 Eylül 1992	Mal ve Hizmetlere Uygulanacak Katma Değer Vergisi Oranlarının Tespitine İlişkin Kararnamenin Eki Kararda Değişiklik Yapılması Hakkında Karar.	12 Kasım 1992	21403
82	BKK.92/03527 17 Eylül 1992	Geliştirme ve Destekleme Fonu Kurulması Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar.	16 Ekim 1992	21377

83	BKK.92/03555 23 Eylül 1992	Kazakistan Cumhuriyeti'nin Alma-Ata Şehrinde Kurulacak Olan Bankaya T. Emlak Bankası'nın % 51 Oranında İştirakine İzin Verilmesi Hakkında Karar.	14 Ekim 1992	21375
84	BKK.92/03556 24 Eylül 1992	1992 Yılı Hasat Döneminde Çiftçilerin Tarım Satış Kooperatifleri ve Birliklerine Sattukları Ürün Bedellerinden Doğan Alacaklarının T.C. Ziraat Bankası'na, Tarım Kredi Kooperatiflerine, Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü ve Tarışbank'a Olan Tarımsal Kredi Borçlarının Mahsubuna Dair Karar.	14 Ekim 1992	21375
85	BKK.92/03573 1 Ekim 1992	Ezincan, Gümüşhane ve Tunceli İllerinde Uygulanacak Gelir ve Kurumlar Vergisinin Terkinine Dair Karar.	10 Kasım 1992	21401
86	BKK.92/03590 30 Eylül 1992	Erzincan, Tunceli, Gümüşhane Merkez ve İlçelerinde 13/3/1992 ve Sonraki Tarihlerde Vuku Bulan Depremden Zarar Gören Kooperatif ve Kişilerin Toplu Konut Fonu'na Olan Borçlarının Tahsil Edilmemesi veya Ertelenmesine Dair Karar.	14 Ekim 1992	21375
87	BKK.92/03614 30 Eylül 1992	Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü'nün Sermayesinin Yükseltilmesi Hakkında Karar.	5 Kasım 1992	21396
88	BKK.92/03616(Ek) 4 Kasım 1992	1993 Yılı Programı	4 Kasım 1992	21395 Mük.
89	BKK.92/03618 30 Eylül 1992	Esnaf ve Sanatkarlar, Serbest Meslek Mensupları ile Sanayici ve Ticaret Erbabının Türkiye Halk Bankası'na Olan Borçlarının Ertelenmesi ve Taksitlendirilmesi ile Yeni Kredi İhtiyaçlarının Karşlanması Hakkında Karar.	21 Ekim 1992	21382

90	BKK.92/03653 10 Ekim 1992	Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve Bağlı Ortaklıklarının 1993 Yılına Ait Genel Yatırım ve Finansman Programına İlişkin Karar.	4 Kasım 1992	21395
91	BKK.92/03657 22 Ekim 1992	Çiftçilerin T.C. Ziraat Bankası, Tarım Satış Kooperatifleri, Toprak Mahsulleri Ofisi ve Tarış Bank'a Olan Borçlarının Mahsubuna Dair Karar.	11 Kasım 1992	21402
92	BKK.92/03664 4 Aralık 1992	Petrol Ürünlerinden Alınan Akaryakıt Tüketim Vergisi Hasılatının Dağılım Nispetlerinin Yeniden Tespitine İlişkin Karar.	4 Aralık 1992	21425
93	BKK.92/03669 21 Kasım 1992	İthalat Rejimi Kararına Ek Karar.	21 Kasım 1992	21412
94	BKK.92/03673 16 Ekim 1992	1992 Yılı Yatırım Programının Düzeltilmesi Hakkında Karar.	7 Aralık 1992	21428
95	BKK.92/03722 18 Kasım 1992	Bağ-Kur Sigortalı ve Haksahiplerine Ödenecek Aylıklarla İlgili Karar.	28 Kasım 1992	21419
96	BKK.92/03744 29 Kasım 1992	Denizcilik Bankası T.A.Ş.'nin Bütün Aktif ve Pasifleriyle Birlikte Türkiye Emlak Bankası A.Ş.'ne Devredilmesine İlişkin Karar.	29 Kasım 1992	21420
97	BKK.92/03746 30 Kasım 1992	İhraç Mamullerinde Kullanılacak Buğday İthalatı Hakkında Karar.	10 Aralık 1992	21431
98	BKK.92/03786 12 Kasım 1992	Merkezi İstanbul'da Olmak Üzere, Credit Lyonnais Bank Türk Anonim Şirketi Ünvanlı Bir Banka Kurulmasına Dair Karar.	28 Aralık 1992	21449
99	BKK.92/03802 1 Ocak 1993	Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü Maddesinde Yeralan Vergi Tevkifat Nispetleri Hakkında Karar.	31 Aralık 1992	21452
100	BKK.92/03846 31 Aralık 1992	Tarım Satış Kooperatifleri Birliklerine Finansman Sağlanması Hakkında Karar.	31 Aralık 1992	21452

101	BKK.92/03886 14 Aralık 1992	Ziraat Bankası'nın Türki Cumhuriyetlerle Ortak Banka Kurmasına Dair Karar.	31 Aralık 1992	21452
102	BKK.92/03891 1 Ocak 1993	Türkiye ile AET Arasında Bir Ortaklık Yaratın Ankara Anlaşması Uyarınca Onaylanan Türk Gümrük Tarifelerinin Topluluk Ortak Gümrük Tarifelerine Uyumu Hakkında Karar.	31 Aralık 1992	21452
103	BKK.92/03892 1 Ocak 1993	Gelir Vergisi Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Karar.	31 Aralık 1992	21452
104	BKK.92/03893 1 Ocak 1993	Kurumların İhracat, Dış Navlun ve Turizm Gelirlerine Uygulanacak İstisna Oranları Hakkında Karar.	31 Aralık 1992	21452
105	BKK.92/03894 1 Ocak 1993	Vergi Usul Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Karar.	31 Aralık 1992	21452
106	BKK.92/03895 1 Ocak 1993	5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanununda Yer Alan Asgari Kurumlar Vergisi Oranı Hakkında Karar.	31 Aralık 1992	21452
107	BKK.92/03896 1 Ocak 1993	Mal ve Hizmetlere Uygulanacak KDV Oranlarının Tespiti Hakkında Karar.	31 Aralık 1992	21452
108	BKK.92/03897 1 Ocak 1993	Dar Mükellefiyete Tabi Kurumların Tevkifata Tabi Kazançlarından Yapılacak Tevkifat Oranlarının Yeniden Tespiti Hakkında Karar.	31 Aralık 1992	21452
109	BKK.92/03899 1 Ocak 1993	Tapu Harcının Hesabına Esas Olan Vergi Değerinin Tespitinde Uygulanacak Yeniden Değerleme Oranı Hakkında Karar.	31 Aralık 1992	21452

110	BKK.92/03900 1 Ocak 1993	Gelir ve Kurumlar Vergisi Mükellefleri ile Sorumluları Tarafından Gelir ve Kurumlar Vergisinden Ayrı Olarak Sözkonusu Vergiler Üzerinden Hesaplanacak Fon Payı Nispetinin Yeniden Belirlenmesi ile Fon Payı Hasılatının Dağılımının Tespiti Hakkında Karar.	31 Aralık 1992	21452
111	BKK.92/03901 22 Aralık 1992	Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi Nispetini Belirleyen Kararın Yürürlük Tarihinin Ertelenmesi Hakkında Karar.	31 Aralık 1992	21452
112	BKK.92/03902 22 Aralık 1992	İthalat Rejimi Kararı.	31 Aralık 1992	21452 Mük.
113	BKK.92/03903 22 Aralık 1992	Bedelsiz İthalata İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar.	31 Aralık 1992	21452 Mük.
114	BKK.92/03909 31 Aralık 1992	Bedelsiz İthalata İlişkin Karar ile Ticari Mahiyette Bulunmayan Vergiye Tabi Eşyadan Alınacak Gümrük Vergilerini Tek ve Maktu Bir Tarife Uygulanması ve Hediyeelik Eşya Muafiyetine Dair Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar.	31 Aralık 1992	21452
115	BKK.92/03920 1 Ocak 1993	197 Sayılı Motorlu Taşıtlar Kanununda Yeralan Vergi Miktarları Hakkında Karar.	31 Aralık 1992	21452
116	BKK.92/03921 1 Ocak 1993	1318 Sayılı Finansman Kanununun Taşıt Alım Vergisi ile İlgili Maddelerinde Yeralan Vergi Miktarları Hakkında Karar.	31 Aralık 1992	21452

MİLLETLERARASI ANDLAŞMA VE SÖZLEŞMELER

117	BKK.91/02470 28 Kasım 1991	İslam Konferansı Teşkilatına Üye Ülkeler Arasında Ticaret Tercihleri Sistemi Çerçeve Anlaşması.	10 Ocak 1992	21107
-----	-------------------------------	--	--------------	-------

118	BKK.91/02508 6 Aralık 1991	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yemen Cumhuriyeti Arasında imzalanan Ticari, Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanması Hakkında Karar.	5 Ocak 1992	21102
119	BKK.91/02509 6 Aralık 1991	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Lübnan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İmzalanan Ticari, Ekonomik, Sınai, Teknik ve Bilimsel İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasına Dair Karar.	7 Ocak 1992	21104
120	BKK.91/02560 25 Aralık 1991	Türkiye ile Türkmenistan Arasında İmzalanan Ekonomik ve Ticari İşbirliğine Dair Anlaşmanın Onaylanmasına Dair Karar.	9 Ocak 1992	21106
121	BKK.91/02582 27 Aralık 1991	Türkmenistan ile İmzalanan Ekonomik, Ticari Sınai ve Kültürel İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasına Dair Karar.	25 Ocak 1992	21122
122	BKK.92/02588 6 Ocak 1992	Sovyetler Birliği ile İmzalanan Bazı Belgelerin Onaylanmasına Dair Karar.	26 Ocak 1992	21123
123	BKK.92/02589 6 Ocak 1992	Türkiye ile Özbekistan ve Kırgızistan Arasında Ekonomik, Ticari, Sınai ve Kültürel İşbirliğine Dair Anlaşmanın Onaylanmasına Dair Karar.	27 Ocak 1992	21124
124	BKK.92/02605 7 Ocak 1992	Avrupa Ekonomik Topluluğu ile Türkiye Cumhuriyeti Arasında Finansman Anlaşmasının Onaylanmasına Dair Karar.	16 Şubat 1992	21144
125	BKK.92/02621 10 Ocak 1992	Almanya Federal Cumhuriyeti'nde Çalışan İşçilerimizin Yurda Döndüklerinde Ülke Ekonomisine Mesleki Yönden Yeniden İntibaklarının Teşvik İçin Kredi Özel Fonu Kurulması Amacıyla Alınacak Mali Tedbirler Hakkında Anlaşma.	3 Şubat 1992	21131

126	BKK.92/02633 9 Ocak 1992	Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilatı Arasında İmzalanan Bazı Proje Belgelerinin Onaylanması Hakkında Karar.	2 Mart 1992	21159
127	BKK.92/02653 21 Ocak 1992	Türkiye Cumhuriyeti ile Özbekistan ve Kırgız Cumhuriyetleri Arasında İmzalanan Ekonomik ve Ticari İşbirliğine Dair Anlaşmaların Onaylanmasına Dair Karar.	21 Şubat 1992	21149
128	BKK.92/02669 14 Ocak 1992	Hükümetimiz ile Fransa Hükümeti Arasında İmzalanan Mali Protokolün Onaylanmasına Dair Karar.	19 Şubat 1992	21147
129	BKK.91/02672 14 Ocak 1992	Türkiye Elektrik Kurumu'nun Yeniden Yapılandırılması Projesinin Finansmanı İçin Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankasından Sağlanan Krediye İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasına Dair Karar.	24 Şubat 1992	21152
130	BKK.92/02695 2 Şubat 1992	Avrupa Konseyi Sosyal Kalkınma Fonu'ndan Sağlanan Krediyle İlgili Anlaşmanın Onaylanmasına Dair Karar.	23 Şubat 1992	21151
131	BKK.92/02738 18 Şubat 1992	Ankara Andlaşması ve Katma Protokol Çerçevesinde Avrupa Toplulukları Komisyonu ve Türk Hükümeti Arasındaki Çalışma Programının Onaylanmasına Dair Karar.	12 Nisan 1992	21197
132	BKK.92/02845 16 Mart 1992	Türkiye-Hindistan Ekonomik ve Teknik İşbirliği Karma Komitesi Beşinci Dönem Toplantı Mutabakat Zaptının Onaylanmasına Dair Karar.	17 Nisan 1992	21202
133	BKK.92/02852 20 Mart 1992	Türkiye Cumhuriyeti ile Danimarka Krallığı Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasına Dair Karar.	27 Mayıs 1992	21240

134	BKK.92/02957 22 Nisan 1992	Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Arasında Karma Ekonomik Komisyonu Onikinci Dönem Protokolünün Onaylanmasına Dair Karar.	28 Mayıs 1992	21241
135	BKK.92/02974 14 Nisan 1992	Türkiye-İran Karma Ekonomik Komisyonu 10. Dönem Mutabakat Zaptının Onaylanması Hakkında Karar.	25 Mayıs 1992	21238
136	BKK.92/02979 21 Nisan 1992	İtalya Hükümetinin Körfez Krizi Çerçevesinde Ükemize Taahhüt Ettiği Krediyle İlgili Anlaşmanın Onaylanması Hakkında Karar.	25 Mayıs 1992	21238
137	BKK.92/03110 26 Mayıs 1992	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Hükümeti Arasında İmzalanan Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanması Hakkında Karar.	9 Temmuz 1992	21279
138	BKK.92/03118 25 Mayıs 1992	Türkiye-Sudan Bakanlar Düzeyinde Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Komisyonu Beşinci Dönem Protokolünün Onaylanmasına Dair Karar.	21 Temmuz 1992	21291
139	BKK.92/03148 8 Haziran 1992	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Arjantin Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticari ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanması Hakkında Karar.	29 Temmuz 1992	21299
140	BKK.92/03181 8 Haziran 1992	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çek ve Slovak Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Karma Ekonomik Komisyonu'nun Onikinci Dönem Protokolü'nün Onaylanması Hakkında Karar.	26 Temmuz 1992	21296
141	BKK.92/03214 23 Haziran 1992	Türkiye Federal Almanya Teknik İşbirliği Anlaşması Çerçevesinde "Türkiye Halk Bankası ile Küçük ve Orta Ölçekli Sanayinin Geliştirilmesi" Konulu Proje Anlaşmasının Onaylanmasına Dair Karar.	5 Ağustos 1992	21306

142	BKK.92/03240 30 Haziran 1992	Türkiye Çin Halk Cumhuriyeti Karma Ekonomik ve Ticaret Komitesi Dokuzuncu Dönem Toplantısı Mutabakat Zaptının Onaylanmasına Dair Karar.	25 Temmuz 1992	21295
143	BKK.92/03241 30 Haziran 1992	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuveyt Devleti Hükümeti Arasındaki Ekonomik, Sınai ve Teknik İşbirliği Karma Komitesi İkinci Dönem Mutabakat Zaptının Onaylanmasına Dair Karar.	24 Temmuz 1992	21294
144	BKK.92/03242 30 Haziran 1992	Türkiye Suudi Arabistan Altıncı Dönem Ekonomik İşbirliği Karma Komisyonu Mutabakat Zaptının Onaylanmasına Dair Karar.	22 Temmuz 1992	21292
145	BKK.92/03296 27 Temmuz 1992	Türkiye-Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Teşkilatı İşbirliği Ortak Komitesi 9 uncu Toplantısı Mutabakat Zaptının Onaylanmasına Dair Karar.	2 Eylül 1992	21333
146	BKK.92/03317 27 Temmuz 1992	Türkiye ve Norveç Arasında Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyon Çerçevesinde Kurulan Çalışma Grubu İkinci Dönem Toplantısı Mutabakat Zaptının Onaylanması Hakkında Karar.	6 Eylül 1992	21337
147	BKK.92/03346 6 Ağustos 1992	Hazine Veri Sistemleri Projesinin Finansmanı İçin Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası'ndan Sağlanan Krediye İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasına Dair Karar.	28 Ağustos 1992	21239
148	BKK.92/03358 30 Temmuz 1992	Türkiye-Ürdün Ekonomik, Sınai ve Teknik işbirliği Karma Komisyonu Dördüncü Dönem Protokolünün Onaylanması Hakkında Karar.	7 Eylül 1992	21338
149	BKK.92/03359 30 Temmuz 1992	Türkiye-Arnavutluk Ekonomik, Ticari, Sanayi ve Teknik İşbirliği Karma Komisyonu Üçüncü Dönem Toplantısı Protokolünün Onaylanmasına Dair Karar.	8 Eylül 1992	21339

150	BKK.92/03371 6 Ağustos 1992	Türkiye-Mısır Ekonomik, Teknik İşbirliği ve Ticaret Ortak Komitesi Beşinci Dönem Protokolünün Onaylanmasına Dair Karar.	28 Eylül 1992	21359
151	BKK.92/03378 6 Ağustos 1992	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İsrail Devleti Hükümeti Arasında İmzalanan Turizm Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasına Dair Karar.	11 Eylül 1992	21342
152	BKK.92/03397 6 Ağustos 1992	Tarımsal Araştırma Projesinin Finansmanı İçin Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası'ndan Sağlanan Kredi ile İlgili İkraz Anlaşması ve Ek Mektubun Onaylanmasına Dair Karar.	9 Eylül 1992	21340
153	BKK.92/03410 24 Ağustos 1992	Avrupa Konseyi Sosyal Kalkınma Fonu'ndan Sağlanan Krediyle İlgili Anlaşmanın Onaylanmasına Dair Karar.	17 Eylül 1992	21348
154	BKK.92/03434 21 Ağustos 1992	Hükümetimiz ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Arasında İmzalanan "Türkiye'de Hayvancılığın Geliştirilmesi (LTD)" Konulu Proje Belgesinin Onaylanmasına Dair Karar.	8 Ekim 1992	21369
155	BKK.92/03437 21 Ağustos 1992	Türkiye-Almanya Teknik İşbirliği Anlaşması Çerçevesinde Aktedilen "İlerici Çiftçi Çalışma Gruplarının Kurulmasının Teşviki" Konulu Proje Anlaşmasının Onaylanmasına Dair Karar.	11 Ekim 1992	21372
156	BKK.92/03474 21 Ağustos 1992	Avrupa Konseyi Sosyal Kalkınma Fonu'ndan Sağlanan Krediyle İlgili Anlaşmanın Onaylanmasına Dair Karar.	22 Eylül 1992	21353
157	BKK.92/03481 30 Ağustos 1992	Türkiye-Hollanda Ekonomik ve Teknolojik İşbirliği Karma Komisyonu Beşinci Dönem Mutabakat Zaptının Onaylanmasına Dair Karar.	11 Kasım 1992	21402

158	BKK.92/03482 31 Ağustos 1992	Berke Barajı ve Hidroelektrik Santrali Projesinin Finansmanı İçin Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası'ndan Sağlanan Krediye İlişkin Anlaşma.	9 Ekim 1992	21370
159	BKK.92/03531 17 Eylül 1992	Türkiye Cumhuriyeti ile Mısır Arap Cumhuriyeti Arasında Türk Mal, Hak ve Menfaatlerinin Tazminine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasına Dair Karar.	17 Ekim 1992	21378
160	BKK.92/03578 29 Eylül 1992	Türk-Bulgar Ekonomik ve Teknik İşbirliği Karma Komitesi Onbirinci Dönem Protokolünün Onaylanmasına Dair Karar.	26 Ekim 1992	21387
161	BKK.92/03601 29 Eylül 1992	Türkiye-Federal Almanya Teknik İşbirliği Anlaşması Çerçevesinde Aktedilen "Vergi Denetim Hizmetlerine Danışmanlık Yardımı" Projesine İlişkin Düzenlemenin Onaylanması Hakkında Karar.	9 Kasım 1992	21400
162	BKK.92/03650 15 Ekim 1992	Avrupa Konseyi Sosyal Kalkınma Fonundan Sağlanan Kredi ile İlgili Anlaşmanın Onaylanması Hakkında Karar.	13 Aralık 1992	21434
163	BKK.92/03712 12 Kasım 1992	Türkiye Cumhuriyeti ile Fransa Cumhuriyeti Arasında İmzalanan Krediye İlişkin Mali Protokolün Onaylanması Hakkında Karar.	2 Aralık 1992	21423
164	BKK.92/03728 9 Kasım 1992	Romanya İçişleri Bakanlığı ve Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Arasındaki İşbirliği Anlaşması Çerçevesinde 1992 ve 1993 Yılları Protokolünün Onaylanmasına Dair Kanun.	14 Aralık 1992	21435
165	BKK.92/03750 12 Kasım 1992	Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Üyesi Türkiye, Pakistan ve İran Arasında İmzalanan Tercihli Tarifeler Protokolü ile Tercihli Tarifeler Hakkında Ek Protokolün Onaylanmasına Dair Karar.	24 Aralık 1992	21445

166	BKK.92/03751 12 Kasım 1992	Hükümetimizle Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilatı Arasında İmzalanan "Su Kaynaklarının Geliştirilmesi ve Korunması Projelerinin Çevresel Etki Değerlendirmesi" Konulu Proje Belgesinin Onaylanmasına Dair Karar.	17 Aralık 1992	21438
167	BKK.92/03788 24 Kasım 1992	Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı ile Rusya Federasyonu Ekonomik İlişkiler Bakanlığı Arasında İmzalanan Protokolün Onaylanmasına Dair Karar.	30 Aralık 1992	21451
168	BKK.92/03794 20 Kasım 1992	Türkiye ile Pakistan Arasında İmzalanan Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasına Dair Karar.	30 Aralık 1992	21451

YÖNETMELİKLER (BKK İLE YÜRÜRLÜĞÜ GİREN)

169	BKK.92/03170 6 Haziran 1992	Finansal Kiralama İşlemlerinde Süre ve Sınırın Tespitine Dair Yönetmelik.	8 Temmuz 1992	21278
170	BKK.92/03310 27 Temmuz 1992	Kamu Ortaklığı Fonu Yönetmeliğinin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Yönetmelik.	3 Eylül 1992	21334

YÖNETMELİKLER

171	Yönetmelik 17 Ekim 1992	Adalet Bakanlığı. İcra ve İflas Kanunu Yönetmeliğinin 17 inci Maddesine Bir Bent ve 25 inci Maddesinden Sonra Gelmek Kaydıyla Bir Madde Eklenmesi Hakkında Yönetmelik.	17 Ekim 1992	21378
172	Yönetmelik 14 Şubat 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İhracat Yönetmeliği.	14 Şubat 1992	21142
173	Yönetmelik 2 Temmuz 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Yönetmeliğin Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik.	2 Temmuz 1992	21272

174	Yönetmelik 15 Ağustos 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İhracat Yönetmeliğinin "Kayda Bağlı İhracat Listesi"nde Ek ve Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik.	15 Ağustos 1992	21316
175	Yönetmelik 5 Kasım 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Yönetmeliğin Beşinci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Yönetmelik.	5 Kasım 1992	21396
176	Yönetmelik 1 Ocak 1993	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat Yönetmeliği.	31 Aralık 1992	21452 M
177	Yönetmelik 14 Kasım 1992	Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başk. Belediye Arsaları Üzerinde Toplu Konut ve Kentsel Çevre Üretimi ve Kredilendirilmesine Dair Yönetmelik.	14 Kasım 1992	21405
178	Yönetmelik 28 Nisan 1992	Devlet Bakanlığı. Finansal Kiralama Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyetlerine İlişkin Yönetmelik.	28 Nisan 1992	21212
179	Yönetmelik 9 Eylül 1992	Devlet Bakanlığı. Kalkınmada Öncelikli Yörelere İlişkin Program ve Projeleri Desteklemek Amacıyla Devlet Planlama Teşkilatı Bütçesinde Yer Alan Ödenekten Yapılacak Yardımların Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik.	9 Eylül 1992	21340
180	Yönetmelik 20 Mart 1992	İçişleri Bakanlığı. Mahalli İdareler Fon Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik.	20 Mart 1992	21177
181	Yönetmelik 4 Mart 1992	İller Bankası Genel Müdürlüğü. İller Bankası İhale Yönetmeliği'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik.	4 Mart 1992	21161

182	Yönetmelik 6 Şubat 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. 1615 Sayılı Gümrük Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Gümrük Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik.	6 Şubat 1992	21134
183	Yönetmelik 25 Mart 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. 1615 Sayılı Gümrük Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Gümrük Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik.	25 Mart 1992	21182
184	Yönetmelik 20 Nisan 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. 1615 Sayılı Gümrük Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Gümrük Yönetmeliğinin 12. Maddesinin Değiştirilmesine Dair Yönetmelik.	20 Nisan 1992	21205
185	Yönetmelik 24 Mayıs 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. 1615 Sayılı Gümrük Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Gümrük Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik.	24 Mayıs 1992	21237
186	Yönetmelik 28 Haziran 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. 1615 Sayılı Gümrük Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Gümrük Yönetmeliğinin 1 No'lu Ekini Değiştirilmesine Dair Yönetmelik.	28 Haziran 1992	21268
187	Yönetmelik 2 Eylül 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. 1615 Sayılı Gümrük Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Gümrük Yönetmeliği'nin 26 Nolu Ekini Oluşturan Listeye İlave Yapılmasına Dair Yönetmelik.	2 Eylül 1992	21333
188	Yönetmelik 12 Eylül 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. 1615 Sayılı Gümrük Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Gümrük Yönetmeliğinin 26 Nolu Ekini Oluşturan Listeye İlave Yapılmasına Dair Yönetmelik.	12 Eylül 1992	21343
189	Yönetmelik 5 Ekim 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. 1615 Sayılı Gümrük Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Gümrük Yönetmeliğinin 281. Maddesinin Değiştirilmesine Dair Yönetmelik.	5 Ekim 1992	21366

190	Yönetmelik 26 Ekim 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. 1615 Sayılı Gümrük Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Gümrük Yönetmeliği'nin 19 Nolu Ekinin Yeniden Düzenlenmesi Hakkında Yönetmelik.	26 Ekim 1992	21387
191	Yönetmelik 29 Kasım 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. 1615 Sayılı Gümrük Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Gümrük Yönetmeliği'nin 1 Nolu Ekinin Değiştirilmesine Dair Yönetmelik.	29 Kasım 1992	21420
192	Yönetmelik 22 Mayıs 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. EUR.1 Dolaşım Sertifikaları Yönetmeliği.	22 Mayıs 1992	21235 Mük.
193	Yönetmelik 16 Ekim 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. EUR.1 Dolaşım Sertifikaları Yönetmeliği'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik.	16 Ekim 1992	21377
194	Yönetmelik 14 Kasım 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. EUR.1 Dolaşım Sertifikaları Yönetmeliği'nin Değiştirilmesine Dair Yönetmelik.	14 Kasım 1992	21405
195	Yönetmelik 27 Eylül 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Devlete Ait Taşınmaz Mal Satış, Trampa, Kiraya Verme, Mülkiyetin GayriAyni Hak Tesis, Ecrimişil ve Tahliye Yönetmeliği'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik.	27 Eylül 1992	21358
196	Yönetmelik 31 Ocak 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Aracılık Faaliyetlerinde Bulunacak Kuruluşlar İle Bunların Faaliyetlerine ve Yetkilendirilmelerine İlişkin Esaslar Hakkında Yönetmelik.	31 Ocak 1992	21128

TEBLİĞLER

197	Tebliğ.Bed.İth.:93/1 31 Aralık 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Bedelsiz İthalata İlişkin Tebliğ. (Bedelsiz İthalat:93/1)	31 Aralık 1992	21452 Mük.
-----	--	---	----------------	------------

198	Tebliğ.Bed.İhr.:93/2 31 Aralık 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Bedelsiz İthalata İlişkin Tebliğ. (Bedelsiz İthalat:93/2)	31 Aralık 1992	21452
199	Tebliğ.İhr.:92/1 18 Ocak 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Dış Ticaret Sermaye Şirketlerine İlişkin Tebliğ. (İhracat:92/1)	18 Ocak 1992	21115
200	Tebliğ.İhr.:92/2 14 Şubat 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İhracat Belgesine İlişkin Tebliğ. (İhracat:92/2)	12 Şubat 1992	21142
201	Tebliğ.İhr.:92/3 14 Şubat 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Bedelsiz İhracata İlişkin Tebliğ. (İhracat:92/3)	14 Şubat 1992	21142
202	Tebliğ.İhr.:92/4 14 Şubat 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Geçici İhracata İlişkin Tebliğ. (İhracat:92/4)	14 Şubat 1992	21142
203	Tebliğ.İhr.:92/5 14 Şubat 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Kiralama Yoluyla Yapılacak İhracata İlişkin Tebliğ. (İhracat:92/5)	14 Şubat 1992	21142
204	Tebliğ.İhr.:92/6 14 Şubat 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Müteahhitlik Hizmetlerine İlişkin Tebliğ. (İhracat:92/6)	14 Şubat 1992	21142
205	Tebliğ.İhr.:92/7 14 Şubat 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Bağlı Muamele Yoluyla Yapılacak İhracata İlişkin Tebliğ. (İhracat:92/7)	14 Şubat 1992	21142
206	Tebliğ.İhr.:92/8 14 Şubat 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Yurtdışı Tanıtım ve Pazarlama Faaliyetlerine İlişkin Tebliğ. (İhracat:92/8)	14 Şubat 1992	21142
207	Tebliğ.İhr.:92/9 14 Şubat 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Çok Ortaklı Dış Ticaret Şirketlerine İlişkin Tebliğ. (İhracat:92/9)	14 Şubat 1992	21142
208	Tebliğ.İhr.:92/10 14 Şubat 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Uluslararası Gözetim Şirketlerine İlişkin Tebliğ. (İhracat:92/10)	14 Şubat 1992	21142

209	Tebliğ.İhr.:92/11 28 Ocak 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'na Yapılacak Prim Kesintilerinin Tahsili ve Teminata Bağlanması Hakkında Tebliğ. (İhracat:92/11)	28 Ocak 1992	21125
210	Tebliğ.İhr.:92/12 10 Nisan 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Yurtdışı Tanıtım ve Pazarlama Faaliyetlerine İlişkin Ek Tebliğ. (İhracat:92/12)	10 Nisan 1992	21195
211	Tebliğ.İhr.:92/13 27 Mart 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Dış Ticaret Sermaye Şirketlerine İlişkin Tebliğ. (İhracat:92/13)	27 Mart 1992	21184
212	Tebliğ.İhr.:92/14 7 Temmuz 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. AT Ülkelerine Yönelik Renkli Televizyon İhracatında DFIF Kesintisi Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Tebliğ. (İhracat:92/14)	7 Temmuz 1992	21277
213	Tebliğ.İhr.:92/15 15 Ağustos 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İhracat:92/15 Sayılı Tebliğ.	15 Ağustos 1992	21316
214	Tebliğ.İhr.:92/16 3 Eylül 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Geçici İhracata İlişkin Ek Tebliğ. (İhracat:92/16)	3 Eylül 1992	21334
215	Tebliğ.İhr.:92/17 3 Eylül 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Müteahhitlik Hizmetlerine İlişkin Ek Tebliğ. (İhracat:92/17)	3 Eylül 1992	21334
216	Tebliğ.İhr.:92/18 19 Kasım 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İhracat:92/18 Sayılı Tebliğ.	19 Kasım 1992	21410
217	Tebliğ.İhr.:92/19 3 Aralık 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İhracat:92/19 Sayılı Tebliğ.	3 Aralık 1992	21424
218	Tebliğ.İhr.:92/20 9 Aralık 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İhracat:92/20 Sayılı Tebliğ.	9 Aralık 1992	21430
219	Tebliğ.İth.:91/13 15 Şubat 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:91/13 Sayılı Tebliğ.	15 Şubat 1992	21143

220	Tebliğ.İth.:92/1 24 Ocak 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:92/1 Sayılı Tebliğ.	24 Ocak 1992	21121
221	Tebliğ.İth.:92/2 14 Şubat 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:92/2 Sayılı Tebliğ.	14 Şubat 1992	21142
222	Tebliğ.İth.:92/3 14 Şubat 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:92/3 Sayılı Tebliğ.	14 Şubat 1992	21142
223	Tebliğ.İth.:92/4 20 Mart 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:92/4 Sayılı Tebliğ.	20 Mart 1992	21177
224	Tebliğ.İth.:92/5 20 Mart 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:92/5 Sayılı Tebliğ.	20 Mart 1992	21177
225	Tebliğ.İth.:92/6 27 Mayıs 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:92/6 Sayılı Tebliğ.	27 Mayıs 1992	21240
226	Tebliğ.İth.:92/7 27 Mayıs 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:92/7 Sayılı Tebliğ.	27 Mayıs 1992	21240
227	Tebliğ.İth.:92/9 31 Temmuz 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:92/9 Sayılı Tebliğ.	31 Temmuz 1992	21301
228	Tebliğ.İth.:92/10 19 Aralık 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:92/10 Sayılı Tebliğ.	6 Ağustos 1992	21307
229	Tebliğ.İth.:92/11 6 Ağustos 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:92/11 Sayılı Tebliğ.	6 Ağustos 1992	21307
230	Tebliğ.İth.:92/12 6 Ağustos 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:92/12 Sayılı Tebliğ.	6 Ağustos 1992	21307
231	Tebliğ.İth.:92/13 6 Ağustos 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:92/13 Sayılı Tebliğ.	6 Ağustos 1992	21307

232	Tebliğ.İth.:92/14 21 Ağustos 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:92/14 Sayılı Tebliğ.	21 Ağustos 1992	21322
233	Tebliğ.İth.:92/15 17 Eylül 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:92/15 Sayılı Tebliğ.	17 Eylül 1992	21348
234	Tebliğ.İth.:92/16 7 Ekim 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:92/16 Sayılı Tebliğ.	7 Ekim 1992	21368
235	Tebliğ.İth.:92/17 8 Ekim 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:92/17 Sayılı Tebliğ.	8 Ekim 1992	21369
236	Tebliğ.İth.:92/18 5 Kasım 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:92/18 Sayılı Tebliğ.	5 Kasım 1992	21396
237	Tebliğ.İth.:92/19 5 Kasım 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:92/19 Sayılı Tebliğ.	5 Kasım 1992	21396
238	Tebliğ.İth.:92/20 18 Kasım 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:92/20 Sayılı Tebliğ.	18 Kasım 1992	21409
239	Tebliğ.İth.:92/21 28 Kasım 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:92/21 Sayılı Tebliğ.	28 Kasım 1992	21419
240	Tebliğ.İth.:93/1 1 Ocak 1993	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İzmir Enternasyonal Fuarına İlişkin Tebliğ.(İthalat:93/1)	31 Aralık 1992	21452 Mük.
241	Tebliğ.İth.:93/2 1 Ocak 1993	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat Belgesine İlişkin Tebliğ. (İthalat:93/2)	31 Aralık 1992	21452 Mük.
242	Tebliğ.İth.:93/3 1 Ocak 1993	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Mal Değişikliği İle Değer ve Miktar Farklılıklarında Başvuru Esaslarına İlişkin Tebliğ. (İthalat:93/3)	31 Aralık 1992	21452 Mük.

243	Tebliğ.İth.:93/4 1 Ocak 1993	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Sökülecek Gemilerle Suda Yüzen Sökülecek Diğer Araçların İthalı İle İlgili Esaslara İlişkin Tebliğ. (İthalat:93/4)	31 Aralık 1992	21452 Mük.
244	Tebliğ.İth.:93/5 1 Ocak 1993	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:93/5 Sayılı Tebliğ.	31 Aralık 1992	21452 Mük.
245	Tebliğ.İth.:93/6 1 Ocak 1993	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:93/6 Sayılı Tebliğ.	31 Aralık 1992	21452 Mük.
246	Tebliğ.İth.:93/7 1 Ocak 1993	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:93/7 Sayılı Tebliğ.	31 Aralık 1992	21452 Mük.
247	Tebliğ.İth.:93/8 1 Ocak 1993	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:93/8 Sayılı Tebliğ.	31 Aralık 1992	21452 Mük.
248	Tebliğ.İth.:93/9 1 Ocak 1993	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Füli İthal Tarihinde 5 Yaşından Eski Olmamak Üzere Kullanılmış Olarak İthal Edilebilecek Maddelere İlişkin Tebliğ. (İthalat:93/9)	31 Aralık 1992	21452 Mük.
249	Tebliğ.İth.:93/10 1 Ocak 1993	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthal Mallarının Kalite ve Sağlık Yönünden Kontrolüne İlişkin Tebliğ. (İthalat:93/10)	31 Aralık 1992	21452 Mük.
250	Tebliğ.İth.:93/11 1 Ocak 1993	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:93/11 Sayılı Tebliğ.	31 Aralık 1992	21452 Mük.
251	Tebliğ.İth.:93/12 1 Ocak 1993	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:93/12 Sayılı Tebliğ.	31 Aralık 1992	21452 Mük.
252	Tebliğ.İth.:93/13 1 Ocak 1993	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:93/13 Sayılı Tebliğ.	31 Aralık 1992	21452 Mük.
253	Tebliğ.İth.:93/14 1 Ocak 1993	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:93/14 Sayılı Tebliğ.	31 Aralık 1992	21452 Mük.

254	Tebliğ.İth.:93/15 1 Ocak 1993	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalat:93/15 Sayılı Tebliğ.	31 Aralık 1992	21452 Mük.
255	Tebliğ.İth.:93/16 1 Ocak 1993	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Maddelere İlişkin Tebliğ. (İthalat:93/16)	31 Aralık 1992	21452 Mük.
256	Tebliğ. 12 Şubat 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. 1991 Yılı Aralık Ayma Ait İhracatı Teşvik Belgelerinin Sektörel Dağılımı Hakkında Tebliğ.	12 Şubat 1992	21140
257	Tebliğ. 20 Mart 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. 1992 Yılı Ocak Ayma Ait İhracatı Teşvik Belgelerinin Sektörel Dağılımı Hakkında Tebliğ.	20 Mart 1992	21177
258	Tebliğ. 19 Nisan 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. 1992 Yılı Şubat Ayma Ait İhracatı Teşvik Belgelerinin Sektörel Dağılımı Hakkında Tebliğ.	19 Nisan 1992	21204
259	Tebliğ. 10 Mayıs 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. 1992 Yılı Mart Ayma Ait İhracatı Teşvik Belgelerinin Sektörel Dağılımı Hakkında Tebliğ.	10 Mayıs 1992	21224
260	Tebliğ. 6 Haziran 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. 1992 Yılı Nisan Ayma Ait İhracatı Teşvik Belgelerinin Sektörel Dağılımı Hakkında Tebliğ.	6 Haziran 1992	21250
261	Tebliğ. 3 Ağustos 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. 1992 Yılı Mayıs Ayma Ait İhracatı Teşvik Belgelerinin Sektörel Dağılımı Hakkında Tebliğ.	3 Ağustos 1992	21304
262	Tebliğ. 23 Ekim 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. 1992 Yılı Ağustos Ayma Ait İhracatı Teşvik Belgelerinin Sektörel Dağılımı Hakkında Tebliğ.	23 Ekim 1992	21384

263	Tebliğ.92/1 22 Şubat 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ. (92/1)	22 Şubat 1992	21150
264	Tebliğ.92/2 22 Nisan 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ. (92/2)	22 Nisan 1992	21207
265	Tebliğ.92/3 22 Nisan 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ. (92/3)	22 Nisan 1992	21207
266	Tebliğ.92/4 20 Mayıs 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ. (92/4)	20 Mayıs 1992	21233
267	Tebliğ.92/5 20 Mayıs 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ. (92/5)	20 Mayıs 1992	21233
268	Tebliğ.92/6 20 Mayıs 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ. (92/6)	20 Mayıs 1992	21233
269	Tebliğ.92/7 20 Mayıs 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ. (92/7)	20 Mayıs 1992	21233
270	Tebliğ.92/8 20 Mayıs 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ. (92/8)	20 Mayıs 1992	21233
271	Tebliğ.92/9 20 Mayıs 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalatta Haksız Rekebetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ. (92/9)	20 Mayıs 1992	21233
272	Tebliğ.92/10 20 Mayıs 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ. (92/10)	20 Mayıs 1992	21233

273	Tebliğ.92/11 20 Mayıs 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ. (92/11)	20 Mayıs 1992	21233
274	Tebliğ.92/12 5 Haziran 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ. (92/12)	5 Haziran 1992	21249
275	Tebliğ.92/13 16 Haziran 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ. (92/13)	16 Haziran 1992	21256
276	Tebliğ.92/14 19 Ağustos 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ. (92/14)	19 Ağustos 1992	21320
277	Tebliğ.92/15 1 Eylül 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ. (92/15)	1 Eylül 1992	21332
278	Tebliğ.92/16 1 Ekim 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ. (92/16)	1 Ekim 1992	21362
279	Tebliğ.92/17 17 Kasım 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ. (92/17)	17 Kasım 1992	21408
280	Tebliğ.92/18 11 Aralık 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ. (92/18)	11 Aralık 1992	21432
281	Tebliğ.92/19 17 Aralık 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ. (92/19)	17 Aralık 1992	21438
282	Tebliğ.Sıra:92/16 20 Ağustos 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Sınır ve Kıyı Ticareti Yönetmeliğine İlişkin 92/16 Sayılı Tebliğ.	20 Ağustos 1992	21321

283	Tebliğ.Sıra:92/18 3 Aralık 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Sınır ve Kıyı Ticareti Yönetmeliğine İlişkin 92/18 Sayılı Tebliğ.	3 Aralık 1992	21424
284	Tebliğ. 18 Ocak 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin 91-32/5 Sayılı Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ.	18 Ocak 1992	21115
285	Tebliğ.92-32/6 17 Kasım 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin 91-32/5 Sayılı Tebliğde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ.	17 Kasım 1992	21408
286	Tebliğ.92/1 8 Nisan 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. İhracatı ve Döviz Kazandırıcı Faaliyetleri Teşvik Tebliği. (92/1)	8 Nisan 1992	21193
287	Tebliğ.92/2 8 Nisan 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Yatırımların, Döviz Kazandırıcı Hizmetlerin ve İşletmelerin Teşviki ve Yönlendirilmesi İle İlgili Tebliğ. (92/2)	8 Nisan 1992	21193
288	Tebliğ.92/4 22 Temmuz 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Yatırımların, Döviz Kazandırıcı Hizmetlerin ve İşletmelerin Teşviki ve Yönlendirilmesi İle İlgili Tebliğde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ. (92/4)	22 Temmuz 1992	21292
289	Tebliğ.92/5 19 Eylül 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Yatırımların, Döviz Kazandırıcı Hizmetlerin ve İşletmelerin Teşviki ve Yönlendirilmesi İle İlgili 92/2 ve 92/4 Sayılı Tebliğlerde Değişiklik Yapılmasına Dair Ek Tebliğ. (92/5)	19 Eylül 1992	21350

290	Tebliğ.92/6 7 Ekim 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. 92/1 Sayılı İhracatı ve Döviz Kazandırıcı Faaliyetleri Teşvik Tebliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ. (92/6)	7 Ekim 1992	21368
291	Tebliğ. 11 Şubat 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. 1991 Yılı Aralık Ayına Ait Yatırım Teşvik Belgelerinin Sektörel Dağılımı Hakkında Tebliğ.	11 Şubat 1992	21139
292	Tebliğ. 17 Mart 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. 1992 Yılı Ocak Ayma Ait Yatırım Teşvik Belgelerinin Sektörel Dağılımı Hakkında Tebliğ.	17 Mart 1992	21174
293	Tebliğ. 9 Nisan 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. 1992 Yılı Şubat Ayına Ait Yatırım Teşvik Belgelerinin Sektörel Dağılımı Hakkında Tebliğ.	9 Nisan 1992	21194
294	Tebliğ. 26 Nisan 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. 1992 Yılı Mart Ayına Ait Yatırım Teşvik Belgelerinin Sektörel Dağılımı Hakkında Tebliğ.	26 Nisan 1992	21210
295	Tebliğ. 7 Haziran 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. 1992 Yılı Nisan Ayına Ait Yatırım Teşvik Belgelerinin Sektörel Dağılımı Hakkında Tebliğ.	7 Haziran 1992	21251
296	Tebliğ. 1 Ekim 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. 1992 Yılı Ekim Ayına Ait Yatırım Teşvik Belgelerinin Sektörel Dağılımı Hakkında Tebliğ.	20 Aralık 1992	21441
297	Tebliğ:7 20 Mart 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. 3182 Sayılı Bankalar Kanunu'na İlişkin Tebliğ. (No:7)	20 Mart 1992	21177
298	Tebliğ. 5 Kasım 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. 5000 Liralık Madeni Ufaklık Paranın Tedavüle Çıkarılması Hakkında Tebliğ.	4 Kasım 1992	21395

299	Tebliğ. 1 Ocak 1993	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Otobüs Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası Tarife ve Talimatı Hakkında Tebliğ.	24 Aralık 1992	21445
300	Tebliğ. 1 Ocak 1993	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortaları Hakkında Tebliğ.	24 Aralık 1992	21445
301	Tebliğ. 1 Ocak 1993	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Tehlikeli Maddeler Zorunlu Sorumluluk Sigortası Tarife ve Talimatı Hakkında Tebliğ.	24 Aralık 1992	21445
302	Tebliğ. 1 Ocak 1993	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Tüpgaz Zorunlu Sorumluluk Sigortası Tarife ve Talimatı Hakkında Tebliğ.	24 Aralık 1992	21445
303	Tebliğ:92/1 12 Mart 1992	Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başk. Toplu Konut Fonundan Kredilendirilen Projelere "Hızlı Bitirme Kredisi" Açılmasına İlişkin Tebliğ. (92/1)	12 Mart 1992	21169
304	Tebliğ:92/2 28 Mayıs 1992	Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başk. Toplu Konut Fonundan Daha Önce Kredi Açılmamış Toplu Konut Projelerine Kredi Açılmasına İlişkin Tebliğ. (92/2)	28 Mayıs 1992	21241
305	Tebliğ:92/3 22 Temmuz 1992	Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başk. Toplu Konut Fonundan Kredilendirilen Projelere Hızlı Bitirme Kredisi Açılmasına İlişkin 92/1 Sayılı Tebliğe Bir Fıkra Eklenmesine İlişkin Tebliğ. (92/3)	22 Temmuz 1992	21292
306	Tebliğ:92/4 25 Ağustos 1992	Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başk. Toplu Konut Fonu'ndan Kredilendirilen Projelere Ek Bitirme Kredisi Açılmasına İlişkin Tebliğ. (92/4)	25 Ağustos 1992	21326

307	Tebliğ:92/1 21 Temmuz 1992	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. Asgari Ücret Tespit Komisyonu Kararı.	28 Temmuz 1992	21298
308	Tebliğ:92/2 28 Temmuz 1992	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. Asgari Ücret Tespit Komisyonu Kararı.	28 Temmuz 1992	21298
309	Genel Tebliğ:92/1 17 Kasım 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Karşılığı (İkramiyesi) Nakit Olmayan Piyangolar ve Çekilişler Hakkında Genel Tebliğ.	17 Kasım 1992	21408
310	Tebliğ.Seri:1 23 Ocak 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. 1992 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı. (Seri No:1)	23 Ocak 1992	21120
311	Tebliğ.Sıra:2 1 Şubat 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. 1992 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı. (Sıra No:2)	22 Ocak 1992	21119
312	Tebliğ.Sıra:6 13 Mayıs 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. 1992 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı. (Sıra No:6)	13 Mayıs 1992	21227
313	Tebliğ.Sıra:9 26 Mayıs 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. 1992 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı. (Sıra No:9)(Fonlar)	26 Mayıs 1992	21239
314	Tebliğ.Seri:9 1 Ocak 1993	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Değerli Kağıtlar Genel Tebliği. (Seri No:9)	18 Aralık 1992	21439
315	Tebliğ.Seri:23 1 Ocak 1993	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği. (Seri No:23)	18 Aralık 1992	21439
316	Tebliğ.Sıra:1 11 Nisan 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Gümrük Vergi ve Cezalarında Tahsilatın Hızlandırılması Genel Tebliği. (Sıra No:1)	11 Nisan 1992	21196
317	Tebliğ.Seri:168 15 Mart 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Gelir Vergisi Genel Tebliği. (Seri No:168)	15 Mart 1992	21172
318	Tebliğ.Seri:169 22 Temmuz 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Gelir Vergisi Genel Tebliği. (Seri No:169)	22 Temmuz 1992	21292

319	Tebliğ.Seri:19 1 Ocak 1993	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Harçlar Kanunu Genel Tebliğ. (Seri No:19)	18 Aralık 1992	21439
320	Tebliğ.Seri:20 1 Ocak 1993	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Harçlar Kanunu Genel Tebliğ. (Seri No:20)	26 Aralık 1992	21447
321	Tebliğ.Seri:39 12 Mart 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Katma Değer Vergisi Genel Tebliğ. (Seri No:39)	12 Mart 1992	21169
322	Tebliğ.Seri:40 1 Haziran 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Katma Değer Vergisi Genel Tebliğ. (Seri No:40)	2 Haziran 1992	21246
323	Tebliğ.Seri:41 7 Mart 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Kurumlar Vergisi Genel Tebliğ. (Seri No:41)	7 Mart 1992	21164
324	Tebliğ.Seri:42 18 Aralık 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Kurumlar Vergisi Genel Tebliğ. (Seri No:42)	18 Aralık 1992	21439
325	Tebliğ.Seri:39 3 Ocak 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanunla İlgili Genel Tebliğ. (Seri No:39)	3 Ocak 1992	21100
326	Tebliğ.Seri:40 7 Mart 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanunla İlgili Genel Tebliğ. (Seri No:40)	7 Mart 1992	21164
327	Tebliğ.Seri:41 26 Mart 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanunla İlgili Genel Tebliğ. (Seri No:41)	26 Mart 1992	21183

328	Tebliğ.Seri:42 14 Mayıs 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanunla İlgili Genel Tebliğ. (Seri No:42)	14 Mayıs 1992	21228
329	Tebliğ.Seri:43 30 Ekim 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici CihazlarıKullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanunla İlgili Genel Tebliğ. (Seri No:43)	30 Ekim 1992	21390
330	Tebliğ.Seri:488(M) 5 Ocak 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliğleri.(Seri No:488 "M")	5 Ocak 1992	21102
331	Tebliğ.Seri:495(M) 4 Mayıs 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliğleri. (Seri No: 495 "M")	4 Mayıs 1992	21218
332	Tebliğ.Sıra:1 1 Ocak 1994	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği. (Sıra No.1)	26 Aralık 1992	21447 M
333	Tebliğ.Sıra:6 21 Ekim 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Genel Tebliği. (Sıra No.6)	21 Ekim 1992	21382
334	Tebliğ.Seri:15 3 Eylül 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Taşıt Alım Vergisi Genel Tebliği. (Seri No:15)	3 Eylül 1992	21334
335	Tebliğ.Seri:1 9 Nisan 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Tahsilatın Hızlandırılması Genel Tebliğ. (Seri No:1)	9 Nisan 1992	21194
336	Tebliğ.Seri:2 9 Nisan 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Tahsilatın Hızlandırılması Genel Tebliğ. (Seri No:2)	9 Nisan 1992	21194
337	Tebliğ.Seri:3 11 Nisan 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Tahsilatın Hızlandırılması Genel Tebliğ. (Seri No:3)	11 Nisan 1992	21196

338	Tebliğ.Seri:4 11 Nisan 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Tahsilatın Hızlandırılması Genel Tebliğ. (Seri No:4)	11 Nisan 1992	21196
339	Tebliğ.Seri:5 11 Nisan 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Tahsilatın Hızlandırılması Genel Tebliğ. (Seri No:5)	11 Nisan 1992	21196
340	Tebliğ.Sıra:215 4 Şubat 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğ. (Sıra No:215)	4 Şubat 1992	21132
341	Tebliğ.Sıra:216 25 Mart 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğ. (Sıra No:216)	25 Mart 1992	21182
342	Tebliğ.Sıra:217 28 Mayıs 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğ. (Sıra No:217)	28 Mayıs 1992	21241
343	Tebliğ.Sıra:218 14 Kasım 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğ. (Sıra No:218)	14 Kasım 1992	21405
344	Tebliğ.Sıra:219 8 Aralık 1992	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğ. (Sıra No:219)	8 Aralık 1992	21429
345	Tebliğ.Sıra:220 1 Ocak 1993	Maliye ve Gümrük Bakanlığı. Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğ. (Sıra No:220)	25 Aralık 1992	21446
346	Tebliğ.Sıra:92/1 3 Mart 1992	Para Kredi ve Koordinasyon Kurulu. Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu'nun 92/1 Sıra Nolu Tebliğ.	3 Mart 1992	21160
347	Tebliğ.Sıra:92/2 14 Mart 1992	Para Kredi ve Koordinasyon Kurulu. Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu'nun 92/2 Sıra Nolu Tebliğ.	14 Mart 1992	21171
348	Tebliğ.Sıra:92/3 1 Temmuz 1992	Para Kredi ve Koordinasyon Kurulu. Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu'nun 92/3 Sıra Nolu Tebliğ.	5 Ağustos 1992	21306

349	Tebliğ.Sıra:92/4 1 Eylül 1992	Para Kredi ve Koordinasyon Kurulu. Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu'nun 92/4 Sıra Nolu Tebliği.	5 Eylül 1992	21336
350	Tebliğ.Sıra:92/5 9 Eylül 1992	Para Kredi ve Koordinasyon Kurulu. Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu'nun 92/5 Sıra Nolu Tebliği.	9 Eylül 1992	21340
351	Tebliğ.Sıra:92/6 9 Eylül 1992	Para Kredi ve Koordinasyon Kurulu. Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu'nun 92/6 Sıra Nolu Tebliği.	9 Eylül 1992	21340
352	Tebliğ.Sıra:92/7 4 Ekim 1992	Para Kredi ve Koordinasyon Kurulu. Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu'nun 92/7 Sıra Nolu Tebliği.	4 Ekim 1992	21365
353	Tebliğ.Seri:I,No:11 18 Şubat 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Hisse Senetlerine İlişkin Esaslar Tebliğine Ek Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ.	18 Şubat 1992	21146
354	Tebliğ.Seri:I,No:12 14 Temmuz 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Hisse Senetlerinin Şekil Şartlarına İlişkin Seri:I,No:5 Tebliğe Ek Tebliğ.	14 Temmuz 1992	21284 Mük.
355	Tebliğ.Seri:I,No:13 14 Temmuz 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Hisse Senetlerinin Kurul Kaydına Alınmasına İlişkin Esaslar Tebliği.	14 Temmuz 1992	21284 Mük.
356	Tebliğ.Seri:I,No:14 31 Temmuz 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Hissedarların Elllerinde Bulunan Hisse Senetlerini Halka Arz etmelerine İlişkin Esaslar Tebliği.	31 Temmuz 1992	21301 Mük.
357	Tebliğ.Seri:I,No:15 31 Temmuz 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Oydan Yoksun Hisse Senetlerine İlişkin Esaslar Tebliği.	31 Temmuz 1992	21301 Mük.
358	Tebliğ.Seri:II,No:13 14 Temmuz 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Tahvillerin Kurul Kaydına Alınmasına İlişkin Esaslar Tebliği.	14 Temmuz 1992	21284 Mük.

359	Tebliğ,Seri:II,No:14 14 Temmuz 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Tahvillerin Şekil Esaslarına İlişkin Seri:II,No:11 Sayılı Tebliğe Ek Tebliğ.	14 Temmuz 1992	21284 Mük.
360	Tebliğ,Seri:II,No:15 14 Temmuz 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Hisse Senedi İle Değiştirilebilir Tahvillere İlişkin Esaslar Tebliği.	14 Temmuz 1992	21284 Mük.
361	Tebliğ,Seri:III,No:8 23 Ocak 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Finansman Bonolarının İhracına Dair Esaslar Tebliğine Ek Tebliğ.	23 Ocak 1992	21120
362	Tebliğ,Seri:III,No:9 27 Mart 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Finansman Bonolarının İhracına Dair Esaslar Tebliğine Ek Tebliğ.	27 Mart 1992	21184
363	Tebliğ,Seri:III,No:10 14 Temmuz 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Katılma İnifa Senetleri İhracına İlişkin Esaslar Tebliği.	14 Temmuz 1992	21284 Mük.
364	Tebliğ,Seri:III,No:11 14 Temmuz 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar'da Öngörülen Kar ve Zarar Ortaklığı Belgeleri Çıkarılmasına Dair Tebliğ.	14 Temmuz 1992	21284 Mük.
365	Tebliğ,Seri:III,No:12 14 Temmuz 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Banka Bonoları ve Banka Garantili Bonoların Kurul Kaydına Alınmasına İlişkin Esaslar Tebliği.	14 Temmuz 1992	21284 Mük.
366	Tebliğ,Seri:III,No:13 31 Temmuz 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Finansman Bonolarının Kurul Kaydına Alınmasına İlişkin Esaslar Tebliği.	31 Temmuz 1992	21301 Mük.
367	Tebliğ,Seri:III,No:14 31 Temmuz 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Varlığa Dayalı Menkul Kıymetlerin Kurul Kaydına Alınmasına ve Genel Finans Ortaklıklarının Kuruluş ve Faaliyet İlkelerine Dair Esaslar Tebliği.	31 Temmuz 1992	21301 Mük.

368	Tebliğ,Seri:IV,No:7 14 Temmuz 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Kayıtlı Sermaye Sistemine İlişkin Esaslar Tebliği.	14 Temmuz 1992	21284 Mük.
369	Tebliğ,Seri:V,No:6 31 Ocak 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Aracılık Faaliyetinde Belge ve Kayıt Düzeni Hakkında Tebliğ.	31 Ocak 1992	21128
370	Tebliğ,Seri:V,No:7 31 Temmuz 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Menkul Kıymetlerin Geri Alma ve Satma Taahhüdü İle Alım Satımı Hakkında Tebliğ. (Repo)	31 Temmuz 1992	21301 Mük.
371	Tebliğ,Seri:VI,No:4 31 Temmuz 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği.	31 Temmuz 1992	21301 Mük.
372	Tebliğ,Seri:VII,No:2 31 Temmuz 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği.	31 Temmuz 1992	21301 Mük.
373	Tebliğ,Seri:VIII, No:19 18 Şubat 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Sermaye Piyasası Kurulu'na Yayımlanmış ve Yayımlanacak Tebliğlere İlişkin Hükümler Tebliğine Ek Tebliğ.	18 Şubat 1992	21146
374	Tebliğ,Seri:X,No:12 18 Şubat 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Sermaye Piyasasında Bağımsız Dış Denetleme Hakkında Yönetmelik Hükümlerine Göre Sürekli ve Sınırlı Denetlemeye Tabi Ortaklık ve Kuruluşların Belirlenmesi Hakkında Tebliğ.	18 Şubat 1992	21146
375	Tebliğ,Seri:X,No:13 18 Şubat 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Sermaye Piyasasında Bağımsız Dış Denetleme Hakkında Yönetmelik Hükümlerine Göre Özel Denetlemeye Tabi Ortaklıkların Belirlenmesi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ.	18 Şubat 1992	21146
376	Tebliğ,Seri:X,No:14 18 Şubat 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Bağımsız Sınırlı Denetlemeye İlişkin İlke ve Kurallar Hakkında Tebliğ.	18 Şubat 1992	21146

377	Tebliğ,Seri:XI,No:7 31 Ocak 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Aracı Kurum Hesap Planı ve Planın Kullanım Esasları Hakkında Tebliğ.	31 Ocak 1992	21128
378	Tebliğ,Seri:XI,No:8 18 Şubat 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Sermaye Piyasası'nda Ara Mali Tablolara İlişkin İlke ve Kurallar Hakkında Tebliğin Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması ve Bu Tebliğe Bazı Maddeler Eklenmesi Hakkında Tebliğ.	18 Şubat 1992	21146
379	Tebliğ,Seri:XI,No:9 18 Şubat 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Sermaye Piyasası'nda Mali Tablo ve Raporlara İlişkin İlke ve Kurallar Hakkında Tebliğin Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ.	18 Şubat 1992	21146
380	Tebliğ,Seri:XI,No:10 28 Mart 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Sermaye Piyasası'nda Konsolide Mali Tablolara İlişkin İlke ve Kurallar Hakkında Tebliğ.	28 Mart 1992	21185
381	Tebliğ,Seri:XII,No:1 18 Şubat 1992	Sermaye Piyasası Kurulu. Sermaye Piyasası Kanunu'na Tabi Ortaklık ve Kuruluşların Mali Tablo ve Rapor Düzenleme, Kamuya Duyurma ve Bağımsız Denetleme Yükümlülüklerinin Belirlenmesine İlişkin Genel Açıklama Tebliği.	18 Şubat 1992	21146
382	Tebliğ,Sıra:5 21 Mart 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında 3167 Sayılı Kanuna İlişkin Tebliğ.	21 Mart 1992	21178
383	Tebliğ,No:2 27 Mayıs 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. Özel Finans Kurumlarının Faaliyetlerine İlişkin 1 Nolu Tebliğin 12. Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Tebliğ. (No.2)	27 Mayıs 1992	21240

384	Tebliğ. 1 Şubat 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. T.C.Merkez Bankası'na Belirlenen Dış Krediler Kur Farkı Fonu Kapsamındaki Kredilere Uygulanacak Değişken Faiz Oranı Hakkında Tebliğ.	1 Şubat 1992	21129
385	Tebliğ. 1 Mart 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. T.C.Merkez Bankası'na Belirlenen Dış Krediler Kur Farkı Fonu Kapsamındaki Kredilere Uygulanacak Değişken Faiz Oranı Hakkında Tebliğ.	1 Mart 1992	21158
386	Tebliğ. 1 Nisan 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. T.C.Merkez Bankası'na Belirlenen Dış Krediler Kur Farkı Fonu Kapsamındaki Kredilere Uygulanacak Değişken Faiz Oranı Hakkında Tebliğ.	1 Nisan 1992	21189
387	Tebliğ. 1 Mayıs 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. T.C.Merkez Bankası'na Belirlenen Dış Krediler Kur Farkı Fonu Kapsamındaki Kredilere Uygulanacak Değişken Faiz Oranı Hakkında Tebliğ.	1 Mayıs 1992	21215
388	Tebliğ. 1 Haziran 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. T.C.Merkez Bankası'na Belirlenen Dış Krediler Kur Farkı Fonu Kapsamındaki Kredilere Uygulanacak Değişken Faiz Oranı Hakkında Tebliğ.	1 Haziran 1992	21245
389	Tebliğ. 1 Temmuz 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. T.C.Merkez Bankası'na Belirlenen Dış Krediler Kur Farkı Fonu Kapsamındaki Kredilere Uygulanacak Değişken Faiz Oranı Hakkında Tebliğ.	1 Temmuz 1992	21271
390	Tebliğ. 1 Ağustos 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. T.C.Merkez Bankası'na Belirlenen Dış Krediler Kur Farkı Fonu Kapsamındaki Kredilere Uygulanacak Değişken Faiz Oranı Hakkında Tebliğ.	1 Ağustos 1992	21302

391	Tebliğ. 1 Eylül 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. T.C. Merkez Bankası'nca Belirlenen Dış Krediler Kur Farkı Fonu Kapsamındaki Kredilere Uygulanacak Değişken Faiz Oranı Hakkında Tebliğ.	1 Eylül 1992	21332
392	Tebliğ. 1 Ekim 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. T.C. Merkez Bankası'nca Belirlenen Dış Krediler Kur Farkı Fonu Kapsamındaki Kredilere Uygulanacak Değişken Faiz Oranı Hakkında Tebliğ.	1 Ekim 1992	21362
393	Tebliğ. 1 Kasım 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. T.C. Merkez Bankası'nca Belirlenen Dış Krediler Kur Farkı Fonu Kapsamındaki Kredilere Uygulanacak Değişken Faiz Oranı Hakkında Tebliğ.	1 Kasım 1992	21392
394	Tebliğ. 1 Aralık 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. T.C. Merkez Bankası'nca Belirlenen Dış Krediler Kur Farkı Fonu Kapsamındaki Kredilere Uygulanacak Değişken Faiz Oranı Hakkında Tebliğ.	1 Aralık 1992	21422
395	Tebliğ. 1 Ocak 1993	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. T.C. Merkez Bankası'nca Belirlenen Dış Krediler Kur Farkı Fonu Kapsamındaki Kredilere Uygulanacak Değişken Faiz Oranı Hakkında Tebliğ.	31 Aralık 1992	21452
396	Tebliğ. 2 Ocak 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. Döviz Tevdiat Hesapları Karşılığı Tutulacak Munzam Karşılıklara Uygulanacak Faiz Oranları Hakkında Tebliğ.	2 Ocak 1992	21099
397	Tebliğ. 1 Şubat 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. Döviz Tevdiat Hesapları Karşılığı Tutulacak Munzam Karşılıklara Uygulanacak Faiz Oranları Hakkında Tebliğ.	1 Şubat 1992	21129

398	Tebliğ. 2 Mart 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. Döviz Tevdiat Hesapları Karşılığı 2 Mart 1992 Tutulacak Munzam Karşılıklara Uygulanacak Faiz Oranları Hakkında Tebliğ.	21159
399	Tebliğ. 1 Nisan 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. Döviz Tevdiat Hesapları Karşılığı 1 Nisan 1992 Tutulacak Munzam Karşılıklara Uygulanacak Faiz Oranları Hakkında Tebliğ.	21189
400	Tebliğ. 1 Mayıs 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. Döviz Tevdiat Hesapları Karşılığı 1 Mayıs 1992 Tutulacak Munzam Karşılıklara Uygulanacak Faiz Oranları Hakkında Tebliğ.	21215
401	Tebliğ. 1 Haziran 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. Döviz Tevdiat Hesapları Karşılığı 1 Haziran 1992 Tutulacak Munzam Karşılıklara Uygulanacak Faiz Oranları Hakkında Tebliğ.	21245
402	Tebliğ. 1 Temmuz 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. Döviz Tevdiat Hesapları Karşılığı 1 Temmuz 1992 Tutulacak Munzam Karşılıklara Uygulanacak Faiz Oranları Hakkında Tebliğ.	21271
403	Tebliğ. 1 Ağustos 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. Döviz Tevdiat Hesapları Karşılığı 1 Ağustos 1992 Tutulacak Munzam Karşılıklara Uygulanacak Faiz Oranları Hakkında Tebliğ.	21302
404	Tebliğ. 1 Eylül 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. Döviz Tevdiat Hesapları Karşılığı 1 Eylül 1992 Tutulacak Munzam Karşılıklara Uygulanacak Faiz Oranları Hakkında Tebliğ.	21332
405	Tebliğ. 1 Ekim 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. Döviz Tevdiat Hesapları Karşılığı 1 Ekim 1992 Tutulacak Munzam Karşılıklara Uygulanacak Faiz Oranları Hakkında Tebliğ.	21362

406	Tebliğ. 2 Kasım 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. Döviz Tevdiat Hesapları Karşılığı Tutulacak Munzam Karşılıklara Uygulanacak Faiz Oranları Hakkında Tebliğ.	2 Kasım 1992	21393
407	Tebliğ. 1 Aralık 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. Döviz Tevdiat Hesapları Karşılığı Tutulacak Munzam Karşılıklara Uygulanacak Faiz Oranları Hakkında Tebliğ.	1 Aralık 1992	21422
408	Tebliğ. 1 Ocak 1993	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. Döviz Tevdiat Hesapları Karşılığı Tutulacak Munzam Karşılıklara Uygulanacak Faiz Oranları Hakkında Tebliğ.	31 Aralık 1992	21452
409	Tebliğ.Sayı:17 7 Şubat 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. Umumi Disponibilite Hakkında Tebliğ. (Sayı:17)	24 Ocak 1992	21121
410	Tebliğ.Sayı:18 19 Haziran 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. Umumi Disponibilite Hakkında Tebliğ. (Sayı:18)	30 Mayıs 1992	21243
411	Tebliğ.Sayı:19 24 Haziran 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. Umumi Disponibilite Hakkında Tebliğ. (Sayı:19)	24 Haziran 1992	21264
412	Tebliğ.Sıra:92/1 7 Haziran 1992	Türkiye Kalkınma Bankası Seyahat Acentalarına Yatırımları ve Döviz Kazandırıcı Hizmetleri Teşvik Fonundan Tahsis Edilecek Krediye İlişkin Uygulama Tebliği. (Sıra No: 92/1)	7 Haziran 1992	21251
413	Tebliğ.Seri:92/1 24 Şubat 1992	Yüksek Planlama Kurulu. Çalışanların Tasarrufa Teşvik Edilmesi ve Bu Tasarrufların Değerlendirilmesine Dair Kanun Hakkında Tebliğ. (Seri: 92/1)	24 Ocak 1992	21121
414	Tebliğ.Seri:92/2 24 Şubat 1992	Yüksek Planlama Kurulu. Çalışanların Tasarrufa Teşvik Edilmesi ve Bu Tasarrufların Değerlendirilmesine Dair Kanun Hakkında Tebliğ. (Seri: 92/2)	24 Ocak 1992	21121

415	Tebliğ.Seri:92/3 18 Aralık 1992	Yüksek Planlama Kurulu. Çalışanların Tasarrufa Teşvik Edilmesi ve Bu Tasarrufların Değerlendirilmesine Dair Kanun Hakkında Tebliğ. (Seri: 92/3)	18 Aralık 1992	21439
-----	------------------------------------	---	----------------	-------

GENELGELER

416	Genelge. 25 Haziran 1992	Başbakanlık. 1993 Mali Yılı Bütçe Çağrısı	25 Haziran 1992	21265
417	Genelge:92/8 25 Haziran 1992	Başbakanlık. 1993 Yılı Yatırım Programı Hazırlama Esasları İle İlgili Genelge (Sayı:92/8)	25 Haziran 1992	21265
418	Genelge:I-S 1 Nisan 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar İle Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın 91-32/5 Sayılı Tebliğine İlişkin Genelge (Sayı:I-S)	18 Mart 1992	21175
419	Genelge:I-T 20 Kasım 1992	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar İle 91-32/5 ve 92-32/6 Sayılı Tebliğlere İlişkin Genelge (Sayı:I-T)	20 Kasım 1992	21411

SİRKÜLER

420	Dış Tic.St.:92/1 25 Ağustos 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Dış Ticarete Standardizasyon: 92/1	10 Ağustos 1992	21311
421	Dış Tic.St.:92/2 1 Ağustos 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Dış Ticarete Standardizasyon: 92/2	1 Ağustos 1992	21302
422	Dış Tic.St.:92/3 9 Aralık 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Dış Ticarete Standardizasyon: 92/3	9 Aralık 1992	21430
423	Sirküler:92/1 25 Nisan 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Dış Ticaret İşlerine Dair Sirküler. (Anlaşmalar 92/1)	25 Nisan 1992	21209

424	Sirküler:92/2 25 Nisan 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Dış Ticaret İşlerine Dair Sirküler. (Anlaşmalar 92/2)	25 Nisan 1992	21209
425	Sirküler:92/3 25 Nisan 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Dış Ticaret İşlerine Dair Sirküler. (Anlaşmalar 92/3)	25 Nisan 1992	21209
426	Sirküler:92/4 23 Aralık 1992	Hazine ve Dış Ticaret Müst. Dış Ticaret İşlerine Dair Sirküler. (Anlaşmalar 92/4)	23 Aralık 1992	21444

İSTATİSTİK TABLOLARI

Tablo 1	Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla)				Milyar TL
	1988	1989	1990	1991	1992(1)
GSMH	100582	170412	287254	453206	774319
Dış açık	-2267	-2038	6810	-1072	8500
Toplam kaynaklar	98315	168375	294064	452135	782819
Toplam yatırımlar	24189	37688	74547	100530	163487
Sabit sermaye yatırımı	24139	37998	64244	102393	167590
Kamu	11451	17206	27891	47030	77712
Özel	12688	20792	36353	55363	89878
Stok değişmesi	49	-310	10303	-1863	-4103
Kamu	-520	-393	6580	673	-15620
Özel	569	83	3723	-2535	11517
Toplam tüketim	74126	130686	219517	351604	619332
Kamu harcanabilir geliri	17542	30009	53266	75303	124964
Kamu tüketimi	8704	19246	40075	72175	129555
Kamu tasarrufu	8838	10763	13191	3129	-4592
Kamu yatırımı	10931	16813	34471	47703	62091
Tasarruf-yatırım farkı	-2093	-6050	-21280	-44575	-66683
Özel harcanabilir gelir	83040	140403	233988	377903	649355
Özel tüketim	65422	111440	179442	279430	489777
Özel tasarruf	17618	28963	54546	98474	159578
Özel yatırım	13258	20875	40076	52827	101395
Özel tasarruf-yatırım farkı	4360	8088	14470	45646	58183
Özel tasarruf oranı	21,2	20,6	23,3	26,1	24,6
Toplam yurtiçi tasarruflar	26456	39726	67737	101602	154987
S. sermaye yatırımı/GSMH	24,0	22,3	22,4	22,6	21,6
Yurtiçi tasarruflar/GSMH	26,3	23,3	23,6	22,4	20,0

Kaynak: Devlet Planlama Teşkilatı

(1) Gerçekleşme Tahmini, 1992 Yılı GSMH rakamı DPT tahminidir.

Tablo 2	Ekonominin Genel Dengesi (1988 Fiyatlarıyla)				Milyar TL
	1988	1989	1990	1991	1992(1)
GSMH	100582	102454	111871	112207	118266
Dış açık	-2267	-1653	5042	1869	4338
Toplam kaynaklar	98315	100801	116913	114076	122604
Toplam yatırımlar	24189	23618	31085	26551	26727
Sabit sermaye yatırımı	24139	23801	27116	27013	27355
Kamu	11451	10695	11550	11986	12118
Özel	12688	13105	15566	15028	15238
Stok değişmesi	49	-183	3969	-462	-628
Kamu	-520	-232	2535	167	-2390
Özel	569	49	1434	-629	1762
Toplam tüketim	74126	77183	85828	87525	95877
Kamu harcanabilir geliri	17542	15841	15591	11390	10168
Kamu tüketimi	8704	8994	10520	10630	10831
Kamu tasarrufu	8838	6847	5072	760	-663
Kamu yatırımı	10931	10464	14084	12153	9727
Tasarruf-yatırım farkı	-2093	-3617	-9013	-11393	-10391
Özel harcanabilir gelir	83040	86613	96280	100816	108098
Özel tüketim	65422	68189	75308	76894	85046
Özel tasarruf	17618	18424	20971	23922	23052
Özel yatırım	13258	13154	17000	14399	17000
Özel tasarruf-yatırım farkı	4360	5270	3971	9523	6052
Özel tasarruf oranı	21,2	21,3	21,8	23,7	21,3
Toplam yurtiçi tasarruf	26456	25371	26043	24682	22389
S. sermaye yatırımı/GSMH	24,0	23,2	24,2	24,1	23,1
Yurtiçi tasarruflar/GSMH	26,3	24,7	23,3	22,0	18,9

Kaynak: Devlet Planlama Teşkilatı

(1) Gerçekleşme Tahmini, 1992 yılı GSMH rakamı DPT tahminidir.

Tablo 3	Gayrisafi Milli Hasıla (Cari Üretici Fiyatlarıyla)(1)				Milyar TL
	1988	1989	1990	1991	1992
Tarım	22250	38302	71174	97202	163431
Sanayi	35071	62017	98949	160863	274613
İnşaat	9854	15741	24398	41553	68865
Ticaret	26590	45254	76439	117122	202484
Ulaştırma	16181	27943	47781	76189	133350
Mali kurumlar	4282	6499	12660	26060	46249
Konut sahipliği	5855	8390	13218	23228	41216
Serbest meslek	3033	5159	8715	13727	23487
(-) İlavî banka hizmetleri	3349	2562	9838	23282	48161
Devlet hizmetleri	6363	15535	32805	61051	111841
İthalat vergisi	4246	6854	13397	22206	40713
G.S.Y.H.	130910	230024	391218	618249	1061642
Dış alem gelirleri	-49	3046	4117	4314	10472
G.S.M.H.	130861	233070	395335	622563	1072114

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü
(1) Yeni yayımlanan GSMH serisidir.

Tablo 4	Gayrisafi Milli Hasıla (1987 Üretici Fiyatlarıyla)(1)				Milyar TL
	1988	1989	1990	1991	1992
Tarım	14307	13252	14198	14021	14534
Sanayi	19618	20529	22302	22903	24228
İnşaat	5028	5340	5331	5494	5862
Ticaret	15995	16091	17986	17783	18848
Ulaştırma	9310	9611	10592	10673	11307
Mali kurumlar	2389	2447	2496	2515	2463
Konut sahipliği	4387	4504	4616	4725	4841
Serbest meslek	1790	1807	1953	1976	2076
(-) İlavî banka hizmetleri	2079	2122	2161	2166	2116
Devlet hizmetleri	3859	3906	4019	4117	4259
İthalat vergisi	2379	2322	3436	3576	4032
G.S.Y.H.	77308	78017	85132	85994	90719
Dış alem gelirleri	-198	849	1013	540	952
G.S.M.H.	77109	78866	86145	86534	91671

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü
(1) Yeni yayımlanan GSMH serisidir.

Tablo 5		Sektörler İtibariyle Sabit Sermaye Yatırımları (Cari Fiyatlarla)			Milyar TL	
	1991			1992(1)		
	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel	Toplam
Tarım	5299	2369	7668	7489	3630	11119
Madencilik	1663	731	2395	2607	1104	3711
İmalat	2393	15334	17727	4192	24972	29164
Enerji	7990	814	8804	14711	936	15646
Ulaştırma	17393	7248	24641	26784	12392	39175
Turizm	709	3359	4068	1059	4511	5570
Konut	996	22513	23509	1774	37659	39433
Eğitim	3069	379	3448	5724	548	6272
Sağlık	1196	745	1942	2487	1212	3699
Diğer hizmetler	6320	1871	8192	10886	2914	13801
T O P L A M	47030	55363	102393	77712	89878	167590

Kaynak: Devlet Planlama Teşkilatı
(1) Gerçekleşme tahmini.

Kaynak: Devlet Planlama Teşkilatı
(1) Gerçekleşme tahmini.

Tablo 6	Sektörler İtibariyle Sabit Sermaye Yatırımları (1988 Fiyatlarıyla)						Milyar TL
	1991			1992(1)			
	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel	Toplam	
Tarım	1249	653	1902	1048	668	1716	
Madencilik	393	194	587	353	175	529	
İmalat	621	4599	5220	644	4654	5298	
Enerji	2005	231	2236	2197	163	2360	
Ulaştırma	4401	2176	6577	4024	2444	6468	
Turizm	184	874	1058	175	747	923	
Konut	243	5483	5726	261	5551	5813	
Eğitim	812	100	913	977	94	1071	
Sağlık	314	196	510	397	194	591	
Diğer hizmetler	1764	522	2286	2040	546	2586	
T O P L A M	11986	15028	27013	12118	15238	27355	

Kaynak: Devlet Planlama Teşkilatı
(1) Gerçekleşme tahmini.

Tablo 7	Seçilmiş Sınai Mamuller Üretimi				
	1988	1989	1990	1991	1992(3)
MADENCİLİK					
Taşkömürü (bin ton)	3253	3038	2744	2761	2830
Linyit (bin ton)	29643	42227	36663	37740	42386
Kromit (bin ton)	160	202	210	247	204
Bakır konsantre (bin ton)	168	166	180	179	141
Alumina (bin ton)	182	200	177	159	156
Antimuan Konsantre(ton)	567	712	613	344	218
Zımpara(bin ton)	16	4	-	8	6
Kolemanit(bin ton)	576	570	572	487	334
Boraks (bin ton)	495	485	553	451	590
Uleksit(bin ton)	165	119	129	129	135
Kükürt (bin ton)	30	23	20	22	23
Fosfat (bin ton)	74	85	87	4	65
Perlit (ton)	19	12	12	13	25
Barit (bin ton)	51	50	42	15	-
Tuz (bin ton)	1349	1720	1888	1439	1417
Ham petrol(2) (bin ton)	2578	2868	3715	4451	4281
Doğal Gaz (bin m3)	99166	173694	212488	202713	197796
GIDA					
Paketlenmiş çay (ton)	91323	126411	109530	89400	71375
Tasnifli çay (ton)	121486	108289	95948	103800	72645
Şeker (bin ton)	1301	1268	1789	1824	1960
Yem (bin ton)	703	673	524	437	418
Kırmızı et (ton)	48000	59712	51455	50400	58100
Beyaz et (ton)	4700	6200	6306	5900	9700
Çiğ süt (bin litre)	132771	160966	187019	171716	188468
Pastorize süt (bin litre)	64956	73331	68452	68966	71678
Dayamlı Süt (bin litre)	6923	11082	19472	16649	15845
TÜTÜN VE İÇKİ:					
Filtreli sigara (ton)	55600	56450	56525	67740	63772
Filtresiz sigara (ton)	4555	4441	3947	3875	5497
Rakı (bin litre)	55670	59907	62681	62846	63112
Votka (bin litre)	6504	6203	6935	7490	6971
Bira (bin litre)	30556	31738	28969	23887	20658
Şarap (bin litre)	10990	12790	10111	9877	12738
DOKUMA					
Pamuk ipliği (ton)	49429	42133	44854	40569	47177
Pamuk dokuma (bin metre)	207312	164528	181777	159819	176660
Yünlü dokuma (bin metre)	4907	4986	6297	4450	3991
LASTİK					
Binek lastikleri(1) (bin adet)	4320	4170	2847	4954	5707
Kam.-oto.las.(1) (bin adet)	1940	1651	1205	1943	2007
Trak-gray.las.(1) (bin adet)	805	806	655	663	877
İç lastik.(1) (bin adet)	4327	3424	2437	3692	4544
KAĞIT					
Kağıt-toplam(2) (bin ton)	669	783	887	764	897
ORMAN ÜRÜNLERİ					
Kereste (bin m3)	437	436	448	454	411
Kaplama (bin m2)	3143	3010	3852	1936	794
Parke (bin m2)	570	494	519	470	453
Diğerleri(bin m3)	110	109	114	116	111
KİMYA					
Boraks dekahidrat (bin ton)	23	23	16	14	18
Boraks Pentahidrat (bin ton)	91	114	121	147	161
Borik asit (bin ton)	31	28	25	18	23
Sodyum perborat (bin ton)	20	14	20	13	14
Karbit (bin ton)	34	38	38	20	25
Etil Alkol (bin lt.)	38630	43692	32000	37316	32782
PETROKİMYA					
Polivinil Klorür (ton)	130366	128198	136277	129047	150733
Polietilen (ton)	234075	249522	244123	256070	261063
Karbon siyahı (ton)	31954	30966	30589	32231	34680
Sentetik kauçuk (ton)	40478	40113	33037	33410	28799
Polistren (ton)	19153	22982	21878	19626	20460
Kaprolaktam (ton)	19462	20221	20952	17710	17179

Seçilmiş Sıralı Mamuller Üretimi

	1988	1989	1990	1991	1992(3)
PETROL ÜRÜNLERİ					
Benzin(2) (bin ton)	2401	2517	2846	2771	2748
Motorin(2) (bin ton)	6426	5959	6243	6338	6406
Fuel oil(2) (bin ton)	9450	7365	8214	8250	8417
Ham Petrol İşl.(2) (bin ton)	23839	21255	22590	22562	23317
GÜBRE					
Amonyum sülfat(2) (bin ton)	288	312	280	209	267
Kal. Amoni. Nitrat(bin ton)(2)	1161	906	1450	1163	1185
Üre(2) (bin ton)	496	549	563	549	576
Tribile süper fosfat(2) (bin ton)	504	229	249	198	194
Diamonyum fosfat(2) (bin ton)	547	374	352	213	371
Kompoze gübre(2) (bin ton)	882	1118	1383	1114	1461
Amonyak (bin ton)	345	421	424	394	1008
Sülfirik asit(2) (bin ton)	863	620	710	612	786
Fosforik asit(2) (bin ton)	230	187	189	180	222
DEMİR- ÇELİK:					
Kok kömürü (bin ton)	3422	2812	3364	3333	3250
Ham demir (bin ton)	4329	3510	4826	4595	4489
Pik demir (bin ton)	431	416	499	399	431
Sıvı çelik (2) (bin ton)	7983	7884	9415	9335	10249
Kaliteli çelik (2) (bin ton)	192	186	193	162	201
Çelik çekme boru (ton)	5459	4853	4135	3298	3650
Ferrokrom (ton)	55030	58575	62040	84651	85800
DEMİR DIŞI METALLER:					
Blister bakır (ton)	12910	20622	25183	24073	31568
Sıvı alüminyum (ton)	56691	58564	60903	41719	58562
Elektrolit bakır(2) (ton)	51783	66739	69934	31944	50992
Külçe çinko (ton)	22477	24163	20062	10949	18827
ÇİMENTO VE REFRAKTER					
Çimento(2) (bin ton)	22675	23801	24416	26261	28607
Bazık refrakter(2) (ton)	54548	55302	76870	91323	88888
Asidik Refrakter(2) (ton)	115339	113462	94662	89020	88500
Seramik(2) (bin m2)	39668	45358	53189	58663	70943
Cam(2) (ton)	720906	743367	872973	860633	918333
KARAYOLU TAŞITLARI					
Otobüs(1) (adet)	856	1069	1689	1075	1415
Midibüs(1) (adet)	1449	1984	4288	4401	6399
Minibüs(1) (adet)	6412	5955	8105	10234	11615
Otomobil(1) (adet)	120796	118314	167556	195574	265245
Kamyon(1) (adet)	12766	11614	16671	16737	21012
Kamyonet(1) (adet)	7282	7400	10560	13586	16991
Çekici(1) (adet)	114	177	281	231	254
TARIM ALET VE MAKİNALARI					
Traktör(2) (adet)	30817	18421	30155	21733	21888
ELEKTRONİK VE ELEKTRİKLİ MAKİNALAR					
Buzdolabı(1) (adet)	862681	815876	986574	1019627	1093773
Çamaşır makinası(1) (adet)	660102	621077	743957	836986	870890
Fırın(1) (adet)	545943	500572	594318	731568	761290
Elektrik süpürgesi(1) (adet)	508004	438412	516041	553444	596466
Dikiş makinası(1) (adet)	232243	208897	255667	237631	197104
Renkli televizyon(1) (adet)	738211	999264	1994621	2567773	2320460
Video(1) (adet)	87716	94146	118857	80484	46153
Müzik seti(1) (adet)	48698	57232	141989	192204	123575
ENERJİ					
Elektrik enerjisi(2) (Gwh)	48049	52043	57541	57713	66983

Kaynak : Devlet Planlama Teşkilatı, Devlet İstatistik Enstitüsü

(1) Özel Sektör.

(2) Kamu+Özel Sektör.

(3) Geçici.

Enerji Dengesi (Milyon Ton Petrol Eşdeğeri Olarak "MTPE")(1)										
	1988		1989		1990		1991		1992(2)	
	MTPE	%	MTPE	%	MTPE	%	MTPE	%	MTPE	%
TÜKETİM	46,7	100,0	50,0	100,0	53,3	100,0	54,6	100,0	55,4	100,0
Ticari	38,8	83,1	42,1	84,2	45,4	85,2	46,7	85,5	47,5	85,7
Petrol	21,9	46,9	22,4	44,8	23,9	44,8	23,3	42,7	24,7	44,6
Linyit	7,9	16,9	10,2	20,4	9,7	18,2	10,6	19,4	9,9	17,9
Taşkömürü	5,0	10,7	4,7	9,4	6,5	12,2	6,9	12,6	6,5	11,7
Asfaltit	0,3	0,6	0,2	0,4	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,4
Hidroelekt.	2,6	5,6	1,6	3,2	2,1	3,9	2,0	3,7	2,2	4,0
Elekt.ithali	0,0	0,0	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Doğal gaz	1,1	2,4	2,9	5,8	3,1	5,8	3,8	7,0	4,0	7,2
Ticari olmayan	7,9	16,9	7,9	15,8	7,9	14,8	7,9	14,5	7,9	14,3
Odun	5,3	11,3	5,3	10,6	5,4	10,1	5,4	9,9	5,4	9,7
Artık	2,6	5,6	2,6	5,2	2,5	4,7	2,5	4,6	2,5	4,5
ARZ	46,7	100,0	50,0	100,0	53,3	100,0	54,6	100,0	55,4	100,0
İç üretim	24,4	52,2	25,7	51,4	25,8	48,4	25,8	47,3	27,2	49,1
Petrol	2,9	6,2	3,3	6,6	3,9	7,3	4,7	8,6	4,9	8,8
Linyit	8,6	18,4	10,5	21,0	9,5	17,8	9,1	16,7	9,9	17,9
Taşkömürü	2,0	4,3	2,0	4,0	2,1	3,9	1,8	3,3	1,9	3,4
Asfaltit	0,3	0,6	0,2	0,4	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,4
Hidroelekt.	2,6	5,6	1,6	3,2	2,1	3,9	2,0	3,7	2,2	4,0
Odun	5,3	11,3	5,3	10,6	5,4	10,1	5,4	9,9	5,4	9,7
Artık	2,6	5,6	2,6	5,2	2,5	4,7	2,5	4,6	2,5	4,5
Doğal gaz	0,1	0,2	0,2	0,4	0,2	0,4	0,2	0,4	0,2	0,4
İthalat	28,4	60,8	26,9	53,8	30,9	58,0	29,6	54,2	31,9	57,6
Petrol	24,3	52,0	21,5	43,0	23,4	43,9	20,9	38,3	23,4	42,2
Taşkömürü	3,1	6,6	2,6	5,2	4,5	8,4	5,0	9,2	4,6	8,3
Elektrik	0,0	0,0	0,1	0,2	0,0	0,0	0,1	0,2	0,0	0,0
Doğalgaz	1,0	2,1	2,7	5,4	3,0	5,6	3,6	6,6	3,9	7,0
İhracat	4,1	8,8	2,3	4,6	2,1	3,9	2,8	5,1	3,7	6,7
Petrol ihracı	4,1	8,8	2,3	4,6	2,0	3,8	2,7	4,9	3,7	6,7
Elektrik ihr.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,1	0,2	0,0	0,0
İhrakiye	0,7	1,5	0,6	1,2	0,4	0,8	0,2	0,4	0,0	0,0
Stok Değişimi	-1,4	-3,0	0,3	0,6	-0,9	-1,7	2,2	4,0	0,0	0,0
İst. hata	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Kaynak: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

(1) Elektrik kalori birimi olarak 860 KCal/Kwh alınmıştır.

(2) Geçicidir.

Tablo 9	Seçilmiş Tarım Ürünleri				Bin Ton
	1988	1989	1990	1991(1)	1992(2)
TAHILLAR					
Buğday	20500	16200	20000	20400	19300
Arpa	7500	4500	7300	7800	6900
Çavdar	280	191	240	256	225
Yulaf	276	216	270	255	250
Mısır	2000	2000	2100	2180	2100
Pirinç	158	198	138	120	129
Diğerleri	75	62	61	47	47
BAKLAGİLLER					
Yemelik	2115	1478	1997	1786	1689
Yemlik	205	199	191	194	177
MEYVELER					
Yaş üzüm	3350	3430	3500	3600	3460
Yaş incir	350	279	300	314	300
Elma	1950	1850	1900	1900	2000
Şeftali	328	317	350	350	370
Portakal	740	740	735	830	820
Diğer yaş meyvalar	2220	2316	2232	2407	2404
Fındık	403	550	375	315	520
Antep fıstığı	15	40	14	64	25
Diğer kabuklu meyvalar	242	232	241	249	240
ÇEŞİTLİ ÜRÜNLER					
Şeker pancarı	11534	10929	13986	15474	14800
Patates	4350	4060	4300	4600	4500
Soğan (kuru)	1345	1360	1550	1600	1700
YAĞLI TOHUMLAR					
Ayçiçeği	1150	1250	860	800	950
Susam	45	37	39	43	34
Yer fıstığı	60	50	63	60	58
Soya	150	161	162	110	95
Zeytin	1100	500	1100	640	950
KEYİF VERİCİ MADDELER					
Tütün	219	270	288	243	320
Yaş çay	753	663	608	683	732
Afyon(kapsül)(ton)	10	3	5	20	6
DOKUMA MADDELERİ					
Tiftik, yapığı ve kıl	58	56	51	50	-(3)
Pamuk(ham) (4)	1750	1580	1650	1540	1638
Yaş koza	2	2	2	1	-(3)
DERİLER (bin adet)					
Büyükbaş	2776	3285	3133	2438	-(3)
Küçükbaş	11123	13364	11890	9954	-(3)
HAYVAN SAYISI(bin adet)					
Koyun	45384	43647	40553	40433	-(3)
Kıl keçisi	10972	10328	9698	9579	-(3)
Tiftik keçisi	1942	1614	1279	1185	-(3)
Sığır	12562	12173	11377	11973	-(3)
Manda	485	429	371	366	-(3)
Kümes hayvanı	61764	67179	102262	145070	-(3)
İpek böceği (tohum kutu)	74012	80440	80544	50623	-(3)
HAYVANSAL GIDA MADDELERİ					
Et	459	544	507	467	-(3)
Süt	9890	9633	9617	10240	-(3)
Yumurta (milyon adet)	6802	6778	7699	7681	-(3)
Bal	43	40	51	55	-(3)
Su ürünleri	676	457	385	365	-(3)
ORMAN ÜRÜNLERİ(bin m3)					
Tomruk	3571	3393	3310	3159	-(3)
Yakacak odun	5177	5225	6619	4601	-(3)

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü

(1) Geçicidir.

(2) Tahmini bilgilerdir.

(3) Veriler henüz derlenme ve değerlendirme aşamasında olduğundan elde edilememiştir.

(4) Kütlü Pamuk (Çiğit+Saf Pamuk)

Tablo 10	Belediyelerce Verilen Ruhsatnamelere Göre Yeni İnşaat				
	1988	1989	1990	1991(1)	1992(1)
<u>Değer (Milyon TL)</u>					
Ev	1806115	2845599	4056840	6945260	13354080
Apartman	7755276	10049856	14965544	26661517	54503791
Ticari yapılar	1589018	2460173	3600642	6165439	9386221
Sınai yapılar	535278	1218626	2050152	2324373	6023770
Kültürel, sıhhi ve sosyal yapılar	205425	319702	698731	1331029	1906577
Diğer yapılar	283388	338623	705575	1198354	1779817
T O P L A M	12174500	17232579	26077484	44625972	86954256
Onarın ve değişiklik	18511	26704	35757	667738	3238538
<u>Alan (Bin m2)</u>					
Ev	10860	11121	10026	10015	11714
Apartman	42654	36114	33893	36361	45285
Ticari yapılar	8693	8813	8278	8454	7788
Sınai yapılar	2912	4405	4756	3214	4986
Kültürel, sıhhi ve sosyal yapılar	1115	1176	1489	1744	1519
Diğer yapılar	1627	1295	1641	1671	1544
T O P L A M	67861	62924	60083	61459	72836
Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü					
(1) 1991 ve 1992 verileri geçicidir.					

Belediyelerce Verilen Yapı Kullanma İzin Belgelerine Göre Yeni İlave Veya Kısmen Biten Yapılar					
Tablo 11	1988	1989	1990	1991(1)	1992(1)
<u>Değer (Milyon TL)</u>					
Ev	653517	1136761	1678795	2960898	5678134
Apartman	3384902	6393501	9487169	15330146	30251544
Ticari yapılar	657870	1347467	1993664	3034711	5525525
Sınai yapılar	238200	495666	771511	1323285	2479013
Kültürel, sıhhi ve sosyal yapılar	61347	175074	223549	309592	383937
Diğer yapılar	136062	213214	269861	559415	793818
T O P L A M	5131898	9761683	14424549	23518047	45111971
<u>Alan (Bin m2)</u>					
Ev	3934	4501	4111	4288	4993
Apartman	18783	23061	21581	21105	24924
Ticari yapılar	3671	4875	4656	4204	4797
Sınai yapılar	1307	1773	1709	1806	2043
Kültürel, sıhhi ve sosyal yapılar	315	616	483	421	327
Diğer yapılar	767	762	629	770	668
T O P L A M	28777	35588	33169	32594	37751
Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü					
(1) 1991 ve 1992 verileri geçicidir.					

Tablo 12

Ulaştırma Hizmetleri

	1988	1989	1990	1991	1992(1)
KARAYOLU ULAŞIMI					
TAŞIMA FAALİYETLERİ					
Taşınan yolcu(milyon kişi)	509	531	483	465	511
Taşınan yük(milyon ton)	201	210	188	177	193
Yolcu taşıma(mil.kişixkm)	128193	133832	134991	131029	142172
Yük taşıma(mil.tonxkm)	65459	68239	65710	61969	67704
Taşıt(milyon taşıtxkm)	24553	26613	27041	26058	28514
TAŞIT PARKI					
Binek otomobil	1332385	1590917	1857889	-	-
Kamyon-Kamyonet	581712	632685	676324	-	-
Otobüs-Minibus	183366	206039	124524	-	-
DEVLET ve İL YOLLARI					
Asfalt,beton,parke (km)	45594	46310	47597	48422	48745
Stabilize,kırmataş,toprak tesviye ve ham yol (km)	13257	12242	11531	10799	11097
DEMİRYOLU ULAŞIMI					
TAŞIMA FAALİYETLERİ					
Taşınan yolcu(mil.kişi)	136	146	139	133	133
Taşınan yük(milyon ton)	15	14	14	15	16
Yolcu taşıma(mil.kişixkm)	6708	6844	6410	6048	6393
Yük taşıma(mil.tonxkm)	8149	7706	8030	8093	8110
TAŞIT PARKI					
Çeken Araçlar:					
Buharlı lokomotif	242	242	58	58	58
DE Anahat lokomotifi	571	572	575	565	562
DE Manevra lokomotifi	98	103	103	93	91
Elektrikli lokomotifler	22	32	33	46	52
Toplam lokomotifler	933	949	771	762	763
Dizelli Dizi	20	36	34	37	37
Elektrikli dizi	86	86	88	101	100
Çekilen araçlar:					
Yolcu vagonu	1006	1037	1049	1056	1086
Yük vagonu	20255	20719	20453	19832	19847
Diğer vagonlar	4563	4575	4555	4413	4278
DENİZYOLU ULAŞIMI					
TAŞIMA FAALİYETLERİ					
Taşınan yolcu(mil.kişi)	133	124	117	115	105
Taşınan yük(mil.ton)	-	-	-	-	-
Yolcu taşıma(mil.kişixkm)	1266	930	885	829	766
Yük taşıma(mil.tonxkm)	-	-	-	-	-
TAŞIT PARKI					
Yük gemisi(Gross ton)	-	-	-	-	-
Yolcu gemisi(Gross ton)	117148	110126	116904	126427	121143
Tanker(Gross ton)	-	-	-	-	-
HAVAYOLU ULAŞIMI					
TAŞIMA FAALİYETLERİ					
Taşınan yolcu(bin kişi)	3835	4179	4574	3307	4638
Taşınan yük(ton)	40716	48018	56662	39530	50967
(Yolcu+Kargo Uçağı)					
TAŞIT PARKI					
Uçak sayısı	28	34	33	34	40

Kaynak: İlgili Kuruluşlar
(1) Geçici.

Tablo 13	Haberleşme Hizmetleri				Bin Adet
	1988	1989	1990	1991	1992
MEKTUP POSTASI	1490539	1507226	1579566	1638024	1717057
Yurtiçi	1160626	1171691	1232407	1285533	1336596
Yurtdışı	329913	335535	347159	352491	380461
Gelen	142085	144057	147210	152207	160000
Giden	187828	191478	199949	200284	220461
TELGRAF TRAFİĞİ	6789	5794	4974	5406	5153
Yurtiçi	6590	5633	4815	5274	5045
Yurtdışı	199	161	159	132	108
Gelen	116	90	91	74	53
Giden	83	71	68	58	55
TELEFON TRAFİĞİ	15540813	21097997	26907454	34188312	42007513
Şehir içi(kontrollü)	15479566	20913500	26708189	33965719	41760438
Şehirlerarası	61247	54292	39998	25317	19647
Uluslararası(Çıkan/Dk.)	118329	130205	159267	197276	227428
TLF. ABN. SAYISI (1) (2)	4920757	5877123	6893267	8199568	9470811
Otomatik santraller(3)	4622631	5588586	6625932	8017081	9359311
Manuel santrallere bağlı	298126	288537	267335	182487	111500
PTT İŞYERLERİ(1)	39368	39814	40747	41916	41463
Merkezler	1042	1038	1048	1116	1142
Şubeler	2834	2883	2916	2902	2897
Acenteler	35492	35893	36783	37898	37424

Kaynak: PTT İşletme Genel Müdürlüğü

(1) Adet.

(2) 1992 yılı geçici.

(3) 1991 ve 1992 yıllarında araç telefonu dahil.

Tablo 14	İş İsteyenler ve Açık İşler				Kişi
	1988	1989	1990	1991	1992(1)
Yıl içinde iş isteyenler	400320	552779	672110	691450	814544
Toplam iş isteyenler	2048729	2233540	2189783	2042623	2102615
Yıl içinde bildirilen açık işler	254938	282842	293742	269081	301355
Toplam açık işler	277708	302840	322874	298213	334277
Açık işsizler	1162548	1009840	896132	825567	775901
Yıl içinde işe yerleştirilenler	251120	266874	283243	269577	297765

Kaynak: İş ve İşçi Bulma Kurumu
(1) Geçicidir.

Tablo 15	Dış Ülkelere Gönderilen İşçiler				Kişi
	1988	1989	1990	1991	1992(1)
Amerika Birleşik Devletleri	10	132	242	115	216
Avustralya	372	271	255	308	208
Avusturya	34	142	423	315	239
Belçika	1	3	15	2	7
Danimarka	80	70	66	163	106
Almanya	85	51	62	49	1685
Fransa	6	7	14	33	21
Hollanda	19	21	31	22	21
İngiltere	17	21	31	42	44
İsviçre	96	38	64	66	52
Irak	3717	2549	1274	-	-
Libya	13194	12608	8606	4728	2432
Suudi Arabistan	34645	32319	33077	40782	46467
Diğer ülkeler	745	1696	3547	6395	8502
T O P L A M	53021	49928	47707	53020	60000

Kaynak: İş ve İşçi Bulma Kurumu
(1) Geçicidir.

Tablo 16		Toplu İş Sözleşmeleri				
	1988	1989	1990	1991	1992	
TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİ	2454	2725	1954	5030	1783	
Kamu	705	566	881	782	807	
Özel	1749	2159	1073	4248	976	
KAPSADIGI İŞÇİ	629303	829341	483852	1089549	450906	
Kamu	248177	631197	278590	630844	269938	
Özel	381126	198144	205262	458705	180968	
KAPSADIGI İŞYERİ	10576	10329	11399	13169	9537	
Kamu	7000	7706	7799	7485	5888	
Özel	3576	2623	3600	5684	3649	
Kaynak: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı						

Tablo 17	Grevler ve Lokavtlar				
	1988	1989	1990	1991	1992
<u>GREVLER</u>					
Sayısı	156	171	458	398	98
İşçi sayısı	30057	39435	166306	164968	62189
Kaybolan işgünü	1892655	2911407	3466550	3809354	1153578
<u>LOKAVTLAR</u>					
Sayısı	112	7	41	25	11
İşçi sayısı	13729	10770	58439	60936	2284
Kaybolan işgünü	1085057	190755	1188091	1188719	158545
Kaynak: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı					

Tablo 18	Fiyat Endeksleri				
	1988	1989	1990	1991	1992
<u>YILLIK ORTALAMA</u>					
<u>TOPTAN EŞYA FİYATLARI</u>					
(1987=100) (1)					
Genel	171	280	426	661	1072
Tarım	144	247	422	636	1036
Maden	164	271	403	657	1053
İmalat	182	293	431	669	1068
Enerji	141	238	373	653	1292
(1968=100) (2)					
Genel	27444	45281	67731	103330	172709
<u>TÜKETİCİ FİYATLARI</u>					
Türkiye Tük.Fiy.					
(1987=100) (1)					
Genel	174	284	455	755	1283
İstanbul Ücretliler					
(1985=100) (2)					
Genel	465	799	1045	1776	3094
<u>YIL SONLARI</u>					
<u>TOPTAN EŞYA FİYATLARI</u>					
(1987=100) (1)					
Genel	210	340	506	805	1299
Tarım	181	318	471	795	1187
Maden	206	325	524	819	1287
İmalat	222	351	521	808	1320
Enerji	167	293	425	785	1527
(1968=100) (2)					
Genel	33098	55912	77793	123818	210956
<u>TÜKETİCİ FİYATLARI</u>					
Türkiye Tük.Fiy.					
(1987=100) (1)					
Genel	212	349	559	957	1588
İstanbul Ücretliler					
(1985=100) (2)					
Genel	461	799	1310	2263	3852
Kaynak: (1) Devlet İstatistik Enstitüsü					
(2) İstanbul Ticaret Odası					

Tablo 19	Altın Fiyatları			TL/Adet, TL/Gram	
	1988	1989	1990	1991	1992
<u>YILLIK ORTALAMA</u>					
Reşat	155150	191425	253455	356517	560327
Cumhuriyet	141158	176101	217764	329833	516312
Külçe	20987	26353	32531	49202	77262
<u>YIL SONLARI</u>					
Reşat	168400	236400	277500	425000	654000
Cumhuriyet	162800	208200	236500	396750	614600
Külçe	24490	30640	35563	59325	91820
Kaynak: Merkez Bankası					

Tablo 20		Fiyat Endeksleri (Aylık)											
1992	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haz.	Tem.	Ağus.	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık
TÜKETİCİ EŞYA FİYATLARI													
(1987=100) (1)													
Genel	894	941	981	1003	1010	1012	1031	1080	1148	1212	1254	1299	1072
Tarım	916	1064	1169	1160	1050	935	855	903	994	1069	1125	1187	1036
Maden	861	872	890	901	961	1017	1111	1135	1155	1201	1249	1287	1053
İmalat	872	889	910	941	983	1020	1066	1117	1180	1242	1280	1320	1068
Enerji	1097	1120	1148	1174	1212	1255	1306	1346	1396	1438	1481	1527	1292
(1968=100) (2)													
Genel	131697	138814	146683	152948	160680	167099	172197	180431	187403	197208	203319	210956	172709
TÜKETİCİ FİYATLARI													
Türkiye Tük.Fiy.													
(1987=100) (1)													
Genel	1047	1099	1153	1196	1207	1213	1229	1276	1371	1474	1546	1588	1283
İstanbul Ücretliler													
(1985=100) (2)													
Genel	2404	2582	2725	2868	2951	2963	2994	3036	3277	3691	3789	3852	3094
Kaynak: (1) Devlet İstatistik Enstitüsü													
(2) İstanbul Ticaret Odası													

Tablo 21		Altın Fiyatları (Aylık)										TL/Adet, TL/Gram	
Aylık Ort.	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haz.	Tem.	Ağus.	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık
Reşat	434000	460000	486250	501250	532000	563333	591000	613333	623333	623750	641670	654000	560327
Cumhuriyet	412200	440000	463750	476000	495600	511666	531100	531666	558666	566500	594000	614600	516312
Külçe	61980	66050	68750	70875	74400	76900	80000	78666	83433	85025	89250	91820	77262
Kaynak: Merkez Bankası													

Tablo 22	Tarımsal Destekleme Fiyatları				TL/Kg
ÜRÜNLER	1988	1989	1990	1991	1992
Buğday(1)	165	328	503	754	1161
Arpa(1)	136	270	389	628	985
Çavdar(1)	134	269	416	601	925
Mısır(1)	166	310	442	737	1290
Yulaf(1)	138	271	417	588	929
Pamuk(2)	-	-	-	3560	5600
Tütün(3)	2904	4714	7707	10870	24532
Şeker pancarı(4)	45	84	142	218	356
Ayçiçeği(5)	-	650	-	1500	2500
Fındık(6)	-	-	-	5600	9000
Kuru incir(7)	-	-	-	3150	7500
Çekirdeksiz K. üzüm(8)	-	-	-	3600	6200
Zeytinyağı(9)	-	-	-	8500	13000
Tiftik(10)	5400	9000	11000	16500	25000
Antepfıstığı(11)	-	-	-	16500	25000
Soya fasulyesi(5)	-	-	-	1300	2600
Haşhaş kapsülü(1)	345	1110	2488	3001	4700
Kanola(5)	335	-	-	-	-
Canlı hayvan(12)	-	4694	-	-	-
Çeltik(1)	-	-	-	1664	3200
Yeşil mercimek(1)	-	-	-	1751	2788
Nohut(1)	-	-	-	1480	3339
Yerfıstığı(13)	-	-	-	7500	-
Yaş koza(14)	-	-	11898	11851	20017
Çöplü kırmızı biber(5)	-	-	-	4750	7600
Zeytin(15)	-	-	-	11500	17500
Gülçiçeği(14)	-	-	-	-	2400
Kırmızı mercimek(14)	-	-	-	-	3320

Kaynak: Devlet Planlama Teşkilatı

(1) TMO Gı. Md.ortalama alım fiyatıdır. 1992 tahminidir.

(2) Ege ve Antalya St. 1 beyaz kütlü pamuk fiyatıdır.

(3) Tekel Gı. Md. ortalama alım fiyatıdır. 1992 tahminidir.

(4) T. Şeker Fab. A.Ş. Gı. Md. ortalama alım fiyatıdır. 1992 tahminidir.

(5) Destekleme alım fiyatıdır.

(6) Yüzde 50 randımanlı tombul kabuklu fındık fiyatıdır.

(7) 100 gr. rüfuzlu 53-56 adetli 6/a ışınlı fiyatıdır.

(8) 9 numara naturel çekirdeksiz kuru üzüm fiyatıdır.

(9) 5 asit baz lampant zeytinyağı fiyatıdır.

(10) Birinci kalite oğlak cinsi tiftiğin fiyatıdır.

(11) Yüzde 100 içli ve analizli kuru kırmızı kabuklu antepfıstığı fiyatıdır.

(12) Et ve Balık Kurumu Gı. Md. ortalama alım fiyatıdır.

(13) İhraçlık yüzde 75 randımanlı yerfıstığı alım fiyatıdır.

(14) Ortalama alım fiyatıdır. 1992 tahminidir.

(15) 220 Kalibrajlı sofralık zeytin fiyatıdır.

Tablo 23	Konsolide Bütçe			Milvar TL	
	1988	1989	1990	1991	1992(1)
GELİRLER	17587	31369	56573	96747	179449
Dolaysız vergiler	7066	13645	23657	41094	71613
Dolaylı vergiler	7166	11905	21742	37549	70255
Vergi dışı gelirler	2540	4545	8032	8723	31939
Katma bütçe	774	1159	1506	8434	3942
Bağışlar	41	115	1636	947	1700
HARCAMALAR	21447	38871	68527	130263	223055
Personel harcamaları	5053	12539	26465	49291	93088
Diğer cari harcamalar	2407	4121	6987	11112	20014
Faiz ödemeleri	4978	8259	13966	24073	40298
Dış borç faiz ödemeleri	1819	3144	4353	7132	9753
İç borç faiz ödemeleri	3159	5115	9613	16941	30545
Yatırımlar	3564	5818	10055	17146	32186
KİT'lere transferler	1025	1223	1265	12191	8170
Diğer transferler	4420	6911	9789	16450	29299
BÜTÇE DENGESİ	-3860	-7502	-11954	-33516	-43606
BÜTÇE FİMANETLERİ	36	38	1161	3555	-942
AVANSLAR	-117	-677	-1561	-3465	-11075
NAKİT DENGESİ	-3941	-8141	-12354	-33426	-55623
FİNANSMAN	3941	8141	12354	33426	55623
NET DIŞ BORÇLANMA	176	-404	41	1921	3933
Borç alımları	2379	2811	4834	9891	18730
Devirli kredi	152	582	655	998	883
Borç ödemeleri	-2355	-3797	-5448	-8968	-15680
NET İÇ BORÇLANMA	2433	5982	7942	2279	15408
Borç alımları	3816	8983	12523	11510	35657
Borç ödemeleri	-1383	-3001	-4581	-9231	-20249
KISA VADELİ BORÇLANMA	1064	1452	2263	23509	41389
Merkez Bankası,net	675	457	331	10719	17411
Hazine bonoları,net	389	995	1932	12790	23978
Gelen	5115	7634	8443	34277	75918
Ödenen	-4726	-6639	-6511	-21488	-51940
DİĞER (Net hata dahil)	268	1111	2108	5718	-5107

Kaynak: Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı
(1) Geçici; Aralık sonu itibarıyla.

Tablo 24	Kamu İktisadi Teşebbüsleri Finansman Dengesi				Milyar TL
	1988	1989	1990	1991	1992(1)(2)
Sabit Sermaye Yatırımları	-5130	-6929	-9861	-13144	-21090
Stoklardaki Değişim	-2074	-3730	-12159	-13552	-4017
Sabit Kıymetler Değişimi	-482	-410	-3	39	-801
İştirakler Sermaye Artışı	2	-53	-68	-21	-160
Fon Ödemeleri	-74	-122	-165	-207	-228
Toplam Finansman İhtiyacı	-7758	-11244	-22256	-26885	-26797
Bünye İçi Fonlar	3993	5099	4495	-6624	-8487
Yedekler	147	-508	-3464	-24714	-32421
Amortisman	2316	3960	5341	7210	10347
Karşılıklar	137	243	648	841	534
Kur Farkı Karşılığı	1393	1221	1613	10039	13054
Hazine Dışı Ortak Scr.Kat.	-	183	357	-	-
Kurum Dışı Finansman Kaynakları	-3765	-6145	-17760	-33510	-34780
Bütçe Transferleri	1053	1259	1394	12359	9717
Sermaye	664	1024	874	10248	8945
Görev Zararı	350	190	378	943	495
Yardım	40	44	142	168	277
DIİF	-	-	-	-	-
Geliştirme ve Destekleme Fonu	20	381	565	949	-
KİT Borçlanma Gereği	-2691	-4505	-15801	-21201	-25067
Ertelenen Ödemeler	2678	5547	13153	24659	36482
Peşin Ödemeler	-1948	-3099	-4779	-10407	1823
Nakit İhtiyacı	-1962	-2057	-7426	-6949	13238
Finansman	1962	2057	7426	6949	-13238
Kasa Banka Değişimi	-492	-1178	-500	-931	602
İç Borçlanma	666	2231	5298	9450	-10638
Merkez Bankası	308	-	-	3829	-3113
Ticari Bankalar	305	2474	5225	5606	-7141
Eximbank	52	-243	73	16	-385
Dış Borçlanma, net	1699	964	2537	-1570	-3202
Kullanım	2620	3926	7032	4914	4954
Ödemeler	-921	-2963	-4496	-6484	-8157
GSMH	101	171	287	453	774
KİT Borçlanma Gereği/GSMH	2,68%	2,64%	5,50%	4,68%	3,24%

Kaynak: Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı

(1) Gerçekleşme tahmini.

(2) Tahkim yapılacağı varsayımı ile Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından düzenlenmiştir.

Tablo 25	Fon Kaynak ve Harcamaları(1), Cari Fiyatlarla				Milyar TL
	1988	1989	1990	1991	1992(2)
FON KAYNAKLARI	5593	9809	18484	26764	46812
Vergi gelirleri	3318	5815	11199	15995	32620
Vergi dışı normal gelirler	441	767	1722	3040	3165
Faktör gelirleri	1262	1892	2396	3465	3483
Cari transferler	53	372	957	1005	955
Sermaye transferleri	519	962	2212	3259	6589
FON ÖDEMELERİ	4845	10703	20908	32709	56616
Cari giderler	93	457	1417	2290	3276
Vergi giderleri	140	-	-	-	-
Vergi dışı normal giderler	-	-	-	-	-
Faktör giderleri	100	616	1290	1836	2310
Cari transferler	2855	4555	8411	11275	22524
Sermaye Transferleri	805	2144	4680	8880	14864
Sabit sermaye yatırımları	853	2932	5111	8428	13643
KAYNAK-ÖDEME FARKI	748	-894	-2424	-5945	-9804
FİNANSMAN	-748	894	2424	5945	9804
Dış borç kullanımı	460	653	537	1567	2746
Dış borç ödemesi	-155	-95	-411	-1504	-2060
İç borç-alacak ilişkisi(net)	-695	1524	3302	6000	7680
Kasa-banka değişmesi	-359	1187	-1005	-118	1438
ÖZELLEŞTİRİLECEK KURULUŞLAR					
Kaynaklar	452	848	195	655	1374
Ödemeler	502	543	1123	3038	4487
Finansman Gereği	-49	305	-927	-2383	-3113

Kaynak: Devlet Planlama Teşkilatı

(1) Kamu kesimi genel dengesine giren fonlarla 1988 yılından itibaren özelleştirilecek kuruluşları ve 3418 Sayılı Kanunla eğitim-sağlık harcamalarına tahsis edilen gelir ve kullanımları kapsamaktadır.

(2) Gerçekleşme tahminidir.

Tablo 26	Konsolide Bütçe Ödenekleri, Harcamaları ve Gelirleri				Milyar TL
	1988	1989	1990	1991	1992(1)
ÖDENEKLER					
Başlangıç	20882	32933	64400	101265	207867
Yıl sonu	23133	39860	68781	133950	221507
Cari hizmet ödenekleri					
Başlangıç ödeneği	7035	11245	27461	45277	103321
Yıl sonu ödeneği	7833	16277	32811	58926	104240
Yatırım ödenekleri					
Başlangıç ödeneği	3471	5287	9814	13458	26890
Yıl sonu ödeneği	4228	6806	11174	20781	36871
Transfer ödenekleri					
Başlangıç ödeneği	10376	16401	27125	42530	77656
Yıl sonu ödeneği	11072	16777	24796	52243	116972
HARCAMALAR	21447	38871	68527	130263	223055
Cari harcamalar	7460	16660	33452	60403	113102
Yatırım harcamaları	3564	5818	10055	11112	32186
Transfer harcamaları	10423	16393	25020	69860	77767
GELİRLER	17587	31413	56573	99084	179449
Vergiler	14232	25550	45399	78643	141868
Vergi dışı gelirler	2581	4704	9668	17730	33639
Katma bütçe gelirleri	774	1159	1506	2712	3942
Kaynak: Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı					
(1) Geçicidir.					

Tablo 27	Kamu Borçları (İç Borçlar)				Milyar TL
	1988	1989	1990	1991	1992(1)
GENEL BÜTÇE	26376	39472	54387	80053	144155
İstikrazlar	4880	10940	18878	24678	68573
Konsolide borçlar	18954	24995	30040	37117	33335
Bonolar	2542	3537	5469	18258	42247
HAZİNE KEFALETLERİ(2)	1097	1101	1742	6119	10222
Bonolar	1046	1046	1691	6072	10180
Tahviller	51	55	51	47	42

Kaynak: Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı

(1) 30 Aralık 1992 tarihi itibarıyla.

(2) Hazine'ce kamu kurumlarının kısa vadeli borçları karşılığı verdikleri bonolar ile ihraç ettikleri tahvillere verilen kefaletler.

Tablo 28

Kamu Girişimleri

GİRİŞİM	FAALİYET ALANI	Sermaye Yatırımı (Milyon TL)				
		1988	1989	1990	1991	1992(1)
MAKİNA VE KİM.END.KUR.	Makina ve kimya	9384	4078	5381	26080	72107
SEKA	Kağıt ve selüloz	10655	25478	15031	49561	53250
T.ÇİMENTO SAN.T.A.Ş.	Çimento	67109	71701	138219	278620	312638
T.DEMİR ÇELİK İŞL.						
T.Demir Çelik İşl.Gn.Md.	Demir ve çelik	40287	60868	121933	111746	185506
Gerkonsan	Çelik konstrüksiyon	172	711	784	66	350
Taksan	Takım tezgahları	4089	4708	1538	2182	3450
Tümosan	Motorlu araçlar	2968	4747	5784	3916	54064
Testaş	Elektronik	2340	-	-	-	-
Asil Çelik	Üstün kaliteli çelik	1150	10707	24499	11070	15800
ORÜS (2)	Orman ürünleri	4388	4857	5532	1560	6545
ETİBANK						
Etibank Gn.Md.	Madencilik ve bankacılık	75137	72124	138318	159642	266275
K.Bakır İşletmeleri	Bakır	42398	41672	44941	1234	17350
Çinkur	Çinko ve kurşun	349	1566	3041	5695	9300
T.TAŞKÖMÜRÜ KURUMU	Kömür	22766	43498	54724	250912	287740
T.KÖMÜR İŞLETMELERİ	Linyit	161652	47516	78706	101349	210000
T.ELEKTRİK KURUMU						
T.Elektrik K.Gn.Md.	Elektrik	2165610	3762449	4266870	4997936	8400000
Temsan	Elektromekanik	515	159	537	730	3295
T.P.A.O.						
T.P.A.O.Gn.Md.	Petrol arama ve üretimi	188984	278729	468204	789246	1200000
Tüpraş	Rafineri	30145	51774	173639	-	-
Botaş	Boru hattı	242764	169500	364309	566086	959360
Ditaş	Deniz taşımacılığı	33	105	336	356	850
Petrol Ofisi A.Ş. (3)	Petrol dağıtımı	8177	15770	22615	-	-
GÜBRE SANAYİ A.Ş.						
Gübre San.A.Ş.Gn.Md.	Gübre	74764	63269	105193	158294	313041
İgşaş	Gübre	12814	13401	4992	10136	36865
T.ŞEKER.FAB.A.Ş.	Şeker	74507	79865	130318	222689	463000
ET VE BALIK KURUMU (2)	Et ve balık	2932	4405	8633	11731	38498
TOPRAK MAHSULLERİ OFİSİ	Toprak ürünleri	183141	205813	294891	451871	423500
T.SÜT ENDÜSTRİSİ KURUMU (2)	Süt	4012	2774	3028	9316	12000
ÇAYKUR	Çay	3824	4458	8415	6871	15500
TEKEL	Siğara ve içki	24671	55807	149752	154458	385500
TARIM İŞLETMELERİ	Tarım	15160	21978	4891	12222	21000
YEM SANAYİ T.A.Ş. (2)	Yem	3046	2606	2321	8191	14100
T.Z.D.K.	Tarımsal malzeme ve gübre	4416	5704	7093	9772	6485
D.M.O.	Malzeme	4632	8280	8272	12707	8000
T.C.D.D.						
TCDD Genel Müdürlüğü	Demiryolları	348405	431101	562265	810048	1137700
Tüdamsaş	-	1486	655	2433	4986	6000
Tüvasaş	-	1092	2649	3936	3883	8000
Tülomsaş	-	2552	2590	4157	6900	3200
P.T.T.	Posta, Telefon, Telgraf	918044	860666	2093459	3628900	5506100
DEVLET HAVA MEY.İŞL.	Hava Meydanları	39899	58369	97313	139373	261547
T.H.Y. (3)	Hava yolları	259999	304242	202808	-	-
T.GEMİ SAN.A.Ş.	Gemi yapım ve bakımı	17966	49558	36137	34750	58537
T.DENİZ İŞLETMELERİ						
T.Deniz İşl.Gn.Md.	Denizcilik	36174	40388	66986	70237	75000
D.B.Deniz Nakliyat	Yük taşımacılığı	15139	37643	128335	18163	210000
HAVAS		-	-	-	905	29000
GENEL TOPLAM		5129747	6928938	9860573	13144390	21090453

Kaynak: Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı

(1) Gerçekleşme Tahmini.

(2) 1992 yılında özelleştirme kapsamına alınarak KOİ'ye devredilmiştir.

(3) 1992 yılından önce özelleştirilenler.

Hakkında Özet Bilgiler

Çalışan Sayısı				İhracat (Bin ABD Doları)				Kar / Zarar (Milyon TL)			
1989	1990	1991	1992(1)	1989	1990	1991	1992(1)	1989	1990	1991	1992(1)
14873	14657	13312	12760	7148	16760	8673	12900	43959	44115	-294440	-450000
11775	11406	10967	10372	954	16182	11264	4200	165624	-47652	-357589	-884182
9658	9708	5627	4875	33651	17204	12739	5862	3069	-7340	-334816	-177583
28261	27434	26168	22705	45394	218080	199927	169751	-288584	-1042119	-3039105	-4280166
363	308	301	301	-	-	-	-	-4227	-5976	-4396	-20046
1116	1078	1071	1060	1833	1890	1268	1071	-9837	-19825	-63934	-83794
559	550	538	529	-	-	-	-	-12990	9760	-41178	-29777
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
960	965	915	904	32706	10763	12904	18072	1312	-29290	-58169	-170891
5077	4928	4644	4538	-	-	60	49	44957	27256	-111431	-156858
22491	22543	21898	20427	325692	289988	255203	291091	696734	176490	-565446	-383301
3517	3603	2815	2755	10260	8020	12503	23243	4234	-72766	-201346	-346850
718	706	675	660	206	-	-	106	56598	36683	-8935	34170
38049	36982	33841	36806	-	-	-	-	-344000	-780776	-2182232	-2716846
32962	32286	30580	29835	-	-	-	-	19643	-199706	-353501	-170279
70408	68049	67319	66830	-	10064	5420	-	-465743	-632050	-7297570	-4629992
498	472	455	455	-	-	-	-	-3402	-5698	-11952	-9607
5171	5113	5056	5999	-	-	-	-	365170	971789	1107626	1659207
5002	4990	-	-	195404	206848	-	-	1795	275053	-	-
1614	1837	1835	2050	262477	153416	-	-	132518	-245166	-822462	-335180
152	170	159	158	13050	4092	7893	2701	10943	14690	-24498	19618
7877	8133	-	-	79	-	-	-	280583	404441	-	-
5459	5953	5843	5716	13156	9166	12332	7088	-25148	-196556	-755417	-1422034
714	708	681	679	48251	21980	14074	20706	65364	33884	157870	100578
30951	30349	30436	30200	1678	1640	38112	160556	-96061	-27612	174335	-598577
6780	6860	6860	6329	77	1737	95	12	1276	-17718	-55047	-70858
7306	7106	8622	7952	104074	9041	297270	570945	8217	34273	-3484	1975179
2255	1750	1625	1677	-	-	-	-	262	-16380	-29567	-173577
17050	14399	14748	16018	34673	37874	438	4245	-138343	-184226	-121882	140240
50796	53336	50598	50652	70376	85435	152022	167165	59425	655528	281065	538904
10806	9683	9982	9105	6	48	2419	-	7090	-22165	-39769	-76230
1728	1676	1626	1581	-	-	610	1200	-15031	-38017	-103348	-154000
6951	6725	6521	6289	5813	1091	1586	1778	-37676	-57903	-391363	-1000408
1857	1829	1856	1816	-	-	-	-	47181	61675	101651	107154
52672	51500	50794	50799	45800	58200	80700	99700	-151757	-793488	-2160636	-3171599
2844	2718	2528	2331	-	-	-	-	-2224	-8756	-21933	-27087
2336	2200	2036	1836	-	-	-	-	2455	-9251	-25432	-20824
3258	3103	2935	2721	-	-	659	8	148	-10105	-22680	-15514
106212	107655	111196	114216	155449	109795	160034	157185	322447	671408	218677	676689
6537	4052	4058	4066	91637	100128	64496	105680	197981	354669	335125	758725
8115	8653	-	-	377261	480680	-	-	4351	-219613	-	-
4708	4803	4437	4265	2418	17828	1004	960	-25326	-96619	-238351	-366072
8970	8989	9349	8627	84430	74152	86596	94564	93313	48244	-251929	-602884
3137	3167	2970	2877	103661	120305	127568	148577	87654	29694	-21328	14800
-	2662	2141	2000	-	-	18577	32452	-	17081	14307	30135
602571	595794	560018	555771	1976058	2166901	1586446	2101867	1102900	-920040	-17624509	-16489617

Tablo 29.A	Parasal Yetkililer - Sektörel Hesaplar				Milyar TL
VARLIKLAR	1988	1989	1990	1991	1992(1)
DIŞ VARLIKLAR	9642.7	16939.2	24249.4	37221.5	67108.4
Uluslararası Standartta Olan Altın	2782.0	3120.0	4297.6	7578.3	12395.6
Konvertibl Döviz	2632.3	9502.2	16446.5	24027.1	45683.3
Diğer Dış Varlıklar	4228.4	4317.0	3505.3	5616.1	9029.5
MERKEZİ YÖNETİMDEN ALACAKLAR	22671.9	26947.5	31654.2	51350.9	78249.4
Bütçe İle İlgili Kurumlar	6820.0	5847.5	5259.9	18934.2	43286.8
Hazine'ce Çıkarılan Madeni Para	36.6	122.0	189.7	248.2	510.6
Hazine IMF Pozisyonu	737.6	353.5	331.9	581.5	914.6
Hazine'ye Kısa Vadeli Avans	2081.9	2565.0	2900.9	13589.4	26911.4
Devlet İç Borçlanma Senetleri (2)	943.9	1023.0	1191.6	4499.1	14950.2
Tahkimle Aktifleştirilmiş Alacaklar	2417.1	1417.0	0.0	0.0	0.0
Hazine'deki Diğer Alacaklar (Net)	602.9	367.0	645.8	16.0	0.0
Yeniden Değerlendirme Hesapları	15851.9	21100.0	26394.3	32416.7	34962.6
MALİ OLMAYAN KAMU GİRİŞİMLERİNDEN					
ALACAKLAR (3)	465.9	553.0	902.0	4848.4	10778.0
MEVDUAT BANKALARINDAN					
ALACAKLAR	3165.1	3140.0	4511.0	4387.0	9280.9
Avans ve Reeskont	2221.2	3075.0	3099.0	3967.2	8444.3
Ticari	1105.3	1640.0	2609.7	3575.2	8187.0
Tarımsal	695.9	921.0	0.0	0.0	0.0
Orta Vadeli Sıma kredileri (Bankalar)	420.0	514.0	489.3	392.0	257.3
Tahvil Üzerine Avans	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Bankalar Kanalıyla KİT'lere Verilen Krediler	17.7	0.0	0.0	0.0	0.0
Diğer Alacaklar	926.2	65.0	1412.0	419.8	836.6
DIĞER MALİ KURUMLARDAN					
ALACAKLAR	653.4	1158.0	1519.1	1322.8	1442.1
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	628.3	1137.0	1519.1	1322.8	1442.1
Banka Dışı Mali Kurumlar	25.1	21.0	0.0	0.0	0.0
DAĞITILAMAYAN VARLIKLAR	2375.3	1371.0	2715.4	3631.9	5327.0
T O P L A M	38974.3	50108.7	65551.1	102762.5	172185.8

Kaynak: Merkez Bankası

(1) Kasım sonu itibariyle.

(2) Devlet İç Borçlanma Senetleri tutarında, geri satın alma anlaşmalarına ilişkin düzeltme yapılmaktadır. Karşılık düzenlemeleri Mevduat Bankaları hesabındadır.

(3) Mali Olmayan Kamu Girişimleri senetlerinin bankalar tarafından iskonto edilmesine ilişkin işlemler Mevduat Bankalarından alacaklar olarak sınıflandırılırken, doğrudan Mali Olmayan Kamu Girişimlerine açılan krediler Mali Olmayan Kamu Girişimlerinden alacaklar olarak gösterilmiştir.

Tablo 29.P	Parasal Yetkililer-Sektörel Hesaplar				Milyar TL
YÜKÜMLÜLÜKLER	1988	1989	1990	1991	1992(1)
REZERV PARA	12083.7	20780.0	28746.1	43919.2	74820.3
Dolaşıma Çıkan Kağıt ve Madeni Para	4518.4	8472.0	14221.0	21500.5	36300.9
Mevduat Bankaları Dışındaki Para	3423.5	6832.6	11343.3	17414.7	28355.0
Bankalardaki Para	1094.9	1639.4	2877.7	4085.8	7945.9
Bankalar Mevduatı	7448.4	12130.0	14302.2	22152.5	37800.0
Mevduat Munzam Karşılıkları	5554.1	8783.0	11014.0	16851.3	30055.8
Serbest Rezervler	1894.3	3347.0	3288.2	5301.2	7744.2
Vadesiz Mevduat (TL)	116.9	178.0	222.9	266.2	719.4
Mali Olmayan Kamu Girişimleri	8.2	22.0	20.8	10.9	12.5
Yerel Yönetimler	52.8	70.0	186.6	210.8	293.3
Özel Sektör	1.5	1.0	1.2	1.8	3.2
Diğer Mali Kurumlar	54.4	85.0	14.3	42.7	410.4
VADELİ TASARRUF MEVDUATI	190.2	207.0	365.0	715.6	1661.9
YABANCI PARA MEVDUATI	530.9	611.0	742.6	1046.3	1762.5
Banka Dışı Mali Kurumlar	89.2	163.0	292.7	651.4	1516.1
Mali Olmayan Kamu Girişimleri	220.7	205.0	228.5	269.9	225.0
Yerel Yönetimler	221.0	243.0	221.4	125.0	21.4
BLOKE MEVDUATLAR	340.7	221.0	39.1	14.5	13.7
DIŞ YÜKÜMLÜLÜKLER	18529.0	20916.2	25564.4	37663.1	57275.6
IMF Kredileri Kullanımı (UFC)	542.2	110.2	0.0	0.0	0.0
Dış Krediler	6154.3	4043.0	3347.5	4645.6	4615.0
Kredi Mektuplu Döviz Mevduatı	11043.5	16176.0	22074.7	32675.9	51819.0
Diğer Yerleşik Olmayanların Mevduatı	702.1	502.0	52.0	178.5	577.0
Muvakkat Alacaklılar (YP)	86.9	85.0	90.2	163.1	264.6
MERKEZİ YÖNETİM MEVDUATLARI	3850.0	4578.0	5056.8	6804.1	10366.2
Genel ve Katma Bütçeli İdareler Mevd.	1070.5	1484.0	1833.4	2442.4	2778.9
Genel ve Katma Büt. İd. Proje Kredileri	1382.4	1724.0	2010.7	2154.3	3956.9
Katma Bütçeli İdareler	178.3	99.0	25.8	26.0	15.7
Resmi Sosyal Güvenlik Kurumları	0.0	0.0	21.3	0.4	0.0
Akreditif Bedelleri (Resmi Kurumlar)	109.5	149.0	291.1	65.6	14.8
Merkezi Yönetime Diğer Yükümlülükler	8.0	9.0	11.9	20.6	465.4
Bütçe Dışı Fonlar	1101.3	1113.0	862.6	2094.8	3134.5
SERMAYE VE REZERVLER	348.3	486.5	1246.4	2193.7	2190.1
DAĞITILAMAYAN YÜKÜMLÜLÜKLER	3101.5	2309.0	3790.7	10406.0	24095.5
T O P L A M	38974.3	50108.7	65551.1	102762.5	172185.8

Kaynak : Merkez Bankası

(1) Kasım sonu itibarıyla.

Tablo 30	Merkez Bankası-Krediler Kurumsal Sektörlere Göre					Milyar TL
	1988	1989	1990	1991	1992(1)	
MERKEZİ YÖNETİM	2684.8	2932.0	3546.7	13605.4	26911.4	
Hazine'ye Kısa Vadeli Avans	2081.9	2565.0	2900.9	13589.4	26911.4	
Hazine'deki Diğer Alacaklar (net)	602.9	367.0	645.8	16.0	0.0	
MALİ OLMAYAN KAMU GİRİŞİMLERİ (KİT)	781.1	553.0	902.0	4848.4	10778.0	
Hazine Kefaletini Haiz Bonolar	315.0	425.0	0.0	4525.1	10422.7	
Kısa Vadeli Senet Reeskontu (TMO)	0.0	0.0	696.2	0.0	0.0	
İktisadi Devlet Teşekkülleri, Diğer (İDT'nin Vadesinde Ödenmeyen Borç.)	466.1	128.0	205.8	323.3	355.3	
İktisadi Dev. Teş., Ticari Senetler	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
MALİ KURUMLAR	2745.2	3711.0	3845.7	4522.3	9123.5	
Mevduat Bankaları	2238.9	3075.0	3099.0	3967.2	8444.3	
Avans ve Reeskont	2238.9	3075.0	3099.0	3967.2	8444.3	
Ticari	1105.3	1640.0	2609.7	3575.2	8187.0	
Küçük Esnaf ve Sanat. Kr. (Halkbank)	57.7	94.0	0.0	0.0	0.0	
İştirak Kredileri	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
Sanayici Reeskont Kredileri	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
Özel Krediler	17.3	9.0	2.5	0.0	0.0	
Kısa Vadeli Senetler, Tarımsal	0.0	0.0	942.6	1228.6	5800.9	
Tarım Kredi Koop. Senetleri	0.0	0.0	912.6	1173.6	5747.6	
Diğer Tarımsal Krediler	0.0	0.0	30.0	55.0	53.3	
Kısa Vadeli Mesleki Krediler (TİİB)	0.0	0.0	117.5	146.6	187.1	
Kamu Girişimleri, Kısa Vadeli Senetler	944.1	1209.0	971.4	880.4	755.4	
Şeker Şirketi Senetleri	177.0	312.0	308.4	308.4	237.4	
Toprak Mahsulleri Ofisi Senetleri (TMO)	767.1	897.0	663.0	572.0	518.0	
Kısa Vadeli Senetler, Ticari Krediler	86.2	328.0	575.7	1319.6	1443.6	
İhracat	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
Diğer Ticari Krediler (Mev. Bank.)	0.0	0.0	575.7	1319.6	1443.6	
İhracat Reeskont Kredileri	86.2	328.0	0.0	0.0	0.0	
Tarımsal	695.9	921.0	0.0	0.0	0.0	
Tarım Kredi Kooperatifleri	148.8	149.0	0.0	0.0	0.0	
Tarım Satış Koop. Birlikleri	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
Diğer Tarımsal Krediler	547.1	772.0	0.0	0.0	0.0	
Orta Vadeli Sınai Kredileri (Bankalar)	420.0	514.0	489.3	392.0	257.3	
Tahvil Üzerine Avans	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
Kamu İktisadi Kurumlarından Alacaklar	17.7	0.0	0.0	0.0	0.0	
Diğer Krediler	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	481.2	615.0	746.7	555.1	679.2	
İhracat Avans ve Reeskontları	256.1	262.0	229.0	0.0	0.0	
Özel İhracat Kredileri-Eximbank	253.0	255.0	0.0	0.0	0.0	
Eximbank Kredi. Dış Ticaret Sermaye Şir.	0.0	0.0	229.0	0.0	0.0	
İhracat Reeskont Kredileri	0.0	6.0	0.0	0.0	0.0	
Vesaik Mukabili Krediler	3.1	1.0	0.0	0.0	0.0	
Diğer Tic. Krediler, KYB	0.0	0.0	126.1	280.0	473.2	
Orta Vadeli Krediler, KYB	225.1	353.0	391.6	275.1	206.0	
Banka Dışı Mali Kurumlar	25.1	21.0	0.0	0.0	0.0	
Tasarrufları Koruma Fonu Avansı	25.1	21.0	0.0	0.0	0.0	
T O P L A M	6211.1	7196.0	8294.4	22976.1	46812.9	

Kaynak: Merkez Bankası
(1) Kasım sonu itibariyle.

Tablo 31	Merkez Bankası-Mevduat				Milyar TL
KURUMSAL SEKTÖRLERE GÖRE	1988	1989	1990	1991	1992(1)
MERKEZİ YÖNETİM	3732.5	4420.0	4753.8	6717.9	9886.0
Genel ve Katma Bütçeli İdareler	1070.5	1484.0	1833.4	2442.4	2778.9
TL	405.9	404.0	441.3	1129.9	1482.8
YP	664.6	1080.0	1392.1	1312.5	1296.1
Genel ve Katma Büt.İd. Proje Kredileri	1382.4	1724.0	2010.7	2154.3	3956.9
TL	57.1	6.0	0.0	6.5	0.2
YP	1325.3	1718.0	2010.7	2147.8	3956.7
Katma Bütçeli İdareler	178.3	99.0	25.8	26.0	15.7
TL	2.5	1.0	5.2	5.9	7.7
YP	175.8	98.0	20.6	20.1	8.0
Kanunla Kur. Sosyal Sig. Kurumları TL	0.0	0.0	21.3	0.4	0.0
Bütçe Dışı Fonlar	1101.3	1113.0	862.6	2094.8	3134.5
TL	357.0	401.0	353.8	1490.0	1548.6
YP	744.3	712.0	508.8	604.8	1585.9
MALİ KURUMLAR	7592.6	12379.0	14614.6	22849.8	39744.4
Bankalar Mevduatı	7448.4	12130.0	14302.2	22152.5	37800.0
Mevduat Munzam Karşılıklar	5554.1	8783.0	11014.0	16851.3	30055.8
TL	3747.9	6047.0	7322.9	11227.2	18611.7
YP	1806.2	2736.0	3691.1	5624.1	11444.1
Serbest Rezervler	1894.3	3347.0	3288.2	5301.2	7744.2
Yurtiçi Bankalar (YP)	1101.0	1674.0	1737.8	2410.2	3904.1
Mevduat Bankaları (Serbest Mev. TL)	793.3	1673.0	1550.4	2891.0	3840.1
Diğer Mali Kuruluşlar	144.2	249.0	312.4	697.3	1944.4
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	31.4	42.0	12.7	42.3	344.1
TL	31.4	42.0	12.7	42.3	250.2
YP	0.0	0.0	0.0	0.0	93.9
Banka Dışı Mali Kur. (Tas.Mev.Sig.Fonu)	112.2	206.0	294.3	651.8	1582.4
TL (Vadesiz)	23.0	43.0	1.6	0.4	160.2
YP	89.2	163.0	292.7	651.4	1422.2
Finansman Kuruluşları (ÖFK)	0.6	1.0	5.4	3.2	17.9
MALİ OLMAYAN KAMU GİRİŞİMLERİ	228.9	227.0	249.3	280.8	237.5
İktisadi Devlet Teşekkülleri	228.9	227.0	249.3	280.8	237.5
TL (Vadesiz)	8.2	22.0	20.8	10.9	12.5
YP	220.7	205.0	228.5	269.9	225.0
YEREL YÖNETİMLER	273.8	313.0	408.0	335.8	314.7
TL (Vadesiz)	52.8	70.0	186.6	210.8	293.3
YP	221.0	243.0	221.4	125.0	21.4
ÖZEL SEKTÖR (TL)	1.5	1.0	1.2	1.8	3.2
BLOKE MEVDUATLAR	8.0	5.0	18.7	3.9	4.4
YERLEŞİK OLMAYANLAR MEVDUATI	11745.6	16678.0	22126.7	32854.4	52396.0
Kredi Mektuplu Döviz Mevduatı	11043.5	16176.0	22074.7	32675.9	51819.0
Diğer Mevduat (TL)	702.1	502.0	52.0	178.5	577.0
DİĞER MEVDUAT	9.1	16.0	0.9	2.1	11.6
T O P L A M	23592.0	34039.0	42173.2	63046.5	102597.8

Kaynak: Merkez Bankası
(1) Kasım sonu itibarıyla.

Tablo 32.A	Mevduat Bankaları-Sektörel Hesaplar				Milyar TL
VARLIKLAR	1988	1989	1990	1991	1992(1)
REZERVLER	9133.9	13603.0	16966.7	25834.2	44156.2
Para	1094.9	1639.4	2877.7	4085.8	7945.9
Merkez Bankasındaki Mevduatlar	8039.0	11963.6	14089.0	21748.4	36210.3
Mevduat Munzam Karşılıkları	5564.4	8763.3	11018.2	16815.8	30094.4
Serbest Rezervler (2)	2474.6	3200.3	3070.8	4932.6	6115.9
MERKEZ BANKASINDAN DİĞER					
ALACAKLAR	6.3	8.2	6.4	6.1	6.1
DIŞ VARLIKLAR	8877.8	9768.8	14570.8	27867.2	62645.5
MERKEZİ YÖNETİMDEN ALACAKLAR	7412.9	14701.7	20063.8	35050.9	45457.6
Bütçe ile İlgili Kurumlar	6923.2	14135.1	19489.4	33142.7	43780.6
Merkezi Yönetime Verilen Krediler	430.3	2051.8	2482.0	5415.2	7422.1
Merkezi Yönetimce Çıkar. Bono ve Tahviller	5539.7	10854.1	15911.4	26073.2	30506.3
Merkezi Yönetimden Diğer Alacaklar	953.2	1229.2	1096.0	1654.3	5852.2
Bütçe Dışı Kurumlar (Fonlar)	489.7	566.6	574.4	1908.2	1677.0
MALİ OLMAYAN KAMU					
GİRİŞİMLERİNDEN ALACAKLAR	3400.5	3220.5	6814.4	9094.5	8466.6
KİT'lere Verilen Krediler	3225.5	3004.0	6654.7	8642.3	7771.7
KİT'lerce Çıkarılan Tahviller	153.8	203.0	140.9	211.5	232.1
KİT'lere İştirakler	4.4	3.5	3.6	29.4	11.1
KİT'lerden Diğer Alacaklar	16.8	10.0	15.2	211.3	451.7
YEREL YÖNETİMLERDEN ALACAK. (3)	545.0	562.6	753.2	0.0	0.0
DİĞER MALİ KURUMLARDAN ALACAK.	281.6	862.8	965.3	1690.3	2880.4
Kalkınma ve Yatırım Bankalarından Alacaklar	48.9	579.3	568.0	1030.2	2096.5
Banka Dışı Mali Kurumlardan Alacaklar	232.7	283.5	397.3	660.1	783.9
ÖZEL GİRİŞİMLERDEN ALACAKLAR	20616.9	34827.7	61059.7	98779.8	158588.8
Özel Girişimlere Verilen Krediler	18428.9	30757.0	55173.7	87101.3	142340.7
Özel Girişimlerce Çıkarılan Tahviller	37.5	33.3	27.0	19.6	21.1
Özel Girişimlere İştirakler	972.3	2209.5	3517.2	5516.8	8411.8
Özel Girişimlerden Diğer Alacaklar	1178.2	1827.9	2341.8	6142.1	7815.2
YURTIÇI BANKALARARASI ALACAK.	2250.8	3293.9	5541.4	7453.2	12902.4
DAĞITILAMAYAN VARLIKLAR	13608.6	17779.4	29462.5	57480.3	116152.5
T O P L A M	66134.3	98628.6	156204.2	263256.5	451256.1

Kaynak: Merkez Bankası

(1) Kasım sonu itibarıyla.

(2) Serbest rezervler Merkez Bankası ile yapılan swap ve geri satın alma (repurchase) anlaşmalarından doğan borçlanmayı da içermektedir.

(3) İller Bankası'nın 1990 yılı sonuna kadar mevduat bankası ve bu tarihten sonra kalkınma ve yatırım bankası olarak nitelenmesi nedeniyle yerel yönetimlere verilen krediler bu tarihten önce mevduat bankaları hesaplarında gözüktürken bu tarihten sonra kalkınma ve yatırım bankaları hesaplarında gözükmektedir.

Tablo 32.P	Mevduat Bankaları-Sektörel Hesaplar				Milyar TL
YÜKÜMLÜLÜKLER	1988	1989	1990	1991	1992(1)
VADESİZ MEVDUAT	7480.0	12081.5	18670.5	27113.6	34265.5
Özel Sektör	6233.5	9945.7	15250.3	22285.6	28988.7
Yerel Yönetimler	361.6	514.8	1231.7	1620.6	1630.0
Mali Olmayan Kamu Girişimleri	711.6	1205.6	1653.6	2467.5	3158.1
Diğer Mali Kurumlar	173.3	415.4	534.9	739.9	488.7
VADELİ MEVDUAT (2)	15516.3	27779.4	41407.6	75476.5	123184.9
Özel Sektör	14774.9	26665.3	39031.5	72150.3	116483.2
Yerel Yönetimler	57.5	129.8	176.9	582.8	1074.4
Mali Olmayan Kamu Girişimleri	438.1	795.6	1677.1	2291.6	4843.2
Diğer Mali Kurumlar	245.8	188.7	522.1	451.8	784.1
YURTIÇI YERLEŞİKLERİN YABANCI					
PARA MEVDUATI	8981.4	13523.5	21050.8	49889.2	98831.9
MEVDUAT SERTİFİKALARI	1251.0	1978.7	2382.1	3396.5	3761.1
TAHVİLLER	54.4	388.9	413.0	703.5	3307.6
DIŞ YÜKÜMLÜLÜKLER	3107.2	4528.0	11121.7	18736.0	44037.9
MERKEZİ YÖNETİM MEVDUATLARI	8124.1	12542.4	20328.7	26333.2	34220.8
Resmî Sosyal Gv. Kur. ve Bütçeye ait Hes.	4104.0	5183.9	8852.4	10904.1	15143.7
Bütçe Dışı Fon Hesapları	4020.1	7358.5	11476.3	15429.1	19077.1
T.C.M.B. DEN KREDİLER (3)	2957.0	3184.6	3516.4	756.6	-4423.7
SERMAYE HESAPLARI	6816.1	9341.1	16680.2	28044.1	40298.5
YURTIÇI BANKALARARASI					
YÜKÜMLÜLÜKLER	2873.7	4259.6	7752.7	11549.2	26091.6
DAĞITILAMAYAN YÜKÜMLÜLÜKLER	8973.1	9020.9	12880.5	21258.1	47680.0
T O P L A M	66134.3	98628.6	156204.2	263256.5	451256.1

Kaynak: Merkez Bankası

(1) Kasım sonu itibarıyla.

(2) Vadeli mevduatlar, mevduat yanında yasal olarak mevduat olarak tanımlanmayan muhtelif alacaklar ve alacaklı geçici hesaplar gibi banka yükümlülüklerinin bazılarını da içermektedir. Bu nedenle kurumsal sektörlerle göre banka hesaplarındaki mevduat tanımına giren rakamlar resmi mevduat rakamlarından farklıdır.

(3) Merkez Bankasından Krediler rakamı, repo ve swap anlaşmalarından doğan net krediyi de içerdiği için eksi değerler alabilmektedir.

Tablo 33.A	Mevduat Bankaları-Mevduat				Milyar TL
KURUMSAL SEKTÖRLER	1988	1989	1990	1991	1992(1)
MERKEZİ YÖNETİM	3723.0	5628.9	9027.4	9740.6	15595.7
Sos. Güven. Kur. ve Bütçeye Ait Hles.	3125.8	3322.9	6348.2	5466.9	9463.9
Resmî Kurumlar	1244.1	1351.7	2759.1	1869.6	6213.8
Diğer Kurumlar	1881.7	1971.2	3589.1	3597.3	3250.1
Bütçe Dışı Fonlar	597.2	2306.0	2679.2	4273.7	6131.8
MALİ KURUMLAR MEVDUATI	3182.1	4041.7	6781.4	7123.8	11748.4
Bankalararası Mevduat	2763.0	3437.6	5724.4	5932.1	10475.6
Merkez Bankası	276.8	116.0	348.2	436.9	1040.7
Yurtdışı Bankalar	421.9	846.8	1476.3	419.0	806.3
Yurtiçi Bankalar	2064.3	2474.8	3899.9	5076.2	8628.6
Diğer Mali Kuruluşlar Mev.	419.1	604.1	1057.0	1191.7	1272.8
Kalkınma ve Yatırım Bank.	271.0	313.3	652.7	543.1	553.3
Banka Dışı Mali Kurumlar	148.1	290.8	404.3	648.6	719.5
MALİ OLMAYAN KAMU GİRİŞİMLERİ	1018.0	1700.0	2823.0	3677.1	4768.7
YEREL YÖNETİMLER	419.1	644.6	1408.6	2203.4	2704.4
ÖZEL SEKTÖR	29226.0	49096.5	72918.5	139492.5	228096.4
Tasarruf Mevduatı (Gerçek Kişiler)	12609.2	22812.9	32304.9	57032.2	85627.7
Ticari Kurumlar	4982.5	7173.9	10344.9	15896.6	19153.2
Diğer Kurumlar	1401.9	3715.9	6865.1	13278.1	20731.2
Yurtiçi Yerleşiklerin Yabancı Para Mev.	8981.4	13415.1	21021.5	49889.1	98823.2
Mevduat Sertifikaları	1251.0	1978.7	2382.1	3396.5	3761.1
YURTDIŞI	444.3	536.4	971.8	2431.2	5333.5
T O P L A M	38012.5	61648.1	93930.7	164668.6	268247.1

Kaynak: Merkez Bankası

(1) Kasım sonu itibariyle.

Tablo 33.P	Mevduat Bankaları-Mevduat				Milyar TL.
TÜRLERİNE GÖRE	1988	1989	1990	1991	1992(1)
TASARRUF MEVDUATI	12609.2	22812.9	32518.7	57304.6	86071.1
Vadesiz	1829.9	3372.7	5261.1	7293.6	10455.2
Vadeli	10779.3	19440.2	27257.6	50011.0	75615.9
TİCARİ KURUMLAR MEVDUATI	6501.9	9620.3	14524.2	21638.3	26816.7
Vadesiz	5259.1	7907.2	11892.6	17530.3	21171.4
Vadeli	1242.8	1713.1	2631.6	4108.0	5645.3
DİĞER KURUMLAR MEVDUATI	3719.9	7824.3	12869.2	20705.1	29402.5
Vadesiz	834.1	2150.4	3524.4	5685.2	7031.8
Vadeli	2885.8	5673.9	9344.8	15019.9	22370.7
Bilgi için (Fonlar Mevduatı) (2)	(326.1)	(1961.9)	(2129.7)	(3393.9)	(4766.3)
RESMİ KURUMLAR MEVDUATI	1480.9	1691.4	3511.4	3136.3	7555.0
Vadesiz	1370.4	1630.4	3307.6	2993.3	7293.3
Vadeli	110.5	61.0	203.8	143.0	261.7
MEVDUAT SERTİFİKASI	1251.0	1978.7	2382.1	3396.5	3761.1
Vadesiz	10.9	23.5	24.1	22.0	22.9
Vadeli	1240.1	1955.2	2358.0	3374.5	3738.2
DÖVİZ TEVDİAT HESAPLARI	9411.7	14036.7	21773.4	51979.8	103614.1
Vadesiz	3086.8	4076.3	5285.2	11271.7	23638.8
Vadeli	6324.9	9960.4	16488.2	40708.1	79975.3
DÖVİZE ÇEVİRİLEBİLİR TL.	4.6	10.8	2.2	13.6	0.0
BANKALARARASI MEVDUAT	3033.3	3673.0	6349.5	6494.4	11026.6
T.C. Merkez Bankası	276.8	116.0	348.2	436.9	1040.7
Kamu Mevduat Bankaları	659.3	815.1	1694.3	1974.3	3998.1
Özel Mevduat Bankaları	1400.4	1540.5	2174.1	3088.2	4621.8
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	271.0	313.3	652.7	543.1	553.3
Yurt Dışındaki Bankalar	421.9	846.8	1476.3	419.0	806.3
Özel Kan. Mev. Kabule Yet. Kur.	3.9	41.3	3.9	32.9	6.4
T O P L A M	38012.5	61648.1	93930.7	164668.6	268247.1

Kaynak: Merkez Bankası

(1) Kasım sonu itibarıyla.

(2) Diğer kuruluşlar mevduatı içinde gösterilen bütçe dışı fonlar mevduatı para arzlarına dahil edilmemektedir.

Tablo 34	Mevduat Bankaları-Krediler				Milyar TL
KURUMSAL SEKTÖRLERE GÖRE	1988	1989	1990	1991	1992(1)
MERKEZİ YÖNETİMLER	430.3	2051.8	2482.0	5415.2	7422.1
MALİ OLMAYAN KAMU GİRİŞİMLERİ (KIT)	3225.5	3004.0	6654.7	8642.3	7771.7
YEREL YÖNETİMLER (2)	545.0	562.6	753.2	0.0	0.0
MALİ KURUMLAR	350.7	1422.8	2018.2	4297.5	7133.2
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	1.5	527.4	449.4	787.1	1187.4
Eximbank	0.0	178.2	182.5	216.0	387.8
Diğer Kalk. ve Yat. Bankaları	1.5	349.2	266.9	571.1	799.6
Banka Dışı Mali Kurumlar	139.5	146.2	134.7	293.0	258.9
Sigorta Şirketleri	25.6	38.0	37.2	1.2	0.0
Özel Finans Kurumları	0.0	32.6	38.9	60.7	98.8
Diğer Mali Kurumlar	113.9	75.6	58.6	231.1	160.1
Yurtiçi Bankalararası Krediler	209.7	749.2	1434.1	3217.4	5686.9
ÖZEL SEKTÖR	18428.9	30757.0	55173.7	87101.3	142340.7
Özel Girişimler	11436.1	22130.1	39896.7	68981.8	110480.5
Hanehalkı (3)	147.6	312.2	618.5	884.1	2035.7
Diğer (4)	6845.2	8314.7	14658.5	17235.4	29824.5
YURTDIŞI	890.2	1558.5	2204.9	1034.4	1832.7
TOPLAM	23870.6	39356.7	69286.7	106490.7	166500.4

Kaynak: Merkez Bankası

(1) Kasım sonu itibarıyla.

(2) İller Bankası'nın 1990 yılı sonuna kadar mevduat bankası ve bu tarihten sonra kalkınma yatırım bankası olarak nitelenmesi nedeniyle yerel yönetimlere verilen krediler bu tarihten önce mevduat bankaları hesaplarında gözükmürken bu tarihten sonra kalkınma ve yatırım bankaları hesaplarında görülmektedir.

(3) Bankaların kendi personeline verdiği kredileri içerir.

(4) Tüketici kredileri ile Tarım Kredi ve Tarım Satış Kooperatiflerine verilen kredileri içerir.

Bu sayfa tabloların sunuş düzenine bağlı olarak boş bırakılmıştır.

Tablo 35.A	Kalkınma ve Yatırım Bankaları-Sektörel Hesaplar				Milyar TL
VARLIKLAR	1988	1989	1990	1991	1992(1)
REZERVLER	662.9	1746.0	2400.0	5938.3	10112.6
Para	5.2	8.3	1.5	7.0	4.6
Merkez Bankasındaki Mevduat	447.0	334.7	107.9	145.0	811.9
Mevduat Bankalarından Alacak.	210.7	1403.0	2290.6	5786.3	9296.1
Mevduat Bankalarınca Çık. Menkul Değ.	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Mevduat Bankalarına Verilen Krd.	210.7	1403.0	2290.6	5786.3	9296.1
MERKEZ BANKASINDAN DIĞER ALACAKLAR	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
DIŞ VARLIKLAR	268.7	1081.0	1582.4	3165.9	4881.9
MERKEZİ YÖNETİMDEN ALACAKLAR	119.1	322.8	329.9	448.6	142.2
Bütçe İle İlgili Kurumlar	118.3	322.8	329.4	416.3	-22.0
Merkezi Yönetime Verilen Krediler	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Merkezi Yönetimce Çık. Bono ve Tahv.	68.2	155.1	228.3	197.5	-469.9
Merkezi Yönetimden Diğ. Alacaklar	50.1	167.7	101.1	218.8	447.9
Bütçe Dışı Kurumlar (Fonlar)	0.8	0.0	0.5	32.3	164.2
MALİ OLMAYAN KAMU					
GİRİŞİMLERİNDEN ALACAKLAR	1206.0	1107.6	1613.7	1452.8	1337.5
KİT' lere Verilen Krediler	1065.1	771.4	757.6	693.9	603.7
KİT' lerce Çıkarılan Tahviller	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
KİT'lere İştirakler	3.9	3.9	3.9	4.9	4.9
Diğ. Alacaklar	137.0	332.3	852.2	754.0	728.9
YEREL YÖNETİMLERDEN ALACAKLAR (2)	0.0	0.0	0.0	1158.4	2116.7
BANKA DIŞI MALİ					
KURUMLARDAN ALACAKLAR	0.0	18.0	21.4	9.6	105.6
ÖZEL SEKTÖRDEN ALACAKLAR	1778.1	2989.4	4480.2	9405.7	12425.1
Özel Sektöre Verilen Krd.	1669.3	2762.7	4233.4	9031.4	11944.4
Özel Girişimlerce Çık. Tahv.	0.0	0.0	0.9	0.0	0.0
Özel Girişimlere İştirakler	62.2	123.5	163.2	229.1	236.2
Özel Sektörden Diğ. Alacak.	46.6	103.2	82.7	145.2	244.5
KALKINMA VE YATIRIM					
BANKALARI ARASI ALACAKLAR	0.0	13.3	7.3	25.0	40.6
DAĞITILAMAYAN VARLIKLAR	1285.7	1002.2	2522.2	4829.8	7884.4
T O P L A M	5320.5	8280.3	12957.1	26434.1	39046.6

Kaynak: Merkez Bankası

(1) Kasım sonu itibarıyla.

(2) İller Bankası'nı 1990 yılı sonuna kadar mevduat bankası ve bu tarihten sonra kalkınma yatırım bankası olarak nitelenmesi nedeniyle yerel yönetimlere verilen krediler bu tarihten önce mevduat bankaları hesaplarında gözükmüşken bu tarihten sonra kalkınma yatırım bankaları hesaplarında gözükmektedir.

Tablo 35.P	Kalkınma ve Yatırım Bankaları-Sektörel Hesaplar				Milyar TL
YÜKÜMLÜLÜKLER	1988	1989	1990	1991	1992(1)
VADELİ MEVDUAT (2)	320.5	387.2	718.1	793.1	1083.4
Özel Sektör	311.4	387.2	578.8	691.3	980.8
Mali Olmayan Kamu Girişimleri	9.1	0.0	139.3	101.8	102.6
TAHVİLLER	1228.1	2205.1	3101.5	5075.1	8575.3
DIŞ YÜKÜMLÜLÜKLER	693.1	1044.2	1740.6	5071.0	7398.2
MERKEZİ YÖNETİM MEVDUATI	310.8	262.5	793.6	4643.1	5242.3
Bütçe ve Sosyal Güvenlik Kur. Mev.	276.2	202.0	656.2	1539.5	4149.2
Bütçe Dışı Fonlar Hesabı	34.6	60.5	137.4	3103.6	1093.1
PARASAL SEKTÖRE YÜKÜMLÜLÜKLER	1877.0	2555.1	3273.9	4468.8	5739.7
Merkez Bankası Kredileri	710.8	1434.5	1513.6	1121.2	472.8
Mevduat Bankalarına Olan Yükümlülükler	1166.2	1120.6	1760.3	3347.6	5266.9
SERMAYE HESAPLARI	602.6	1148.0	2456.6	4839.4	7035.8
DAĞITILAMAYAN YÜKÜMLÜLÜKLER	288.4	678.2	872.8	1543.6	3971.9
T O P L A M	5320.5	8280.3	12957.1	26434.1	39046.6

Kaynak: Merkez Bankası

(1) Kasım sonu itibarıyla.

(2) Bu bankalar mevduat kabul etmemesine karşın bazı yükümlülükleri, Üç Aylık Bültenin PARASAL DURUM tablosundaki sınıflandırmaya sadık kalmak için mevduat olarak nitelendirilmiştir.

Tablo 36	Kalkınma ve Yatırım Bankaları-Krediler				Milyar TL
KURUMSAL SEKTÖRLERE GÖRE	1988	1989	1990	1991	1992(1)
MERKEZİ YÖNETİMLER	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
MALİ OLMAYAN KAMU GİRİŞİMLERİ	1065.1	771.4	757.6	693.9	603.7
YEREL YÖNETİMLER (2)	0.0	0.0	0.0	1158.4	2116.7
MALİ KURUMLAR	0.0	1058.5	1969.4	4539.8	7093.5
Mevduat Bankaları	0.0	1027.2	1942.6	4508.4	6960.1
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	0.0	13.3	5.8	25.0	40.6
Eximbank	0.0	9.0	0.0	0.0	0.0
Diğer Kalkınma ve Yatırım Ban.	0.0	4.3	5.8	25.0	40.6
Banka Dışı Mali Kurumlar	0.0	18.0	21.0	6.4	92.8
Özel Finans Kurumları	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Sigorta Şirketleri	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Diğer Mali Kurumlar	0.0	18.0	21.0	6.4	92.8
ÖZEL SEKTÖR	1669.3	2762.7	4233.4	9031.4	11944.4
Özel Girişimler	1667.6	2759.5	4174.4	6102.5	8934.7
Hanehalkı	1.7	3.2	7.4	33.6	34.7
Diğer	0.0	0.0	51.6	2895.3	2975.0
YURTDIŞI KREDİLER	0.0	4.7	14.1	9.3	1416.1
T O P L A M	2734.4	4597.3	6974.5	15432.8	23174.4

Kaynak: Merkez Bankası

(1) Kasım sonu itibarıyla.

(2) İller Bankası'nın 1990 yılı sonuna kadar mevduat bankası, bu tarihten sonra kalkınma yatırım bankası olarak nitelenmesi nedeniyle yerel yönetimlere verilen krediler bu tarihten önce mevduat bankaları hesaplarında gözükmürken bu tarihten sonra kalkınma ve yatırım bankaları hesaplarında gözükmemektedir.

Tablo 37	Bankacılık Sektörü-Kredi Hacmi				Milyar TL
	1988	1989	1990	1991	1992(1)
MERKEZ BANKASI (Dolaysız Krediler)	3508.7	3506.0	4448.7	18453.8	37689.4
Merkezi Yönetimler	2702.5	2932.0	3546.7	13605.4	26911.4
Mali Olmayan Kamu Girişimleri (KİT)	781.1	553.0	902.0	4848.4	10778.0
Banka Dışı Mali Kurumlar	25.1	21.0	0.0	0.0	0.0
MEVDUAT BANKALARI	22769.2	36521.6	65198.3	101451.8	157793.4
Merkezi Yönetimler	430.3	2051.8	2482.0	5415.2	7422.1
Mali Olmayan Kamu Girişimleri	3225.5	3004.0	6654.7	8642.3	7771.7
Yerel Yönetimler	545.0	562.6	753.2	0.0	0.0
Banka Dışı Mali Kurumlar	139.5	146.2	134.7	293.0	258.9
Özel Sektör	18428.9	30757.0	55173.7	87101.3	142340.7
KALKINMA VE YATIRIM BANKALARI	2734.4	3552.1	5012.0	10890.1	14757.6
Merkezi Yönetimler	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Mali Olmayan Kamu Girişimleri	1065.1	771.4	757.6	693.9	603.7
Yerel Yönetimler	0.0	0.0	0.0	1158.4	2116.7
Bankadışı Mali Kurumlar	0.0	18.0	21.0	6.4	92.8
Özel Sektör	1669.3	2762.7	4233.4	9031.4	11944.4
TOPLAM	29012.3	43579.7	74659.0	130795.7	210240.4

Kaynak: Merkez Bankası

(1) Kasım sonu itibariyle.

Tablo 38	Parasal Sektör Analitik Bilançosu				Milyar TL
	(M3Y Para Arzı ve Karşılık Kalemleri)				
KARŞILIK KALEMLERİ	1988	1989	1990	1991	1992(1)
DIŞ VARLIKLAR (Net)	-3096.7	1291.0	2387.5	9036.6	28970.8
Dış Varlıklar	18520.5	26708.0	38820.2	65088.7	129722.7
Dış Yükümlülükler	-21617.2	-25417.0	-36432.7	-56052.1	-100751.9
YURTIÇİ KREDİLER	48293.4	70192.4	106065.5	177979.7	275067.3
Merkezi Yönetimden Alacaklar (Net)	22330.1	29007.8	34051.8	62243.9	92911.4
Merkezi Yönetimden Alacaklar	30084.8	41649.2	51718.0	86401.8	123629.7
Eksi: Merkezi Yönetim Mevduatları	-7754.7	-12641.4	-17666.2	-24157.9	-30718.3
Yerel Yönetimlerden Alacaklar	545.0	562.6	753.2	0.0	0.0
Mali Olmayan Kamu Girişimlerden Alacaklar	3866.4	3773.5	7716.4	13942.9	19244.6
Özel Sektörden Alacaklar	20616.9	34827.7	61059.7	98779.8	158588.8
Kalkınma ve Yatırım Bankalarından Alacaklar	677.2	1716.3	2087.1	2353.0	3538.6
Banka Dışı Mali Kurumlardan Alacaklar	257.8	304.5	397.3	660.1	783.9
DIĞER KALEMLER (Net)	-6068.7	-7543.3	-10532.4	-12932.2	-21262.0
TOPLAM	39128.0	63940.1	97920.6	174084.1	282776.1

PARA ARZLARI

M1	11311.6	19557.7	31398.0	46793.0	65999.7
Bankalar Dışındaki Para	3425.7	6839.9	11377.6	17448.9	29549.4
Vadesiz Mevduat	7885.9	12717.8	20020.4	29344.1	36450.3
Parasal Yetkililer	12.6	25.0	27.5	18.8	23.5
Mevduat Bankaları	7873.3	12692.8	19992.9	29325.3	36426.8
M2	27194.2	47139.2	71569.6	117118.3	170858.0
Vadeli Mevduat	15882.6	27581.5	40171.6	70325.3	104858.3
Mevduat Bankaları	15882.6	27581.5	40171.6	70325.3	104858.3
M2Y	36706.5	61273.7	93363.0	168053.8	271452.4
Yerleşiklerin Yab.Para Mevd.	9512.3	14134.5	21793.4	50935.5	100594.4
Parasal Yetkililer	530.9	611.0	742.6	1046.3	1762.5
Mevduat Bankaları	8981.4	13523.5	21050.8	49889.2	98831.9
M3	29615.7	49805.6	76127.2	123148.6	182181.7
Resmi Mevduat (Vadeli/Vadesiz)	1480.9	1691.4	3511.4	3136.3	7555.0
Diğer TCMB Mevduatı	940.6	975.0	1046.2	2894.0	3768.7
M3Y (M2Y + Resmi Mev. + Diğer TCMB Mev.)	39128.0	63940.1	97920.6	174084.1	282776.1

Kaynak: Merkez Bankası

(1) Kasım sonu itibarıyla.

Tablo 39	Merkez Bankası-Analitik Bilanço (2)			Milyar TL	
VARLIKLAR	1988	1989	1990	1991	1992(1)
DIŞ VARLIKLAR	11429	17948	25583	38736	69356
İÇ VARLIKLAR	26933	31040	35404	58053	99910
Nakit İşlemler	9752	9834	8996	25624	64945
Kamu'ya Açılan Nakit Krediler	7020	7860	5324	22904	56263
Bankalara Açılan Nakit Krediler	3019	3032	5320	5295	9891
Diğer Kalemler	-287	-1058	-1648	-2575	-1209
Değerleme Hesabı	17181	21206	26408	32429	34965
TOPLAM	38362	48988	60987	96789	169266
YÜKÜMLÜLÜKLER					
TOPLAM DÖVİZ YÜKÜMLÜLÜKLERİ	26510	30460	37150	52796	84607
Dış Yükümlülükler	18034	20661	26132	38340	58778
İç Yükümlülükler	8476	9799	11018	14456	25829
Döviz Olarak Takip Olunan Mevduat	4138	4717	4605	5243	9083
Bankaların Döviz Mevduatı	4338	5082	6413	9213	16746
MERKEZ BANKASI PARASI	11851	18528	23837	43993	84659
Emisyon	4485	8365	14074	21288	35867
Bankalar Mevduatı	4771	7778	8887	14161	22713
Bankalar Zorunlu Karşılıkları	3748	6047	7323	11227	18612
Bankalar Serbest İmkânı	1023	1731	1564	2934	4101
Diğer Merkez Bankası Parası	2595	2385	876	8544	26079
Fon Hesapları	380	444	358	1488	1709
Banka Dışı Kesimin Mevduatı	507	448	552	307	366
Açık Piyasa İşlemlerinden Borçlarımız	1206	330	-927	5584	18424
Kamu Mevduatı	502	1163	893	1165	5580
TOPLAM	38361	48988	60987	96789	169266

Kaynak: Merkez Bankası

(1) Kasım sonu itibarıyla.

(2) 1992 Ocak ayına kadar Merkez Bankası bilançosu ayın son cuması olarak alınırken, bu tarihten itibaren ayın son iş gününe göre düzenlenmiştir. Bu nedenle daha evvelki yayımlarımızdan farklılık gösterebilir.

Tablo 40	İhraç Edilen Menkul Değerler				Milyar TL
	1988	1989	1990	1991	1992
KAMU KESİMİ	8931,1	17201,9	21501,1	47932,6	138448,1
Devlet iç borç tah.	3816,2	8983,6	12458,4	12291,9	57845,5
İç istikraz haz. bon.	5114,9	7634,3	8442,7	34277,3	75926,1
Gelir ortaklığı senetleri	-	400,0	600,0	-	-
Döviz endeksli senetler	-	-	-	1363,4	4676,5
Konut sertifikası	-	184,0	-	-	-
ÖZEL KESİM	1137,5	2302,9	6273,0	6730,2	22528,9
Tahvil	210,9	604,5	762,3	813,3	796,9
Hisse senedi(1)	364,4	971,5	4106,6	4443,5	5322,8
Kar-zarar ort.belgesi	0,2	2,0	4,0	15,0	60,0
Banka bonusu	238,0	98,0	330,0	726,0	770,0
Finansman bonusu	271,0	465,4	215,1	667,4	1006,6
MKYF katılma belgesi	53,0	161,5	855,0	65,0	92,0
VDMK	-	-	-	-	14480,6

Kaynak: Sermaye Piyasası Kurulu, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı

(1) Piyasa Değeri.

Tablo 41	Uluslararası Rezervler			Milyon ABD Doları	
	1988	1989	1990	1991	1992
ALTIN (1)	1368	1354	1468	1493	1494
BRÜT DÖVİZ REZERVLERİ	5228	7959	9943	10760	13760
Merkez Bankası	2307	4831	5972	4918	6116
Bankalar	2921	3128	3971	5842	7644
BRÜT ULUSLARARASI REZERVLER (2)	6596	9313	11411	12253	15254
Muhabir borçları (Overdrafts)	168	30	24	3	2
NET REZERVLER (3)	6428	9283	11387	12250	15252

Kaynak: Merkez Bankası

(1) Altın 1988-1992 yılları sonunda 369,1 dolar/ons üzerinden değerlendirilmiştir.

(2) Uluslararası rezervler altın ve brüt döviz rezervlerinin toplamıdır.

(3) Net rezervler brüt uluslararası rezervler eksi muhabir açıklarıdır.

Tablo 42

Dış Ticaret

	Milyon TL		Dış tic. hacmi	Milyon ABD Doları		Dış tic. dengesi
	İthalat	İhracat		İthalat	İhracat	
1963	6216	3313	1056	688	368	- 320
1964	4878	3697	948	537	411	- 126
1965	5193	4174	1036	572	464	- 108
1966	6522	4415	1209	718	491	- 227
1967	6217	4701	1207	685	522	- 163
1968	6934	4468	1260	764	496	- 268
1969	7275	4832	1338	801	537	- 264
1970	10348	6408	1537	948	589	- 359
1971	17725	9090	1848	1171	677	- 494
1972	22346	11876	2448	1563	885	- 678
1973	29797	18037	3403	2086	1317	- 769
1974	53124	21197	5310	3778	1532	-2246
1975	68987	20075	6140	4739	1401	-3338
1976	82941	30775	7089	5129	1960	-3169
1977	104882	31338	7549	5796	1753	-4043
1978	113290	55358	6887	4599	2288	-2311
1979	178505	75744	7330	5069	2261	-2808
1980	613267	221498	10819	7909	2910	-4999
1981	1002356	530716	13636	8933	4703	-4230
1982	1461425	937311	14589	8843	5746	-3097
1983	2127081	1298945	14963	9235	5728	-3507
1984	4034897	2608332	17890	10757	7133	-3624
1985	5994853	4252949	19301	11343	7958	-3386
1986	7561157	5012346	18562	11105	7457	-3648
1987	12353041	8844331	24353	14158	10190	-3968
1988	20476720	16809326	26002	14335	11662	-2678
1989	33762160	24819337	27417	15792	11625	-4167
1990	58755207	34071035	35262	22302	12960	-9342
1991	88914171	57373403	34640	21047	13593	-7454
1992(1)	159628934	111123668	37586	22871	14715	-8156

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü
(1) Geçici.

Tablo 43	İhracatın Sektörel Dağılımı			Milyon ABD Doları	
	1988	1989	1990	1991(1)	1992(1)
TARIM	2341	2125	2388	2732	2259
BİTKİSEL ÜRÜNLER	1989	1785	2101	2454	2055
Hububat	241	83	17	287	419
Meyva	769	687	995	901	826
Sebze	98	89	103	185	157
Diğer	881	926	986	1081	653
HAYVANCILIK ÜRÜNLERİ	286	276	216	218	140
Canlı hayvanlar	250	253	204	204	128
Yün,kıl	10	11	3	6	3
Diğer	26	12	9	8	9
SU ÜRÜNLERİ	51	52	59	50	50
ORMAN ÜRÜNLERİ	15	13	12	10	14
MADENCİLİK VE TAŞOCAK.	377	414	331	286	265
METALİK OLMAYAN Ü.	263	279	244	227	212
MADEN CEVHERLERİ	97	132	82	56	49
YAKIT MADDELERİ	-	-	5	3	1
DİĞER	-	-	-	-	3
İMALAT SANAYİİ	8943	9086	10240	10575	12191
TARIMA DAYALI SANAYİ	885	918	823	1097	1242
Gıda sanayii	773	780	780	1064	1205
Diğer	112	138	43	33	37
PETROL TÜREVLERİ	331	255	287	277	231
DİĞER	7727	7913	9130	9201	10718
Çimento	7	33	77	111	139
Kimya sanayii mamulleri	735	774	616	462	489
Deri, kösele mamulleri	514	604	743	612	561
Dokümacılık mamulleri	3201	3505	4138	4398	5311
Seramik, cam mamulleri	233	258	326	358	395
Demir,de.dışı met.san.m.	1683	266	250	174	164
Makina sanayii mamulleri	333	195	208	236	324
Taşıt araç., malz.ve parça	118	154	208	250	379
Diğer	903	2124	2564	2600	2956
	11662	11625	12960	13593	14715

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü

(1) Geçici.

Tablo 44	İthalatın Sektörel Dağılımı			Milyon ABD Doları	
	1988	1989	1990	1991(1)	1992(1)
TARIM	507	1047	1323	813	1184
BİTKİSEL ÜRÜNLER	174	769	858	377	661
Hububat ve baklagiller	57	571	570	103	156
Yağlı tohumlar	14	25	33	32	58
Diğer	103	173	255	242	447
HAYVANCILIK ÜRÜNLERİ	220	211	328	293	359
Yün,kıl	97	83	84	60	73
Ham deriler, postlar	78	100	129	116	166
Diğer	45	28	115	117	120
SU ÜRÜNLERİ	5	3	11	10	19
ORMAN ÜRÜNLERİ	110	64	126	133	145
MADENCİLİK ve TAŞOCAK.	2861	2902	3989	2992	3055
METALİK OLMAYAN Ü.	88	89	90	87	80
MADEN CEVHERLERİ	67	89	82	112	80
YAKIT MADDELERİ	2706	2729	3817	2793	2894
DİĞER	-	-	-	-	1
İMALAT SANAYİİ	10966	11843	16990	17242	18632
TARIMA DAYALI SANAYİ	730	843	1162	989	935
Gıda sanayii ürünleri	286	350	678	514	507
Hayvani ve nebati yağlar	141	206	212	311	278
Diğer	145	144	466	203	229
İşlenmiş orman ürünleri	126	108	90	80	112
Dokumaya elverişli işlem görmüş elyaflar	135	146	25	20	26
Diğer	183	239	369	375	290
PETROL TÜREVLERİ	343	494	805	962	864
DİĞER	9888	10506	15023	15291	16833
Kimya sanayii mamulleri	1984	2102	2451	2463	2624
Gübreler	203	834	248	265	240
İlaç ve boya	1019	343	450	254	307
Diğer	762	925	1753	1944	2077
Lastik ve plas.san.mamul.	525	484	807	848	986
Dokumacılık mamulleri	260	297	814	734	926
Seramik, cam mamulleri	141	126	183	181	197
Demir çelik san.mamulleri	1655	2217	1932	2009	2118
Demirdışı met.san.mamul.	412	421	537	452	426
Madeni esya san.mamul.	62	57	106	120	135
Makine sanayi mamulleri	2400	2189	3756	3759	4044
Elektrikli mak.san.mamul.	1075	1028	1580	1876	1762
Taşıt araç ,mal.ve parça.	690	796	1590	1540	2222
Diğer	684	1273	1267	1309	1393
	14335	15792	22302	21047	22871

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü

(1) Geçici.

Tablo 45	Ülkelere Göre İhracat ve İthalat			Milyon ABD Doları	
	1988	1989	1990	1991(1)	1992(1)
İHRACAT					
AT	5098	5408	6893	7042	7601
Almanya	2149	2176	3064	3413	3754
İtalya	955	978	1106	971	1919
Fransa	499	595	737	688	809
İngiltere	576	616	745	676	796
Hollanda	351	407	435	474	500
Belçika-Lüksemburg	265	261	312	287	291
Diğer	303	375	494	533	468
ORTADOĞU ve K.AFRİKA	3525	2871	2270	2728	2775
Irak	986	445	215	122	212
Libya	218	227	221	237	247
İran	546	561	495	486	455
Suudi Arabistan	359	365	338	484	486
Diğer	1416	1273	1001	1399	1375
A.B.D.	761	971	968	914	865
İSVİÇRE	265	174	293	246	223
B.D.T.	271	705	531	610	686
JAPONYA	209	233	239	226	162
DİĞER	1533	1263	1766	1827	2403
	11662	11625	12960	13593	14715
İTHALAT					
AT	5895	6055	9328	9221	10049
Almanya	2054	2204	3497	3231	3754
İtalya	1006	1071	1727	1845	1919
Fransa	829	745	1340	1226	1351
İngiltere	739	728	1014	1165	1187
Hollanda	385	445	573	641	698
Belçika-Lukseniburg	478	443	523	557	551
Diğer	404	419	654	556	1140
ORTADOĞU ve K.AFRİKA	2925	2921	3581	3189	3414
Irak	1437	1650	1047	1	1
Libya	79	286	487	282	445
İran	660	233	492	90	365
Suudi Arabistan	229	212	724	1828	1665
Diğer	520	540	831	989	938
A.B.D.	1520	2094	2282	2255	2600
İSVİÇRE	344	412	537	488	688
B.D.T.	443	625	1247	1098	1245
JAPONYA	555	530	1120	1091	1113
DİĞER	2653	3155	4207	3705	3762
	14335	15792	22302	21047	22871

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü
(1) Geçici.

Tablo 46	Yatırım, Tüketim ve Hammadde İthalatı			Milyon ABD Doları	
	1988	1989	1990	1991(1)	1992(1)
YATIRIM MALLARI	3989	3845	5928	6052	6772
İnşaat malzemesi	671	690	769	821	792
Makine ve teçhizat	3287	3135	5069	5140	5885
Hayvancılık	31	20	90	91	95
TÜKETİM MALLARI	1110	1389	2885	2910	2971
HAMMADDELER	9237	10558	13489	12085	13128
	14335	15792	22302	21047	22871

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü
(1) Geçici.

Tablo 47	Kaynakların Çeşidine Göre İthalat			Milyon ABD Doları	
	1988	1989	1990	1991(1)	1992(1)
Genel Toplam	14335	15792	22302	21047	22871
Liberasyon	12159	13685	20587	19159	21618
Fuar tahsisli	-	-	-	-	-
Müsaadeye tabi	811	654	62	-	-
Nato	142	107	113	86	86
Yabancı sermaye	14	10	18	106	8
Proje kredisi	1140	1229	895	532	335
Surplus	-	-	-	-	-
Bedelsiz	69	107	398	1065	139
Finansal Kiralama	-	-	227	99	469
Diğerleri	-	-	2	-	-

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü
(1) Geçici.

Tablo 48	Ödemeler Dengesi			Milyon ABD Doları	
	1988	1989	1990	1991	1992
A. CARİ İŞLEMLER					
İhracat FOB	11929	11780	13026	13672	14891
İhracat	11662	11625	12959	13598	14715
Transit ticaret	267	155	67	74	176
İthalat FOB	-13706	-15999	-22581	-20998	-23082
İthalat(CIF)	-14335	-15792	-22302	-21038	-22872
Altın ithalatı	-32	-1058	-1532	-1161	-1430
Transit ticaret	-161	-76	-46	-64	-151
Navlun ve sigorta	822	927	1299	1265	1371
Dış Ticaret Dengesi	-1777	-4219	-9555	-7326	-8191
Diğer mal ve hizmet gelirleri	6026	7098	8933	9315	10451
Turizm	2355	2557	3225	2654	3639
Faiz gelirleri	374	684	917	935	1012
Diğer	3297	3857	4791	5726	5800
Diğer mal ve hizmet giderleri	-4812	-5476	-6496	-6816	-7262
Turizm	-358	-565	-520	-592	-776
Faiz giderleri	-2799	-2907	-3264	-3430	-3217
Diğer	-1655	-2004	-2712	-2794	-3269
Toplam mal ve hizmetler	-563	-2597	-7118	-4827	-5002
Karşılıksız trans.girişleri(özel)	1846	3171	3374	2879	3147
Göçmen transferleri	-	23	-	-	-
İşçi gelirleri	1776	3040	3246	2819	3008
Diğer	70	108	128	60	139
Karşılıksız trans çıkışları(özel)	-19	-36	-25	-25	-
Karşılıksız trans.(resmi-net)	332	423	1144	2245	912
İşçi gelirleri	89	98	79	82	66
Diğer	243	325	1065	2163	846
Cari işlemler dengesi	1596	961	-2625	27	-943
B. SERMAYE HAREKETLERİ	-958	780	4037	-2397	3648
(Rezerv hariç)					
Doğrudan yatırımlar (net)	354	663	700	783	779
Portföy yatırımlar	1178	1586	547	648	2411
Diğer uzun vad.ser.hareket.	-209	-885	-210	-808	-938
Kullanımlar	3124	2620	3679	3784	3523
Ödemeler	-3927	-4023	-3938	-4095	-4871
Dresdner (net)	594	518	49	-497	410
Kısa vadeli ser. hareket.	-2281	-584	3000	-3020	1396
Varlıklar (net)	-1428	371	-409	-2563	-2438
Verilen krediler	-607	390	156	-811	-327
Bank.res.ve diğer varlıklar	-821	-19	-565	-1752	-2111
Yükümlülükler (net)	-853	-955	3409	-457	3834
Sağlanan krediler	-943	-1227	2520	590	4091
Mevduatlar	90	272	889	-1047	-257
C. NET HATA VE NOKSAN	515	971	-468	926	-1221
D.ÖD.DENGESİ FINANS.	-	-	-	-	-
E. KARŞILIK KALEMLERİ	-263	50	364	170	-
Genel denge	890	2762	1308	-1029	1484
F. REZERV HAREKETLERİ	-890	-2762	-1308	1029	-1484
IMF	-469	-252	-53	-	-
Resmî rezervler	-421	-2510	-1255	1029	-1484
Kaynak: Merkez Bankası					

Tablo 49	Ödemeler Dengesindeki Bazı Kalemlerin Ayrıntıları			Milyon ABD Doları	
	1988	1989	1990	1991	1992
CARİ İŞLEMLER DENGESİ	1596	961	-2625	272	-943
SERMAYE HAREKETLERİ	-958	780	4037	-2397	3648
(Rezerv hariç)					
Doğrudan Yatırımlar	354	663	700	783	779
Portföy Yatırımları	1178	1586	547	648	2411
(Sermaye Piy. Sağ. Kre.)	(1,184)	(1,628)	(592)	(592)	(2,806)
DIĞER UZUN VADELİ					
SERMAYE HAREKETLERİ	-209	-885	-210	-808	-938
Kamu Sektörü	-714	-1292	-810	-964	-1099
(Merkez Ban. Dahil)					
Kredi kullanımları	1489	828	1695	1862	1086
Kredi mektuplu DTH Hes.	594	518	49	-497	410
Diğ. borç anapara ödemeleri	-2797	-2638	-2554	-2329	-2595
Ticari Bankalar	-155	-49	231	536	13
Kredi kullanımları	336	442	486	937	560
Diğ. borç anapara ödemeleri	-491	-491	-255	-401	-547
Diğ. Sektörler	660	456	369	-380	148
(Özel Sektör Dahil)					
Kredi Kullanımları	1299	1350	1498	985	1877
(Proje Kredileri)	(1,141)	(1,228)	(896)	(531)	(335)
(Finansal Kiralama)	-	-	(227)	(99)	(469)
Diğ. Borç Anapara Öde.	-639	-894	-1129	-1365	-1729
KISA VADELİ					
SERMAYE HAREKETLERİ	-2281	-584	3000	-3020	1396
Toplam varlıklar	-1428	371	-409	-2563	-2438
Yurt Dışına Verilen krediler	-607	390	156	-811	-327
Tic. bankaların rezervi	-820	-187	-567	-1760	-2142
Diğ. varlıklar	-1	168	2	8	31
Yükümlülükler	-853	-955	3409	-457	3834
Merkez Bankası	-514	-1238	-2	-351	100
Kredi Mektuplu DTH	-41	-40	-123	-132	55
DÇM	-2	-	-	-	-
Muhabir Açıkları	-107	-140	-11	-18	-
Banker Kredi	-450	-878	16	-51	-
Diğ.	86	-180	116	-150	45
Ticari bankalar	11	289	2048	-140	2093
Döviz Tevdiat Hesabı	54	318	1034	-803	-311
Bankaların sağ. krd.	-43	-29	1014	663	2404
Diğ. sektörler	-350	-6	1363	34	1641
Ticari krediler	-213	67	361	433	1645
Kuruluşların sağ. krd.	108	40	1061	-359	-4
Diğ.	-245	-113	-59	-40	-
KARŞILIK KALEMLERİ	-263	50	364	170	-
ÖD. DENGESİ FINANSMANI	-	-	-	-	-
RESMİ REZERVLER	-421	-2510	-1255	1029	-1484
Döviz Varlıkları	-588	-2524	-1141	1054	-1484
Altın Rezervi	167	14	-114	-25	-

Kaynak: Merkez Bankası

Tablo 50	Dış Borç Bakiyesi (Dönem Sonu)			Milyon ABD Doları	
	1988	1989	1990	1991	1992(1)
(Vadeye göre)					
KULLANILMIŞ BORÇ B.	40722	41751	49035	50489	54706
Orta ve uzun vadeli	34305	36006	39535	41372	42046
Kısa vadeli	6417	5745	9500	9117	12660
(Borç alana göre)					
ORTA VE UZUN VADELİ	34305	36006	39535	41372	42046
Kamu (KİT'ler dahil)	26234	27425	30416	32590	33070
Merkez Bankası	6546	6975	7321	6530	6150
(Dresdner hesabı)	(4723)	(5500)	(6255)	(5713)	(5771)
Özel Sektör	1525	1606	1798	2252	2826
KISA VADELİ	6417	5745	9500	9117	12660
Merkez Bankası	1830	799	855	557	572
(Dresdner Hesabı)	(747)	(733)	(695)	(553)	(569)
Ticari Bankalar	2767	3118	5373	5216	7157
Diğer Sektörler	1820	1828	3272	3344	4931
(Borç verene göre)					
ORTA VE UZUN VADELİ	34305	36006	39535	41372	42046
Uluslararası Kuruluşlar	9192	8740	9564	10069	8891
IMF	299	48	-	-	-
IBRD, IDA, IFC	6421	6138	6435	6540	5400
AYB	583	561	604	602	551
AKİF	1836	1917	2439	2859	2882
İKB	22	51	68	54	42
OPEC Fonu	20	15	10	5	3
IFAD	11	10	8	9	13
İkili Anlaşmalar	11382	11431	12984	14587	15207
OECD Ülkeleri	10038	9992	11652	13169	13718
OPEC Ülkeleri	886	697	564	438	360
Diğer Ülkeler	458	742	768	980	1129
Ticari Bankalar	8891	10269	10720	10992	12167
Özel Kesim	4840	5566	6267	5724	5781
(Dresdner hesabı)	(4723)	(5500)	(6255)	(5713)	(5771)
KISA VADELİ	6417	5745	9500	9117	12660
Ticari Bankalar	2950	1841	3845	4144	6490
Özel Kesim Kredileri	3467	3904	5655	4973	6170
(Kredi türüne göre)					
ORTA VE UZUN VADELİ	34305	36006	39535	41372	42046
Proje ve Program Kredi.	19495	18929	21116	22815	22069
Uluslararası Para Piy.Kr.	8505	10269	10720	10992	12167
Ertelenmiş Borçlar	503	66	12	11	10
DÇM'ler	329	-	-	-	-
Banker Kredileri	57	-	-	-	-
Garantisiz ticari borçlar	117	66	12	11	10
Özel Krediler	5802	6742	7687	7554	7800
(Dresdner hesabı)	(4723)	(5500)	(6255)	(5713)	(5771)
KISA VADELİ	6417	5745	9500	9117	12660
Krediler	3984	2950	5524	6134	10065
Banker kredileri	914	35	51	-	-
Muhabir açıkları	168	30	24	3	2
Kabul Kredileri	903	891	1386	1504	2630
Pre-Finansman Kredileri	131	218	146	486	945
Bankaların sağ.döv.kre.	1082	1057	2093	2787	5132
Kuruluşların sağ.döv.kre.	786	719	1740	1354	1356
Diğer	-	-	84	-	-
Mevduatlar	2433	2795	3976	2983	2595
Döviz Tevdiat Hesapları	1685	2061	3280	2429	2025
Dresdner Hesabı	747	733	695	553	569
DÇM'ler	1	1	1	1	1

Kaynak : Merkez Bankası, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı

(1) Geçici.

Dış Borç Stokunun					
Tablo 51	Yıl Sonları Kurlarıyla Döviz Cinslerine Göre Dağılımı			Milyon ABD Doları	
DÖVİZ CİNSİ	1988	1989	1990	1991	1992(1)
Alman Markı	12673	14185	16652	17307	17148
İsviçre Frangı	3091	2847	3199	2823	2432
İngiliz Sterlini	337	338	412	411	396
Japon Yeni	6327	5793	6655	7855	9362
Fransız Frangı	774	829	913	916	1104
ABD Doları	13997	14703	18404	17668	20568
SDR	309	58	8	9	13
Hollanda Florini	1041	1059	1011	1018	870
Diğer	2173	1939	1781	2482	2813
TOPLAM	40722	41751	49035	50489	54706

Kaynak: Merkez Bankası, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı
(1) Geçici.

Tablo 52	Kredi Mektuplu Döviz Tevdiat Hesapları			Milyon ABD Doları	
	1988	1989	1990	1991	1992
TOPLAM	6208	7017	7541	6439	6368
Yurtdışı Adresliler	5470	6233	6950	6266	6340
Kısa Vadeli	747	733	695	553	569
Orta- Uzun Vadeli	4723	5500	6255	5713	5771
Yurtiçi Adresliler	738	784	591	173	28

Kredi Mektuplu Döviz Tevdiat Hesapları Döviz Bileşimi
(Orijinal Döviz Cinsleri İtibariyle)(Milyon)

ABD Doları	113	127	126	106	156
Alman Markı	9896	10802	10338	8912	9324
Fransız Frangı	229	238	237	223	219
Hollanda Florini	540	577	582	556	570
İsviçre Frangı	200	200	173	132	116
Japon Yeni	31	7	7	-	-
İngiliz Sterlini	1	1	-	-	-

Kaynak: Merkez Bankası

Tablo 53	Döviz Tevdiat Hesapları			Milyon ABD Doları	
	1988	1989	1990	1991	1992
Döviz Tevdiat Hesapları	5824	6751	9301	11506	14425
Yurtdışı Adresliler	1685	2061	3280	2429	2025
Yurtiçi Adresliler	4139	4690	6021	9077	12400
Bankalararası	226	302	575	611	1241
Diğer	3913	4388	5446	8466	11159

Döviz Tevdiat Hesapları					
Munzam Karşılığı	1001	1182	1261	1108	1369

Döviz Tevdiat Hesapları Döviz Bileşimi
(Orijinal Döviz Cinsleri İtibariyle) (Milyon)

ABD Doları	1816	2260	3090	3575	4516
Alman Markı	5369	5798	7213	9942	13483
Fransız Frangı	1356	1474	1563	1800	1929
Hollanda Florini	593	599	688	771	891
İsviçre Frangı	241	311	371	332	378
Japon Yeni	593	588	3424	1149	4581
İngiliz Sterlini	79	77	64	74	112

Kaynak: Merkez Bankası

Tablo 54	Yabancı Ticari Banka Kredileri			Milyon ABD Doları	
	1988	1989	1990	1991	1992(1)
Ticari Banka Kredileri	8891	10269	10720	10992	12261
Merkez Bankası	1823	1475	1066	814	467
Garantili	-	-	-	-	-
Garantisiz	1437	1475	1066	814	467
Ertelenmiş Borçlar	386	-	-	-	-
DÇM'ler	329	-	-	-	-
Banker kredileri	57	-	-	-	-
Özel Sektör	329	298	354	387	398
Kamu Sektörü	6739	8496	9300	9791	11396
Garantili	5873	2325	2318	2495	1759
Garantisiz	866	6171	6983	7296	9637

Kaynak: Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, Merkez Bankası

(1) Geçici; Eylül sonu itibarıyla.

Tablo 55	Dış Borç Ödemeleri Projeksiyonu(1)			Milyon ABD Doları	
	(Borçlulara Göre)			1996	1997
TOPLAM	1993	1994	1995	1996	1997
Anapara	7115	7425	7769	6594	6576
Faiz	4256	4775	5452	4690	4974
Kamu sektörü	2859	2650	2317	1904	1602
Anapara	3595	4049	4781	4189	4685
Faiz	2565	2414	2152	1803	1542
Merkez Bankası					
Anapara	31	27	232	151	2
Faiz	54	49	44	13	-
Özel sektör					
Anapara	630	699	439	350	287
Faiz	240	187	121	88	60

Kaynak: Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı

(1) Orta ve uzun vadeli (NGTA ve Dresdner dahil edilmemiştir.)

30 Eylül 1992 kurları esas alınmıştır.

Yabancı Sermayeli Şirketlerin
Tablo 56 Sektörel Dağılımı (31 Aralık 1992 tarihi itibarıyla)

SEKTÖRLER	Faaliyet Gösteren Şirket Sayısı	Yabancı Sermaye Milyon TL	Toplam Yabancı Sermaye İçindeki Payı %	Toplam Sermaye Milyon TL	Toplam Sermaye İçindeki Yabancı Sermaye Payı %
TARIM	65	351259	2,91	474401	74,04
MADENCİLİK	37	168238	1,39	217976	77,18
İMALAT SANAYİİ					
Gıda Sanayii	88	654361	5,42	1045831	62,57
İçki Sanayii	3	14549	0,12	17213	84,52
Tütün Sanayii	8	795663	6,59	1000633	79,52
Dokuma Giyim ve Deri Sanayii	2	384	0,00	390	98,46
İplik Dokuma Örme ve Apre Sanayii	32	84639	0,70	236247	35,83
Hazır-Giyim Sanayii	84	185065	1,53	333470	55,50
Deri ve Deri Mamulleri San.	16	7146	0,06	13325	53,63
Ayakkabı Sanayi	1	3500	0,03	7000	50,00
Orman Ürünleri	8	93757	0,78	182386	51,41
Kağıt Sanayii	11	105539	0,87	174636	60,43
Basım-Yayın Sanayii	6	76130	0,63	83670	90,99
Kimya Sanayi	18	192413	1,59	305659	62,95
Endüstriyel Kimyasal Ürünler	19	175380	1,45	276419	63,45
Diğer Kimyasal Ürünler	42	477973	3,96	577786	82,72
Çeşitli Petrol ve Kömür Ür.	5	89351	0,74	110312	81,00
Kauçuk Sanayii	1	20128	0,17	20750	97,00
Plastik Sanayii	27	227647	1,89	289959	78,51
Lastik Sanayii	5	135598	1,12	309168	43,86
Gübre Sanayii	2	11120	0,09	20135	55,23
Metal Dışı Madeni Ürünler	1	49	0,00	100	49,00
Seramik Pişim. Kil ve Çim.Ger	14	41062	0,34	351931	11,67
Cam Sanayii	8	69880	0,58	615571	11,35
Çimento Sanayii	9	130972	1,09	139979	93,57
Temel Metal Sanayii	2	2316	0,02	4116	56,27
Demir Çelik Sanayii	11	469971	3,89	2402100	19,57
Demir Dışı Metal Sanayii	14	184146	1,53	387350	47,54
Makina İmalat Sanayii	8	2993	0,02	9459	31,64
Madeni Eşya Sanayii	30	57302	0,47	100515	57,01
Elektriksiz Makina San.	21	18178	0,15	47825	38,01
Elektrikli Makina San.	44	259380	2,15	585561	44,30
Elektronik Sanayii	32	478355	3,96	701974	68,14
Taşıt Araçları İmalat San.	15	880299	7,30	1953915	45,05
Taşıt Araçları Yan San.	32	189644	1,57	411641	46,07
Ölçü-Kont. ve Opt.Do.İ.S.	11	42376	0,35	76553	55,36
Uçak Sanayii	2	23680	0,20	48326	49,00
Diğer imalat Sanayii	45	88252	0,73	147036	60,02
İMALAT SANAYİİ TOPL.	677	6289198	52,12	12988941	48,42
HİZMETLER					
Ticaret	867	1007271	8,35	1817110	55,43
Restorant Kafé Yeme-İç.Yer	48	465689	3,86	622450	74,81
Otel Pansiyon Kamp.İşl.	205	1103321	9,14	2721222	40,55
İnşaat Taahhüt Hizmetleri	33	30279	0,25	55418	54,64
Kara Taşımacılığı	16	2921	0,02	5637	51,82
Deniz Taşımacılığı	15	40106	0,33	58318	68,77
Hava Taşımacılığı	39	31263	0,26	73687	42,43
Taşımacılıkla İlg. Dig.Hiz.	25	40712	0,34	44459	91,57
Haberleşme	3	970	0,01	1850	52,43
Bankacılık ve Diğ.Fin.HİZ.	34	1125615	9,33	2024297	55,61
Yatırım Finansmanı	17	686276	5,69	719236	95,42
Sigortacılık	27	194770	1,61	436936	44,58
Kiralama	5	29278	0,24	40930	71,53
Özel Eğitim	6	7563	0,06	7810	96,84
Araştırma ve Geliş. Faal.	5	2079	0,02	3190	65,17
Sağlık Hizmetleri	8	53739	0,45	478250	11,24
Diğer Toplumsal Hizmetler	71	171954	1,43	213005	80,73
Sinema ve Diğer Eğlence Yerl.	1	299	0,00	8000	3,74
Diğer Çeşitli Şaltı Hiz.	4	52490	0,41	55500	94,58
Diğer Faaliyetler	122	210736	1,75	372582	56,56
HİZMETLER TOPLAMI	1551	5257331	43,57	9759896	53,87
GENEL TOPLAM	2330	12066026	100,00	23441214	51,47

Kaynak: Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı

Tablo 57 Yabancı Sermaye İzinlerinin Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Faaliyet Gösteren Şirket Sayısı	İzin Verilen Yabancı Sermaye Miktarı (Milyon \$)	Kümülatif (Milyon \$)
1980	78	97	325
1981	109	338	663
1982	147	167	830
1983	166	103	933
1984	235	271	1 204
1985	408	234	1 438
1986	619	364	1802
1987	836	655	2457
1988	1172	821	3278
1989	1525	1512	4790
1990	1856	1861	6651
1991	2123	1967	8618
1992	2330	1820	10438

Kaynak: Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı

Tablo 58	1992 Yılı Devlet İç Borçlanma Senetleri İhale Faizleri(1)			Yüzde
Aylar	3 Aylık	6 Aylık	9 Aylık	12 Aylık
Ocak	67,72	70,64	70,96	71,94
Şubat	67,64	70,74	70,96	71,51
Mart	67,64	70,74	70,93	71,48
Nisan	69,28	71,24	72,41	72,50
Mayıs	74,32	74,50	74,07	74,41
Haziran	76,88	77,34	76,17	77,39
Temmuz	76,40	76,82	75,56	77,90
Ağustos	75,40	76,60	75,28	77,28
Eylül	74,40	75,28	74,88	77,18
Ekim	74,40	75,26	74,84	77,51
Kasım	74,60	75,22	75,12	77,64
Aralık	74,76	75,56	75,53	77,83

Kaynak: Merkez Bankası

(1) Faizler ihale tarihlerine göre verilmiştir.

Aynı ay içinde birden fazla aynı vadeli ihale yapılmışsa basit aritmetik ortalaması alınmıştır.

Tablo 59	1992 Yılı Devlet İç Borçlanma Senetleri İhalelerinde Satılan Miktarlar(1)			Milyar TL
	3 Aylık(2)	6 Aylık(2)	9 Aylık(2)	12 Aylık(2)
Ocak	2288,4	3778,2	1798,2	5378,3
Şubat	402,2	1137,2	757,0	4618,0
Mart	320,7	841,9	1734,8	4677,4
Nisan	1346,3	1552,1	796,9	3310,2
Mayıs	1717,9	1375,4	1268,6	2459,2
Haziran	2642,7	727,7	524,6	1494,9
Temmuz	3438,7	1407,7	1446,5	7322,3
Ağustos	5599,5	1810,7	1011,6	4662,4
Eylül	6096,0	5446,2	747,3	3425,1
Ekim	7229,5	142,0	536,3	3965,9
Kasım	11028,7	65,4	1304,3	2981,1
Aralık	12452,2	1815,0	541,5	6094,5

Kaynak: Merkez Bankası

(1) Tablo ihale tarihlerine göre hazırlanmıştır.

(2) Ortalama faizlerden ve opsiyonlu satışlardan verilen miktarlar dahil edilmiştir.

Tahkim satışları dahil edilmemiştir.

Bankalararası Para Piyasası İşlemleri

Tablo 60

(1992 Yılı Aylık Ortalama)

Tarih	Günlük İşlem	Gün.İş. Hacmi	Gerçekleşen 1 Günlük Faizler(%)		
	Adedi	(Milyar TL.)	En Düşük	En Yüksek	Ortalama
Ocak	174	4076,6	60,39	60,39	60,39
Şubat	106	2081,2	63,00	63,05	63,03
Mart	86	1492,4	63,75	63,77	63,76
Nisan	76	1659,6	65,80	65,86	65,83
Mayıs	74	1418,4	67,60	67,66	67,63
Haziran	76	1907,8	68,06	68,71	68,49
Temmuz	72	1675,0	66,47	66,86	66,72
Ağustos	96	2178,2	64,17	65,31	64,91
Eylül	74	2286,6	63,07	63,61	63,31
Ekim	106	2825,4	65,62	65,75	65,73
Kasım	98	3202,0	66,64	66,99	66,68
Aralık	126	4202,0	67,67	67,83	67,77

Kaynak: Merkez Bankası

Tablo 61

Döviz ve Efektif Piyasaları İşlemleri

Tarih	Bankalararası Döviz Piyasası İşlemleri					Günlük Kur Belirleme		
	Aylık Toplam İşlem Sayısı	Aylık Toplam İşlem Hacmi Milyon \$	Kurlar TL/\$		Katılan Kuruluş Sayısı Aylık Ortalama	Aylık Toplam İşlem Sayısı	Aylık Toplam İşlem Hacmi Milyon \$	Aylık Ortalama Denge Kuru TL/\$
			Aydın Yüksek Kuru	Aydın Düşük Kuru				

Ocak 1991	4346	2720	3147	2959	29	-	-	2934
Şubat	3200	1678	3390	3120	23	-	-	3138
Mart	5560	2235	3820	3400	33	532	213	3534
Nisan	4770	1571	4140	3800	29	-	-	3802
Mayıs	5958	1710	4150	4000	32	-	-	3985
Haziran	4252	1210	4369	4150	31	-	-	4221
Temmuz	9224	2147	4461	4384	33	-	-	4382
Ağustos	10066	2197	4768	4429	38	-	-	4517
Eylül	9604	2472	4754	4655	37	-	-	4652
Ekim	11236	3062	4993	4713	39	-	-	4846
Kasım	6662	1731	5095	4896	33	-	-	4953
Aralık	8166	2007	5125	5052	36	-	-	5060
Ocak 1992	10334	2759	5608	5167	39	-	-	5323
Şubat	10142	2425	5980	5487	39	-	-	5674
Mart	9908	2546	6323	5915	41	-	-	6100
Nisan	7794	1837	6664	6280	35	-	-	6436
Mayıs	7806	1714	7023	6695	37	-	-	6716
Haziran	7628	1678	7091	6860	33	-	-	6890
Temmuz	9766	1938	7137	6945	31	-	-	6952
Ağustos	10014	2132	7130	7011	35	-	-	7102
Eylül	12906	2781	7572	7045	41	-	-	7281
Ekim	7632	1515	7965	7400	35	-	-	7553
Kasım	8968	1880	8410	7989	38	-	-	8123
Aralık	10870	2509	8742	8340	42	-	-	8360

Kaynak: Merkez Bankası

Tablo 62

Tartılı Efektif Reel Kur (TERK) (1)

						ABD	Almanya	TERK
		TL/\$	TL/DM	DM/\$	P(2)	IPP(3)	IPP(3)	
1986:	12	755,15	379,48	1,99	270,3	95,7	95,3	66,8
1987:	12	991,18	606,44	1,63	401,9	100,4	95,4	66,3
1988:	12	1794,83	1023,58	1,75	663,9	104,2	97,2	60,6
1989:	12	2309,66	1327,99	1,74	1106,6	108,3	100,0	75,4
1990:	12	2871,05	1914,61	1,50	1607,8	114,6	101,5	78,5
1991:	12	5049,33	3230,46	1,50	2570,3	111,9	104,1	73,5
1992:	12	8345,12	5275,46	1,58	4302,2	114,1	104,8	73,7
1991:	1	2987,72	1978,12	1,51	1685,2	113,0	102,4	79,9
	2	3131,44	2117,47	1,48	1774,6	113,0	102,3	79,5
	3	3526,96	2199,92	1,60	1840,9	111,5	102,0	77,0
	4	3794,49	2229,78	1,70	1923,6	111,4	102,9	76,1
	5	3933,29	2313,57	1,72	1983,1	111,9	103,0	74,3
	6	4227,03	2373,90	1,78	2034,7	111,9	103,1	74,3
	7	4373,14	2446,68	1,79	2107,0	111,9	104,0	74,3
	8	4507,77	2584,28	1,74	2202,7	112,2	104,0	74,3
	9	4647,39	2729,66	1,70	2292,7	112,0	104,3	74,2
	10	4842,91	2865,76	1,70	2392,1	112,4	104,4	73,8
	11	4946,39	3040,69	1,60	2464,2	112,5	104,3	73,0
	12	5049,33	3230,46	1,50	2570,3	111,9	104,1	73,5
1992:	1	5306,75	3373,12	1,57	2839,5	111,5	104,0	77,7
	2	5659,55	3502,06	1,62	3016,0	111,9	104,4	78,1
	3	6091,08	3667,74	1,66	3139,5	111,8	104,6	76,6
	4	6414,08	3887,93	1,65	3188,5	111,8	104,6	73,7
	5	6706,98	4127,27	1,63	3251,1	111,8	104,6	71,3
	6	6878,48	4365,26	1,58	3317,8	111,8	104,6	69,8
	7	6939,19	4653,01	1,49	3416,3	113,9	105,1	68,4
	8	7087,83	4876,45	1,45	3590,6	113,9	105,1	69,5
	9	7274,29	5023,08	1,45	3783,9	114,1	105,1	71,1
	10	7570,63	5129,99	1,48	4011,2	114,4	104,9	73,0
	11	8110,05	5121,33	1,58	4149,6	114,1	104,8	73,2
	12	8345,12	5275,46	1,58	4302,2	114,1	104,8	73,7

Kaynak: Merkez Bankası

(1) 1985 = 100; Tüm veriler aylık ortalamadır.

(2) Şubat 1988'e kadar HDTM, DİE ve İTO' nun TEF endeksleri sırasıyla %30, %40, ve %30 olarak ağırlıklandırılırken, bu tarihten sonra DİE ve İTO TEF endeksleri sırasıyla %60 ve %40 olarak ağırlıklandırılmıştır.

(3) Sınai mallar fiyat indeksi, 1980=100.

Tablo 63

Sınıflarına Göre Fiili Personel Durumu (31 Aralık 1992)

SUBELER	Kadro Adedi	Gen.İd.H.		Tek.H.		Avukat		Sağ.H.		Eğt.H.		Yard.H.		Toplam		Sözleşm.		Toplam
		K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	
İdare merkezi	2915	979	809	36	46	8	6	13	7	8	1	61	436	1105	1305	29	103	2542
Ankara	754	371	304	-	-	1	-	-	-	-	-	10	53	382	357	-	-	739
İstanbul	1348	591	362	8	7	3	2	5	2	-	-	54	216	661	589	7	13	1270
İzmir	601	219	200	5	11	1	-	4	1	-	-	29	88	258	300	2	2	562
Mersin	143	65	54	-	1	-	-	-	-	-	-	9	10	74	65	-	1	140
Samsun	132	47	57	-	-	-	-	-	-	-	-	7	16	54	73	-	-	127
İskenderun	120	42	50	-	2	-	-	-	-	-	-	4	14	46	66	1	-	113
Eskişehir	103	38	42	-	1	-	-	-	-	-	-	2	11	40	54	-	1	95
Diyarbakır	90	23	43	-	1	-	-	-	-	-	-	4	9	27	53	-	3	83
Gaziantep	109	34	49	-	1	-	-	-	-	-	-	6	13	40	63	-	1	104
Banknot Matbaası	797	240	165	7	131	-	1	2	1	-	-	15	213	264	511	-	1	776
Erzurum	88	10	53	-	1	-	-	-	-	-	-	3	13	13	67	-	1	81
Trabzon	100	26	48	-	1	-	1	-	-	-	-	4	11	30	61	-	1	92
Antalya	119	52	46	-	1	-	-	-	-	-	-	5	11	57	58	-	1	116
Edirne	99	35	41	-	1	-	-	-	-	-	-	3	10	38	52	-	1	91
Kayseri	106	23	60	-	1	-	-	-	-	-	-	4	13	27	74	-	1	102
Adana	225	81	87	-	2	-	-	1	-	2	-	11	29	95	118	-	2	215
Bursa	176	70	73	-	1	-	-	-	-	-	-	4	17	74	91	-	-	165
Denizli	107	25	62	-	1	-	-	-	-	-	-	4	10	29	73	-	-	102
Konya	111	16	63	-	1	-	-	1	-	-	-	3	14	20	78	-	1	99
Malatya	97	17	45	-	-	-	-	-	-	-	-	3	7	20	52	3	8	83
Van	67	9	34	-	1	-	-	-	-	-	-	4	13	13	48	-	1	62
İzmit	131	39	55	-	1	-	-	1	-	1	-	9	15	50	71	1	2	124
	8538	3052	2802	56	213	13	10	27	11	11	1	258	1242	3417	4279	43	144	7883

Kaynak: Merkez Bankası

Toplam Personel Sayısı : 7883

Banknot Matbaası Şubesi İşçi Sayısı: 31

Toplam: 7914

31 Aralık 1991 Tarihindeki Personel Mevcudu: 8136

FARK: -222

K: Kadın

E: Erkek

T.C. Merkez Bankası
Tablo 64 Şube, Temsilcilik ve Büroları

Ş u b e l e r	Açılış Yılı	Personel
		Sayısı
		1992 Sonu
Adana	1969	215
Ankara	1931	739
Antalya	1963	116
Bursa	1969	165
Denizli	1974	102
Diyarbakır	1955	83
Edirne	1963	91
Erzurum	1959	81
Eskişehir	1954	95
Gaziantep	1956	104
İskenderun	1951	113
İstanbul	1931	1270
İzmir	1932	562
İzmit	1983	124
Kayseri	1968	102
Konya	1974	99
Malatya	1977	83
Mersin	1933	140
Samsun	1933	127
Trabzon	1963	92
Van	1978	62
Banknot Matbaası	1958	776
<u>Temsilcilik ve Bürolar</u>		
Zürih Temsilciliği	1962	3
Frankfurt Temsilciliği	1976	9
Londra Temsilciliği	1977	4
New York Temsilciliği	1977	3
Berlin Bürosu	1982	3
Tokyo Temsilciliği	1990	4
Paris Temsilciliği	1992	3
Brüksel Temsilciliği	1992	3

Kaynak: Merkez Bankası

1991-1992

BİLANÇOLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

A K T İ F

1991 - 1992 BİLANÇOLARININ
(Milyon)

	1991	1992
I Altın Mevcudu	7.798.713	13.151.880
A - Uluslararası Standartta Olan :	7.578.286	12.780.253
Safı Gr.		
B - Uluslararası Standartta Olmayan :	220.427	371.627
Safı Gr.		
II Döviz Borçluları	24.992.926	52.331.343
A - Konvertibl	24.958.666	52.327.840
a) Efektif Deposu	(1.857.470)	(3.667.206)
b) Muhabir Hesaplar	(23.101.196)	(48.660.634)
B - Konvertibl Olmayan	34.260	3.503
a) Efektif Deposu	(2.637)	(2.406)
b) Muhabir Hesaplar	(31.623)	(1.097)
III Madeni Para	36.180	66.956
IV Dahildeki Muhabirler	414.861	730.225
V Menkul Değerler Cüzdanı	562.581	5.824.487
A - Devlet İç Borçlanma Senetleri		
a) Kuponlu	(—)	(—)
b) Kupsuz	(537.581)	(5.799.487)
B - Diğer	25.000	25.000
VI İç Krediler	22.976.067	51.258.270
A - Kamu Sektörü	18.453.775	42.583.648
a) Hazine :		
i. Hazine'ye Kısa Vadeli Avans	(13.589.438)	(30.983.066)
ii. Diğer (Net)	(15.977)	(—)
b) Kamu İktisadi Kuruluşları :		
i. Ticari	—	—
c) İktisadi Devlet Teşekkülleri :		
i. Hazine Kefaletini Haiz Bono	(4.525.052)	(11.077.026)
ii. Ticari	(—)	(—)
iii. Diğer	(323.308)	(523.556)
B - Bankacılık Sektörü :	4.522.292	8.674.622
a) Ticari :		
i. İhracat	(—)	(—)
ii. Diğer	(3.855.198)	(8.237.190)
b) Tarım :		
i. Tarım Kredi Kooperatifleri	(—)	(—)
ii. Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri	(—)	(—)
iii. Diğer	(—)	(—)
c) Sınai	(667.094)	(437.432)
d) Tahvil Üzerine Avans	(—)	(—)
e) Diğer	(—)	(—)
VII Açık Piyasa İşlemleri	4.704.194	15.710.899
A - Röpor Borçluları	4.704.194	15.710.899
a) Nakit :		
i. Döviz	(767.655)	(762.916)
ii. Menkul Değerler	(—)	(—)
b) Menkul	(3.936.539)	(14.947.983)
B - Diğer	—	—
VIII Dış Krediler	5.553.800	9.309.338
IX İştirakler	25.076	39.222
X Gayrimenkuller ve Demirbaşlar	501.794	760.366
A - Gayrimenkuller	347.547	567.691
Amortismanlar (-)	23.853	41.372
B - Demirbaşlar	271.043	402.792
Amortismanlar (-)	92.943	168.745
XI Takipteki Alacaklar	4.841	4.828
XII İfaya Tabi Hesaplar ve Aktifleştirilen Alacaklar	32.416.729	34.744.732
A - 2974 Sayılı Tahkim Kanunu Uyarınca Aktifleştirilen Alacaklar :		
B - 1211 S.K.61.Md.Gereğince Değer.Farkı :	32.416.729	34.744.732
a) Madde Kapsamına Alınanlar	(32.416.729)	(34.744.732)
b) Madde Kapsamına Alınmayanlar	(—)	(—)
XIII Muvakkat Borçlular	283.235	519.743
XIV Diğer Aktifler	1.463.369	3.524.352
T O P L A M	101.734.366	187.976.641

KARŞILAŞTIRILMASI
TL)

PASİF

	1991	1992
I Tedavüldeki Banknotlar	21.288.451	36.838.060
II Hazine'nin Alacakları	20.625	100.941
A - Altın (Safi Gr.)	20.625	34.774
B - Diğer (Net)	—	66.167
III Döviz Alacaklıları	478.899	1.259.985
A - Konvertibl	16.827	12.987
B - Konvertibl Olmayan	462.072	1.246.998
IV Mevduat	63.046.486	110.488.163
A - Kamu Sektörü	5.239.684	13.537.432
a) Hazine, Genel ve Katma Bütçeli İdareler	(4.591.524)	(12.679.757)
b) Kamu İktisadi Kuruluşları	(26.076)	(145.865)
c) İktisadi Devlet Teşekkülleri	(280.825)	(225.339)
d) Diğer (Belediye ve Özel İdareler)	(341.259)	(486.471)
B - Bankacılık Sektörü	22.196.669	39.061.762
a) Yurtiçindeki Bankalar	(5.343.457)	(8.285.964)
b) Yurtdışındaki Bankalar	(245)	(107)
c) Mevduat Karşılıkları (1211 S.K.Md.40)	(16.851.329)	(30.775.691)
d) Diğer (Valörlü İşlemler)	(1.638)	(—)
C - Muhtelif	32.857.624	54.975.817
a) Kredi Mektuplu Döviz Mevduatı	(32.675.851)	(54.486.927)
b) Diğer	(181.773)	(488.890)
D - Uluslararası Kuruluşlar	5.924	14.756
E - Fonlar	2.746.585	2.898.396
a) Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu	(651.784)	(1.542.170)
b) Diğer	(2.094.801)	(1.356.226)
V Açık Piyasa İşlemleri	6.761.662	23.072.233
A - Röpor Alacaklıları	5.583.062	18.418.833
a) Nakit :		
i. Döviz	(1.178.171)	(1.319.932)
ii. Menkul Değer	(4.404.891)	(17.098.901)
b) Menkul	(—)	(—)
B - Diğer	1.178.600	4.653.400
VI Dış Krediler	4.166.732	3.316.672
A - Kısa Vadeli	4.518	7.182
B - Orta ve Uzun Vadeli	4.162.214	3.309.490
VII İthalat Akreditif Bedelleri, Teminat ve Depozitolar	791.789	2.005.596
A - Döviz Satışı Yapılmış Akreditif Bed.	715.562	1.981.900
B - Mal Bedeli ve Teminatlar	76.227	23.696
VIII Ödenecek Senet ve Havaleteler	24.555	70.575
IX Sermaye	25.000	25.000
X İhtiyat Akçesi	419.403	786.968
A - Adi ve Fevkalade	167.350	350.359
B - Hususi		
(Bankamız Kanunu Madde 59)	439	439
C - İlerde Vukuu Muhtemel Zarar Karşılığı		
(3182 S. Bankalar Kanunu Madde 32)	25.000	25.000
D - Değer Artış Fonu		
(2791 ve 3094 Sayılı Kanunlar)	226.614	411.170
XI Karşılıklar	279.089	626.288
XII Muvakkat Alacaklılar	185.295	318.032
XIII Diğer Pasifler	3.592.241	8.360.607
XIV Kâr	654.139	707.521
T O P L A M	101.734.366	187.976.641